dr RADE BOŽOVIĆ

UDŽBENIK

ARAPSKOG JEZIKA

SA VJEŽBANKOM I RJEČNIKOM

dr Rade Božović

UDŽBENIK ARAPSKOG JEZIKA
SA VJEŽBANKOM I RJEČNIKOM

Recenzent:
Muhamed Mrahorović

Izdavač:
Starješinstvo Islamske zajednice
Bosne i Hercegovine, Hrvatske i
Slovenije — Sarajevo, JNA 81

Za izdavača:
Muhamed Mrahorović

Tiraž:
3.000 primjeraka

Štampa:
"Svjetlost" — OOUR Štamparija Sarajevo

Za štampariju:
Stojan Klikovac

dr RADE BOŽOVIĆ

UDŽBENIK ARAPSKOG JEZIKA

sa vježbankom i rječnikom

Sarajevo, 1984.

RIJEČ AUTORA

Kao i sve u čemu čovjek učestvuje i ovaj udžbenik ima svoju priču. Prije petnaestak godina nas trojica — dr Milan Adamović (danas profesor turkologije na Univerzitetu u Göttingenu), Šime Vučković (danas novinar Tanjuga) i ja (danas profesor arapskog jezika i književnosti na Beogradskom univerzitetu) počeli smo rad na jednom udžbeniku arapskog jezika. Na žalost, posao nismo priveli kraju. Ako je za utjehu mojim dragim prijateljima dio onog što smo tada stvorili nalazi se, u nešto izmijenjenom vidu, u ovom udžbeniku.

Pokušao sam da napravim ono što smo onda željeli — udžbenik savremenog arapskog jezika i nadam se, iz sveg srca, dā svoje prijatelje nisam iznevjerio. Jer, trudio sam se da izaberem najvažnije materijale za sticanje solidnog znanja iz arapskog jezika. Pažljivo sam birao riječi iz što raznovrsnijih oblasti savremenog života. Težio sam da stvorim udžbenik koji bi poslužio svim radoznalcima, kao i jezičkim entuzijastima, da sami pokušaju da savladaju ovaj težak ali lijep i danas vrlo važan svjetski jezik. Zato će svaka korisna sugestija, koja će mi, možda, po izlasku udžbenika doći, povećati moja nadanja da sam u svom poslu, barem djelimično, uspio.

I na kraju, ovaj udžbenik ne bi izgledao ovakav kakav je pred vama da nije bilo blagotvornog truda i razumijevanja Muhameda Mrahorovića i Mehmedalije Hadžića.

O ARAPSKOM JEZIKU

Arapski je jedan od rijetkih živih jezika u semitskoj jezičkoj porodici. On je, ujedno, i najmlađi jezik koji je nastao na tlu jugozapadne Azije. Semitski jezici su neobično važni za izučavanja mnogih naučnih disciplina, jer predstavljaju jezike drevnih civilizacija (akadske, asirske, vavilonske), od kojih je ljudski rod mnogo toga naslijedio. Svi semitski jezici su veoma stari i pokazuju međusobno veliku sličnost. Neki su već odavno izumrli.

Semitski jezici se, prema uobičajenoj podjeli, mogu razvrstati u tri skupine: a) sjeverozapadnu skupinu jezika koja obuhvata starojevrejski (ivrit) — danas zvanični jezik Izraela, i nekoliko mrtvih jezika (feničanski, ugaritski i aramejski, iz kojeg je proizašao novosirijski s drugim živim dijalektima), b) sjeveroistočnu skupinu jezika koja obuhvata mrtve jezike: — akadski, vavilonski i asirski (dva posljednja neki naučnici smatraju dijalektima akadskog jezika), i c) južnozapadnu skupinu jezika koja se dijeli, u stvari, na dvije podskupine: sjevernu i južnu. U južnu spadaju iščezli južnoarapski jezik i živi jezici-dijalekti Južne Arabije i jezici u Etiopiji s Eritrejom. U sjevernu podskupinu spadaju malteški (ali s latiničnim pismom) i jezik koji je predmet našeg zanimanja — arapski.

Istorija ovog jezika, književnog, kako ga nazivamo, da bismo ga odvojili od brojnih dijalekatskih varijeteta, počinje u IV vijeku. Obično se u njegovom razvoju razlikuju tri perioda: 1. period drevnog jezika (do pojave islama u VII vijeku), 2. period klasičnog jezika (do vremena preporoda u XVIII vijeku) i 3. period savremenog jezika. Upravo o ovom savremenom književnom jeziku biće riječi u ovom udžbeniku, koji bi trebalo da omogući i, koliko-toliko, samostalno učenje ovog prilično teškog ali lijepog jezika i danas veoma aktuelnog.

Nauka o jeziku kod Arapa je prilično stara i veoma razvijena. U srednjem vijeku bile su veoma poznate dvije gramatičarske škole — u Basri i Kufi (VIII-X vijek), u Iraku, koje su i pored brojnih neslaganja i sporova, dale značajan doprinos proučavanju ovog jezika. Inače, Arapi veoma drže do svog jezika, do njegove ljepote, uglađenosti, rječitosti i muzike. Jedna arapska izreka tako kaže: Mudrost Rimljana je u pameti, Indijaca u fantaziji, Grka u duši, a Arapa u njihovom jeziku.[1])

---

[1]) Aliji, jednom od četvorice prvih halifa, pripisuju se slijedeće riječi: "Moj dragi Božji poslanik ispriča mi jednom prilikom kako mu je (melek Džebrail) sišao s neba i rekao: O, Muhamede, znaj da sve stvari imaju svog gospodara! Adem je gospodar ljudi, ti si gospodar njegovih potomaka, Suhejb gospodar Rimljana, Selman Persijanaca, Bilal Etiopljana, lotos biljaka, orao ptica, ramadan gospodar mjeseci, petak dana, a gospodar jezika je arapski."

Zahvaljujući bogatoj književnoj tradiciji i svetoj knjizi — Kur'anu, arapski jezik je sačuvao u svojoj strukturi dosta arhaičnog, neobičnog i jedinstvenog. Njegova vjekovna nepromjenjenost objašnjava nam zašto je ovaj jezik relativno siromašan glagolskim vremenima i donekle nerazvijene sintakse. No, njegov uticaj i snaga ogledali su se u moći srednjovjekovnog arapskog carstva (ar. halifata, hilafeta), u naletu izrazitog monoteizma koji je propovijedao Islam i u nauci koja se u srednjem vijeku stvarala na ovom jeziku. Upravo zahvaljujući ovim činjenicama, arapski jezik je u srednjem vijeku bio zvanični jezik na mnogim dvorovima i, poput latinskog jezika u Evropi, bio jezik učenih ljudi i duhovnika u Sredozemlju i Aziji. Danas je arapski jezik jedan od zvaničnih i službenih radnih jezika u OUN-a.

Zbog toga što je arapski jezik, kako smo rekli, ostao u izvjesnom smislu u pogledu kategorije glagola i sintakse siromašan, on je razvio, vjerovatno da nadoknadi spomenute nedostatke, veoma bogatu leksiku i izvanredno složenu polisemiju (višeznačnost). Značenju riječi se poklanjala izuzetna pažnja, kao i načinima njihovog čitanja, pošto se u ovom jeziku pišu samo suglasnici. Prilično je anegdota u koje su ušla kazivanja o brojnosti naziva za jedan pojam. Tako se često navodi da za lava postoji 350-500 sinonima, za kamilu 255, vodu 170, vino 100, izvor 88, zmaja 200, itd.[2])

Odlike arapskog jezika i pisma. Kao i ostali semitski jezici i arapski je siromašan pravim samoglasnicima (vokalima), koji se, ako nisu dugi, uopšte i ne pišu. Otuda se uvriježilo mišljenje da se arapski tekst razumije samo 3/4, ostalo je stvar tumačenja, odnosno čitanja. Upravo to će biti jedan od činilaca razvoja jedne posebne discipline — tumačenja Kur'ana (ar. 'ilmu-t-tefsir). Pretklasični ili drevni jezik sačuvao se u muallakama, pjesmama tzv. pjesnika džahilijje (ar. vrijeme neznaboštva), klasični u brojnim djelima razuđene pismenosti i bogate književnosti, naročito poezijom, a savremeni književni jezik sreće se danas u svim oblastima pisane riječi, ali ne i izgovorene.

Sljedeća odlika ovog jezika je veoma razvijena fleksija, odnosno infleksija, preko kojih se ostvaruju promjene u morfologiji, koja je veoma značajan odjeljak nauke o jeziku. Sve riječi se izvode, uglavnom, iz korijena od tri konsonanta koji se predstavljaju trima glasovima, odnosno pismenima — faun, 'ajnun i lamun (arapski nazivi slova) koji daju osnovni korijen, da tako kažemo, فعل.[3]) Istina, postoji i jedan broj četvorokonsonantskih glagola-korijena, od kojih je većina onomatopejskog svojstva.

Arapsko pismo je staro i piše se s desna na lijevo. Najstariji pisani spomenici sjevernoarapskog jezika potiču iz sjevernog dijela Hidžaza (semudski, lihjanski i drugi natpisi koji datiraju iz vremana prije n. e. pa do IV vijeka). Međutim, ovi spomenici su napisani južnoarapskim pismom a o protoarapskom (sjevernoarapskom) pismu najranije znamo preko spomenika iz IV vijeka (poznat je natpis na grobu kralja Lahmida Imruu-l-Kajsa). Prvobitno pismo je, dakle, mješavina drugih semitskih pisama sa područja Bliskog istoka, a često se koristilo i aramejsko. Današnje pismo, kojim se osim Arapa služe Persijanci (Iranci), Avganistanci, Kurdi (ne svi) i djelimično Indijci, uz još nekoliko manjih nacionalnih skupina, javlja se u VII vijeku. I u nas, u Bosni i Hercegovini, koristilo se ovo pismo još tridesetih godina ovog vijeka i naziva-

---

[2]) Vidjeti kod V. M. Belkin, Arabskaja leksilogija, MU, Moskva 1975, str. 144—164.

[3]) Za primjer uzmimo korijen KTB. Razmiještanjem samoglasnika, fleksijom i infleksijom dobićemo nova značenja: KuTiBe (napisano je), KaTiB (pisar, pisac), meKTuB (pismo), meKTeB (biro; pisaći sto), KiTaB (knjiga), itd.

lo se arebica, ili arabica.[4]) Čak postoji i književnost na našem jeziku zabilježena ovim pismom, a naziva se alhamijado književnost.[5])

Arapski jezik ima 28 konsonanata i tri vokala (e, i, u), ali postoji težnja da se iz vokala **e**, koji je dvostrukog izgovora, izdvoje zasebno **a** i zasebno **e**. Svaki glas ima svoj pisan znak u više varijanata (do četiri), u zavisnosti da li je taj znak sâm, na početku riječi, u sredini, ili na kraju riječi. Arapsko pismo ne poznaje veliko slovo, niti ima razlike između pisanih i štampanih slova. U klasičnoj umjetnosti lijepog pisanja (kaligrafiji) postoje četiri načina pisanja, od kojih je najrasprostranjeniji — **neshi**. Ovo pismo, takođe, ne poznaje diobu riječi na slogove, odnosno prenošenje riječi iz reda u red.

U Evropi se zanimanje za ovaj jezik probudilo još u ranom srednjem vijeku, ali se arabistika, kao naučna disciplina u okviru orijentalistike, utemeljuje preko holandske škole semitologa u XVII i XVIII v. U nas prvi dodiri s ovim jezikom počinju vjerovatno, još u VII v. (preko Vizantije), a svakako preko islama, čiji se vjerski obredi obavljaju na arapskom. Brojne arapske riječi ušle su u naš jezik, uglavnom preko Turaka, kao: kâdar, mušterija, miraz, rakija, makaze, megdan, itd. Arapske riječi su prodrle, kao: algebra, alkohol, azimut, kafa, karat, kalij, cifra, itd. i u neke evropske jezike.

Na našem prostoru sačuvani su brojni pisani spomenici arapsko-islamske kulture, a posebno je bogata po broju rukopisa i knjiga Gazi-Husrevbegova biblioteka u Sarajevu. Pored nje, arapski rukopisi se mogu naći širom Jugoslavije: u Zagrebu (Zbirka orijentalnih rukopisa JAZU), Beogradu (Narodna biblioteka), Sarajevu (Orijentalni institut), Mostaru (Arhiv Hercegovine), Dubrovniku (Arhiv), Skopju, Prištini. Prve gramatike i udžbenici arapskog jezika u nas bili su pisani za potrebe vjerskih škola, i to su: Gramatika i vježbenica arapskog jezika A. Kadića i A. H. Bulića, Sarajevo, Mostar, 1907. i Gramatika arapskog jezika dr Š. Sikirića, M. Pašića i M. Handžića, Sarajevo 1936.

Današnji arapski jezik. Današnji književni jezik prilično se razlikuje od klasičnog. Leksika mu je nešto jednostavnija, sa manje izraženom polisemijom, bez zamarajuće i neekonomske sinonimije; jezik je gipkijeg stila i, naravno, razumljiviji. Međutim, zbog izmijenjenih političkih i društvenih uslova u arapskom svijetu, pojavom kolonijalističkih sila, zbog ostvarivanja i sprovođenja različitih državnih uređenja, geografske udaljenosti, sve više se vrši podvajanje među dijalektima. Zato će u ovom udžbeniku biti riječi samo o književnom jeziku, zvaničnom jeziku pismenosti i saobraćanja preko 130 miliona Arapa od Maroka, preko Alžira, Tunisa, Libije, Egipta, Sudana, Libana, Sirije, Jordana, Arabijskog poluostrva i Iraka do Bahrejna.

GRAFIKA I FONETIKA

Vokalni i drugi grafički znaci. Vokale, odnosno samoglasnike, dijelimo na kratke i duge. Kratki se predstavljaju sljedećim grafičkim znacima:

e — ـَ piše se iznad konsonanta, odnosno suglasnika, i naziva se "fetha" — فَتْحَةٌ, i — ـِ piše se ispod konsonanta i naziva se "kesra" — كَسْرَةٌ, u — ـُ piše se iznad konsonanta i naziva se "damma" — ضَمَّةٌ.

---

[4]) Matufovača je naziv za ovo pismo prilagođeno fonološkim mogućnostima našeg jezika.

[5]) M. Rizvić, O alhamijado literaturi, III program radio Sarajeva, 1972, br. 1, str 191—195. O toj književnosti pisali su i M. Hadžijahić, A. Nametak, M. Huković i F. Bajraktarević.

Kada je fetha ـَ u odnosu sa glasom Ja[un] koji stoji na kraju neke riječi i fetha u odnosu sa elifom dobija se dugo "a"; kada kesra dođe ispod nekog suglasnika i Ja[un] nastaje "i"; kada damma dođe iznad nekog suglasnika i vavun nastaje dugo "u". Vokalni znaci se ne pišu, izuzev u Kur'anu da ne bi došlo do pogrešnog čitanja[6], u poeziji na nejasnim mjestima i prilikom učenja, kada treba olakšati usvajanje jezika.

Postoji još jedan način pisanja dugog "a" — iznad elifa se stavlja znak آ . On se naziva "meddun".

Nunacija — تَنْوِين To je znak za iskazivanje neodređenog vida imena i dolazi uvijek na kraju riječi, ali se rijetko izgovara u savremenom govornom jeziku. Više služi kao pomoćni znak za početnike. Piše se ovako — ـٌ ـٍ ـً i to iznad posljednjeg slova u riječi. Izgovara se kao "un". Nunacija u kosim padežima (genitivu i akuzativu) glasi "in" i "en". Prvo se piše iznad linije pisanja, tj, posljednjeg slova u riječi ـٌ, drugo ispod, tj.posljednjeg slova u riječi ـٍ, a treće iznad, tj. posljednjeg slova u riječi ـً.

Znak za udvostručenje konsonanata naziva se "tešdid" i piše se iznad odgovarajućeg konsonanta a ispod vokalnih znakova ovako, osim kod upotrebe kesre

"Sukun" se obilježava sa ْ , i piše iznad odgovarajućeg konsonanta, obilježavajući da nad njim nema nikakvog vokalnog znaka. Zato se ovaj znak i naziva sukun, što na arap. znači "mir" — "tišina".

ARAPSKO PISMO — حُرُوفُ الْهِجَاءِ

Dok neki arapski glasovi (fonemi) skoro u potpunosti imaju ekvivalente u našem jeziku drugi se u potpunosti razlikuju. Da bismo razumljivo i korektno govorili arapski moramo se držati pravila u izgovoru, jer govor je zbir glasova. Zato ćemo glasove razvrstati prema mjestu postanka, tj. izgovora. Za predstavljanje slova arapske azbuke i njihove transkripcije[7]) poslužićemo se sa dvije tabele. U prvoj su data slova koja imaju svoje parnjake i ekvivalente u našem jeziku, a u drugoj ostala.[8])

---

[6]) Poznata je anegdota vezana za prvog arapskog gramatičara ad- Dualija (VIII vijek) i citat iz Kur'ana: Inne-llahe berî'un mine-l-mušrikîne ve resûluhû; što znači: "Zaista, Bog ne želi da ima posla s idolopoklonicima i njegov Poslanik." Ad-Duali se zgrozio kada je jedan vjernik posljednju riječ "resuluhu" pročitao u genitivu — "resûlihi" (samo je "u" zamijenjeno sa "i"!) pa je značenje bitno izmijenjeno: "Zaista Bog ne želi da ima posla sa idolopoklonicima i svojim Poslanikom!" Takođe se za ovog gramatičara vezuje i druga anegdota. Kada je jednom prilikom došao domu sačeka ga kći riječima: "Ma ahsenu-s-sema'" (Šta je najlepše na nebu?). On odgovori: Zvijezde! Pokaza se da kćerka nije željela da pita već da uzvikne: Kako je nebo (vreme) divno! A to bi se reklo samo jednom promjenom vokala "u" u "e"; Ma ahsene-s-semâe! Zato treba obratiti, otpočetka, pažnju na vokale, odnosno gramatiku.

[7]) Transkripcija je prenošenje fonema iz jezika u jezik.

[8]) Zajedno sa slovima و ذ د ز ر ubraja se u tzv. edro slova koja se ne mogu vezati sa slovima koja slijede za njima. Ostala slova imaju različito pisanje na početku, u sredini, na kraju riječi i kada stoje samostalno. Elif nema fonetsku vrijednost dok ne dobije vokal. Zato nije transkribovan.

Tabela 1

Primjeri	Trans-kripcija	Pisanje slova: kraj	sred.	početak	zasebno	Naziv slova
V. pod "2"!		ـا	ـا	ا	ا	elif un
بَابٌ — vrata	B	ـب	ـبـ	بـ	ب	ba' un
تَابَ — kajati se	T	ـت	ـتـ	تـ	ت	ta' un
جَابَ — putovati	DŽ	ـج	ـجـ	جـ	ج	džim un
جَدْبٌ — neplodan	D	ـد	ـد	د	د	dal un
رَاتِبٌ — plata	R	ـر	ـر	ر	ر	ra' un
زُبْدٌ — puter	Z	ـز	ـز	ز	ز	za' un
دَرْسٌ — lekcija	S	ـس	ـسـ	سـ	س	sin un
شَرِبَ — pio je	Š	ـش	ـشـ	شـ	ش	šin un
فَجْرٌ — zora	F	ـف	ـفـ	فـ	ف	fa' un
كِتَابٌ — knjiga	K	ـك	ـكـ	كـ	ك	kaf un
لُبَابٌ — um, duša	L[9]	ـل	ـلـ	لـ	ل	lam un
مَلِكٌ — kralj	M	ـم	ـمـ	مـ	م	mim un
نَجْمٌ — zvijezda	N	ـن	ـنـ	نـ	ن	nun un
مُهَاجِرٌ — iseljenik	H	ـه	ـهـ	هـ	ه	ha' un
كَبِيرٌ — velik	J	ـي	ـيـ	يـ	ي	ja' un
يَدٌ — ruka						

Ostale foneme prikazaćemo u Tabeli 2, koje su u njoj razvrstane prema fonetskim karakteristikama a potom ćemo, poslije Tabele, detaljnije objasniti njihov izgovor.

Tabela 2

Primjeri	Trans-kripc.	Pisanje slova: kraj	sred.	poč.	zaseb.	Karakteristika	Naziv
نَثْرٌ — proza	S̱	ـث	ـثـ	ثـ	ث	bezvučni međuzubni frikat	sa' un
ذُبَابٌ — muhe	Ẕ	ـذ	ـذ	ذ	ذ	zvučni međuzubni frikat	zâl un

[9]) Tzv. ligatura spoj slova Lam i elifa, piše se ﻻ a ne لا. Primjeri: كَلاَمٌ — govor(enje), سَلاَمٌ — pozdrav.

خَرَجَ — izašao je	H̱	ـخ	ـخـ	خـ	خ	zadnjenepčani bezvučni šumni	ha'^{un}
غَرْبٌ — zapad	G̣	ـغ	ـغـ	غـ	غ	zadnjenepčani zvučni šumni	gajn^{un}
قَدِيمٌ — star	Ḳ	ـق	ـقـ	قـ	ق	zadnjenepčani bezvučni ekspl.	kaf^{un}
حَلِيبٌ — mlijeko	Ḥ	ـح	ـحـ	حـ	ح	grleni bezvučni	ha'^{un}
عَنِيفٌ — žestok	ʿ	ـع	ـعـ	عـ	ع	grleni eksplozivni	ajn^{un}
صَدْرٌ — prsa	Ṣ	ـص	ـصـ	صـ	ص	emfatički bezvučni	sad^{un}
ضَرَبَ — udario je	Ḍ	ـض	ـضـ	ضـ	ض	emfatički zvučni	dad^{un}
طَرِيقٌ — put	Ṭ	ـط	ـطـ	طـ	ط	emfatički zazubni bezvučni	ta'^{un}
ظَلَامٌ — mrak	Ẓ	ـظ	ـظـ	ظـ	ظ	emfatički zvučni frikat	za'^{un}
قَوِيٌّ — jak	W/V	ـو	ـو	و	و	usneni zvučni	vav^{un}
أَرْضٌ — zemlja	ʾ				ء	emfatički bezvučni frikat	hemze

SLOGOVI — أَلْمَقَاطِعُ

U arapskom jeziku postoje ove vrste slogova:

— **Otvoreni slog** koji se sastoji iz jednog konsonanta i jednog vokala, tj. vokalnog znaka. Na primjer: كَتَبَ (KeTeBe). Kako vidimo ova riječ ima tri sloga, i to kratka, jer se završavaju na vokalni znak. Prema tome biće: Ke-Te-Be.

— **Zatvoreni slog** koji se sastoji iz. dva konsonanta međusobno vezana jednim (kraktim) vokalnim znakom. Ovakav slog računa se kao dug, jer se završava na konsonant. Na primjer: فَشِلْتُمْ (F'eŠiLtum) "niste uspjeli" ima jedan otvoreni i dva zatvorena sloga, tj. F'e-ŠiL-tum. Slog koji se završava na nunaciju takođe se smatra zatvorenim. Na primjer: كِتَابٌ (Ki-Tâ-Bun) — knjiga.

Prilikom pisanja riječi se ne mogu prenositi putem diobe na slogove.

NAČIN POSTANKA I IZGOVORA FONEMA KOJIH NEMA U NAS

Kako slijedećih glasova nema u našem jeziku ili se u izgovoru razlikuju od uslovnih parnjaka u nas, moraćemo da im posvetimo posebnu pažnju.

Glas S̱ — ث

Ovo je međuzubni strujni suglasnik. Nastaje tako što se vrh jezika postavi između gornjih i donjih sjekutića a zatim brzo i odsječno izgovori S, pri čemu je jezik jače prislonjen na gornje sjekutiće. Kod izgovora ovog glasa ne učestvuju glasne žice, što znači da je on bezvučan. Ovaj suglasnik nalazimo u engleskom jeziku, na primjer u riječi THING.

Glas Z — ذ

Jezik se postavlja u isti položaj kao i kod izgovora glasa S, ali se sada izgovori Z. Tako je, u stvari, ovaj glas zvučni parnjak glasa S. Takođe ga nalazimo u engleskom, na primjer u riječi THEN.

Glas H — خ

Ovaj glas. je bezvučan, dubokozadnjenepčani. Izgovara se tako što se jezik povuče unazad i njegov zadnji dio podigne prema nepcima. Potom treba energično izgovoriti H. Cio govorni organ je napregnut. Sličan glas postoji u njemačkom, na primjer u riječi ACHTUNG.

Glas G — غ

On je, u stvari, zvučni parnjak glasa H. Položaj govornog organa je identičan kao prilikom izgovora glasa H samo se izgovori glas G. Zbog napregnutog govornog organa izgovor je eksplozivan.

Glas K — ق

Kao i glas H i ovaj je bezvučan. Položaj govornog organa je identičan kao prilikom izgovora gornja dva glasa samo što se sada izgovara K. U odnosu na naše, ovo K je eksplozivnije.

Glas H — ح

Ovaj grleni strujni suglasnik formira se tako što se usta samo malo otvore, jezik miruje, govorni organ je napregnut, glasne žice su primaknute i vazduh prolazi, strujeći blago između glasnih žica.

Glas AJN (ʿ) ع

Kod izgovora ovog eksplozivnog grlenog suglasnika mišići grkljana su napregnuti i stisnuti da bi se onda glasne žice naglo otvorile i zatreperile. Pošto se on izgovara prema vokalnom znaku koji nosi, nema prave glasovne vrijednosti bez vokalnih znakova. Za ilustraciju njegova izgovora, kada se pod AJN-om nalazi vokalni znak kesra, možemo se poslužiti analogijom izgovora ruskog tvrdog l-ы ili turskog ı.

Glas S — ص

Izgovara se kao kada se govorni aparat namjesti za izgovor glasa S, s tim što je jezik, i to njegov zadnji dio, uzdignut napregnuto prema mekom nepcu. Izgovara se oštro i šumno, ali bezvučno.

Glas D — ض

Govorni aparat se nalazi u istom položaju kao prilikom izgovora glasa S, ali se izgovori D. Ovaj glas je zvučni parnjak S.

Glas T — ط

Govorni aparat se nalazi u istom položaju kao gore, a izgovori se T. Jezik se tom prilikom nalazi nešto bliže uz sjekutiće i blaže je povijen nego u prethodnim slučajevima.

Glas Z — ظ

Govorni organ namjestimo kao da ćemo da izgovorimo T, ali izgovorimo Z. Za razliku od prethodnog glasa ovaj je zvučni.

Glas V — و

Ovaj dvousneni zvučni strujni glas izgovara se kada se usta zaokruže, a govorni, organ nešto napregne. Ovaj glas sliči engleskom W, kao na primjer u riječi WRIGHT ili WHAT.

NAGLASAK

U arapskom jeziku razlikujemo dva naglaska — glavni i sporedni. Naglasak je strogo određen vrstom i brojem slogova. Glavni naglasak je uzlazni, a sporedni — silazni. U jednoj riječi može biti samo po jedan od ovih naglasaka.

1. Glavni naglasak po pravilu pada na pretposljednji slog ako je on dug. Na primjer: جَمِيلٌ (DŽe-Mī-Lun), فَرْحَنَا (Fe-Rih-na). Ukoliko je pretposljednji slog kratak onda se naglasak primješta na prethodni slog. Na pr. فَرِحَ (Fé-Ri-Ha), što znači da riječi sa tri kratka sloga imaju akcenat na prvom slogu.

2. Sporedni naglasak pada samo na dugi slog i slijedi iza dugog sloga koji već nosi glavni naglasak. Na pr. تَشَارِيفُ (te-Šá-Rì-Fu) قَابَلْنَاهُ (Ká-BeL-nà-hu).

Međutim, ako riječi stupe u gramatičke veze i odnose, dobiju enklitičke ili proklitičke oblike, kao što su na primjer zamjenički sufiksi, naglasak se pomjera, uz poštovanje pravila da naglasak treba da stoji na pretposljednjem slogu cjeline riječi ili rečenice.

Napomena: Dvosložne riječi imaju naglasak na prvom slogu بَابٌ (Ba-Bun), أُمٌّ ('UM-Mun), أَبٌ ('E-Bun).

HEMZE — أَلْهَمْزَةُ

Hemze je bezvučan suglasnik koji nema nikakve glasovne vrijednosti ako nema odgovarajućeg vokalnog znaka. Izgovara se tako što se glasne žice sastave a zatim pod pritiskom vazdušne struje naglo razmaknu, tako da prilikom izgovora dolazi do praska. Služeći se gore iznijetim pokušajte da izgovorite riječ 'Ikra' što na arapskom znači "čitaj!" (إِقْرَأْ)

Ovaj konsonant dosta naliči našim vokalima A i U u diftonškim situacijama, kao na pr. u riječi "uostalom" ili "poučavati". Grafički se ovaj konsonant iskazuje samo uz pomoć svoga nosioca elifa ili polunosilaca V i J. koji u takvim slučajevima gube svoju zvučnu vrijednost.[10] Na početku riječi njegov nosilac je uvijek elif. Ukoliko je hemze vokalizovano fethom onda se piše iznad elifa ـَ أَسَدٌ — lav , a ako je vokalizovana kesrom ispod: إِفْلاَسٌ — bankrotstvo.

Na kraju riječi hemze je često bez nosioca. Na primjer: بَدْءٌ O hemzetu i njegovom pravopisu biće još riječi u partiji o hemziranim glagolima.

— — — —

Naučite poslovicu:

مَنْ جَدَّ وَجَدَ *Ko traži, nađe (Ko pita ne skita)!*

---

[10]) Kao u riječima مُؤَلِّفٌ (mu'ellifun) — pisac, قَارِىءٌ (kāri'un) — čitalac.

Uvježbajte izgovor ovih riječi:

(mladić — narod)	شَابٌّ - شَعْبٌ
(zastava — bol)	عَلَمٌ - أَلَمٌ
(dati — doći)	أَعْطَى - أَتَى
(pusti! — stavi!)	دَعْ - ضَعْ
(palma — pčela)	نَخْلَةٌ - نَحْلَةٌ
(postati — ići)	صَارَ - سَارَ
(sablja — ljeto)	سَيْفٌ - صَيْفٌ
(pasti — šutjeti)	سَقَطَ - سَكَتَ
(sirov — važan)	خَامٌ - هَامٌّ
(izvrnuti (smisao) — izbrisati)	مَسَخَ - مَسَحَ
(ujak — stanje)	خَال - حَال
(pročišćavanje — izvještaj)	تَكْرِيرٌ - تَقْرِيرٌ
(vrat — koljeno)	رَقَبَةٌ - رُكْبَةٌ
(srce — pas)	قَلْبٌ - كَلْبٌ
(šala — tačka)	نُكْتَةٌ - نُقْطَةٌ
(baviti se nečim — polagati ispit)	إِمْتَهَنَ - إِمْتَحَنَ
(staviti — pustiti)	وَضَعَ - وَدَعَ
(prepisati — savjetovati)	نَسَخَ - نَصَحَ

ODREĐENI I NEODREĐENI VID IMENICA I PRIDJEVA

أَلْمَعْرِفَةُ وَ النَّكِرَةُ

Primjeri pridjeva i imenica koje smo navodili do sada nalazili su se u neodređenom vidu. Na primjer kada smo napisali كِتَابٌ (kitab^un) onda je to značilo "bilo koja knjiga, neka knjiga".

Znači, imenica "knjiga" bila je u neodređenom vidu. Karakteristika ovoga vida je da se kod tropadežnih imenica i pridjeva obilježava nunacijom, a kod dvopadežnih dammom (bez određenog člana). Na primjer:

مَدْرَسَةٌ	(medreset^un) — (neka) škola
مُعَلِّمٌ	(muallim^un) — (neki)nastavnik, učitelj
كَبِيرٌ	(kebir^un) — velik
عَوَامِلُ	(avamilu) — činioci, faktori

Određenost imena pak postiže se stavljanjem ispred riječi određenog člana **el** — أَلْ koji je isti bez obzira na rod i broj. Njegova funkcija je da riječ bliže odredi i on odgovara određenim članovima u nekim indo-evropskim jezicima. Dodavanjem određenog člana riječ gubi nunaciju, a umjesto nje se piše damma. Ukoliko se riječ u neodređenom vidu završava na dammu dodavanjem određenog člana dolazi do promjene te riječi iz tzv. diptote deklinacije (ممنوع من الصرف) u triptote deklinaciju (المنصرف)

Primjeri:

المدرسةُ — škola; الكبيرُ — veliki; المعلّمُ — nastavnik, učitelj;
العواملُ عَوَامِلُ — faktori; المَدَارِسُ مَدَارِسُ — škole.

Određeni član ne utiče na naglasak riječi niti ga može primiti. Na početku **rečenice** on je stabilan, ali ako se nađe u sredini ritmičkog sloga, tj. ako ispred njega stoji neka riječ dolazi do odgovarajućih fonetskih promjena o kojima će biti riječi u partiji

o nepostojanom hemzetu (spajanje). U vezi s određenim članom treba znati da se slova u arapskom jeziku dijele na: **sunčeva i mjesečeva slova**

الحروف الشمسية و الحروف القمرية

Ova podjela je veoma važna za pravilno čitanje člana, jer kada se član nađe ispred riječi koja počinje nekim sunčevim slovom dolazi do asimilacije, slivanja L (lama) iz određenog člana sa dotičnim sunčevim slovom.

Slijedeća slova su sunčeva:

ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن

Ostala su mjesečeva i ona ne utiču na promjenu glasa L iz određenog člana. Pošto kod sunčevih slova dolazi do asimilacije L iz određenog člana stavlja se iznad tih slova znak za podvostručenje ـّ tešdid. Primjeri:

اَلشَّبَكَةُ	(eš-šebeketu) — mreža, ali	اَلْمَدْرَسَةُ	(el-medresetu) — škola
اَلشَّمْسُ	(eš-šemsu) — sunce, ali	اَلْبَرِيدُ	(el-beridu) — pošta
اَلطَّالِبُ	(et-talibu) — student, ali	اَلْكُرَةُ	(el-kuretu) — lopta

IMENICE ŽENSKOG RODA — أسماءُ الجنس المؤنث

Arapski jezik ima dva roda: **muški** ألجنس المذكر i **ženski** ألجنس المؤنث. Imenice muškog roda nemaju posebnog morfološkog pokazatelja, tj. tipične završetke i sufikse. Međutim, to nije slučaj sa imenicama ženskog roda. Imenice ženskog roda dijele se prema završecima (sufiksima — (أدوات) :

1) a) na imenice koje se završavaju na karakteristični sufiks ة — (tu^{un}).[11]). Na pr.

مَكْتَبَةٌ — biblioteka كُلِّيَّةٌ — fakultet.

Naravno imenice koje označavaju čisto muška svojstva, kao خَلِيفَةٌ — halîfa (titula vladara), عَلاَّمَةٌ — naučnik (titula za znalca svake vrste, naročito u religiji) i رَحَّالَةٌ — putopisac, jesu muškog roda iako se završavaju na karakteristični ženski sufiks.

b) na imenice koje se završavaju na dugo A — ا ili ى koji ne pripadaju korjenu riječi:

دُنْيَا — svijet (ovaj), korjen DNJ

فَوْضَى — anarhija, korjen FVD.

ذِكْرَى — sjećanje, uspomena, korjen ZKR

---

[11]) Ovo ة se ne izgovara ako nije u sredini ritmičkog sloga, pa prema tome izgovorićemo "mektebe" a ne "mektebetun".

v) na imenice koje se završavaju na AU — اءُ , pod uslovom da ovaj završetak ne pripada korjenu riječi:

صَحْرَاءُ — pustinja, korjen SHR

بَغْضَاءُ — mržnja, korjen BGD

2) Ženskog roda su i neke imenice koje nemaju karakteristične sufikse. To su imenice:

g) koje označavaju geografske pojmove:

أَلْعِرَاقُ	— Irak	أَلْأُرْدُنُ	— Jordan
دِمَشْقُ	— Damask	بَغْدَادُ	— Bagdad

Napominjemo da u modernom jeziku srećemo nedosljednu primjenu ovog pravila pa se ovakvi pojmovi tretiraju i kao imenice muškog roda. Međutim, to odstupanje nije u duhu književnog jezika.

đ) i koje označavaju dvostruke dijelove tijela:

يَدٌ	— ruka	كَفٌّ	— dlan
رِجْلٌ	— noga	عَيْنٌ	— oko

3) Pored toga, imamo još dvije grupe imenica koje se tretiraju kao imenice ženskog roda, mada nemaju karakterističnog ženskog nastavka. U prvoj su slijedeće:

أَرْضٌ	— zemlja	بِئْرٌ	— bunar
نَارٌ	— vatra	شَمْسٌ	— sunce
أَفْعَى	— zmija	حَرْبٌ	— rat
جَهَنَّمُ ، سَقَرٌ	— pakao	رِيحٌ	— vjetar
دَلْوٌ	— vedro, kofa	نَفْسٌ	— duša
عَصًا	— štap	سِنٌّ	— zub
كَأْسٌ	— čaša, pehar	نَعْلٌ	— sandala, papuča
فَأْسٌ	— sjekira	دَارٌ	— kuća
ضَبُعٌ	— hijena	عُقَابٌ	— orao

U drugu grupu dolaze imenice koje su dvorodne — i muškog i ženskog roda — (المستوى) , shodno našoj volji. To su:

a) zbirne imenice čiji se pojedinačni oblici prave dodavanjem karakterističnog nastavka za ženski rod — okruglo (ة) (شِبْهُ الْجَمْعِ) primjeri: حَمَامَةٌ - حَمَامٌ golubovi; تِبْنَةٌ - تِبْنٌ — slamka,

b) nazivi za slova (أسماء الحروف) premda se više upotrebljavaju kao imenice ženskog roda. (الألف) — elif, الهاء — suglasnik H — o.

c) Sljedeće imenice:

خَمْرٌ	— vino	دِرْعٌ	— oklop
سُوقٌ	— tržište, tržnica	مُوسَى	— brijač, žilet
رُوحٌ	— duh, duša	بَطْنٌ	— trbuh
عَسَلٌ	— med	سَمَاءٌ	— nebo
إِصْبَعٌ	— prst	فَرَسٌ	— konj
قَوْسٌ	— luk	مِلْحٌ	— so
حَالٌ	— stanje, situacija	طِبَاعٌ	— priroda, narav

Ovakvih riječi još ima i njih ćemo kroz jezičku praksu sretati i najbolje pamtiti. Sve ostale imenice koje nisu podvedene pod iznijeta pravila spadaju u imenice muškog roda.

— — — —

Naučite izreku:

أَلْعِلْمُ فِي الصِّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ — *Nauka (odnosno učenje) u mladosti je kao uklesavanje u kamenu*

PROSTA IMENSKA REČENICA — ألجملة الاسمية الاعتيادية

Ovakva rečenica se sastoji iz subjekta i predikata koji mogu imati svoje atributske dodatke. Važno je naučiti odmah da u arapskom jeziku nema kopule "je". U prostoj imenskoj rečenici predikat stoji u istom rodu i padežu u kome se nalazi subjekat rečenice, samo što je subjekat određen, a predikat neodređen. U broju neće biti uvijek slaganja, jer kada je subjekat neko nerazumno biće ili stvar, a nalazi se u množini, onda je predikat uvijek u jednini ženskog roda. Ovo pravilo će nam biti jasnije kada pređemo partiju o atributima, a dotle ćemo uvježbavati primjere slične ovim:

أَلطَّالِبُ مُجْتَهِدٌ	— Student je vrijedan.	هَذِهِ الدَّارُ جَمِيلَةٌ	— Ova kuća je lijepa.
أَلْعَامِلُ نَشِيطٌ	— Radnik je aktivan.	هَذَا الْكِتَابُ غَالٍ	— Ova knjiga je skupa.
هَذِهِ دَارٌ	— Ovo je kuća.	هَذِهِ الدَّارُ الْجَمِيلَةُ بَعِيدَةٌ	— Ova lijepa kuća je daleko.

O ovoj vrsti rečenice biće još riječi u partiji o prijedlozima za pojačanje.

NEPOSTOJANO HEMZE (SPAJANJE) — هَمْزَةُ الْوَصْلِ

Kod određenog člana el — أَلْ imamo jednu fonetsku promienu i to u slučaju kada se on nađe u sredini ritmičkog sloga, tj. kada se ispred njega nađe neka riječ. Tom prilikom hemze zajedno sa svojim vokalom nestaje i zamjenjuje se grafičkim znakom ٱ koji se naziva "vasla" i piše nad elifom. Na primjer:

أَلدَّارُ ٱلْجَمِيلَةُ — lijepa kuća

i čita se "eddaru-l-džemiletu", kako vidimo u jednom ritmičkom dahu; hemze određenog člana dobilo je vaslu (što znači znak za vezivanje), jer se ispred riječi "lijep" nalazi riječ "kuća", i hemze se više ne čita kao što se više i ne piše. Za nas je sada mjerodavan samo onaj vokal kojim se završava prethodna riječ (u spomenutom primjeru u pitanju je vokalni znak damma). Isto pravilo vrijedi i za riječi koje počinju hemzetom, sa vokalnim znakom kesrom:

إِسْمٌ — ime　　إِمْرُؤٌ — čovjek

إِثْنَانِ — dva　　إِمْرَأَةٌ — žena

إِبْنٌ — sin

Pogledajte! مَا ٱسْمُكَ ؟ — Kako ti je ime?

Ova pojava sreće se i kod nekih glagolskih oblika i vrsta, kao i kada se riječ koja prethodi nepostojanom hemzetu završava na sukun. Ali o ovim pojavama biće kasnije riječi.

DEKLINACIJA — تَصْرِيفُ الأَسْمَاءِ

U arapskom jeziku postoje samo tri padeža: nominativ الرفع genitiv الجر i akuzativ النصب . Istina, postoji i četvrti — vokativ النداء , koji se tvori na specifičan način. Međutim, neka imena imaju jedan padežni oblik za genitiv i akuzativ, te prema tome postoje dvije vrste deklinacije: tropadežna (المنصرف) i dvopadežna (غير المنصرف) . Imenice i pridjevi koji se mijenjaju po prvoj deklinaciji jesu

triptotoni[12]), a oni koji idu po drugoj deklinaciji jesu diptotoni[13]). Tropadežna deklinacija je potpuna deklinacija, a dvopadežna je nepotpuna.

Potpuna deklinacija. — المنصرف Već je rečeno da je nunacija odlika nominativa nekih imena, pa je to ujedno i odlika nominativa triptotonih imena. Genitivni nastavak potpune deklinacije glasi ٍ (IN) i piše se ispod linije pisanja. U stvari to je nunacija u kosom padežu — genitivu. Akuzativni nastavak je ً (En) i piše se iznad linije pisanja, tj. posljednjeg konsonanta imena (imenica i pridjeva).

Tabela 1.

طَالِبٌ — student
زِيَارَةٌ — posjeta

nom.	طَالِبٌ	زِيَارَةٌ
gen.	طَالِبٍ	زِيَارَةٍ
akuz.	طَالِبًا	زِيَارَةً

Napomena: Kako se vidi iz Tabele 1 u akuzativu m. r. padežni nastavak ima za nosioca elif. Kada ime dobije određeni član onda se, naravno, gubi nunacija u svim padežima:

اَلْمَعْمَلُ اَلْمَعْمَلِ اَلْمَعْمَلَ — tvornica, -e, -u.

Nepotpuna deklinacija. — غَيْرُ المنصرف Imena koja se završavaju u neodređenom vidu na dammu jesu diptotoni i ne mogu imati tri padežna nastavka, **ako nisu određena.** Njihova deklinacija se vidi iz tabele 1 i 2.

Tabela 1.

حَمْرَاءُ — crvena
شُعَرَاءُ — pjesnici

nom.	حَمْرَاءُ	شُعَرَاءُ
gen. i akuz.	حَمْرَاءَ	شُعَرَاءَ

Ako diptoton primi određen član on postaje triptoton i njegova deklinacija tada glasi:

أَلْحَمْرَاءُ — crvena

Tabela 2.

أَلشُّعَرَاءُ — pjesnici

nom.	أَلْحَمْرَاءُ	أَلشُّعَرَاءُ
gen.	أَلْحَمْرَاءِ	أَلشُّعَرَاءِ
akuz.	أَلْحَمْرَاءَ	أَلشُّعَرَاءَ

[12]) Riječi tropadežne — koje se mijenjaju po potpunoj deklinaciji

[13]) Riječi dvopadežne — koje se mijenjaju po nepotpunoj deklinaciji.

Diptoton postaje triptoton i kad stupi u genitivnu vezu (status constructus) na položaj regensa (الْمُضَاف) . No o tome docnije.

Imena koja se završavaju na ا (A), ى (EN) i (IN) takođe su diptotoni. Imena na (EN) i (A) imaju za sve padeže isti grafički oblik. Znači imenica دُنْيَا , 'svijet' je ista u svim padežima, kao i imenica مُسْتَشْفًى bolnica. Ni određeni član nema uticaja na ovakva imena, izuzev što nestaje nunacija. Međutim, imena koja se završavaju na (IN) mogu se deklinirati. Na primjer:

Tabela 3.

قَاضٍ — sudija

padež	neodređeni vid	određeni vid
nom.	قَاضٍ	اَلْقَاضِي
gen.	قَاضٍ	اَلْقَاضِي
akuz.	قَاضِيًا	اَلْقَاضِيَ

Kao što se vidi, kada ovakva imena dobiju određeni član onda kosa nunacija (IN) prelazi u dugo I — ي . Nominativ i genitiv su istovjetni. O ovakvim imenima biće još riječi kod "krnjih" glagola.

DVOJINA — اَلتَّثْنِيَةُ

Ovaj broj imena je odlika arapskog jezika. On izražava dvojnost bez upotrebe broja dva. Tvori se tako što se na singular imenice dodaju nastavci pošto se eliminiše nunacija:

za nominativ — انِ (ANI)
za genitiv — يْنِ (EJNI)
za akuzativ — يْنِ (EJNI).

Primjeri:

رَئِيسٌ رَئِيسَانِ — dva predsjednika رَئِيسَيْنِ   رَجُلٌ dva čovjeka
كِتَابٌ كِتَابَانِ — dvije knjige كِتَابَيْنِ   رَجُلَانِ
صَغِيرٌ صَغِيرَانِ — dva mala صَغِيرَيْنِ   رَجُلَيْنِ

Kod žen. roda okruglo T — ة , tzv. žensko prelazi pred nastavcima za dual u dugačko T – ت :

مَدْرَسَةٌ — dvije škole   غُرْفَةٌ — dvije sobe   جَمِيلَةٌ — dvije lijepe
مَدْرَسَتَانِ   غُرْفَتَانِ   جَمِيلَتَانِ
مَدْرَسَتَيْنِ   غُرْفَتَيْنِ   جَمِيلَتَيْنِ

nominativ	genitiv	akuzativ
طَالِبَانِ	طَالِبَيْنِ	طَالِبَيْنِ

Određeni član ne utječe na dualne nastavke:

طَالِبَانِ — اَلطَّالِبَانِ   غُرْفَتَيْنِ — اَلْغُرْفَتَيْنِ

a) Diptotoni s karakterističnim sufiksom ž. r. اءُ (A'U) imaju dualne nastavke وَانِ (VANI) za nominativ i — وَيْنِ (VEJNI) za genitiv i akuzativ. Na primjer:

صَحْرَاءُ صَحْرَاوَانِ صَحْرَاوَيْنِ — dvije pustinje

بَيْضَاءُ بَيْضَاوَانِ بَيْضَاوَيْنِ — dvije bijele

b) Imenice ž. r. koje se završavaju na karakteristično ى (A) imaju dualne nastavke يَانِ (JANI) za nom. i يَيْنِ (JEJNI) za genitiv i akuzativ:

ذِكْرَى — ذِكْرَيَانِ — ذِكْرَيَيْنِ — dvije uspomene

شَكْوَى — شَكْوَيَانِ — شَكْوَيَيْنِ — dvije žalbe

v) Kod riječi koje se završavaju na ٍ (IN) u neodređenom vidu ili na ي (Î) u određenom vidu dual se tvori takođe uz pomoć nastavka انِ (ANI) za nom. i يْنِ (EJNI) za gen. i akuz.

قَاضٍ — قَاضِيَانِ — dvojica sudija, i s određenim članom:

اَلْقَاضِي — اَلْقَاضِيَانِ

GLAGOLI — الافعال

Većina glagola su trokonsonantskog korijena ثلاثي المجرد i prvo ćemo preći njihov perfekat, mada se i četvorokonsanantski glagoli رباعي المجرد , kojih ima daleko manje, na isti način konjugiraju. **Pravilni** trokonsonantski glagoli mogu se još međusobno razlikovati prema tome kakav vokalni znak nosi njihov srednji konsonant. Npr.

كَتَبَ — pisao je, tj. pisati

فَهِمَ — razumio je, tj. razumjeti

صَغُرَ — bio je mali, tj. biti mali

Prema tome, ovo su treća lica muš. roda, koja se, donekle, mogu tretirati kao infinitivni oblici. Na ovom su principu rađeni i svi rječnici u kojima odgovarajuću riječ tražimo prema korijenskoj glagolskoj osnovi koju možemo izraziti obrascem فَعَلَ *. Kod prvog glagola tzv. karakteristični perfektski vokalni znak je fetha, kod drugog kesra, a trećeg damma. Glagoli trećeg tipa (sa dammom) su neprelazni i u prezentu imaju isti (srednji) karakteristični vokalni znak. Ostala dva tipa mogu biti i prelazni i neprelazni. Veoma je važno odmah naučiti da se glagoli u arapskom ne razlikuju po trajanju radnje, tj. svršenosti i nesvršenosti glagola. Glagol كتب može da znači i "pisao je" i "napisao je". Tačno značenje zavisiće od konteksta u kome je glagol upotrijebljen.

PERFEKAT — أَلْفِعْلُ الْمَاضِي

Perfekat nastaje sufigiranjem, ali se prethodno posljednjem suglasniku oduzme vokalni znak i stavi sukun, izuzev za 3. lice ž. r. jednine i duala.

---

* Pretakanje u obrazac, i iz njega, vrši se zamjenom suglasnika date riječi suglasnicima obrasca. Potom se prenese raspored vokala. Na primjer riječ جَلَسَ ima obrazac فَعَلَ u kome je جَ zamijenjen sa فَ a لَ sa عَـ i سَ sa لَ . Ili مَجْلِسٌ ima obrazac مَفْعِلٌ . U ovom slučaju obrascu je dodato مـ pošto je nova riječ izvedena iz korijena جَلَسَ — sjediti. Poslije dodavanja prefiksa — redom se prenose, uz zamjenu, u obrazac i ostali suglasnici i raspoređuju vokali iz riječi medžlis[un], odnosno مَجْلِسٌ . Još jednom pogledajte str. 8!

Tabela 1.

Nastavci za perfekat

plural	dual	singular	lice-rod
ـْنَا	—	ـْتُ	1. oba vida
ـْتُمْ	ـْتُمَا	ـْتَ	2. m. r.
ـُوا	ـَا	ـَ	3. m. r.
ـْتُنَّ	ـْتُمَا	ـْتِ	2. ž. r.
ـْنَ	ـَتَا	ـَتْ	3. ž. r.

Na primjer:

رَسَمْتُ — nacrtao sam (crtao sam)   فَهِمْنَا — razumjeli smo

Tabela 2.

Aktiv perfekta   كَتَبَ - ـُ (u) — pisati

plural	dual	singular	lice-rod
كَتَبْنَا	–	كَتَبْتُ	1.
كَتَبْتُمْ	كَتَبْتُمَا	كَتَبْتَ	2. m. r.
كَتَبُوا	كَتَبَا	كَتَبَ	3. m. r.
كَتَبْتُنَّ	كَتَبْتُمَا	كَتَبْتِ	2. ž. r.
كَتَبْنَ	كَتَبَتَا	كَتَبَتْ	3. ž. r.

Uz glagole se ne upotrebljavaju lične zamjenice, izuzev kada se želi naglasiti vršilac radnje. Perfekat se negira uz pomoć niječne rječce مَا – ne, koja se stavlja ispred glagola:

مَا كَتَبْتُ خِطَاباً لِصَدِيقِي — Nisam napisao pismo svome drugu.

مَا عَرَفُوا هَذَا — Oni ovo nisu znali.

مَا عَمِلَتَا ذَلِكَ — Njih dvije nisu to uradile.

Značenje i upotreba perfekta. Perfekat je prošlo, uglavnom, svršeno vrijeme i u današnjem jeziku ima sljedeća značenja:

a) kazuje radnju koja se dogodila:

وَجَدْنَا قَلَماً فِي الغُرْفَةِ — Našli smo olovku u sobi

رَكَضْنَا فِي الشَّارِعِ — Trčali smo ulicom

Perfekat upotrijebljen u ovome značenju može primiti i prilog قَدْ ili لَقَدْ koji kazuje da je radnja zasigurno, izvjesno obavljena:

قَدْ مَاتَ — (Zaista) je umro.

قَدْ وَجَدْنَا قَلَماً — (Već) smo našli olovku.

b) Izražava radnju koja može imati i prizvuk sadašnjosti. To je ustvari poslovički perfekat:

خَيْرُ ٱلْعَطَاءِ مَا كَانَ بِلاَ طَلَبٍ — Najbolje je davanje ono koje je bez traženja (poslovica).

أَلْعَالِمُ مَنْ تَرَكَ ٱلذُّنُوبَ وَ ٱتَّقَى ٱلْعُيُوبَ — Učen je onaj ko odbaci grijehe i čuva se poroka (poslovica).

PRAVILNI PLURAL ŽENSKOG RODA — جمعُ المؤنث السالمُ

Pravilni plurali su oni koji imaju fiksirane pluralne sufikse. Ostali su plurali nepravilni i još se nazivaju "slomljeni", jer nastaju lomljenjem korijena riječi.

Pravilna množina ž. r. dobija se tako što se karakterističan ženski nastavak ـَةٌ (ET[un]) pretvori u dugo ـَاتٌ (ĀT[un]), kojom prilikom je "okruglo" T postalo "dugačko" T. Na pr.

دَرَجَةٌ — stepen — دَرَجَاتٌ   ضَرْبَةٌ — udarac[14]) ضَرَبَاتٌ

Karakteristično je za deklinaciju ovoga plurala da genitiv i akuzativ imaju iste nastavke — ـَاتٍ (ĀTIN).

Tabela 1. طَالِبَةٌ — studentkinja

Nominativ	Genitiv	Akuzativ
طَالِبَاتٌ	طَالِبَاتٍ	طَالِبَاتٍ

Imenice ženskog roda koje se završavaju na ـَى (A) tvore pravilni plural na nastavak ـَيَاتٌ (JAT[un]) za nominativ i ـَيَاتٍ (JATIN) za genitiv i akuzativ.

ذِكْرَى — sjećanje — ذِكْرَيَاتٌ — ذِكْرَيَاتٍ

Imenice koje se završavaju na ـَاءُ (Â'U) imaju za nominativ nastavak ـَاوَاتٌ (VAT[un]), a za genitiv i akuzativ ـَاوَاتٍ (VAT[in]).

صَحْرَاءُ — pustinja — صَحْرَاوَاتٌ — صَحْرَاوَاتٍ

بَغْضَاءُ — zloba — بَغْضَاوَاتٌ — بَغْضَاوَاتٍ

Neke imenice m. r. imaju u pluralu nastavke pravilnog plurala ž. r. Na primjer:

حَيَوَانٌ — životinja — حَيَوَانَاتٌ

حَمَّامٌ — kupatilo — حَمَّامَاتٌ

سِجِلٌّ — protokol — سِجِلَّاتٌ

---

[14]) Kada u jednini drugi korjenski suglasnik ima sukun umjesto vokalnog znaka, onda u pravilnom pl. umjesto sukuna često dolazi eufonična fetha radi lakšeg izgovora:

بَدْلَةٌ - بَدَلَاتٌ — odijelo, -a.   حَمْلَةٌ - حَمَلَاتٌ — Vojni napadi; kampanja

Mnoge imenice koje se završavaju na karakteristično "žensko" T nemaju pravilan plural već slomljeni. Ovo naročito važi za imenice koje ne označavaju razumna bića. Tako je pl. od:

مَدْرَسَةٌ — škola — مَدَارِسُ

مَدِينَةٌ — grad -- مُدُنٌ

Zbog toga moramo uz jedninu odmah učiti i množinu arapskih riječi.

PRAVILNI PLURAL MUŠKOG RODA — جَمْعُ الْمُذَكَّرِ السَّالِمُ

Samo one imenice m. r. koje označavaju razumna bića imaju pravilni plural. Pravilni plural imaju i pridjevi koji se uz takve imenice nađu na položaju atributa, kao i participi aktivni. Nastavak za pravilni plural m. r. glasi ـُونَ (ŪNE) za nominativ i ـِينَ (ĪNE) za genitiv i akuzativ. Nastavak se dodaje na imenicu ili pridjev tek pošto se odbije nunacija.

طَالِبٌ — student — طَالِبُونَ — studenti

مُجْتَهِدٌ — vrijedan — مُجْتَهِدُونَ — vrijedni

Tabela 1. طَيَّارٌ — pilot

nominativ	genitiv	akuzativ
طَيَّارُونَ	طَيَّارِينَ	طَيَّارِينَ

Veliki broj imenica m. r. pored pravilnog plurala ima i slomljeni plural. Na pr. طَالِبٌ — student, pl. طَالِبُونَ i slomljeni طُلاَّبٌ i طَلَبَةٌ . U takvim slučajevima postoje određene nijanse u značenjima plurala. **Pravilni plural uvijek označava sintezu kolektiva.** Određeni član ne utječe na poslednji vokalni znak plurala:

Nom. أَلْفَلاَّحُونَ — seljaci, gen. i akuz. — أَلْفَلاَّحِينَ

REČENICA S NEODREĐENIM SUBJEKTOM

Mada je po pravilu u imenskoj rečenici subjekat određen, ponekad on može biti i neodređen. To je slučaj sa imenskom rečenicom u kojoj je na prvom mjestu priloška odredba za mjesto dok se subjekat nalazi na kraju rečenice.

فِي الْمَدْرَسَةِ تَلاَمِيذُ — U školi su učenici.

عَلَى الطَّاوِلَةِ كِتَابٌ — Na stolu je knjiga.

عَلَى ظَهْرِ السَّفِينَةِ مُسَافِرُونَ كَثِيرُونَ — Na palubi broda (je) mnogo putnika.

Ako dođe do inverzije onda subjekat postaje određen:

أَلتَّلَامِيذُ فِي الْمَدْرَسَةِ — Učenici su u školi.

أَلْكِتَابُ عَلَى الطَّاوِلَةِ — Knjiga je na stolu.

أَلْمُسَافِرُونَ عَلَى ظَهْرِ السَّفِينَةِ — Putnici su na palubi.

Pravilo kada će se upotrijebiti jedan slučaj, a kad drugi, ne postoji. Upotreba se jedino može odrediti prema nijansama govora kojim se služimo. Na subjekat i u ovakvim rečenicama utječu neki prilozi za potvrđivanje i sumnju, ali će o tome biti kasnije riječi.

PETA LEKCIJA

PRIDJEVI — أَلصِّفَاتُ - أَلصِّفَةُ

I pridjeve možemo podvesti pod "klasični" i jedinstveni obrazac (فعل). Ovdje ćemo navesti samo najčešće oblike-paradigme pridjeva.

1. فَعِيلٌ kao جَمِيلٌ — lijep
   كَبِيرٌ — velik

2. فَعِلٌ kao حَزِنٌ — tužan
   فَرِحٌ — radostan

3. فَاعِلٌ kao مَاهِرٌ — vješt
   نَافِعٌ — koristan

4. فَعْلَانٌ kao خَرْبَانٌ — neispravan
   بَرْدَانٌ — ozebao, promrzao

Svi ovi pridjevi grade ženski rod uz pomoć karakterističnog ženskog nastavka T — ة Na primjer:

od جَمِيلٌ — جَمِيلَةٌ — lijepa
od حَزِنٌ — حَزِنَةٌ — tužna
od مَاهِرٌ — مَاهِرَةٌ — vješta
od بَرْدَانٌ — بَرْدَانَةٌ — ozebla, promrzla

Neki pridjevi koji dolaze na oblik فَاعِلٌ po značenju su ž. r. i bez karakterističnog ženskog T:

حَامِلٌ — trudnica
عَانِسٌ — usidjelica, itd.

5. فَعُولٌ kao عَجُوزٌ — star, —a
   عَرُوسٌ — mladoženja, mlada

Ovi pridjevi imaju iste oblike za oba roda. Pridjevi koji dolaze na neki od ovih obrazaca imaju pravilne plurale. Deklinirarju se kao triptotoni. Neki su se i poimeničili (kao عَجُوزٌ — starac)

6. فَعْلاَنُ kao عَطْشَانُ — žedan

جَوْعَانُ — gladan

Pridjevi po ovom obrazcu imaju nešto pojačano značenje i zasebne paradigme za žen. rod i plural, koji je zajednički za oba roda. Paradigma za ž. r. glasi فَعْلَى a za plural فِعَالٌ

عَطْشَى — žedna — عِطَاشٌ — žedni, — e

جَوْعَى — gladna — جِيَاعٌ — gladni, — e

Slaganje pridjeva s imenicom. Pridjev se, bilo kao atribut (نَعْتٌ) bilo kao predikat خبر , uvijek slaže sa svojom imenicom u rodu i uvijek dolazi iza nje. U broju, vidu i padežu se pak neće uvijek slagati. U tim slučajevima slaganje zavisi od uloge pridjeva u rečenici i položaja imenice. Slaganje pridjeva sa imenicom u rodu zavisi od toga da li imenica predstavlja razumno biće ili ne. Ako imenica obilježava razumno biće onda će se pridjev slagati s njom u rodu i broju bez obzira na to da li je on u službi predikata ili atributa. Na primjer:

هَؤُلاَءِ الطُّلاَّبُ مُجْتَهِدُونَ — Ovi studenti su vrijedni.

أَلنِّسَاءُ جَمِيلاَتٌ — Žene su lijepe.

بَيْنَ الأَطْفَالِ الْفَرِحِينَ — Među radosnom djecom.

Ako se, pak, radi o imenicama koje označavaju nerazumna bića ili stvari slaganja u broju nema. Pridjev je uvijek u jednini žen. roda:

هَذِهِ الْبُيُوتُ عَالِيَةٌ — Ove kuće su visoke.

هَذِهِ الْحَيَوَانَاتُ خَاضِعَةٌ — Ove (lijepe) životinje su mirne.

فِي الْغُرَفِ الْمُشْمِسَةِ — U sunčanim sobama.

Ranije smo naučili da se predikat ne slaže sa subjektom u vidu, pa to pravilo važi i za pridjeve kada vrše ulogu predikata.

PRIDJEVI NA OBLIK — أَفْعَلُ

Pridjevi koji označavaju boje ili fizičke osobine (ponekad i duhovne) dolaze na oblik أَفْعَلُ za muški rod i فَعْلاَءُ za žen. rod. Na pr:

أَحْمَرُ — crven حَمْرَاءُ — crvena

أَعْمَى — slijep عَمْيَاءُ — slijepa

Ovakvi pridjevi su u neodređenom vidu **diptotoni** a postaju **triptotoni** kada se odrede ili zauzmu mjesto regensa المضاف u genitivnoj vezi. Plural je isti za oba roda i dolazi na paradigmu — فُعْلٌ . Na pr. حُمْرٌ — crveni, -e, عُمْيٌ — slijepi, -e. Kao što se vidi iz paradigme, ova vrsta pridjeva ima u pluralu tropadežnu deklinaciju.

Napomena:
Pojavljuje se i pravilna množina. Na pr. حَمْرَاوَاتٌ — crvene

— — — —

Naučite izreku:

مَنْ أَكَلَ بَيْضَةً أَكَلَ دَجَاجَةً. — *Ko pojede jaje pojeo je kokošku.*

POKAZNE ZAMJENICE — أَسْمَاءُ الإِشَارَةِ

Za razliku od našeg jezika u arapskom pored zamjenica za jedninu i množinu postoje i dualni oblici, tj. dvojina. Inače, one kao atributi uvijek dolaze ispred imenice u određenom vidu, slažući se s njom u rodu, broju i padežu.

Tabela 1.

Rod m/ž		Dvojina (dual)		Plural	
هَذَا	— ovaj	هَذَانِ	— ova dva	هَؤُلَاءِ	— ovi
هَذِهِ	— ova	هَاتَانِ	— ove dvije	هَؤُلَاءِ	— ove
ذَلِكَ	— taj	ذَانِكَ	— ta dva	أُولَئِكَ	— ti
تِلْكَ	— ta	تَانِكَ	— te dvije	أُولَئِكَ	— te
ذَلِكَ	— onaj	ذَانِكَ	— ona dva	أُولَئِكَ	— oni
تِلْكَ	— ona	تَانِكَ	— one dvije	أُولَاتُ	— one

Napomena: Iako se iznad slova H kod pokazne zamjenice haza nalazi kratki vokal, on se čita kao da je dug. Isti je slučaj i sa sljedećim riječima:

هَذَا — ovaj هَكَذَا — ovako
أَللّٰهُ — Allah (Bog) إِلَٰهٌ — božanstvo
لَكِنْ — ali رَحْمَٰنٌ — Milostivi (za Boga)

Dugo A se ne piše, ali se kod izgovora čita dužina (مَدّ) Primjeri za upotrebu pokaznih zamjenica:

هَذَا الإِنْسَانُ — ovaj čovjek تِلْكَ الْمَرْأَةُ — ta žena

Postoje i kraći oblici ovih zamjenica kada se odbije H (ذَا ، ذِهِ) . Ove zamjenice su nepromjenjive, izuzev dualnih oblika čiji genitiv i akuzativ glase isto:

هَذَيْنِ - هَذَانِ ذَيْنِكَ - ذَانِكَ هَاتَيْنِ - هَاتَانِ تَيْنِكَ - تَانِكَ

Važno je istaći da se oblik jednine za ženski rod upotrebljava uz plurale koji označavaju stvari i nerazumna bića. Na pr.

هٰذِهِ ٱلْحَيَوَانَاتُ — ove životinje

هٰذِهِ ٱلْكُتُبُ — ove knjige

تِلْكَ ٱلْأَقْلَامُ — te olovke

što znači da u takvim slučajevima ne važi pravilo o slaganju. Zašto je tako vidjećemo u partiji o atributima.

LIČNE ZAMJENICE — أَلضَّمَائِرُ الشَّخْصِيَّة

Za razliku od našeg jezika u arapskom postoje dualni oblici zamjenica, što smo već mogli vidjeti kod pokaznih zamjenica. Takođe, postoje i posebne zamjenice za 2. lice muškog i ženskog roda i jednine i množine. Lične zamjenice imaju samo dva padeža — nominativ i akuzativ.

Tabela 2.

Lične zamjenice

plural	dual	singular	padež	lice
نَحْنُ	–	أَنَا	nom.	1.
إِيَّانَا	–	إِيَّايَ	akuz.	
أَنْتُمْ	أَنْتُمَا	أَنْتَ	nom.	2. m. r.
إِيَّاكُمْ	إِيَّاكُمَا	إِيَّاكَ	akuz.	
هُمْ	هُمَا	هُوَ	nom.	3. m. r.
إِيَّاهُمْ	إِيَّاهُمَا	إِيَّاهُ	akuz.	
أَنْتُنَّ	أَنْتُمَا	أَنْتِ	nom.	2. ž. r.
إِيَّاكُنَّ	إِيَّاكُمَا	إِيَّاكِ	akuz.	
هُنَّ	هُمَا	هِيَ	nom.	3. ž. r.
إِيَّاهُنَّ	إِيَّاهُمَا	إِيَّاهَا	akuz.	

Primjeri: هُمْ عُمَّالٌ فِي مَصْنَعِ السَّيَّارَاتِ — Oni su radnici u tvornici automobila.

نَحْنُ طَلَبَةٌ — Mi smo studenti. أَنْتِ مَرِيضَةٌ — Ti si bolesna.

Lične zamjenice u akuzativu rijetko se upotrebljavaju samostalno. U prvom padežnom obliku upotrebljavaju se uz glagole kada se želi istaći subjekat. Kada se koriste samostalni oblici za akuzativ obično je riječ o upotrebi dva objekta, od kojih drugi treba biti u samostalnom padežnom obliku. Slično se događa i sa upotrebom objekta iza participnih oblika. Primjeri:

أَعْطَانِي إِيَّاهُ — Dao mi ga je.

ظَنَنْتُكَ إِيَّاهُ — Pomislio sam od tebe da je on.

ثُمَّ قَامَتْ وَ مُحْتَضِنَةٌ إِيَّاهُ — Zatim je ustala držeći ga u naručju.

U ovim slučajevima radi se o dvostrukim objektima (prva dva primjera) i participu u tzv. "el-hâlu" (v. lekciju 46.). Rijetko dolazi do inverzije, kada objekat prethodi glagolu, ali se i tada koristi samostalni akuzativ:

إِيَّاكُمْ مَدَحَ الْمُدَرِّسُ — Pohvalio vas je nastavnik.

Prilikom oslovljavanja Arapi, uglavnom, upotrebljavaju zamjenicu "ti", ali zato poštovanje prema nekoj osobi ukazuju riječima سِيَادَةٌ , حَضْرَةٌ , فَضِيلَةٌ gospodin, gospođa (isto za oba roda!), uz koje dodaju zam. suf. za drugo lice:

سِيَادَتُكَ حَضْرَتُكَ فَضِيلَتُكَ

— — — —

Naučite izreku:

أَلْعَقْلُ ٱلسَّلِيمُ فِي ٱلْجَسَدِ ٱلسَّلِيمِ — *Zdrav duh u zdravom tijelu.*

GENITIVNA VEZA (Status constructus) — أَلْإِضَافَةُ

1. Po pravilu iza svih prijedloga u arapskom dolazi genitiv. Međutim, ovaj se padež upotrebljava i za iskazivanje specifičnog odnosa pripadnosti ili posjedovanja. Taj odnos između dvije imenice, one koja pripada drugoj i one koja ju posjeduje, iskazuje se genitivnom vezom الاضافة (status constructus), tako što predmet ili biće, koji su iskazani, jednim od padeža određenog vida ali bez određenog člana, pripada riječi koja stoji u genitivu. Prvi član genitivne veze naziva se مضاف r e g e n s drugi, koji je uvijek u genitivu, مضاف اليه rektum (rectum). Prema tome, da li je mudâf (rectum) određen ili neodređen genitivna veza može biti **određena** ili **neodređena**.

Primjeri:

كِتَابُ ٱلطَّالِبِ — studentova knjiga (određena veza)

كِتَابُ طَالِبٍ — knjiga nekog studenta (neodr. veza)

فِنْجَانُ قَهْوَةٍ — šoljica kafe

Ovakva sintagmatska veza vrlo je jaka i između regensa i rectuma ne može doći ni jedan dodatak ovim članovima, izuzev pokaznih zamjenica koje se odnose na rectum:

كِتَابُ هٰذَا ٱلطَّالِبِ — knjiga ovog studenta

Svi ostali dodaci, pa i pokazne zamjenice koje se odnose na regensa, dolaze iza rectuma. Na primjer:

كِتَابُ الطَّالِبِ هٰذَا — Ova studentova knjiga.

Rectumov atribut dolazi odmah iza rectuma, a tek potom dodaci, tj. atributi regensa. Na primjer:

دَارُ ٱلْعَامِلِ ٱلنَّشِيطِ — kuća vrijednog radnika

دَارُ ٱلْعَامِلِ ٱلنَّشِيطِ ٱلْجَمِيلَةُ — lijepa kuća vrijednog radnika

غُرْفَةُ تِلْكَ ٱلْإِمْرَأَةِ ٱلنَّشِيطَةِ ٱلْجَمِيلَةُ — lijepa soba te vrijedne žene

2. Postoje i složene genitivne veze (الاضافة المركبة) koje se sastoje iz više takvih veza. U takvim slučajevima prvi rectum je uvijek određen mada je bez određenog člana:

عَمَلِيَّةُ إِيقَافِ وَ تَعْذِيبِ وَ تَقْتِيلِ الْمُوَاطِنِينَ — akcija pritvaranja, mučenja i ubijanja civila (građana)

إِعْتِقَالُ مُدِيرِ بُنُوكِ ٱلْقَاهِرَةِ ٱلسَّابِقِ — hapšenje bivšeg direktora kairskih banaka

Ovakve složene ili proširene genitivne veze mogu se ponekad razbiti prijedlogom لِ — za:

ٱلأَمِينُ ٱلْعَامُّ لِلأُمَمِ ٱلْمُتَّحِدَةِ — generalni sekretar Ujedinjenih nacija

إِعْتِقَالُ ٱلْمُدِيرِ ٱلسَّابِقِ لِبُنُوكِ ٱلْقَاهِرَةِ — hapšenje bivšeg direktora kairskih banaka.

Kada se na mjestu regensa nađe imenica koja je u pravilnom pluralu muš. roda dolazi do njenog skraćivanja, tako što otpadne نَ (NŪN). Umjesto:

مُمَثِّلُونَ ٱلنَّقَابَةِ biće مُمَثِّلُو ٱلنَّقَابَةِ — predstavnici sindikata

بَيْنَ عَامِلِينَ الْمَصْنَعِ biće بَيْنَ عَامِلِي الْمَصْنَعِ — među radnicima fabrike

3. Genitivna veza se deklinira. Zapravo deklinaciji podliježe samo prvi član te veze regens, dok je rectum uvijek u genitivu, zbog čega se, na kraju, ova veza i naziva genitivnom:

فِي كِتَابِ مُحَمَّدٍ — u Muhamedovoj knjizi

بَيْنَ مُمَثِّلِي ٱلنَّقَابَةِ — među predstavnicima sindikata

Dodaci regensa i rectuma takođe podliježu deklinaciji:

فِي غُرْفَةِ التَّدْرِيسِ ٱلْجَمِيلَةِ — u lijepoj učionici

فِي صَالَةِ الْمَسْرَحِ ٱلشَّعْبِيِّ ٱلْوَاسِعَةِ — u prostranoj sali Narodnog pozorišta

وَجَدْتُمْ كِتَابَ مُحَمَّدٍ — Našli ste Muhamedovu knjigu

4. Diptotoni kada stupe u genitivnu vezu na položaj regensa postaju triptotoni:

فِي مَدَارِسِ بَغْدَادَ — u bagdadskim školama

فِي وِجْهَاتِ الأَزْمَةِ — o aspektima krize

5. Rod genitivne veze računa se prema rodu regensa:

كُلِّيَّةُ اللُّغَاتِ وَ الآدَابِ — Filološki fakultet

što znači da je ova veza ž. r. jer je regens كُلِّيَّةٌ ženskog roda, a genitivna veza:

تَقْرِيرُ رَئِيسِ ٱلدَّوْلَةِ — izvještaj šefa države,

jeste muškog roda, jer je regens تَقْرِيرُ muš. roda.

6. U genitivnoj vezi dvojina gubi od svog karakterističnog nastavka نِ (NI) kada se nađe na položaju regensa:

فِي يَدَيْ صَالِحٍ — u Salihovim rukama

بَيْنَ صَفْحَتَيِ ٱلْكِتَابِ — između dvije stranice knjige

7. Kada oba člana genitivne veze imaju svoje atribute onda prvo dolazi atribut drugog člana, rectuma, a potom atribut regensa, prvog člana ove veze:

شَرِكَةُ الخُطُوطِ الجَوِّيَّةِ الْعِرَاقِيَّةُ — Iračka vazduhoplovna kompanija

Pridjev ٱلْجَوِّيَّةُ (vazdušni) odnosi se na ٱلْخُطُوطُ (linije), a pridjev ٱلْعِرَاقِيَّةُ (iračka) na شَرِكَةٌ (kompanija).

— — — —

Naučite izreku:

أَلْعَدْلُ نَتِيجَةُ الْعَقْلِ وَالْعَفْوُ نَتِيجَةُ الشَّرَفِ وَالْفَضْلِ.

— *Pravednost je proizvod razuma a opraštanje časti i plemenitosti.*

ZAMJENIČKI SUFIKSI — أَلضَّمَائِرُ الشَّخْصِيَّةُ آلْمُتَّصِلَةُ

Zamjenički sufiksi su, u stvari, lične zamjenice u kosom padežu i to skraćeni oblici. Dakle, to su oblici — **me, te, ga,** itd. Ovi sufiksi igraju veoma važnu ulogu u jeziku i dijelimo ih prema upotrebi na sufikse uz imenice, sufikse uz glagole i sufikse uz prijedloge.

Tabela 1.

Zamjenički sufiksi

plural	dual	singular	lice
ـنَا	-	ـِي	1.
ـكُمْ	ـكُمَا	ـكَ	2. m. r.
ـهُمْ	ـهُمَا	ـهُ	3. m. r.
ـكُنَّ	ـكُمَا	ـكِ	2. ž. r.
ـهُنَّ	ـهُمَا	ـهَا	3. ž. r.

Zamjenički sufiksi uz imenice إِلْحَاقُهَا بِالأَسْمَاءِ Kako u arapskom jeziku nema prisvojnih zamjenica zamjenički sufiksi vrše takvu ulogu kada se nađu uz imenicu. Oni u takvim slučajevima predstavljaju rectume a imenice regense, te tako nastaje novi vid genitivne veze. Primjeri:

كِتَابِي — moja knjiga

كِتَابُكِ — tvoja knjiga (za ž. r.)

كِتَابُهَا — njena knjiga, itd.

Pošto je zamjenički sufiks prvog lica jednine, u stvari, dugi vokal, vokalni znak posljednjeg konsonanta imenice otpada, kako se to vidi iz prvog primjera. Ovakve veze-sintagme mogu se deklinirati:

كِتَابَكَ — tvoju knjigu (akuz.) فِي كِتَابِكَ — u tvojoj knjizi (gen.)

Kod imenice sa zamjeničkim sufiksom za 1. lice padežna promjena se ne može vidjeti, ona se samo zamišlja:

فِي كِتَابِي — u mojoj knjizi (gen.)

a) Prilikom upotrebe ovih sufiksa dolazi do nekih pravopisnih i fonetskih promjena. Tako kod imenica žen. roda koje se završavaju na "okruglo" T — ة , to "okruglo" T prelazi u "dugo" T:

مَدْرَسَتُنَا — naša škola

مَكْتَبَتُهَا — njena biblioteka

b) Dugo A — ـَى ispred zamjeničkog sufiksa prelazi u dugi elif:

مَنًى - مَنَاهُ — njegova sudbina

Zamjenički sufiks 1. lica čita se iza ovakvih imenica

ـي - مَنَايَ — moja sudbina

مُسْتَشْفًى — bolnica   مُسْتَشْفَايَ — moja bolnica

Međutim, ovaj sufiks kada se nađe iza imenice koja se završava na ي (I) podvostručuje se i glasi يَّ . Tako na primjer:

* بَيْنَ طَالِبِيَّ — među mojim učenicima (studentima)

مُحَامٍ - مُحَامِيَّ — moj advokat

U prvom primjeru zbog toga što je imenica طَالِبُونَ — 'učenici' regens gen. veze došlo je do odbacivanja pluralnog dijela nastavka — نَ (NE), a pošto se radi o genitivu, jer se ispred imenice nalazi prijedlog, sufiksno (I) i (I), na kraju imenice sliće se u podvostručeno — يَّ .

Tabela 2.

Zamjenički sufiksi uz imenice طَالِبٌ — student

Plural ž. r.	plural m. r.	dual	singular	Padež
طَالِبَاتِي	طَالِبِيَّ	طَالِبَايَ	طَالِبِي	nom.
طَالِبَاتِكَ	طَالِبِيكَ	طَالِبَيْكَ	طَالِبُكَ	gen.
طَالِبَاتِكُمْ	طَالِبِيهَا	طَالِبَيَّ	طَالِبِي	akuz.

* طَالِبِيَّ je došlo od طَالِبُوِيَ pa je (UI) dalo dugo I, što je konačno dalo — طَالِبِيَّ

Kako je rečeno, ovi sufiksi su nepromjenjivi. Izuzetno se mijenja vokalni znak zamjeničkih sufiksa za treća lica (osim jed. ž. r.), kada se regens ispred njih nalazi u genitivu. Riječ je o zamjeničkim sufiksima: هُ - هُمَا - هُمْ - هُنَّ

فِي كِتَابِهِ — u njegovoj knjizi

فِي مَدْرَسَتِهِمْ — u njihovoj školi.

فِي غُرْفَتِهِمَا — u sobi njih dvojice, dviju

(فِي أَيْدِيهِنَّ) فِي أَيَادِيهِنَّ — u njihovim rukama (za ž. r.)

Zamjenički sufiksi uz glagole إِلْحَاقُهَا بِالأَفْعَالِ Ovakvi zamjenički sufiksi vrše ulogu objekta i pišu se, kao i imenički, sliveno s glagolima. Oni su isti i za glagole, kao i za imenice, samo što je zamjenički sufiks 1. lica različit i on glasi — نِي (NĪ).

Tabela 3.

Zamjenički sufiksi uz glagole

plural	dual	singular	lice
-نَا	–	-نِي	1.
-كُمْ	-كُمَا	-كَ	2. m. r.
-هُمْ	-هُمَا	-هُ	3. m. r.
-كُنَّ	-كُمَا	-كِ	2. ž. r.
-هُنَّ	-هُمَا	-هَا	3. ž. r.

Prema tome, 'vidio sam ga' kaže se — رَأَيْتُهُ . Kod 3. lica m. r. u pluralu perfekta ispred ovih sufiksa nestaje tzv. zaštitni elif: — أَلِفُ الْوِقَايَةِ

tako mjesto وَجَدُوانَا treba وَجَدُونَا — našli su nas

Iza 2. lica m. r. u pluralu perfekta dodaje se radi eufonije (milozvučnosti) dugo u:

رَأَيْتُمُوهُ — vidjeli ste ga

رَأَيْتُمُونَا — vidjeli ste nas

Tabela 4.

Zamjenički sufiks ـهُ uz glagol ـِ ضَرَبَ (i) — udarati

PREZENT			PERFEKT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نَضْرِبُهُ	–	أَضْرِبُهُ	ضَرَبْنَاهُ	–	ضَرَبْتُهُ	1.
تَضْرِبُونَهُ	تَضْرِبَانِهِ	تَضْرِبُهُ	ضَرَبْتُمُوهُ	ضَرَبْتُمَاهُ	ضَرَبْتَهُ	2. m. r.
يَضْرِبُونَهُ	يَضْرِبَانِهِ	يَضْرِبُهُ	ضَرَبُوهُ	ضَرَبَاهُ	ضَرَبَهُ	3. m. r.
تَضْرِبِينَهُ	تَضْرِبَانِهِ	تَضْرِبِينَهُ	ضَرَبْتُنَّهُ	ضَرَبْتُمَاهُ	ضَرَبْتِهِ	2. ž. r.
يَضْرِبْنَهُ	تَضْرِبَانِهِ	تَضْرِبُهُ	ضَرَبْنَهُ	ضَرَبَتَاهُ	ضَرَبَتْهُ	3. ž. r.

Na isti način upotrijebiće se uz glagole i bilo koji drugi zamjenički sufiks. Na primjer:

ضَرَبَنَا — udario nas je.

تَضْرِبُونَنِي — udarate me

— — — —

Naučite izreku:

مَنْ صَدَقَ فِي مَقَالِهِ زَادَ فِي جَمَالِهِ — *Ko je iskren u svom govoru postaje ljepši (povećava se njegova ljepota).*

PROSTI BROJEVI (od 1—10) — (ألأعداد الاعْتيادية (المفردة

Opšte i najvažnije pravilo za ove brojeve je da se oni ne slažu u rodu s imenicom na koju se odnose. Za njihovu upotrebu važi pravilo o tzv. antipolaritetu broja i imenice, ako je imenica m. r. broj će biti ž. r. i obratno. Brojevi "jedan" i "dva" rijetko se upotrebljavaju uz imenice, pošto u arapskom svaka riječ u neodređenom vidu podrazumijeva količinu jedan, a zatim, kako smo već rekli, dualom (dvojinom) služi mo se za iskazivanje dvojnosti. Kada se brojevi 1 i 2 upotrijebe onda to znači da hoćemo da naglasimo količinu i u takvim slučajevima brojevi 1 i 2 upotrebljavaju se atributski:

كِتَابٌ وَاحِدٌ — jedna knjiga

مَدْرَسَتَانِ إِثْنَتَانِ — dvije škole

Osnovni brojevi od 1—10 glase:

	muški rod	ženski rod
١	وَاحِدٌ - أَحَدٌ	وَاحِدَةٌ - إِحْدَى
٢	إِثْنَانِ	إِثْنَتَانِ
٣	ثَلَاثٌ	ثَلَاثَةٌ
٤	أَرْبَعٌ	أَرْبَعَةٌ
٥	خَمْسٌ	خَمْسَةٌ
٦	سِتٌّ	سِتَّةٌ
٧	سَبْعٌ	سَبْعَةٌ
٨	ثَمَانٍ	ثَمَانِيَةٌ
٩	تِسْعٌ	تِسْعَةٌ
١٠	عَشْرٌ	عَشَرَةٌ

Sintaksa ovih brojeva zahtijeva da imenica koja dođe iza njih bude u genitivu plurala neodređenog vida:

ثَلاَثُ دُورٍ — tri kuće

ثَمَانِي مَدَارِسَ — osam škola[15])

خَمْسَةُ رِجَالٍ — pet ljudi

كَانَ لِأَبِيهَا خَمْسَةُ أَوْلاَدٍ : ثَلاَثَةُ بَنِينَ وَ ٱبْنَتَانِ — Imao je njen otac petoro djece, tri sina i dvije kćeri[16]).

Međutim, srećemo se s pojavom da broj zauzima položaj **atributa, ali** se ne slaže u rodu sa imenicom na koju se odnosi već i dalje zadržava svoj antipolaritet.

خِلاَلَ السَّنَوَاتِ السَّبْعِ الأَخِيرَةِ [17]) — U toku sedam posljednjih godina

خُطَّةُ السَّنَوَاتِ الْخَمْسِ — petogodišnji plan

نِسَاءُهُ الثَّلاَثُ اَللَّوَاتِي تَزَوَّجَهُنَّ أَخِيرًا يَصْغُرْنَنِي سِنًّا — Njegove tri žene s kojima se u posljednje vrijeme oženio mlađe su od mene.

خِلاَلَ الأَيَّامِ العَشَرَةِ القَادِمَةِ — U toku 10 narednih dana.

— — — —

Naučite izreku:

اَلْقَلَمُ وَ اللِّسَانُ - كِلاَهُمَا لِلْقَلْبِ تَرْجُمَانٌ. — *Pero i jezik su prevodioci (tumači) srcu.*

---

15) Broj 8 dobija ي (I) kada je određen ili u gen. vezi.

16) "Oba, obje", iskazuju se i riječima كِلاَ za m. r. كِلْتَا za ž. r. Ove dvije riječi stupaju u genitivnu vezu sa imenicom na koju se odnose. Imenica se nalazi u određenom genitivu dvojine a كِلاَ i كِلْتَا su nepromjenjive i nalaze se na mjestu regensa:

فِي كِلْتَا الْحَالَتَيْنِ — u oba slučaja

وَجَدْتُ كِلاَ الْقَلَمَيْنِ — našao sam obje olovke (pera).

Ali ove sintagme mogu biti iskazane i inverzijom. U tom slučaju كِلاَ ili كِلْتَا dolaze iza imenice na koju se odnose, a uz njih je upotrijebljen odgovarajući zamjenički sufiks (prema rodu imenice):

فِي الدَّوْلَتَيْنِ كِلْتَيْهِمَا — u objema državama

زُرْنَا البَلَدَيْنِ كِلَيْهِمَا — posjetili smo obje zemlje

17) U ovakvim slučajevima broj je upotrijebljen u funkciji pridjeva zato što je situacija vrlo poznata i određena.

PRILOG UZ PARTIJU "BROJEVI"

Učenici srednjih škola i studenti kojima je ovaj udžbenik, ponajprije, namijenjen, te poznavaoci klasičnog arapskog jezika mogli su primijetiti da je ovdje data tzv. orijentalistička interpretacija partije "brojevi" koja se elementarno razlikuje od klasične arapske obrade. Smatrali smo za potrebno da u formi kratke analitičke primjedbe upozorimo na suštinu te razlike kako bi se izbjegle eventualne dileme i nesporazumi.

U uvodnom dijelu partije autor ističe da: "Za njihovu upotrebu važi pravilo o tzv. antipolaritetu broja i imenice", misleći na antipolaritet koji se javlja u sintagmatičkoj konstrukciji ove dvije vrste riječi, kao u primjerima:

ثَلَاثُ دُورٍ — tri kuće; خَمْسَةُ رِجَالٍ — pet ljudi;

Broj ثَلَاثُ u prvom primjeru nema karakteristični znak ženskog roda (ة) te prema njihovoj interpretaciji pripada muškom rodu, dok broj خَمْسَةُ u drugom primjeru ima taj znak, te pripada ženskom rodu, što je upravo suprotno klasičnoj arapskoj interpretaciji.

U klasičnoj arapskoj interpretaciji osnovni brojevi od 3—10 (uključivo) za muški rod imaju karakteristično okruglo = T =, dok ga u ženskom rodu brojeva nema za razliku od imenica ženskog roda. Citiramo:

... وَسَبَقَ أَيْضاً أَنَّهُ يُقَالُ (أَحَدٌ) فِي ٱلْمُذَكَّرِ وَ(إِحْدَى) فِي ٱلْمُؤَنَّثِ وَأَنَّهُ يُقَالُ (ثَلَاثَةٌ وَأَرْبَعَةٌ) إِلَى (تِسْعَةٍ) بِالتَّاءِ لِلْمُذَكَّرِ وَسُقُوطِهَا لِلْمُؤَنَّثِ...

(شرح ابن عقيل، الجزء الثاني، ص ٤١٠)

"Ranije je istaknuto da se أَحَدٌ upotrebljava u m. r., a إِحْدَى u ženskom rodu, kao i brojevi ثَلَاثَةٌ i أَرْبَعَةٌ do تِسْعَةٌ s karakterističnim znakom = T = u muškom rodu, a bez tog znaka u ženskom rodu." _

U istoj gramatici na strani 405. autor preciznije objašnjava "odstupanje" u upotrebi osnovnih brojeva (شَاذٌ):

٣) ٱلْعَشَرَةُ دَاخِلَةٌ مَتَى كَانَتْ مُفْرَدَةً «كَعَشَرَةِ أَيَّامٍ» وَإِنَّمَا كَانَ شَأْنُ هَذِهِ الأَعْدَادِ مَا ذُكِرَ لأَنَّهَا أَسْمَاءُ جُمُوعٍ مِثْلَ «زُمْرَةٌ وَفِرْقَةٌ وَأُمَّةٌ» فَحَقُّهَا أَنْ تُؤَنَّثَ كَهَذِهِ النَّظَائِرِ، فَأُعْطِيَتْ مَا هُوَ مِنْ حَقِّهَا فِي حَالِ عَدِّ ٱلْمُذَكَّرِ لِكَوْنِهِ سَابِقَ الرُّتْبَةِ. فَلَمَّا أَرَادُوا عَدَّ ٱلْمُؤَنَّثِ لَزِمَهُمْ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ ٱلْمُذَكَّرِ فَلَمْ يَكُنْ إِلاَّ حَذْفُ التَّاءِ.

(شرح ابن عقيل، الجزء الثاني، ص ٤٠٥)

Kako se pokazuje iz teksta, klasična interpretacija osnovnih brojeva od 3—10, premda se čini abnormalnom (شاذ) u odnosu na imenice istog roda, izražava specifikum arapsk. duha i arapske jezičke tradicije, po kojima muški rod uvijek stoji u

izvjesnoj prednosti nad ženskim rodom. Prema tome, antipolaritet o kojem govore orijentalisti je, zapravo, antipolaritet u leksičkoj formi imenice i broja — u karakterističnim znacima kojima se izražava vrsta roda. Inače, u genitivnoj konstrukciji ovih dviju vrsta riječi postoji slaganje, i to slaganje broja s imenicom u jednini, što potvrđuje i ovaj tekst:

قُلْنَا: إِنَّ ٱلْحُكْمَ عَلَى ٱلْمَعْدُودِ بِالتَّذْكِيرِ أَوِ ٱلتَّأْنِيثِ لاَ يَكُونُ بِمُرَاعَاةِ لَفْظِهِ إِذَا كَانَ جَمْعاً وَ إِنَّمَا يَكُونُ بِالرُّجُوعِ إِلَى مُفْرَدِهِ... فَعَلَى ٱلْمُفْرَدِ وَحْدِهِ يَكُونُ ٱلإِعْتِمَادُ فِي هَذِهِ النَّاحِيَةِ وَ لاَ عِبْرَةَ بِالْمَعْدُودِ ٱلْمَجْمُوعِ...

(عباس حسن، النحو الوافي، الجزء الرابع، ص ٥٠٤)

"Istakli smo da, za imenice (المعدود) m. i ž. roda koje su u genitivnoj konstrukciji s brojem, ne važi pravilo o slaganju broja s pluralnim oblicima tih imenica, već drugo pravilo o slaganju između broja i singularnih oblika imenica, kao u primjerima:

سَمِعْنَا غِنَاءَ ثَلاَثِ غَوَانٍ ; broj ثَلاَثٌ je ž. r., jer je غَانِيَةٌ singular od غَوَانٍ , prava imenica ž. r. (مُؤَنَّثَةٌ حَقِيقِيَّةٌ) ; سَهِرْنَا سَبْعَ لَيَالٍ broj سَبْعٌ je ž. r. jer je لَيْلَةٌ singular od لَيَالٍ takođe imenica ž. r. (مُؤَنَّثَةٌ مَجَازِيَّةٌ) . . .

سَلَّمْتُ عَلَى خَمْسَةِ غِلْمَةٍ u ovom primjeru broj خَمْسَةٌ je m. r. jer je غِلْمَانٌ singular od غِلْمَةٌ, imenica m. r., te je primijenjeno slaganje broja sa singularom imenice, bez obzira što je u ovom zadnjem primjeru غِلْمَةٌ nepravilni plural u ž. r."

Brojevi 1 i 2 zadržavaju svoje karakteristične znake singulara odnosno duala.

Kao u gornjim primjerima upotrebljavaće se i بِضْعَةٌ – بِضْعٌ na primjer:

حَضَرَ بِضْعُ فَتَيَاتٍ وَ بِضْعَةُ غِلْمَانٍ i فِي ٱلْحَفْلِ بِضْعَةٌ وَعِشْرُونَ فَتًى

Evo nekoliko kur'anskih primjera sintagmatičke upotrebe imenice i broja: (23/17) و لقد خلقنا فوقكم سبعَ طرائقَ ; (79/27) سحر عليهم سبعَ ليالٍ و ثمانية أيامٍ

... خلق السماوات و الارض في ستةِ أيامٍ (7/54)

Ni u brojevima od 11—19 (ٱلأَعْدَادُ ٱلْمُرَكَّبَةُ) po ovoj interpretaciji ne postoji antipolaritet između imenice i broja, već slaganje u rodu s tim što je singularni oblik imenice uvijek u akuzativu neodređenog vida.

Naprimjer: ثَلاَثَةَ عَشَرَ رَجُلاً — 13 ljudi; أَحَدَ عَشَرَ رَجُلاً — 11 ljudi

ثَلاَثَ عَشْرَةَ ٱمْرَأَةً — 13 žena; إِحْدَى عَشْرَةَ ٱمْرَأَةً — 11 žena;

إِثْنَتَا عَشْرَةَ ٱمْرَأَةً — 12 žena; إِنَّ عِدَّةَ ٱلشُّهُورِ عِنْدَ ٱللَّهِ ٱثْنَا عَشَرَ شَهْراً — Broj mjeseci po Allahovoj volji je dvanaest (K'ur'an: 9/36)

فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْناً — i iz nje je 12 vrela provrelo — (Kur'an: 2/60)

U rečeničnim konstrukcijama u kojima su upotrijebljeni brojevi od 21—99 (العقد) jedinice brojeva se slažu u rodu sa imenicom neodređenog vida, dok su desetice uvijek muškog roda. Naprimjer:

وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ رَجُلاً — 21 čovjek; اِثْنَانِ وَعِشْرُونَ رَجُلاً — 22 čovjeka;

تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ رَجُلاً — 29 ljudi, itd. إِحْدَى وَعِشْرُونَ امْرَأَةً — 21 žena

اِثْنَتَا وَعِشْرُونَ امْرَأَةً — 22 žene; تِسْعٌ وَعِشْرُونَ امْرَأَةً — 29 žena.

Pripremio

Muhammed Mrahorović

SINTAKSA PADEŽA — حَالَاتُ الأَسْمَاءِ

Nominativ الرفع To je padež u kome stoje subjekat ili predikat:

إِبْرَاهِيمُ مُوَظَّفٌ — Ibrahim je službenik

Pored toga, u ovom padežu nalaze se regens genitivne veze i imenica u vokativu. Nominativ se uvijek završava na dammu nunacije ili samu dammu. To su njegovi karakteristični završeci.

Genitiv الجَرّ Ovaj padež se odlikuje kosom nunacijom — ٍ (IN) ili kesrom u određenom vidu. To je slučaj sa triptotonima. Ako su pak u pitanju diptotoni onda se neodređeni genitiv poznaje po karakterističnoj **fethi**. U genitivu se nalaze sva imena poslije prijedloga kao i ona koja stupe u genitivnu vezu na položaj rectuma. Na primjer:

مِنْ بَغْدَادَ — iz Bagdada

فِي مَدَارِسِ ٱلْقَاهِرَةِ — u kairskim školama

تَخْفِيضُ ٱلْعُمْلَةِ — devalvacija monete

U pravilnom pluralu ž. r. padežni nastavci za genitiv i akuzativ su isti — ٍ (IN). U takvim slučajevima razlika između ova dva padeža pravi se na osnovu funkcije imenice u padežu koju ona vrši u rečenici. Na primjer:

بَيْنَ طَالِبَاتٍ — među studentkinjama

رَأَيْتُ طَالِبَاتٍ — vidio sam studentkinje

U prvom slučaju radi se o genitivu, jer se ispred imenice طَالِبَاتٍ nalazi prijedlog بَيْنَ. U drugom je u pitanju akuzativ, jer imenica طَالِبَاتٍ vrši funkciju objekta.

Akuzativ النصب Prva i osnovna funkcija akuzativa je objekatska. Padežni nastavak za neodređeni vid je ً (EN) a za određeni fetha. Akuzativ se takođe upotrebljava kada se želi izraziti kakvo stanje ili situacija:

عَمِلْتُ مُهَنْدِساً فِي ذَلِكَ ٱلْمَصْنَعِ — Radio sam u toj fabrici kao inžinjer.

سِرْتُ مَاشِياً مِنْ بَيْتِي إِلَى ٱلْكُلِّيَّةِ — Išao sam pješice od kuće do fakulteta.

أَظُنُّكَ رَجُلاً كَبِيراً — Smatram te odraslim (velikim) čovjekom.

U akuzativu se može, kao na pr. iza priloga إِنَّ (INNE), nalaziti subjekat ili masdari u raznim funkcijama. No o tome ćemo kasnije. U ovom padežu nalazi se i

imenica koja slijedi iza وَ — واو المعية الحالية kada ovaj veznik dobije značenje "s, sa; uz"; ali je ova upotreba, uglavnom, odlika starog jezika:

صَعِدْتُ وَ الْجَبَلَ — Penjao sam se uz planinu.

جَلَسْتُ وَ خَالِداً — Sjedio sam sa Halidom.

— — — —

Naučite izreku:

عُصْفُورٌ فِي الْيَدِ يَعْدِلُ عَشَرَةً عَلَى الشَّجَرَةِ. — *Jedan vrabac u ruci vrijedi koliko 10 na stablu.*

PREZENT — أَلفعل المضارع

Prezent se gradi uz pomoć prefiksa i sufiksa. Ovo vrijeme nastaje, u stvari, od perfekta, tj. u osnovi njegove konjugacije ostaje korijen perfekta. Važnu ulogu igra tzv. karakteristični prezentski vokalni znak koji zavisi od razreda kome glagol pripada. Ovaj karakteristični vokal nalazi se nad srednjim, odnosno drugim korjenitim suglasnikom. Najbolji pomoćnik u određivanju vrste vokalnog znaka biće nam rječnik.

Zapamtimo jedno da neprelazni glagoli koji u perfektu imaju srednji vokalni znak dammu imaće ga i u prezentu.* Takođe, glagoli koji u prefektu imaju karakterističnu kesru u prezentu će imati fethu. U prezentu prvi korjeniti suglasnik je uvijek bez vokalnog znaka, tj. sa sukunom. Predstavljen paradigmom prezent bi izgledao:

يَفْعَلُ

Tabela 1.

Prezentski prefiksi i sufiksi sabrani u skupu (نأيت –)

plural	dual	singular	lice
نَـ ـُ	ـ	أَـ ـُ	1.
تَـ ـُونَ	تَـ ـانِ	تَـ ـُ	2. m. r.
يَـ ـُونَ	يَـ ـانِ	يَـ ـُ	3. m. r.
تَـ ـْنَ	تَـ ـانِ	تَـ ـِينَ	2. ž. r.
يَـ ـْنَ	تَـ ـانِ	تَـ ـُ	3. ž. r.

Prema tome, od لَبِسَ ـَ biće أَلْبَسُ — oblačim se

رَسَمَ ـُ نَرْسُمُ — crtamo

* *To su glagoli na oblik* فَعُلَ ـُ

Tabela 2.

konjugacija glagola كَتَبَ (u) — pisati

plural	dual	singular	lice
نَكْتُبُ	-	أَكْتُبُ	1.
تَكْتُبُونَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	2. m. r.
يَكْتُبُونَ	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبُ	3. m. r.
تَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبِينَ	2. ž. r.
يَكْتُبْنَ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبُ	3. ž. r.

Negiranje prezentske radnje vrši se uz pomoć لَا — nije.

لَا أَكْتُبُ — Ne pišem.

لَا يَكْتُبْنَ — Ne pišu (one).

Značenje i upotreba prezenta. Ovo vrijeme danas označava nesvršenu sadašnju radnju. Najvažnije karakteristike su mu:

a) da iskazuje pravu sadašnjost, kada se radnja odvija istovremeno s govorom:

أَكْتُبُ مَكْتُوباً لِأَبِي — Pišem pismo svome ocu.

نَعْمَلُ كُلَّ يَوْمٍ — Radimo svaki dan.

b) da iskazuje, slično engleskom trajnom prezentu, radnju koja će se dogoditi u budućnosti, poslije govora:

نَذْهَبُ إِلَى الْحَدِيقَةِ وَ نَجْلِسُ فِيهَا — Idemo u park i tamo ćemo sjediti.

نَذْهَبُ غَداً إِلَى الْمَسْرَحِ — Sutra ćemo ići u pozorište.

U posljednjem primjeru prilog za vrijeme غَداً — 'sutra' utječe, sa svoje strane, na buduće značenje prezenta.

c) da izražava i prošlo vrijeme, zapravo radnju koja je već završena. Kao na primjer u jeziku novinarstva:

يَصِلُ بَغْدَادَ الْوَفْدُ الْيُوغُسْلَافِيُّ — U Bagdad je stigla jugoslovenska delegacija.

Prilozi لَ i قَدْ Dok prilog قَدْ uz prošlo vrijeme znači potvrđivanje, stavljen ispred prezenta on iskazuje izvjesnu sumnju ili neizvjesnost glagolske radnje. Na primjer:

قَدْ نَنْجَحُ فِي ذَلِكَ — Možda ćemo uspjeti u tome.

أَلْكَذِبُ قَدْ يَصْدُقُ — I lažljivac pokatkad (možda) govori istinu.

قَدْ يَكُونُ — možda (će biti), biće valjda.

Prilog لَ pak označava sigurnost ili pojačanje glagolske radnje:

لَيَرْحَلُ عِنْدَمَا يَحْصُلُ عَلَى النُّقُودِ — Zaista će putovati kad dobije novac.

لَأَعْمَلُ ذَلِكَ — (Sigurno) ću to uraditi.

Ovi prilozi ne utječu na posljednji vokalni znak glagola.

GLAGOLSKA REČENICA I SLAGANJE U NJOJ — ألجملة الفعلية وكيفية تكوينها

Glagolskom rečenicom u arapskom jeziku naziva se ona rečenica koja počinje glagolom:

جَلَسَ النَّاسُ فِي الْحَدِيقَةِ — Sjedili su ljudi u parku.

عَمِلَ يَوْمَيْنِ وَ كَسَبَ مِائَةَ دِينَارٍ — Radio je dva dana i zaradio 100 din.

Iz drugog primjera vidimo da uz glagol nije potrebno stavljati odgovarajuću ličnu zamjenicu. To ćemo samo tada učiniti kada budemo željeli istaći subjekat. Kod glagolskih rečenica moramo voditi računa o slaganju između glagola i subjekta. Po pravilu glagol je u ovakvim rečenicama uvijek u jednini m. r. ili ženskog roda i ne slaže se sa svojim subjektom u broju:

وَصَلَ الطُّلَّابُ قَبْلَ بَدْءِ الدُّرُوسِ — Studenti su stigli prije početka predavanja.

a ne: وَصَلُوا الطلاب

وَصَلَتِ الطَّالِبَاتُ قَبْلَ بَدْءِ الدُّرُوسِ * — Studentikinje su stigle prije početka predavanja.

a ne: وَصَلْنَ الطالباتُ

حَمَلَتِ الْبِغَالُ حَمْلًا ثَقِيلًا — Mazge su nosile težak teret.

U posljednjem slučaju upotrijebljeno je 3. l. ž. r. jer je subjekat البِغَالُ u nepravilnom pluralu, što znači da je ženskog roda.

Arapski jezik voli glagolsku rečenicu. Zato se od početka trudite da glagol, stavite na početak rečenice. Tako je uostalom i lakše, jer se manje vodi računa o slaganju.

---

* Kod 3. lica ž. r. وَصَلَتْ dodata je kesra radi eufonije (lakšeg izgovora).

Ako je u ovakvoj vrsti rečenice više predikata onda se drugi ili treći predikat, koji dolaze iza subjekta, mora slagati sa subjektom i u broju. Na primjer:

جَاءَ ٱلطُّلاَّبُ وَ جَلَسُوا — Stigli su studenti i sjeli.

a ne: جَاءَ الطلابُ وَ جَلَسَ

GLAGOLSKO-IMENSKA REČENICA — أَلجملة الفعلية - الإسمية

To je takva rečenica u kojoj se na prvom mjestu nalazi subjekat, tj. rečenica počinje njime. Za razliku od glagolske rečenice u ovoj se mora voditi računa i o slaganju u broju:

أَلأُمَّهَاتُ حَمَلْنَ ٱلأَطْفَالَ — Majke su nosile djecu.

أَلنَّاسُ عَمِلُوا طُولَ يَوْمٍ — Ljudi su radili cijelog dana.

اَلْمُفَتِّشُ دَخَلَ ٱلْمَدْرَسَةَ — Inspektor je ušao u školu.

اَلنُّجُومُ ظَهَرَتْ فِي ٱلسَّمَاءِ — Zvijezde su se pojavile na nebu.

U posljednjem primjeru glagol se nalazi 3. l ž. r. jer je subjekat slomljeni plural, pa je prema tome ženskog roda. Glagolsko-imenska rečenica upotrebljava se kada se želi istaći subjekat i tada se često ispred subjekta stavlja prilog za pojačanje إِنَّ (INNE) — zaista, koji zahtijeva akuzativ.

إِنَّ النَّاسَ عَمِلُوا طُولَ يَوْمٍ — (Zaista) su ljudi radili cijelog dana.

— — — —

Naučite izreku:

أَلْجَوَادُ يَأْكُلُ مَالَهُ وَالْبَخِيلُ يَأْكُلُهُ مَالُهُ. — *Plemenit jede svoj imetak, a sebičnog jede vlastiti imetak.*

KOMPARACIJA PRIDJEVA — مُفَاضَلَةُ الصِّفَاتِ

Komparacija pridjeva obavlja se pomoću oblika zvanog e l a t i v (صيغة المفاضلة). Ovaj oblik glasi — أَفْعَلُ . U njega se pretvara većina pridjeva. Na primjer:

جَمِيلٌ - أَجْمَلُ   كَبِيرٌ - اَكْبَرُ

Ako iza elativnog oblika أَفْعَلُ dodamo predlog مِنْ 'od' dobijamo II stepen poređenja — komparativ — اسم التفضيل ili الحالة الثانية .

إِنِّي اَسْمَنُ مِنْكَ — Ja sam, doista, deblji od tebe.

هُمْ اَكْبَرُ مِنَّا — Oni su stariji od nas.

هِيَ أَصْغَرُ مِنْ اَبِيكَ بِعِشْرِينَ سَنَةً — Ona je mlađa od tvog oca 20 godina.

Kao što se vidi iz primjera, elativni oblik je uvijek isti za oba roda i za sva tri broja. On se jedino može mijenjati po padežima, a pošto je diptoton ima ih samo dva.

Napomena: Obratite pažnju kako se kaže "Beogradska opera je ljepša od Kairske (opere)" — اَلاُوبَرَا فِي بَلْغْرَادَ أَجْمَلُ مِنْهَا فِي الْقَاهِرَةِ

Kao što se vidi riječ "opera" nismo ponovili nego smo namjesto nje upotrijebili odgovarajući zamjenički sufiks. Na isti način ćemo i u drugim sličnim situacijama postupiti.

Superlativ اسم التفضيل ili الحالة الثالثة Takođe se dobija uz pomoć elativnog oblika, s tim što se on sada upotrebljava atributski ili pak stavlja na položaj regensa u genitivnoj vezi sa imenicom na koju se odnosi.

Ta imenica je određena ili neodređena. Ako je određena nalazi se u genitivu plurala.

Primjeri:

أَكْبَرُ النَاسِ — najstariji čovjek

أَكْبَرُ النِّسَاءِ — najstarija žena

Kada se superlativ gradi elativno onda je ovaj oblik, da bi se pojednostavila tvorba, u suvremenom jeziku isti, bez obzira na rod i broj imenice (kao u gornjim primjerima). **Međutim, kod atributskog građenja superlativa mora se voditi računa o** slaganju u rodu i broju, tako će isti primjeri u atributskoj konstrukciji stojati ovako:

أَلرَّجُلُ الأكْبَرُ — najstariji čovjek

أَلْمَرْأةُ الْكُبْرَى — najstarija žena.

Iz priložene tabele vide se svi oblici.

Tabela 1.

slomljeni plur.	prav. plur.	dual	singular	broj/rod
آفَاعِلُ	آفْعَلُونَ	أَفْعَلاَنِ	أَفْعَلُ	m. r.
فُعَلُ	فُعْلَيَاتٌ	فُعْلَيَانِ	فُعْلَى	ž. r.

Primjeri:

أَلطَّالِبُ آلأَنْشَطُ — Najmarljiviji student

أَلطَّالِبَتَانِ الْفُضْلَيَانِ — dvije najbolje učenice

أَلطَّالِبَةُ آلنُّشْطَى — najmarljivija studentkinja

أَلطُّلاَّبُ آلأَنْشَطُونَ — najmarljiviji studenti

أَلطَّالِبَاتُ آلنُّشْطَيَاتُ — najmarljivije studentkinje

Napomena: Atributski oblik superlativa može imati i značenje drugog stepena poređenja, što se razumije iz konteksta.
Na primjer:

فَهِمَتِ الاُخْتُ الصُّغْرَى اَنَّ اُخْتَهَا الْكُبْرَى مَرِيضَةٌ — Mlađa sestra je shvatila da je njena starija sestra bolesna.

U savremenom jeziku često se koristi elativna konstrukcija superlativa u kojoj rectum nije određen i nalazi se u genitivu singulara. U takvim slučajevima naravno da je i značenje superlativa neodređeno, pa se on shvata u značenju "jedan od naj . . .":[18])

أَقْدَمُ مَدِينَةٍ (أقدم من كل مدينة) — jedan od najstarijih gradova,

أَجْمَلُ حَيٍّ في بَارِيس — jedan od najljepših kvartova u Parizu

Pridjevi koji obilježavaju boje i koji su izvedeni od proširenih glagolskih vrsta porede se po tzv. opisnoj komparaciji.

[18]) Ovakvo značenje može se izraziti i uz pomoć prijedloga مِنْ i superlativa:

مِنْ أَقْدَمِ الْمُدُنِ

Napomena: Pridjevi خَيْرٌ — dobar i شَرٌّ — zao, glase u oba stepena poređenja kao u pozitivu. Tako ćemo reći: هُمْ خَيْرٌ مِنَّا — Oni su bolji od nas, هُوَ خَيْرُ ٱلنَّاسِ — On je najbolji. Oni, takođe, nemaju atributivnu konstrukciju superlativa.

ODNOSNI PRIDJEVI — إسم المنسوب

Ova vrsta pridjeva, koja označava pripadanje, nastaje tako što se na singular doda odnosni nastavak — يٌّ (IJJ^un). Na pr:

وُجُودٌ	— postojanje	—	وُجُودِيٌّ	— egzistencijalni
إِنْغِلَاقٌ	— hermetizovanje	—	إِنْغِلَاقِيٌّ	— hermetički
عِلْمٌ	— nauka	—	عِلْمِيٌّ	— naučni
لُبْنَانُ	— Liban	—	لُبْنَانِيٌّ	— libanski; Libanac

Kod imenica ž. r. prethodno se odbije "žensko" T — ة , pa se tek tada dodaje karakteristični odnosni nastavak:

أَلْقَاهِرَةُ	— Kairo	—	قَاهِرِيٌّ	— kairski; Kairac[19])
حُكُومَةٌ	— vlada	—	حُكُومِيٌّ	— vladin
إِدَارَةٌ	— administracija	—	إِدَارِيٌّ	— administrativni

Naravno, kao i drugi pridjevi i ovi se moraju, kada su atributi, slagati sa svojom imenicom, pa ćemo tako reći:

بَحْثٌ عِلْمِيٌّ — naučni rad

قَرَارَاتٌ حُكُومِيَّةٌ — vladine odluke

Zapamtite sljedeće odnosne pridjeve:

أَبَوِيٌّ — očinski

أَخَوِيٌّ — bratski

---

[19]) Od imenice أَلْقَاهِرَةُ oduzet je određen član da bi se napravio odnosni pridjev.

لُغَوِىٌّ — jezički

سَنَوِىٌّ — godišnji

Napomena: Doda li se karakteristično žensko T ة na odnosni pridjev dobijaju se imenice, obično apstraktnog značenja. Na pr. وُجُودِىٌّ - وُجُودِيَّةٌ — egzistencijalizam, إِنْغِلاَقِىٌّ - إِنْغِلاَقِيَّةٌ — hermetizam, عَمَلِىٌّ - — radni — عَمَلِيَّةٌ — operacija

— — — —

Naučite izreku:

خَيْرُ الأُمُورِ أَوْسَطُهَا. — *Najbolja je sredina, (odnosno najbolje je ne ići u krajnosti).*

ODNOSNE ZAMJENICE — أَسْمَاءُ الْمَوْصُولِ

Postoje dvije vrste ovih zamjenica — pridjevske i imeničke. Pridjevske zamjenice su za razliku od imeničkih promjenljive, ali je padežna promjena jedino vidljiva kod duala.

Tabela 1.

Odnosne zamjenice

plural	dual	singular	rod
أَلَّذِينَ	أَلَّذَانِ	أَلَّذِي	m. nom.
أَللَّوَاتِي	أَللَّتَانِ	أَلَّتِي	ž.

U genitivu i akuzativu duali glase: أَللَّتَيْنِ — أَلَّذَيْنِ *

Imeničke odnosne zamjenice مَنْ 'onaj koji' i مَا 'ono što'. jednako glase u svim padežima kao i njihove kombinacije — مِمَّنْ 'iz onoga što je', مِمَّا 'iz čega je', بِمَا 'u čemu je'.

ODNOSNA REČENICA — ألجملة الموصولة

Pridjevsku odnosnu zamjenicu upotrijebićemo **samo** u takvoj odnosnoj rečenici u kojoj je imenica na koju se odnosi takva zamjenica o d r e đ e n a:

يُدْعَى ٱلْعَصْرُ ٱلَّذِي سَبَقَ ٱلْإِسْلَامَ بِالْجَاهِلِيَّةِ — Period koji je prethodio islamu naziva se džahilijja.

أَلْمَرْأَةُ ٱلَّتِي جَاءَتْ هِيَ مِنْ أَقَارِبِي — Žena koja je došla moja je rođaka.

أَلطِّفْلَانِ ٱلَّذَانِ يَلْعَبَانِ فِي الْحَدِيقَةِ — Dva djeteta koja se igraju u vrtu.

* Hemze je nepostojano, odnosno ono se zamjenjuje (vaslom-spojnicom).

Ako je pak odnosna zamjenica u padežu onda se poslije nje mora, uz glagol, ponoviti zamjenički sufiks koji se slaže u rodu i broju sa imenicom na koju se odnosi:

أَلْوَلَدُ ٱلَّذِي أَحْمِلُهُ عَلَى ذِرَاعَيَّ وَلَدِي — Dijete **koje** nosim na rukama je moje.

نِسَاءُهُ ٱلثَّلاَثُ ٱللَّوَاتِي تَزَوَّجَهُنَّ يَصْغُرْنَنِي سِنًّا — Njegove tri žene **kojima** se oženio mlađe su od mene.

أَلْكِتَابَانِ ٱلَّذَانِ قَرَأْتُهُمَا جَيِّدَانِ — Dvije knjige **koje** sam pročitao su dobre.

أَلرَّجُلُ ٱلَّذِي صَادَفْتُهُ مُمَثِّلٌ — Čovjek **koga** sam iznenada sreo je glumac.

Kada je imenica na koju se odnosi odnosna zamjenica neodređena onda se odnosna zamjenica izostavlja:

رَأَيْتُ صَدِيقاً أَلْعَبُ مَعَهُ ٱلشَّطْرَنْجَ — Vidio sam (jednog) druga s kojim igram šaha.

إِمْرَأَةٌ أَخَذْنَا مِنْهَا عُنْوَاناً — (Neka) žena od koje smo uzeli adresu.

إِنْتَهَزَ فُرْصَةً جَعَلَتْهُ سَعِيداً — Iskoristio je priliku koja ga je učinila sretnim.

Primjeri za odnosne rečenice sa imeničkim odnosnim zamjenicama:

هُوَ يَعْرِفُ مَا تَعْرِفُونَهُ — On zna šta vi znate.

مَا عَرَفْنَا مَنْ كَتَبَ هَذِهِ ٱلرِّسَالَةَ — Nismo znali ko je napisao ovo pismo.

حَضَرَ ٱلْجَلْسَةَ ٱلثَّانِيَةَ أَكْثَرُ ٱلْمَنْدُوبِينَ مِمَّا حَضَرَهُ مِنْ قَبْلُ — Drugoj sjednici prisustvovalo je više delegata nego ranije.

Zamjenički sufiksi uz prijedloge. إِلْحَاقُ الضمائر المتصلة بحروف الجرّ I uz prijedloge zamjenički sufiksi pišu se sastavljeno, Kako tom prilikom dolazi do nekih pravopisnih promjena ovdje ćemo posebno naglasiti takve slučajeve i dati zamjeničke sufikse uz nekoliko prijedloga koji se najčešće koriste:

— عَلَى "na" — piše se ovako uz sufikse: عَلَيَّ عَلَيْكَ عَلَيْنَا

Na isti način se sufigiraju i prijedlozi إِلَى 'ka' لَدَى pri, kod'.

— لِ "Za" (upotrebljava se u značenju našeg dativa i za izražavanje posjedovanja). Ovaj prijedlog ovako glasi samo pred zamjeničkim sufiksom za 1. lice a pred ostalim glasi — لَ : لِي - لَكَ لَهُ

— فِي 'u; o' piše se ovako sa sufiksima: فِيَّ فِيكَ فِيهِ

— مِنْ 'od, iz' sa sufiksima se piše ovako: مِنِّي مِنْهُ مِنْكُمْ

Na isti način se sufigira i prijedlog عَنْ 'iz; o' عَنَّا عَنْهُمْ

— بِ 'sa; u' sa zamjeničkim sufiksima glasi: بِكُمَا بِهِمْ بِي

— بَعْدَ 'poslije' sa zamjeničkim sufiksima glasi: بَعْدَنَا بَعْدِي بَعْدَهُ

Na isti način sufigira se i prijedlog قَبْلَ prije, kao i još mnogi prijedlozi koji im po obliku liče, مِنْ قَبْلِهِ قَبْلَهُنَّ قَبْلَكُمْ

Iskazivanje zamjenica "svaki" i "sva" استعمال « كل » و « جميع » Opšte pridjevske zamjenice svaki, -a (mn. svi) u arapskom jeziku nema. Ona se nadoknađuje uz pomoć imenica كُلٌّ i جَمِيعٌ — 'sveopštost' koje dolaze na položaj regensa u odnosu na imenicu koja vrši ulogu rectuma. U zavisnosti da li je imenica iza njih u neodređenom genitivu jednine ili određenom ove dvije imenice znače "svaki, -a" i "svi". Ako je genitivna veza neodređena i rectum se nalazi u jednini onda imenica كُلٌّ znači "svaki, -a":

كُلُّ مَدِينَةٍ — svaki grad

كُلُّ إِنْسَانٍ — svaki čovjek

يُوجَدُ فِي كُلِّ طَابِقٍ أَرْبَعُ شُقَقٍ — Na svakom spratu ima 4 stana.

نَعْرِفُ كُلَّ شَخْصٍ فِي مَدِينَتِنَا — Poznajemo svakog u našem mjestu.

Ako pak ova riječ كُلٌّ dođe na položaj regensa u određenoj genitivnoj vezi onda ona znači "sav, dio". U istom značenju upotrebljava se i imenica جَمِيعٌ. Na primjer:

تُنَظَّمُ فِي كُلِّ الْعَالَمِ تَظَاهُرَاتٌ (مُظَاهَرَاتٌ) ضِدَّ الْحَرْبِ — U cijelom svijetu se organizuju demonstracije protiv rata.

قَرَأْتُ كُلَّ الْكِتَابِ — Pročitao sam cijelu knjigu.

هَذِهِ مَعْرَكَتُنَا جَمِيعُنَا — To je bitka svih nas.

جَمِيعُ الطُّلَّابِ يَحْضُرُ الدَّرْسَ — Svi studenti prisustvuju času.

Ponekad ove dvije imenice mogu doći i poslije riječi s kojom formiraju gen. vezu, ali se tada uz njih ponavlja odgovarajući zamjenički sufiks, koji se slaže u rodu sa imenicom:

فِي الْعَالَمِ كُلِّهِ — u cijelom svijetu

فِي الطَّابِقِ كُلِّهِ — na cijelom spratu

بَيْنَ النَّاسِ كُلِّهِمْ — među svim ljudima

Napomena: Slaganje u broju između glagola i subjekta vrši se samo u onim sintagmama u kojima je vršilac radnje razumno biće:

كُلُّ النَّاسِ يَعْرِفُونَهُ مَعْرِفَةً جَيِّدَةً — Svi (ljudi) ga dobro poznaju.

لَقَدْ فُوجِئْنَا جَمِيعاً بِجَمَالِ ذَلِكَ الْمَنْظَرِ — Svi smo bili iznenađeni ljepotom tog prizora.

Dakle, rod ove vrste genitivne veze određuje se prema drugom članu:

كُلُّ الصُّحُفِ نَشَرَتْ صُورَتَهُ — Sve novine su objavile njegovu sliku.

U gen. vezi كُلُّ الصحف imenica صُحُفٌ je ž. r. pa je zato glagol نَشَرَ u 3. licu ž. r. jednine.

— — — —

Naučite izreku:

كُلُّ طَيْرٍ يَسْتَلِذُّ بِصَوْتِهِ. — *Svaka ptica u svome glasu uživa*

REDNI BROJEVI — ألأعداد الترتيبية

Redni brojevi grade se na oblik فَاعِلٌ kao i particip aktivni, izuzev broja "prvi, -a". Ženski rod se dobije dodavanjem ženskog T - ة . Dakle, redni brojevi od 1-10 glasiće:*

	muš. rod	ženski rod
1.	ألأوَّلُ	ألأُولَى
2.	ألثَّانِي	ألثَّانِيَةُ
3.	ألثَّالِثُ	ألثَّالِثَةُ
4.	ألرَّابِعُ	ألرَّابِعَةُ
5.	ألْخَامِسُ	ألْخَامِسَةُ
6.	ألسَّادِسُ	ألسَّادِسَةُ
7.	ألسَّابِعُ	ألسَّابِعَةُ
8.	ألثَّامِنُ	ألثَّامِنَةُ
9.	ألتَّاسِعُ	ألتَّاسِعَةُ
10.	ألْعَاشِرُ	ألْعَاشِرَةُ

Redni brojevi imaju pridjevske osobine pa se kao atributi slažu sa svojom imenicom u svim elementima, koje smo već spomenuli. Primeri:

ألطَّابِقُ ٱلْخَامِسُ — peti sprat

فِي كُلِّ كِتَابٍ ثَالِثٍ — u svakoj trećoj knjizi

* Ako se redni brojevi stave u ak. nastaju priloški brojevi:

أَوَّلاً (prvo), ثَانِياً (drugo), ثَالِثاً (treće).

عِنْدَ النَّاصِيَةِ ٱلثَّانِيَةِ — kod drugog ugla

هَذِهِ هِيَ ٱلشُّقَّةُ الثَّالِثَةُ ٱلَّتِي ٱسْتَأْجَرْنَاهَا — Ovo je treći stan koji smo unajmili.

Kao i kod osnovnih brojeva i kod ovih može ponekad da dođe do zamjene mjesta u odnosu na imenicu s kojom se redni broj slaže. U takvim slučajevima dolazi do formiranja genitivne veze:

قَدْ تَمَّ تَوْقِيعُ خَامِسِ ٱتِّفَاق بَيْنَ ٱلطَّرَفَيْنِ — Obavljeno je (već) potpisivanje petog dokumenta među dvjema stranama.

تَسْتَمِرُّ الْهَجَمَةُ رَابِعَ يَوْمٍ عَلَى ٱلتَّوَالِي — Napad traje četvrti dan neprekidno.

Napomena: Redni broj "drugi" u određenom vidu piše se — أَلثَّانِي u nominativu i genitivu, a أَلثَّانِيَ u akuzativu.

Upitna zamjenica ضمير الاستفهام - كم Ova zamjenica ima dvostruku upotrebu, shodno tome i dva značenja — "koliko?" i "koliko!". Kada se upotrijebi upitno استفهامية onda imenica iza nje stoji u neodređenom akuzativu singulara:

كَمْ صَفْحَةً ؟ — Koliko stranica?

كَمْ كِتَاباً إِشْتَرَيْتَ ؟ — Koliko si kupio knjiga?

Ako se ovoj zamjenici doda prijedlog بِ dobija se novo značenje — بِكَمْ pošto?

بِكَمْ هَذِهِ اللَّوْحَةُ ؟ — Pošto je ovo platno (slikarsko)?

Međutim, kada se ova zamjenica upotrijebi u uzvičnom značenju imenica iza nje tada stoji u genitivu neodređenog singulara ili plurala, s prijedlogom ili bez prijedloga مِنْ :,

كَمْ رَجُلٍ (رِجَالٍ) — Koliko ljudi! ili كَمْ مِنْ رَجُلٍ (رِجَالٍ)

Ova zamjenica se upotrebljava i za konstruisanje pitanja o času:

كَمِ السَّاعَةُ ؟ — Koliko je časova?

Obratite pažnju da se riječ الساعة čas nalazi u određenom vidu. Odgovor na ovo pitanje zahtijevaće uz imenicu "čas" upotrebu rednih brojeva. Na primjer:

الآنَ السَّاعَةُ التَّاسِعَةُ — Sada je devet časova

فِي السَّاعَةِ السَّادِسَةِ تَمَاماً — Tačno u šest časova

Napomena: "U koliko časova?" kaže se — فِي أَيَّةِ سَاعَةٍ ؟

Arapi ne upotrebljavaju redne brojeve dalje od 12 za iskazivanje **vremena, nego** uz brojeve koriste priloge صَبَاحاً — ujutro, i مَسَاءً — naveče. Primjeri:

فِي السَّاعَةِ التَّاسِعَةِ صَبَاحاً — U devet časova ujutro.

فِي السَّاعَةِ الثَّامِنَةِ مَسَاءً — U dvadeset časova (osam naveče).

Dijelovi časa iskazuju se na sljedeći način:

أَلسَّاعَةُ الْعَاشِرَةُ وَ خَمْسُ دَقَائِقَ — Deset i pet minuta.

أَلسَّاعَةُ الثَّالِثَةُ وَ الرُّبْعُ — Tri i četvrt.

فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ وَ النِّصْفِ — U 2,30 h.

أَلتَّاسِعَةُ إِلاَّ ثُلُثاً (عِشْرِينَ دَقِيقَةً) — Dvadeset do devet.

أَلسَّابِعَةُ إِلاَّ عَشْرَ دَقَائِقَ — Deset do sedam.

Prema tome, u značenju našeg "do" koristi se prijedlog za izuzimanje إِلاَّ iza kojeg obavezno dolazi osnovni broj (a ne redni!) u neodređenom akuzativu. Uzgred budi rečeno, u dijalektima se za iskazivanje časova upotrebljavaju osnovni brojevi.

Iskazivanje starosti (godina). Godine starosti takođe se izražavaju upitnom zamjenicom كَمْ i imenicama عُمْرٌ , vijek, dob; i سِنٌّ "uzrast", koje se nalaze na, položaju mudafa, regensa sa imenicom na koju se odnosi pitanje. Na primjer:

كَمْ عُمْرُ مُحَمَّدٍ - عُمْرُ مُحَمَّدٍ كَمْ سَنَةً ؟ — Koliko Muhamed ima godina?

قَدْ بَلَغَ الرَّابِعَةَ مِنْ عُمْرِهِ — Napunio je četvrtu.[20]).

عُمْرُكَ كَمْ سَنَةً ؟ — Koliko imaš godina?

عُمْرِي سَبْعَ عَشْرَةَ سَنَةً — Imam 17 godina.

(Pridjevi 'sam' ili 'isti').[21]) Pravog pridjeva ili pravih zamjenica u značenju 'sam, isti' nema. On se nadoknađuje uz pomoć imenica نَفْسٌ — duša عَيْنٌ — oko شَخْصٌ osoba. Ove imenice tvore genitivnu vezu s riječima na koje se odnose,

---

[20]) Upotrijebljen je redni broj الرابعة zato što se ispred njega podražumijeva riječ أَلسَّنَةُ

[21]) Ponekad se u ovom značenju upotrebljava i imenica ذَاتٌ koja još može imati i značenje "upravo, baš". Na primjer:

هُوَ بِذَاتِهِ — baš on, upravo on

اَلْيَوْمَ بِذَاتِهِ — baš danas

مَا هُوَ بِذَاتِ بَالٍ — šta bi to baš bilo, nije to ništa

tako da se nalaze ili na položaju regensa, ili dolaze s odgovarajućim zamjeničkim sufiksom poslije imenice na koju se odnose. Evo kako to izgleda u primjerima:

فِي نَفْسِ ٱلْمَدِينَةِ - فِي ٱلْمَدِينَةِ نَفْسِهَا — U istom (samom) gradu

فِي نَفْسِ الْوَقْتِ فِي الْوَقْتِ نَفْسِهِ — U isto vrijeme

Jedino što se imenica نفس 'duša' upotrebljava na položaju regensa od imenice عين — 'oko'. Evo još nekoliko primjera:

لِهَذَا السَّبَبِ عَيْنِهِ — Baš iz tog razloga (istog).

هُوَ بِعَيْنِهِ ili هُوَ بِنَفْسِهِ — On sam (baš on)

نَفْسُ ٱلْكَلَامِ — Iste (te) riječi

بَحَثْنَا نَفْسَ الْمُشْكِلَةِ الَّتِي بَحَثْنَاهَا فِي السَّنَةِ الْمَاضِيَةِ — Proučavali smo isti problem kao i prošle godine.

NEODREĐENE ZAMJENICE

Pravih neodređenih zamjenica u arapskom jeziku nema. U značenju imenice "neki, -a" upotrebljava se broj "jedan" — وَاحِدٌ ili أَحَدٌ za m. r. i وَاحِدَةٌ ili إِحْدَى za ž. r. kao i imenica بَعْضٌ — dio. U istom smislu, ali u specifičnim slučajevima, zapravo izrazima, upotrebljava se i imenica رَجُلٌ — čovjek. Poslije أحد , إحدى i بعض riječ čija neodređenost treba da se izrazi dolazi u genitivu plurala ili duala i nalazi se u određenom vidu. Na primjer:

أَحَدُ آلنَّاسِ — neko od (ljudi)

بَعْضُ آلنَّاسِ — neki čovjek (neki ljudi);

إِحْدَى آلأُمَّهَاتِ — neka majka

قَالَ لِي رَجُلٌ — Rekao mi je neko (neki čovek)

Broj "jedan" upotrijebljen u značenju neodređene zamjenice ima partitivno značenje (jedan od ljudi, jedna od majki). U negativnim rečenicama spomenute riječi koje služe kao zamjena neodređenim zamjenicama dobijaju značenje "niko":

مَا رَأَيْتُ أَحَداً — Nisam vidio nikoga.

U značenju "nešto" (dio nečega) upotrebljavaju se imenice بَعْضٌ i شَيْءٌ — stvar. Poslije imenice بعض riječ od koje se uzima dio nalazi se u određenom genitivu jednine:

قَضَيْتُ هُنَاكَ بَعْضَ الْيَوْمِ — Tamo sam proveo dio dana

أَكَلْتُ بَعْضَ الْخُبْزِ — Pojeo sam nešto hljeba

بَعْضُ الأَمْرِ الَّذي أَدىَّ إِلَى تَأْخِيرِ آلتَّصَرُّفِ فِي الْقَضِيَّةِ — Stvar koja je dovela do zakašnjenja razmatranja problema za izvjesno vrijeme.

مَا وَجَدْتُ شَيْئاً — Nisam ništa našao.

U značenju neodređenosti upotrebljava se i zamjenica مَا , koja dolazi iza imenice u neodređenom vidu:

عُلْبَةٌ مَا — neka kutija

شَارِعٌ مَا — neka ulica

Obratite pažnju da se nunacija čita 'um' zbog "mim-a" od مَا .

Napomena: Imenica بَعْضٌ — dio, i upotrebljava se i u značenju "jedan s drugim": لاَ بُدَّ أَنْ نَحْتَرِمَ بَعْضُنَا بَعْضاً — Treba da poštujemo jedan drugog. Uz ove imenice mogu da dođu i zamjenički sufiksi: إِحْدَاهُنَّ — jedna (od njih), أَحَدُنَا — neki od nas, أَحَدُكُمْ — jedan od vas, بَعْضُهُمْ — neki (od njih). Neodređenost se još izražava i uz pomoć riječi عِدَّةٌ iza koje dolazi neodređeni genitiv množine:

عِدَّةُ أَسَابِيعَ — nekoliko sedmica

عِدَّةُ زِيَارَاتٍ — nekoliko posjeta

U istoj funkciji upotrebljava se بِضْعٌ - بِضْعَةٌ i za njih važi pravilo o antipolaritetu, s tim što se imenica na koju se ove riječi odnose nalazi u gen. neodređenog vida i u množini:

بِضْعُ خُطُوَاتٍ — nekoliko koraka

بِضْعَةُ دَنَانِيرَ — nekoliko dinara

أَلْبِضْعَةُ الْقَلِيلَةُ مِنَ السِّيَاسِيِّينَ — nekolicina političara

Rečenica s prilogom إِنَّ — **i njemu sličnim** إِنَّ وَأَخَوَاتُهَا . Rečenice koje počinju prilozima إِنَّ — zaista, لَكِنَّ — ali, međutim, لَعَلَّ — možda,- لَيْتَ — kamo sreće! o da! — spadaju u imenske rečenice. Subjekat iza njih obavezno stoji u akuzativu i ako je određen, subjekat onda mora stojati odnah iza ovih priloga.

إِنَّ هَؤُلاَءِ النَّاسَ نَشِيطُونَ — Zaista su ovi ljudi vrijedni.

لَعَلَّ الطُّلاَّبَ فِي الْمَدْرَسَةِ — Možda su đaci u školi.

وَ لَكِنَّ مَرْوَانَ كَسْلاَنُ — Ali, Mervan je lijen.

Primjer kada je subjekat neodređen:

إِنَّ فِي الْمَنْزِلِ لِصًّا — Zaista je u kući (neki) lopov.

Imenice عَدَمٌ **i** غَيْرٌ Riječi عَدَمٌ i غَيْرٌ — 'odsustvovanje, nepostojanje', služe za iskazivanje suprotnih značenja imenica kada se nađu s njima u genitivnoj vezi. U takvim slučajevima te dvije imenice se nalaze u gen. vezi na položaju

regensa i imaju značenje 'bez, 'ne'. Međutim, postoji i razlika u njihovoj upotrebi. Riječ عَدَمُ ide samo uz imenice[22], a غَيْرُ uz imenice, pridjeve i zamjeničke sufikse. Kada se غَيْرُ nađe ispred imenice ona prima priloško značenje. Primjeri:

عَدَمُ وُجُودٍ — nepostojanje

عَدَمُ انْحِيَازٍ — nesvrstavanje

عَدَمُ اكْتِرَاثٍ — indiferentnost

غَيْرُكَ — osim tebe; drugi neko

فِي غَيْرِ هَذَا الْمَكَانِ — na drugom mjestu

غَيْرُ رَسْمِيٍّ — neslužbeni, nezvanični

إِلَى غَيْرِ نِهَايَةٍ — do beskonačnosti

غَيْرُ مُفِيدٍ — beskoristan

بِغَيْرِ انْقِطَاعٍ — neprekidno

لِيَبْقَ فِي فِرَاشِهِ بِغَيْرِ حِرَاكٍ — Neka ostane u postelji miran (bez pokreta, nepokretno)

Najsigurniji pomoćnik, ipak, kod ovih konstrukcija biće nam rječnik.

[22]) Može stajati i samostalno u rečenici, kao: خُلِقَ الْعَالَمُ مِنَ الْعَدَمِ

POMOĆNI GLAGOL — كَانَ - أَلْفِعْلُ الْمُسَاعِدُ

Glagol كَانَ — 'biti' vremenom je poprimio odlike pomoćnog glagola, on spada u nepravilne glagole, tzv. "šuplje" i konjugira se prema priloženoj tabeli.

كَانَ — biti

plural	dual	singular	lice
		PERFEKAT	
كُنَّا	–	كُنْتُ	1.
كُنْتُمْ	كُنْتُمَا	كُنْتَ	2. m. r.
كَانُوا	كَانَا	كَانَ	3. m. r.
كُنْتُنَّ	كُنْتُمَا	كُنْتِ	2. ž. r.
كُنَّ	كَانَتَا	كَانَتْ	3. ž. r.
		PREZENT	
نَكُونُ	–	أَكُونُ	1.
تَكُونُونَ	تَكُونَانِ	تَكُونُ	2. m. r.
يَكُونُونَ	يَكُونَانِ	يَكُونُ	3. m. r.
تَكُنَّ	تَكُونَانِ	تَكُونِينَ	2. ž. r.
يَكُنَّ	تَكُونَانِ	تَكُونُ	3. ž. r.
		IMPERATIV	
كُونُوا	كُونَا	كُنْ	2. m. r.
لِيَكُونُوا	لِيَكُونَا	لِيَكُنْ	3. m. r.
كُنَّ	كُونَا	كُونِي	2. ž. r.
لِيَكُنَّ	لِتَكُونَا	لِتَكُنْ	3. ž. r.

Ovaj glagol traži da imenski predikat خبر كان bude u akuzativu dok je subjekat اسم كان uvijek u nominativu. Sadašnje vrijeme ovog glagola upotrebljava se jedino za iskazivanje buduće radnje. Primjeri:

كُنْتُ مَشْغُولاً — Bio sam zauzet.

كَانُوا رِيَاضِيِّينَ — Bili su sportisti.

(سَـ) تَكُونُونَ مُهَنْدِسِينَ جَيِّدِينَ — Bićete dobri inženjeri.

(سَـ) تَكُونُ مَشْغُولَةً — Biće zauzeta (Ne: Zauzeta je!).

GLAGOL 'IMATI'

Pravog glagola 'imati' u arapskom jeziku nema, ali se posjedovanje može izraziti pomoću prijedloga عِنْدَ , مَعَ i لِ . Upotreba ovih prijedloga razlikuje se već prema nijansama značenja posjedovanja. Za sva tri prijedloga važi zajedničko pravilo da imenica čije se posjedovanje izražava uvijek stoji u nominativu neodređenog vida. Pravo posjedovanje, tj. glagol 'imati' iskazuje se pomoću prijedloga لِ , koji uz zamjeničke sufikse glasi لَ (izuzev za 1. lice — لِي):

لَهُمْ سَيَّارَةٌ — Imaju automobil.

لِي بَرَّادَةٌ (ثَلاَّجَةٌ) جَدِيدَةٌ — Imam nov frižider.

لِزَوْجَتِي جَوَازٌ — Moja žena ima pasoš.

Prijedlog عِنْدَ (u istom značenju upotrebljava se i prijedlog لَدَى) označava da se nešto ili neko nalazi kod određene ličnosti:

عِنْدِي كِتَابٌ — Knjiga je u mene.

عِنْدَنَا مِفْتَاحٌ — Ključ je u nas.

كَانَ عِنْدِي خَرُوفٌ صَغِيرٌ — Imao sam malo janje.

Prijedlog مَعَ izražava posjedovanje nečeg ili nekog u određenom vremenu, kada se neko ili nešto nađe uz nekog:

مَعِي سَاعَةٌ — Sat je u mene.

مَعَنَا طِفْلٌ — Dijete je uz nas (sa nama).

مَعَهَا تَذْكِرَةٌ — Ona ima kartu (karta je kod nje).

Međutim, ako se upotrijebi inverzija, tj. u odgovoru na pitanje, onda je ono što se posjeduje u određenom vidu:

لِمَنْ هَذِهِ ٱلْكُرَةُ ؟ — Čija je ova lopta?

أَلْكُرَةُ لِي — Lopta je moja.

أَلْكُرَةُ لِهَؤُلَاءِ الأَطْفَالِ — Lopta pripada ovim dječacima.

عِنْدَ مَنِ ٱلْمِمْسَحَةُ ؟ — Kod koga je gumica?

أَلْمِمْسَحَةُ عِنْدَهُ — Gumica je kod njega.

— — — —

Naučite izreku:

مَنْ لاَ وَطَنَ لَهُ لاَ كَرَامَةَ لَهُ. — *Ko nema domovine nema poštovanja (od drugih).*

PROSTI BROJEVI (11—99) — الأعداد المركبة

Za brojeve od 11—99 karakteristično je da prvo dolaze jedinice (kao npr. u slovenačkom jeziku), a potom slijede desetice. Brojevi od 11—19 nalaze se u akuzativu, bez određenog člana ali i bez nunacije. Kod ovih brojeva važi pravilo antipolariteta između jedinica i desetica, izuzev brojeva 11 i 12, kod kojih su jedinica i desetica istoga roda.

		za muš. rod	za žen. rod
11	١١	أَحَدَ عَشَرَ	إِحْدَى عَشَرَةَ
12	١٢	إِثْنَا عَشَرَ	إِثْنَتَا عَشَرَةَ
13	١٣	ثَلاَثَةَ عَشَرَ	ثَلاَثَ عَشْرَةَ
14	١٤	أَرْبَعَةَ عَشَرَ	أَرْبَعَ عَشْرَةَ
15	١٥	خَمْسَةَ عَشَرَ	خَمْسَ عَشْرَةَ
16	١٦	سِتَّةَ عَشَرَ	سِتَّ عَشْرَةَ
17	١٧	سَبْعَةَ عَشَرَ	سَبْعَ عَشْرَةَ
18	١٨	ثَمَانِيَةَ عَشَرَ	ثَمَانِيَ عَشْرَةَ
19	١٩	تِسْعَةَ عَشَرَ	تِسْعَ عَشْرَةَ

Navedeni brojevi su već složeni antipolarno i iz kolone s lijeve strane idu uz imenice m. r., a s desne strane uz imenice ž. r., prema tome, imenice će se ravnati prema jedinicama brojeva.

Ovi brojevi su nepromjenljivi izuzev dualnog dijela broja 12:

إِثْنَيْ عَشَرَ — إِثْنَتَيْ عَشَرَةَ

— **Desetice od 20—90 glase:** **za m. r.** **za ž. r.**

				za m. r.	za ž. r.
20	٢٠	عِشْرُونَ	21	وَاحِدٌ (أَحَدٌ) وَعِشْرُونَ	إِحْدَى وَعِشْرُونَ
30	٣٠	ثَلاَثُونَ	22	إِثْنَانِ وَعِشْرُونَ	إِثْنَتَانِ وَعِشْرُونَ
40	٤٠	أَرْبَعُونَ	23	ثَلاَثٌ وَعِشْرُونَ	ثَلاَثَةٌ وَعِشْرُونَ
50	٥٠	خَمْسُونَ	24	أَرْبَعٌ و عشرون	أَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ
60	٦٠	سِتُّونَ	25	خَمْسٌ و عشرون	خَمْسَةٌ و عشرون
70	٧٠	سَبْعُونَ	26	سِتٌّ و عشرون	سِتَّةٌ و عشرون
80	٨٠	ثمانون	27	سَبْعٌ و عشرون	سَبْعَةٌ و عشرون
90	٩٠	تسعون	28	ثَمَانٍ و عشرون	ثَمَانِيَةٌ و عشرون

I kode desetica dalje brojevi 1 i 2 se slažu sa imenicom u rodu. Desetice se mijenjaju kao imenice u pravilnom pluralu muškog roda. Kod brojeva poslije 20 dekliniraju se i jedinice i desetice.

Sintaksa brojeva od 11—99. Brojevi od 11—99 zahtijevaju da imenica iza njih stoji u akuzativu singulara neodređenog vida. I za ove brojeve važi pravilo antipolariteta u odnosu na imenicu, pa je jedinica, izuzev 1 i 2, uvijek suprotnog roda od imenice:

خَمْسَةَ عَشَرَ كِتَاباً — 15 knjiga

سِتٌّ وَعِشْرُونَ إِمْرَأَةً — 26 žena

رَأَيْتُ اثْنَتَيْنِ وَثَمَانِينَ طَائِرَةً — Vidio sam 82 aviona.[23])

فِي خَمْسٍ وَعِشْرِينَ غُرْفَةً — u 25 soba

كَانَتْ أَعْمَالُ هَؤُلاَءِ الْفَنَّانِينَ ضِمْنَ أَعْمَالِ الاِثْنَيْنِ وَالْخَمْسِينَ فَنَّاناً مِصْرِيًّا — Radovi ovih umjetnika su među 52 rada egipatskih umjetnika.

تَحَرَّرَتْ مِصْرُ مِنَ الاِسْتِعْمَارِ بَعْدَ الْخَمْسَةِ وَعِشْرِينَ عَاماً — Egipat se oslobodio kolonijalizma poslije (nakon) 25 godina.

Napomena: Doda li se na desetice u ak. nastavak za pravilnu mn. ž. r. ili nastavak يَاتٍ dobiju se posebna značenja:

فِي الْعِشْرِينَاتِ ، فِي الثَّلاَثِينَاتِ ، (العشرِينَيَاتِ) — dvadesetih, tridesetih (godina).

---

[23]) Ne zaboravimo pravilo da se brojevi 1 i 2 slažu u rodu sa svojom imenicom, čak kad su i na mjestu jedinice! Tu ne važi pravilo antipolariteta.

NEPRAVILNI PLURAL — جمع التكسير ILI الجمع المكسر

Ovaj plural nazivamo slomljenim zbog promjena koje se dešavaju unutar korjena riječi. Za razliku od pravilnog plurala, koji se gradi sufiksnim nastavkom, nepravilni plural je infleksivan; Korjen riječi se "lomi" i pravi novi razmještaj samoglasničkih znakova. Pravila za nastajanje ovih plurala nema. Riječi se, kako smo već rekli, moraju učiti zajedno sa svojom množinom. Od pomoći nam može biti jedino to što isti oblici jednine imaju, uglavnom, iste oblike u množini. Na primjer:

شَكْلٌ - أَشْكَالٌ — oblici, forme

لَفْظٌ - أَلْفَاظٌ — riječi; izgovori; pojam

Ovdje su navedeni samo oblici slomljenog plurala koji se najčešće sreću u praksi. Poslužićemo se osnovnom formulom فعل (F'AL) koja se sastoji iz suglasnika ل ع ف (Fâ — 'ayn — lâm).

Riječ أَشْكَالٌ — 'oblici' "prevedena" na jezik formule imaće oblik أَفْعَالٌ. Kao što vidimo, svaki korjenski suglasnik riječi أشكالٌ zamijenjen je, po redu, suglasnicima iz formule فعل i dodati su oni dugi samoglasnici kojih u njoj nema.

Najčešći oblici slomljenog plurala su:

1.	أَفْعَالٌ	مَرَضٌ	— bolest	— أَمْرَاضٌ
		سِرْبٌ	— jato	— أَسْرَابٌ
2.	فُعُولٌ	دَرْسٌ	— čas, lekcija	— دُرُوسٌ
		مَلِكٌ	— kralj	— مُلُوكٌ
3.	أَفْعِلَةٌ	سِلاَحٌ	— oružje	— أَسْلِحَةٌ
		نَسِيجٌ	— tekstil	— أَنْسِجَةٌ
4.	فُعُلٌ	طَرِيقٌ	— put	— طُرُقٌ
		مَدِينَةٌ	— grâd	— مُدُنٌ
5.	فُعَلاَءُ	شَاعِرٌ	— pjesnik	— شُعَرَاءُ
		وَزِيرٌ	— ministar, sekretar	— وُزَرَاءُ
6.	أَفْعِلاَءُ	ذَكِيٌّ	— inteligentan	— أَذْكِيَاءُ
		طَبِيبٌ	— ljekar	— أَطِبَّاءُ

7.	فَعَائِلُ	خَرِيطَةٌ	— karta	— خَرَائِطُ
		عَقِيدَةٌ	— doktrina, ubjeđenje	— عَقَائِدُ
8.	فَوَاعِلُ	قَافِلَةٌ	— karavan, povorka	— قَوَافِلُ
		عَاصِمَةٌ	— prijestolnica	— عَوَاصِمُ
9.	فُعَّالٌ	طَالِبٌ	— student	— طُلاَّبٌ
		عَامِلٌ	— radnik	— عُمَّالٌ
10.	فَعَاعِيلُ	أُسْطُولٌ	— flota	— أَسَاطِيلُ
		بُرْهَانٌ	— dokaz, argument	— بَرَاهِينُ

Ukoliko je riječ u singularu višeznačna onda u pluralu može imati različite oblike za različita značenja:

بَيْتٌ — 1. kuća; 2. stih, pl. بُيُوتٌ — kuće; أَبْيَاتٌ stihovi

أَمْرٌ — 1. stvar; 2. naredba أُمُورٌ — stvari آوَامِرُ — naredbe

Slomljeni plurali se dekliniraju kao i singulari, tj. neki su diptotoni a neki triptotoni. Ako imenice koje označavaju razumna bića imaju i slomljeni plural, onda takav plural ima više zbirni smisao. Zato kada kažemo طَالِبُونَ — studenti, cilja se na jedan broj (određen) studenata, a kada upotrijebimo slomljeni pl. طَلَبَةٌ onda je riječ o studentima uopšte.

GLAGOLSKI NAČINI — حالات الأفعال

Prezent ima četiri načina: indikativ (ili osnovni način أَلمرفوع), konjunktiv أَلمنصوب (zavisni način), jusiv (ili povećani) أَلمجزوم imperativ, (ili zapovjedni način) أَلأمر .

Indikativ je realni i osnovni način koji pokazuje da se radnja obavlja ili ne obavlja. Konjugacija prezenta koju smo prešli je, naravno, u indikativu.

Konjunktiv se razlikuje od indikativa time što umjesto krajnje damme dolazi fetha, a kod lica (oblika) koja imaju završetke na ـُونَ i ـَانِ odbacuje se "nûn" (ن) . Na pr. تَكْتُبَانِ - أَنْ تَكْتُبَا i يَكْتُبُونَ - أَنْ يَكْتُبُوا

Tabela 1.

Konjunktiv glagola جَلَسَ **(i) — sjediti**

plural	dual	singular	lice
لَنْ نَجْلِسَ	–	لَنْ أَجْلِسَ	1.
لَنْ تَجْلِسُوا	لَنْ تَجْلِسَا	لَنْ تَجْلِسَ	2. m. r.
لَنْ يَجْلِسُوا	لَنْ يَجْلِسَا	لَنْ يَجْلِسَ	3. m. r.
لَنْ تَجْلِسْنَ	لَنْ تَجْلِسَا	لَنْ تَجْلِسِي	2. ž. r.
لَنْ يَجْلِسْنَ	لَنْ تَجْلِسَا	لَنْ تَجْلِسَ	3. ž. r.

Ovaj način se upotrebljava u zavisnim rečenicama i označava radnju koja treba da se realizuje ili se tako želi. Svi namjerni veznici

* (أَنْ - كَيْ - لِأَنْ - لِكَيْ - حَتَّى) kao i apsolutna negacija za budućnost لَنْ zahtijevaju konjunktiv. Na pr. لَنْ يَشْرَبَ — neće piti.

* Veznik حَتَّى ima složenu upotrebu i značenje. Primjer:

سَارَ حَتَّى وَصَلَ إِلَى مَدِينَةٍ — Išao je dok nije dospio do nekakvog grada.

Jusiv nastaje tako što se odbaci krajnja damma prezenta i zamijeni sukunom. To je, u stvari, skraćeni način prezenta. Iza lica koja imaju nastavke وْنَ i انِ- odbacuje se, kao i kod konjunktiva, — "nun". Na pr. لَمْ يَكْتُبَا - يَكْتُبَانِ

Jusiv grade čestice: لَامُ الأَمْرِ - لِ i لَامُ النَّهْيِ - لَا i negativne čestice لَمْ i لَمَّا

Primjeri:

لِيَجْلِسْ — Neka sjede! لَا تَجْلِسْ — Ne sjedaj (ž. r.)!

لَمْ أَجْلِسْ — Nisam sjeo. لَمَّا نَجْلِسْ — Još (nikad) nismo sjeli.

Tabela 2.

Jusiv glagola جَلَسَ — **sjediti**

plural	dual	singular	lice
لَمْ نَجْلِسْ	–	لَمْ أَجْلِسْ	1.
لَمْ تَجْلِسُوا	لَمْ تَجْلِسَا	لَمْ تَجْلِسْ	2. m. r.
لَمْ يَجْلِسُوا	لَمْ يَجْلِسَا	لَمْ يَجْلِسْ	3. m. r.
لَمْ تَجْلِسْنَ	لَمْ تَجْلِسَا	لَمْ تَجْلِسِي	2. ž. r.
لَمْ يَجْلِسْنَ	لَمْ تَجْلِسَا	لَمْ تَجْلِسْ	3. ž. r.

Ovaj način ima višestruku primjenu. Služi:

a) za građenje imperativa

b) za iskazivanje realne pogodbe

c) uz pomoć rječce za negiranje لَمْ — 'ne' za negiranje prošle radnje. Na primjer:

لَمْ نَهْرَبْ مِنْ هُنَاكَ — Nismo pobjegli otuda.

لَمْ يَعْرِفْ ذَلِكَ — Nije to znao.

Ovakva negacija je nešto izričitija od one u perfektu.

Imperativ kao što smo rekli, dobija se od skraćenog načina jusiva tako što se umjesto damme stavlja sukun, zatim odbaci karakteristični prefiks تَ za drugo lice i doda protetičko hemze — أَلِف الأمر (imperativni elif):

تَكْتُبْ - اُكْتُبْ — piši! تَكْتُبُوا - اُكْتُبُوا! — pišite!

Protetičko hemze se vokalizuje uz poštovanje nekih vokalnih pravila. Ako je srednji prezentski vokalni znak damma onda će isti vokalni znak stajati i na protetič-

kom hemzetu (v. primjer gore), ako je pak srednji znak fetha ili kesra onda će hemze biti vokalizovano kesrom. Na primjer:

إِجْلِسْ — sjedi!

إِفْتَحْ — otvori!

Imperativi za prvo i treće lice tvore se uz pomoć čestice لاَمُ الأمر - لِ neka:

لِنَجْلِسْ — sjedimo!

لِيَكْتُبْ — neka piše!

لِيَجْلِسُوا — neka sjednu!

لِتَفْتَحْ — neka otvori (ona)!

Zabrana se izriče uz pomoć čestice za negaciju لاَ ne, nemoj! Na primjer:

لاَ تَكْتُبْ — ne piši!

لاَ تَصْرُخْ — ne viči!

Tabela 3.

Imperativ glagola جَلَسَ **— sjediti**

plural	dual	singular	lice
لِنَجْلِسْ	-	لِأَجْلِسْ	1.
إِجْلِسُوا	إِجْلِسَا	إِجْلِسْ	2. m. r.
لِيَجْلِسُوا	لِيَجْلِسَا	لِيَجْلِسْ	3. m. r.
إِجْلِسْنَ	إِجْلِسَا	إِجْلِسِي	2. ž. r.
لِيَجْلِسْنَ	لِتَجْلِسَا	لِتَجْلِسْ	3. ž. r.

Napomena: Protetičko hemze imperativa podliježe zakonima vasla (povezivanja), pa je prema tome nepostojano (هَمْزَة الوصل) :

أُدْخُلُوا وَ اَغْلِقُوا (أَغْلِقُوا) اَلْبَابَ! — Uđite i zatvorite vrata!

Isto tako kada iza imperativa ili jusiva koji se završava na sukun, slijedi riječ sa određenim članom dolazi do povezivanja i dodavanja eufoničnog samoglasničkog (vokalnog) znaka namjesto sukuna. Na primjer: أُدْخُلِ الْبَيْتَ — Uđi u kuću!

Koji će se samoglasnički znak upotrijebiti namjesto sukuna zavisi od samoglasničkog znaka koji prethodi sukunu.

Kod imperativa (zapovijed ili zabrana) 2. lica oba roda osnovne, proširenih i nepravilnih vrsta glagola (osim مضاعف), kod imperativa ili zabrane za 3. lice oba roda istih glagola i kod jusiva oba roda uvijek se koristi kesra.

Primjeri:

إِفْتَحِي الْبَابَ — Otvori vrata (ž. r.);

لِيَكْتُبِ الرِّسَالَةَ — Neka napiše pismo!

لاَ تُجَالِسِ الْكُسَالَى — Ne prisustvuj sjednicama lijenih!

لَمَّا أَكْتُبِ الرِّسَالَةَ إِلَيْهَا — Nisam joj još napisao pismo!

لِيَرْحَمِ اللّٰهُ بِكَ — Neka s tobom Allah bude zadovoljan!

Za ostale slučajeve važe ova pravila:

1. Ako sukunu prethodi fetha namjesto sukuna pojavljuje se kesra:

مَنِ الْجَالِسُ ← مَنْ الْجَالِسُ   (لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَ الأَرْضُ... (قرآن ، ٧٢/٢٣)

2. Ako sukunu prethodi kesra namjesto sukuna pojavljuje se fetha:

مِنَ الْكِتَابِ ← مِنْ الْكِتَابِ

3. Ako sukunu prethodi damma umjesto sukuna pojavljuje se damma:

أَنْتُمُ الشُّعَرَاءُ ← أَنْتُمْ الشُّعَرَاءُ

— — — —

Naučite izreku:

أُطْلُبِ ٱلْجَارَ قَبْلَ الدَّارِ — *Potraži (prvo) susjeda a potom stan (dom)!*

PASIV PERFEKTA — ألماضي المجهول

Obrazac pasiva perfekta za sve glagole I vrste, izuzev za glagole tipa فَعُلَ koji su već pasivni, glasi: فُعِلَ

Primjeri:

(ـُ) كَتَبَ — pisao je — كُتِبَ —(na)pisano je

(ـَ) فَتَحَ — otvorio je — فُتِحَ — otvoreno je

Pasiv perfekta ima iste lične nastavke kao i aktiv:

فُتِحَتْ — otvorena je; osvojena je

Tabela 1.

Pasiv perfekta glagola (ـُ) قَتَلَ — **ubiti**

plural	dual	singular	lice
قُتِلْنَا	–	قُتِلْتُ	1.
قُتِلْتُمْ	قُتِلْتُمَا	قُتِلْتَ	2. m. r.
قُتِلُوا	قُتِلَا	قُتِلَ	3. m. r.
قُتِلْتُنَّ	قُتِلْتُمَا	قُتِلْتِ	2. ž. r.
قُتِلْنَ	قُتِلَتَا	قُتِلَتْ	3. ž. r.

Pasiv u rečenici:

ذُكِرَ هَذَا فِي الأَنْبَاءِ الْوَارِدَةِ مِنَ الشَّرْقِ الأَوْسَطِ — To je rečeno u vijestima sa Srednjeg istoka

PASIV PREZENTA — ألمضارع المجهول

Obrazac za formiranje pasiva prezenta glagola, izuzev za glagole tipa فَعُلَ koji su već pasivni po značenju, glasi: يُفْعَلُ

Primjeri:

يَفْعَلُ — radi	يُفْعَلُ — radi se
يَفْهَمُ — razumije	يُفْهَمُ — razumije se, razumljivo je

Konjugira se isto kao i aktiv. Primjer za pasiv prezenta u rečenici:

يُبْحَثُ ٱلْيَوْمَ فِي مَسْأَلَةِ الشَّرْقِ ٱلْأَدْنَى فِي ٱلْجَلْسَةِ ٱلِاسْتِثْنَائِيَّةِ — Danas se na vanrednoj sjednici proučava problem Bliskog istoka.

Tabela 2.

Pasiv prezenta ضَرَبَ (ـِ) — **udariti, tući**

plural	dual	singular	lice
نُضْرَبُ	–	أُضْرَبُ	1.
تُضْرَبُونَ	تُضْرَبَانِ	تُضْرَبُ	2. m. r.
يُضْرَبُونَ	يُضْرَبَانِ	يُضْرَبُ	3. m. r.
تُضْرَبْنَ	تُضْرَبَانِ	تُضْرَبِينَ	2. ž. r.
يُضْرَبْنَ	تُضْرَبَانِ	تُضْرَبُ	3. ž. r.

ZBIRNE IMENICE — أسماءُ الجمع

Zbirne imenice označavaju zbir iste vrste i imaju značenje plurala. Prema tome kako grade svoje jednine, tj. pojedinačne imenice se dijele na:

1. **Prave zbirne imenice** أسماءُ الجنس الجمعيةُ koje imaju svoju jedninu (pojedinačne oblike = imenice) od sasvim druge osnove, tj. korjena. Na pr.

قَوْمٌ شَعْبٌ — narod, ljudi — رَجُلٌ — čovjek

2. **Neprave zbirne imenice** شبه الجمع čiji se pojedinačni oblici dobijaju na dva načina:

a) tako što se na osnovu zbirne imenice dodaje karakteristični nastavak za ženski rod — (ة)

شَعْرٌ — kosa	شَعْرَةٌ — dlaka
تُفَّاحٌ — jabuke	تُفَّاحَةٌ — jabuka*

b) uz pomoć nastavka (ـِيٌّ) (IJJ^un):

عَرَبٌ — Arapi	عَرَبِيٌّ — Arap
جُنْدٌ — vojska	جُنْدِيٌّ — vojnik

U današnjem jeziku ove imenice se, uglavom, tretiraju kao imenice muškog roda.

— — — —

Naučite sljedeću izreku:

اَلشَّعْرَةُ لاَ تَعْمَلُ لِحْيَةً. — *Jedna dlaka ne čini bradu (jedna lasta ne čini proljeće).*

* Od nekih riječi kao زُبْدٌ — maslac postoji jedinačna imenica — زُبْدَةٌ i ona označava manje pakovanje, manju količinu. Recimo: paklo maslaca.

POMOĆNI GLAGOL — أَلْفِعْلُ الْمُسَاعِدُ - لَيْسَ

Ovaj glagol je antipod pomoćnog glagola كَانَ . On znači — "nije, ne biti". Za razliku od drugih glagola on se konjugira samo u perfektu ali ima sadašnje značenje (nisam, nismo, itd.).

Tabela 1.

لَيْسَ — **nije**

plural	dual	singular	lice
لَسْنَا	–	لَسْتُ	1.
لَسْتُمْ	لَسْتُمَا	لَسْتَ	2. m. r.
لَيْسُوا	لَيْسَا	لَيْسَ	3. m. r.
لَسْتُنَّ	لَسْتُمَا	لَسْتِ	2. ž. r.
لَسْنَ	لَيْسَتَا	لَيْسَتْ	3. ž. r.

U rečenici se ovaj glagol može upotrijebiti u funkciji negativne kopule iza koje imenski predikat dolazi u akuzativu ili genitivu s prijedlogom بِ :

لَسْنَا طَلَبَةً (بِطَلَبَةٍ) — Nismo (učenici-studenti).

لَيْسَ أَحْمَدُ سَالِماً (بِسَالِمٍ) — Ahmed nije zdrav.

لَيْسَتْ هَذِهِ ٱلشُّقَّةُ مُشْمِسَةً (بِمُشْمِسَةٍ) — Ovaj stan nije sunčan.

Ponekad se ovaj glagol upotrebljava i kao sinonim česticama za negaciju مَا i لاَ ispred glagola, ali samo za prezent:

لَسْتُ أَدْرِي — Ne znam

PRILOŠKI BROJEVI

Priloški brojevi se iskazuju pomoću imenica مَرَّةً , i rjeđe pomoću كَرَّةً i دَفْعَةً . Ove imenice se stavljaju u akuzativ i tako dobijaju priloško značenje "pû-ta". Analogno upotrebi brojeva 1 (jedan) i 2 (dva) i ove imenice u jednini i akuzativu znače "jednom" a u dualu, i takođe akuzativu, znače "dva puta":

مَرَّةً i مَرَّتَيْنِ

Kada želimo da izrazimo priloške brojeve od 3—10 ove spomenute pomoćne imenice preuzimaju ulogu rectuma, mudafa ilejha u genitivnoj vezi, a pravilo o antipolaritetu u odnosu na njih i dalje se poštuje. Broj je uvijek u akuzativu i na položaju regensa, mudafa; a priloški broj je u prvobitnom pluralu na mjestu rectuma.

Primjeri:

ثَلَاثَ مَرَّاتٍ — tri puta

أَرْبَعَ مَرَّاتٍ — četiri puta

ثَمَانِيَ مَرَّاتٍ — osam puta

Kod brojeva od 11—99 važe pravila koje smo ranije iznijeli:

إِحْدَى عَشْرَةَ مَرَّةً — 11 puta

تِسْعَ وَ تِسْعِينَ مَرَّةً — 99 puta

مِائَةَ مَرَّةٍ وَ مَرَّةً — 101 put

U primjeru "11 puta" nije primijenjeno pravilo o antipolaritetu, jer se broj "jedan", da se još jednom podsjetimo, upotrebljava priloški. Plural pomoćnih imenica u akuzativu مَرَّاتٍ i دَفَعَاتٍ ima značenje "više puta".

VOKATIV — أَلْمُنَادَى

U arapskom jeziku ne postoji pravi vokativ. On se iskazuje uz pomoć uzvika يَا (JA) ispred neodređenog vida imenice i أَيُّهَا za m. r. i أَيَّتُهَا za ž. r. ispred određenog vida imenice. Iza vokativno upotrijebljenog uzvika يَا (JA) imenica uvijek stoji bez određenog člana, ali i bez nunacije:

يَا رَجُلُ — (o) čovječe!

يَا فَاضِلُ — (o) Fadile!

I kada ima određeni član vokativni oblik ne trpi nikakve padežne izmjene:

أَيُّهَا الرَّجُلُ — (o) čovječe!

أَيُّهَا ٱلشُّعَرَاءُ — (o) pjesnici!

أَيَّتُهَا النِّسَاءُ — (o) žene!

Ako je riječ koja se doziva stupila u genitivnu vezu na položaj regensa, mudafa onda ona mora da bude u akuzativu:

يَا عَبْدَ ٱللّٰهِ — (o) Abdullahu!

يَا جَمَالَ الدُّنْيَا — (o) ljepoto ovozemaljska!

Postoji i akuzativni oblik neodređenog vida uz vokativni uzvik:

يَا شِرَاعاً وَرَاءَ دِجْلَةَ — o jedro iza rijeke Tigrisa!

Ovakav vokativ ima neodređeno značenje (bilo koje jedro).

REDNI BROJEVI (nastavak) — ألأعداد الترتيبية

Redni brojevi od 11—99 nešto se drugačije formiraju. Naime, oblik فَاعِلٌ imaju samo jedinice, a desetice ostaju nepromijenjene. Evo kako to izgleda:

	m. r.	ž. r.	
11.	حَادِيَ عَشَرَ	حَادِيَةَ عَشْرَةَ	
12.	ثَانِيَ عَشَرَ	ثَانِيَةَ عَشْرَةَ	
13.	ثَالِثَ عَشَرَ	ثَالِثَةَ عَشْرَةَ	
19.	تَاسِعَ عَشَرَ	تَاسِعَةَ عَشْرَةَ	, itd.

I redni brojevi od 11—19 takođe se nalaze u akuzativu i nepromjenljivi su. No, oni se, kao atributi, slažu sa imenicom, i to i jedinice i desetice:

أَلدَّوْرُ الْحَادِيَ عَشَرَ — 11. sprat

فِي الصَّفْحَةِ التَّاسِعَةَ عَشْرَةَ — na 19. strani

Ali kako vidimo, određeni član kod rednih brojeva može primiti samo jedinica. Redni brojevi desetica, stotica i hiljade isti su kao i osnovni, jedino što se prema imenici atributski ponašaju:

أَلرَّجُلُ الْعِشْرُونَ — dvadeseti čovjek

عِنْدَ الرَّجُلِ الثَّلاَثِينَ — kod 30. čovjeka

dvadesetprvi, se kaže حَادٍ وَ عِشْرُونَ - حَادِيَةٌ وَ عِشْرُونَ a dvadesetdrugi, — a ثَانٍ وَ عِشْرُونَ - ثَانِيَةٌ وَ عِشْرُونَ i tako redom. Kod brojeva od 20 pa dalje i jedinica i desetica su promjenljivi:

فِي الذِّكْرَى الْمِائَةِ وَ الْخَمْسِينَ — Na 150-godišnjicu.

يُغَادِرُ الأَمِينُ الْعَامُّ لِلأُمَمِ الْمُتَّحِدَةِ نيُو يُورك
فِي التَّاسِعِ وَ الْعِشْرِينَ مِنَ الشَّهْرِ الْجَارِي — Generalni sekretar OUN-a napušta Njujork 29. o. m.

IMENICE PRODUŽENE DEKLINACIJE — أَلأَسماءُ آلسِّتَّةُ

Imenice أَبٌ — otac, أَخٌ — brat, هَنٌ — stvar, حَمٌ — tast, punac, svekar, فَمٌ — usta, i ذُو — vlasnik, spadaju među rijetke dvokonsonantske riječi u arapskom jeziku. Međutim, sve one su ipak nastale od trosuglasničkih osnova (أب od أبو , أخ od أخو) te zbog toga one imaju produženu deklinaciju, dobijajući na kraju dugi vokal ـُو — U u nominativu, ـِي — I u genitivu i ـَا —A u akuzativu kada stupe u genitivnu vezu kao regensi. Tada će glasiti:

Tabela 1.

akuzativ	genitiv	nominativ
أَبَا	أَبِي	أَبُو
أَخَا	أَخِي	أَخُو
حَمَا	حَمِي	حَمُو
هَنَا	هَنِي	هَنُو
فَا	فِي	فُو
ذَا	ذِي	ذُو

Dualni oblici ovih imenica glase:

Tabela 2.

akuzativ i genitiv	nominativ
أَبَوَيْنِ	أَبَوَانِ
أَخَوَيْنِ	أَخَوَانِ
حَمَوَيْنِ	حَمَوَانِ
هَنَوَيْنِ	هَنَوَانِ
فَمَيْنِ	فَمَانِ
ذَوَي(يْنِ)	ذَوَا(نِ)

Primjeri:

رَأَيْتُ أَبَاهُ — Vidio sam njegovog oca.

أَخُوهَا مُهَنْدِسٌ — Njen brat je inženjer.

Naročito je rasprostranjena upotreba riječi ذُو ili ذَاتُ za ženski rod u genitivnim vezama, gdje iskazuju da se neko ili nešto nečim odlikuje ili da posjeduje nešto kao kvalitet.

ذُو الْقُوَّةِ — snažan, a za ž. r. —

أَلْعَرَبَةُ ذَاتُ الْعَجَلَتَيْنِ — kola s dva točka (dvokolica)

أَلْمَسْأَلَةُ ذَاتُ ٱلْمَصْلَحَةِ الْعَامَّةِ — problem od opšteg interesa

Kada ovakve konstrukcije imaju pridjevsko značenje (kao u prvom primjeru) onda za njih važe sva pravila kao za pridjeve.

Napomena: Imenica أَب služi za građenje posebnih sintagmi, ili idioma (izraza): أَبُو ٱلْهَوْلِ — sfinga, أَبُو الطَّوِيلِ — dugonja, أَبُو الْعَشَرَةِ. — novčanica od deset poena, desetica.

FUTUR I — فِعْلُ الْمُسْتَقْبَلِ الأَوَّلُ

Ovo vrijeme se gradi jednostavno dodavanjem prefiksa سَ ili سَوْفَ na prezent:

سَوْفَ يَفْعَلُ ili سَيَفْعَلُ

Kao što se vidi, سَ se piše sastavljeno a سَوْفَ rastavljeno od glagola u prezentu.

Tabela 1.

Futur I فَهِمَ (ـَ) — **razumjeti**

plural	dual	singular	lice
سَنَفْهَمُ	–	سَأَفْهَمُ	1.
سَتَفْهَمُونَ	سَتَفْهَمَانِ	سَتَفْهَمُ	2. m. r.
سَيَفْهَمُونَ	سَيَفْهَمَانِ	سَيَفْهَمُ	3. m. r.
سَتَفْهَمُونَ	سَتَفْهَمَانِ	سَتَفْهَمِينَ	2. ž. r.
سَيَفْهَمْنَ	سَتَفْهَمَانِ	سَتَفْهَمُ	3. ž. r.

Negacija se tvori uz pomoć čestice za negiranje — لا — koja dolazi između prefiksa سوف (nikako س) i prezenta ili uz pomoć لَنْ koji traži konjunktiv:

لَنْ أَرْجِعَ — Neću se vratiti (سَوْفَ لاَ أَرْجِعُ)

لَنْ تَفْهَمُوا — Nećete razumjeti (سَوْفَ لاَ تَفْهَمُونَ)

PARTICIP AKTIVNI I PASIVNI — اسما الفاعل و المفعول

Aktivni particip dolazi na oblik:

فَاعِلٌ

i označava onog ko vrši radnju ili stanje u kome se nalazi. Primjeri:

كَتَبَ (ـُ) — pisati — كَاتِبٌ — onaj koji piše

(ـَ) عَمِلَ — raditi — عَامِلٌ — onaj koji radi

Mnogi aktivni participi poprimili su sasvim imenička značenja. Tako u prvom slučaju riječ كَاتِبٌ znači "pisac; sekretar", a عَامِلٌ "radnik". Ženski oblik aktivnog participa nastaje dodavanjem karakterističnog "ženskog" T — ة :

كَاتِبَةٌ - كَاتِبٌ

عَامِلَةٌ - عَامِلٌ

Plurali su, takođe, za oba roda pravilni (فَاعِلَاتٌ - فَاعِلَةٌ فَاعِلُونَ - فَاعِلٌ) a kada participi poprime čista imenička značenja pojavljuju se i nepravilni plurali (od عَامِلٌ nepravilni plural عُمَّالٌ). Ali to je već stvar rječnika, jer tu pravila nema.

Pasivni particip gradi se na oblik:

مَفْعُولٌ za m. r. i مَفْعُولَةٌ za ž. r.

Primjeri:

(ـُ) كَتَبَ — pisati — مَكْتُوبٌ — napisan, pismo

(ـَ) فَتَحَ — otvoriti — مَفْتُوحٌ — otvoren

Particip aktivni i pasivni mogu često da imaju atributska značenja i tada se, kao pridjevi, slažu sa svojom imenicom u rodu, broju, vidu i padežu.

هَذَا الرَّجُلُ الْجَالِسُ تَاجِرٌ — Ovaj čovjek koji sjedi je trgovac.

إِنَّ ذَلِكَ كِذْبٌ مَكْشُوفٌ وَ رَخِيصٌ — Zaista je to očigledna i jeftina laž.

Aktivni particip se često koristi namjesto relativne rečenice ili prezenta:

هُوَ الْعَامِلُ الْغَالِبُ عَلَى تَارِيخِ الْعَالَمِ — On je dominantan činilac u svjetskoj istoriji.

— — — —

Naučite ove stihove:

وَالشَّمْسُ لاَ تَشْرَبُ خَمْرَ النَّدَى
فِي الرَّوْضِ إِلاَّ مِنْ كُؤُوسِ الشَّقِيقِ

— *Sunce ne pije "vino" rose u vrtu osim iz čašica božura.*

UPITNE ZAMJENICE — أَسْمَاءُ ٱلاِسْتِفْهَامِ

Ove zemjenice su nepromjenljive, izuzev zamjenice أَيٌّ . Njihovi padežni oblici samo se zamišljaju. Nepromjenljive upitne zamjenice su: مَنْ ذَا i مَنْ — ko, مَا ذَا i مَا — šta, لِمَ i لِمَاذَا — zašto? Uz pomoć upitnih zamjenica obrazuju se upitne rečenice:

مَنْ جَاءَ ؟ — Ko je došao!

مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ ؟ — Ko je to uradio?

مَاذَا تَعْمَلُ الْيَوْمَ ؟ — Šta radiš danas?

مَنْ جَاسِمٌ ؟ هُوَ طَبِيبٌ . — Šta je ili ko je Džasim? On je ljekar.

لِمَاذَا تَرْكُضُونَ ؟ — Zašto trčite?

مَا هِيَ ٱنْطِبَاعَاتُكُمْ عَنْ يُوغُسْلاَفِيَا ؟ — Kakvi su vaši utisci o Jugoslaviji?

Uz pomoć zamjenice مَنْ upotrijebljene u genitivnoj vezi na položaju rectuma sa imenicom koja je na položaju regensa, izražava se upitna zamjenica "čiji":

كِتَابُ مَنْ ؟ — Čija knjiga?

Dekliniranjem ove veze dobijamo ostale padežne oblike ove zamjenice:

مِنْ كِتَابِ مَنْ ؟ — Iz čije knjige?

كِتَابَ مَنْ ؟ — Čiju knjigu?

Upitna zamjenica أَيٌّ — koji, kakav[24]) je promjenljiva. Ona ima poseban oblik za ženski rod. Upotrebljava se uz neodređenu imenicu kao regens i s njom se slaže u rodu:

---

[24]) Obratite pažnju kako se kaže:
"Koji su najstariji gradovi na svijetu?" مَا هِيَ أَقْدَمُ الْمُدُنِ فِي الْعَالَمِ ؟
a ne أَيَّةُ مُدُنٍ أَقْدَمُ...

أَيُّ رَجُلٍ ؟ — Koji čovjek? Kakav čovjek?

أَيَّةُ مَدْرَسَةٍ ؟ — Koja škola? Kakva škola?

أَيُّ رِجَالٍ ؟ — Koji ljudi?

أَيَّةُ مَدَارِسَ ؟ — Koje škole?

U padežima ovi primjeri bi glasili:

مِنْ أَيَّةِ مَدْرَسَةٍ أَنْتَ ؟ — Iz koje si ti škole?

أَيَّ رَجُلٍ رَأَيْتَ ؟ — Kojeg si čovjeka vidio?

Ova zamjenica se vezuje i sa zamjeničkim sufiksima primajući tada partitivno značenje: أَيُّنَا — koji od nas, أَيُّهُمْ — koji od njih, itd.

UPITNA REČENICA — أَلْجُمْلَةُ ٱلاِسْتِفْهَامِيَّةُ

1. Direktno upitna rečenica nastaje uz pomoć upitnih čestica أَ i هَلْ — da li? Način njene gradnje identičan je gradnji ovakve rečenice u našem jeziku. Na primjer:

(أَ) هَلْ قَرَأْتَ ٱلْجَرَائِدَ وَٱلْمَجَلاَّتِ الصَّادِرَةَ خِلاَلَ الْعِيدِ ؟ — Da li si pročitao novine i časopise koji su izašli za vrijeme praznika?

U književnom jeziku za odgovor se upotrebljavaju أَجَلْ i نَعَمْ — da.

2. Konstrukcija indirektno-upitne rečenice donekle se razlikuje od konstrukcije takve vrste rečenice u našem jeziku. Ona se formira na dva načina:

a) identičan našoj:

سَأَلَهُ هَلْ رَزَمَ كُتُبَهُ قَبْلَ سَفَرِهِ — Upitao ga je da li je spremio svoje knjige prije polaska na put?

b) uz pomoć veznika مَا إِذَا i pomoćnog glagola كَانَ .

كَانَا يَتَشَاجَرَانِ فِيمَا إِذَا كَانَ يُسْتَحَقُّ أَنْ يُؤْخَذَ إِلَى السُّوقِ لِيُبَاعَ جَمِيعُ أَمْتِعَتِي — Prepiraše se njih dvojica (o tome) da li zaslužuju da se uzmu za prodaju u tržnici sve moje stvari?

سَأَلَنِي مَا إِذَا كَانَ هُنَاكَ مَرْكَزُ الشُّرْطَةِ — Upitao me je da li tamo ima policijska stanica?

— — — —

Naučite izreku:

الأُذُنُ تَعْشَقُ أَحْيَاناً قَبْلَ الْعَيْنِ. — *Nekad uho zavoli prije oka.*

SLOŽENA VREMENA — أَزْمِنَةُ الأَفْعَالِ الْمُرَكَّبَةُ

Vremena koja smo obradili (perfekat, prezent i futur I) jesu prosta. Složena vremena se grade od prostih i pomoćnog glagola كَانَ koji uvijek dolazi ispred prostog glagolskog vremena. Oba glagola, i pomoćni كَانَ i glavni-noseći, dolaze u ličnom obliku, konjugiraju se istovremeno i oba se moraju slagati sa subjektom prema već iznijetim pravilima. Subjekat često razdvaja pomoćni i glavni glagol tako što dođe između njih. Ako upotrijebimo pasiv onda se samo glavni glagol nalazi u tom vidu.

Imperfekat: فِعْلُ الْمَاضِي الْمُسْتَمِرُّ Kao i u nas ovo vrijeme je prošlo i nesvršeno. Označava radnju koja se dogodila i koja je duže trajala ili se ponavljala. Gradi se od perfekta pomoćnog glagola كَانَ i prezenta glavnog, osnovnog glagola. Negacija stoji ispred glavnog glagola a ne ispred pomoćnog. Prema tome obrazac imperfekta je:

كَانَ (لاَ) يَفْعَلُ

(i) (ـِ) حَفَرَ — kopati — كَانَ يَحْفِرُ — kopaše

(u) (ـُ) كَتَبَ — pisati — كَانُوا يَكْتُبُونَ — pisahu

Primjeri:

كَانَ شَوْقِي يَكْتُبُ شِعْراً مُنْذُ صِبَاهُ الْمُبَكِّرِ — Ševki pisaše poeziju od rane mladosti.

كَانَ يُرَحِّبُ بِي وَيُقَدِّمُ لِي فِنْجَاناً مِنَ ٱلْقَهْوَةِ كُلَّ صَبَاحٍ — Pozdravljaše me i nuđaše findžan kafe svako jutro.

Pasivni vid: كَانَ (لاَ) يُفْعَلُ

Pluskvamperfekat فِعْلُ الْمَاضِي الْمُنْتَهِي Ovo davno prošlo svršeno vrijeme dobija se tako što se i pomoćni i glavni glagol nalaze u perfektu. Između njih ili ispred pomoćnog glagola može doći prilog قَدْ :

Negacija: كَانَ قَدْ فَعَلَ — مَا كَانَ فَعَلَ

Pasiv: كَانَ فُعِلَ

Ovo vrijeme označava radnju koja se dogodila prije neke druge prošle radnje:

دَخَلْنَا الْكُلِّيَّةَ حِينَ كَانَ مُدَرِّسُنَا قَدْ غَادَرَهَا — Ušli smo na fakultet kada je naš nastavnik već bio otišao.

Apsolutna negacija. نَفْيُ الْجِنْسِ Čestica za negiranje لاَ upotrebljava se i uz imenice da bi se izrazilo apsolutno negiranje. U takvim slučajevima čestica za negiranje dolazi ispred imenice ili pridjeva koji se nalaze u akuzativu bez nunacije.

لاَ وُجُودَ — uopšte ne postoji.

لاَ خُرُوجَ — nema izlaza (nikako)

لاَ كُفْءَ لَهُ — nema mu ravnog

لاَ حَيَاءَ لِمَنْ لاَ أَدَبَ لَهُ — Onaj koji nema vaspitanja nema (nikakvog) stida.

ضَحِكْتُ مِنْ نَفْسِي عَلَى خَوْفٍ ، لاَ مُبَرِّرَ لَهُ — Smijao sam se sebi zbog neopravdanog straha (straha koji nema nikakvog opravdanja).

Kao što vidimo, često iza imenice u akuzativu dolazi prijedlog لِ za, uz koji se stavlja odgovarajući zamjenički sufiks. Ovakve konstrukcije mogu se prevoditi na naš jezik kao pridjevi:

لاَ مَنَاصَ لَهُ — neizbježan (nema mu izlaza)

لاَ كُفْءَ لَكَ — Nema ti ravnog

لاَ مُبَرِّرَ لَهُ — neopravdan

— — — —

Naučite izreke:

مَنْ صَبَرَ عَلَيْنَا وَصَلَ إِلَيْنَا. — *Ko bude strpljiv s nama, dospjeće do nas (osvojiće nas, razumjeti).*

لاَ مَرَضَ أَضْنَى مِنْ قِلَّةِ الْعَقْلِ. — *Nema teže bolesti od male pameti!*

MASDAR — INFINITIV — أَلمصادر — أَلمصدر

Masdar je glagolska imenica koja, donekle, odgovara infinitivu u našem jeziku. Opšteg pravila za građenje masdara nema. On se gradi uz pomoć 40-tak oblika — paradigmi, zbog čega se preporučuje da se uz svaki glagol pamti i njegov masdar.

Ovdje ćemo pomenuti samo nekoliko najčešćih oblika masdara:

1. فَعْلٌ	(e)	جَرَحَ	—	جَرْحٌ	—	raniti (ranjavanje)
	(i)	كَشَفَ	—	كَشْفٌ	—	otkriti (otkrivanje)
2. فَعَلٌ	(e)	كَسِلَ	—	كَسَلٌ	—	biti lijen (lijenost)
	(u)	طَلَبَ	—	طَلَبٌ	—	zahtijevati (zahtijevanje)
3. فُعُولٌ	(u)	دَخَلَ	—	دُخُولٌ	—	ući (ulaz-ulaženje)
	(i)	وَصَلَ	—	وُصُولٌ	—	doći (stizanje)
4. فُعْلٌ	(e)	كَرِهَ	—	كُرْهٌ	—	ne voljeti, mrziti
	(1)	نَطَقَ	—	نُطْقٌ	—	izgovarati (izgovaranje)

Ima glagola s više masdara, kao na pr. فَرَاغٌ i فُرُوغٌ — biti prazan, slobodan. Masdar sadrži, u stvari, dvostruko značenje — imensko i glagolsko. On može potpuno zamijeniti glagol (prezent) u izričnim rečenicama, iako je bezličan i bezvremen. S te strane masdar podsjeća na upotrebu infinitiva u zapadnoj varijanti srpskohrvatskog (hrvatskosrpskog) jezika.

(نرغب في العودة) نَرْغَبُ الْعَوْدَةَ — Želimo da se vratimo (želimo se vratiti, tj. povratak).

يُحَاوِلُ كِتْمَانَ غَضَبِهِ — On pokušava da skrije svoj bijes (želi skrivanje svoga bijesa).

Ovi primjeri iskazani ličnim glagolskim oblicima glasili bi:

نَرْغَبُ أَنْ نَعُودَ — Želimo da se vratimo.

يُحَاوِلُ أَنْ يَكْتُمَ غَضَبَهُ — On pokušava da skrije svoj bijes.

Ima masdara koji su se sasvim poimeničili, pa shodno tome imaju i plural. Na pr. عِلْمٌ pl. عُلُومٌ — naučiti; nauka. Inače, masdari imaju pravilnu množinu ženskog roda:

هُجُومٌ pl. هُجُومَاتٌ — napadanje

— — — —

Naučite:

كُمُونُ الْعَدَاوَةِ فِي الْفُؤَادِ — *Neprijateljstvo se skriva u srcu*

وَكُمُونُ النَّارِ فِي الرَّمَادِ *a vatra u pepelu.*

IZJAVNE REČENICE — اَلْجُمَلُ الْخَبَرِيَّةُ

Izjavne rečenice mogu biti konjunktivne i indikativne. Obje vrste ovih rečenica karakterišu se time da se izrična rečenica vezuje za glavnu veznikom أَنْ — 'da' ili njegovim varijantama أَنْ لاَ i أَلاَّ — da ne.

Konjunktivna rečenica — الجملة الخبرية الوضعية zahtijeva da glagol koji dođe poslije veznika أَنْ uvijek bude u konjunktivu. Ona se, još, odlikuje time da se u glavnoj rečenici uvijek nalazi neki glagol koji iskazuje želju, sumnju ili naređenje. Kao na pr. glagoli أَرَادَ - يُرِيدُ — željeti, أَحَبَّ - يُحِبُّ voljeti ظَنَّ - يَظُنُّ — misliti, أَمَرَ (ـُ) — narediti, itd.

أُحِبُّ أَنْ أَرْكُضَ — Volim da trčim.

كَلَّفَنَا أَنْ نَكْتُبَ آرَاءَنَا فِي هَذَا الْفِلْمِ — Zadao nam je da napišemo naše mišljenje o tom filmu.

يُرِيدُ أَنْ لاَ نَذْهَبَ إِلَى السِّينَمَا — Želi da ne idemo u bioskop.

ظَنَنْتُمَا أَلاَّ يَنْفَتِحَ بَابُ السِّجْنِ — Vas dvojica ste mislili da se vrata zatvora neće otvoriti.

Konjunktiv dolazi i poslije bezličnih glagola i modalnih izraza:

يُمْكِنُنَا أَنْ نَقُولَ إِنَّنَا مَبْسُوطُونَ [25] — Možemo da kažemo da smo zadovoljni.

[25]) Umjesto أَنَّ dolazi إِنَّ jer se smatra da poslije glagola يقول počinje nova rečenica.

يَنْبَغِي أَنْ نَرْحَلَ غَداً — Treba da putujemo sutra.

يَجِبُ (عَلَيْكِ) أَنْ تَتَعَلَّمِي ذَلِكَ لِلاِمْتِحَانِ — Mora da naučiš to za ispit (za ž. r.).

لاَ بُدَّ أَنْ تَزُورَنَا — Treba da nas posjetiš.

لَمْ يَكُنْ لِي بُدٌّ مِنْ أَنْ أُسَافِرَ — Morao sam da otputujem.

لاَ شَكَّ فِي (أَنْ يَنْجَحَ) أَنَّهُ يَنْجَحُ — Nema sumnje da će uspjeti.

مِنَ الْمُمْكِنِ أَنْ يَصِلُوا الْيَوْمَ بِالطَّائِرَةِ — Moguće je da stignu danas avionom.[26])

Indikativna izjavna rečenica — الجملة الخبرية الحقيقية međutim, ne podliježe pravilu da se glagol poslije veznika أَنْ mora nalaziti u **konjunktivu**, zavisnom načinu. Odlika ovih rečenica je da se njima izriče tvrdnja i sigurnost. Zato u glavnoj rečenici mora stajati neki od glagola tvrdnje, kao عَلِمَ — znati, عَرَفَ — poznavati, أَكَّدَ زَعَمَ — tvrditi, itd.

أَعْلَمُ أَنْ تَنَامُ — Znam da spavaš

يَعْرِفُ أَنْ يَعْمَلُ فِي هَذَا الْمَعْمَلِ — Zna da on radi u ovoj tvornici

Karakteristično je za obje vrste ovih rečenica da se lični glagolski oblik može zamijeniti odgovarajućim masdarom, o čemu je bilo riječi u partiji o masdaru. Valja reći, da arapski jezik veoma voli ovakvu zamjenu. U takvim slučajevima masdar je po pravilu u određenom vidu i nalazi se u odgovarajućem padežu, već prema ulozi koju vrši u rečenici. Primjeri:

يُمْكِنُنَا الْقَوْلُ إِنَّنَا مَبْسُوطُونَ — Možemo da kažemo da smo zadovoljni.

أَعْلَمُ بِخُرُوجِكَ — Znam da izlaziš.

إِشْتَرَطْتُ عَلَيْهِ أَنْ يَقْرَأَ هَذَا الْكِتَابَ قَبْلَ رُجُوعِي مِنَ الْمَسْرَحِ — Uslovio sam mu da pročita ovu knjigu prije mog povratka iz pozorišta.

أَتَسْمَحُ لِي بِمُرَافَقَتِكَ إِلَى بَيْتِكَ ؟ — Da li dozvoljavaš da te otpratim do kuće?

فَضَّلَ الْقِيَامَ بِزِيَارَةِ الْمَتْحَفِ — Više je volio da učini posjetu muzeju.

ili: إِشْتَرَطْتُ عَلَيْهِ قِرَاءَةَ الْكِتَابِ قَبْلَ أَنْ أَرْجِعَ مِنَ الْمَسْرَحِ

[26]) Glagoli tipa "treba da" tvore negaciju na uobičajen način.

أَتَسْمَحُ لِي أَنْ أُرَافِقَكَ ؟
فَضَّلَ أَنْ يَقُومَ ...

— — — —

Naučite izreku:

عِنْدَ الْجِدَالِ يَظْهَرُ فَضْلُ الرِّجَالِ — *U raspravi se vidi čovjekova plemenitost.*

PROSTI BROJEVI OD 100 PA NA DALJE I NJIHOVA SINTAKSA

"Sto" se kaže مِائَةٌ,[27] 'hiljadu' أَلْفٌ [28] i مَلْيُونٌ 'milion'[29]. Ovi brojevi su zajednički za oba roda i traže da imenica iza njih bude u genitivu singulara, obrazujući na taj način s njom genit. vezu:

مِائَةُ عَامِلٍ — 100 radnika

أَلْفُ رَجُلٍ — 1000 ljudi

مَلْيُونُ دِينَارٍ — milion dinara

Uz pomoć dualnog oblika dobijamo 'dvije stotine' — مِائَتَانِ, 'dvije hiljade' — أَلْفَانِ i 'dva miliona' — مَلْيُونَانِ. Dalje će biti:

300 — ثَلَاثُ مِائَةٍ (može se pisati i sastavljeno: ثَلاثُمِائَةٍ

400 — أَرْبَعُ مِائَةٍ أَرْبَعُمِائَةٍ

500 — خَمْسُ مِائَةٍ خَمْسُمِائَةٍ

600 — سِتُّ مِائَةٍ

3000 — ثَلَاثَةُ آلَافٍ — أَلْفٌ

4000 — أَرْبَعَةُ آلَافٍ

5000 — خَمْسَةُ آلَافٍ

110000 — أَحَدَ عَشَرَ أَلْفًا

3.000000 — ثَلَاثَةُ مَلَايِينَ

4.000000 — أَرْبَعَةُ مَلَايِينَ

---

27) Piše se i مِئَةٌ, a plural je dvojak مِئُونَ ili مِئَاتٌ

28) Plural glasi — آلَافٌ i أُلُوفٌ koji se upotrebljava u imeničkom značenju

29) Plural glasi — مَلَايِينُ

Kao što se iz primjera vidi, kod brojeva od 300—900 "sto" se nalazi u genitivu singulara.

Sintaksa ovih brojeva. Red brojeva je danas isti kao u srpskohrvatskom, samo što se između brojeva umeće veznik وَ — 'i'. Padež i broj imenice koja ide uz broj zavisi od posljednjeg broja, s tim što rod jedinice mora biti, izuzev ako nisu u pitanju pridjevski brojevi 1 i 2, suprotan rodu imenice. Primjeri:

خَمْسَةُ آلاَفٍ وَسِتُّمِائَةٍ وَثَلاَثَةُ أَمْتَارٍ — 5603 metra

عَشْرَةُ آلاَفٍ وَثَمَانِيمِائَةٍ وَخَمْسَةٌ وَخَمْسُونَ كِتَاباً — 10855 knjiga

مِائَتَا أَلْفِ (نَفْسٍ) نَسَمَةٍ — 200000 stanovnika

Primjeri za složene brojeve koji se završavaju na 'jedan' i 'dva':

مِائَةُ جُنَيْهٍ وَوَاحِدٌ — 101 funta (egipatska)

مِائَتَا يَوْمٍ وَإِثْنَانِ — 202 dana

Ali se brojevi 1 i 2 mogu da zamijene i imenicom koja se ponovi u neodređenom singularu ili dualu

مِائَةُ جُنَيْهٍ وَجُنَيْهٌ — 101 funta

مِائَتَا يَوْمٍ وَيَوْمَانِ — 202 dana

أَلْفُ لَيْلَةٍ وَلَيْلَةٌ — Hiljadu i jedna noć

Kod složenih brojeva deklinira se svaki broj pojedinačno:

بَيْنَ خَمْسَةِ آلاَفٍ وَ خَمْسُمِائَةٍ وَاثْنَيْ عَشَرَ كِتَاباً — između 5512 knjiga

عَنْ ثَلاَثِمِائَةٍ وَخَمْسَةٍ وَسِتِّينَ يَوْماً — o 365 dana

تَشْمُلُ الْمَعُونَةُ قَرْضاً يَتَرَاوَحُ مَا بَيْنَ ثَلاَثِمِائَةٍ إِلَى سِتِّمِائَةِ مِلْيُونِ دُولاَرٍ بِالْعُمْلَةِ الصَّعْبَةِ — Pomoć predstavlja kredit koji se kreće između 300 i 600 miliona dolara u devizama (valuti).

Računanje godina. Godina se kaže سَنَةٌ ili عَامٌ . Prilikom datiranja iza ovih riječi slijedi glavni broj u genitivu singulara, vršeći funkciju rectuma. Takođe se mora voditi računa i o antipolaritetu. Za razliku od nas Arapi ne upotrebljavaju pri datiranju redne brojeve:

سَنَةَ أَلْفٍ وَتِسْعِمِائَةٍ وَسَبْعَ عَشْرَةَ — 1917. godina

Kada se riječ 'godina' upotrijebi priloški onda se ona nalazi ili u akuzativu ili u genitivu poslije prijedloga فِي :

سَنَةَ ١٩٤٥ انْتَهَتِ الْحَرْبُ الْعَالَمِيَّةُ الثَّانِيَةُ — 1945. godine završen je II svjetski rat.

فِي عَامِ ١٣٨٩ وَقَعَ مَعْرَكَةُ كُوسُوفُو — Godine 1389. bila je kosovska bitka.

Često ćemo naići da se pored gregorijanske godine upotrebljava i hidžretska (muslimanska godina), kao i stari nazivi mjeseci.

Hidžretska godina označava se sa ـه a gregorijanska sa م (ـه od هِجْرِيَّة — hidžretska i م od مِيلَادِيَّة — hrišćanska).

FUTUR II — فعلُ المستقبل الثاني

Ovo vrijeme gradi se od prezenta pomoćnog glagola كَانَ i perfekta glavnog glagola. I kod ovog vremena prilog قَدْ može da stoji između dva glagola ili ispred pomoćnog:

يَكُونُ فَعَلَ negacija لاَ يَكُونُ فَعَلَ

Futur II označava radnju koja će se završiti prije neke druge buduće radnje, ili istovremeno sa nekom drugom budućom radnjom:

مُرْنِي أَنْ أَخْرُجَ حَتَّى أَكُونَ قَدْ أَطَعْتُكَ — Da bih te poslušao naredi da izađem.

Međutim, ako futur II nije u vezi sa nekom drugom budućom radnjom onda on u značenju dopušta mogućnost ili pretpostavku radnje:

وَ بِذَلِكَ قَدْ يَكُونُ أَكَّدَ بِصِفَةٍ عَفْوِيَّةٍ الأَنْبَاءَ حَوْلَ اسْتِقَالَتِهِ — I na taj način je (vjerovatno) spontano potvrdio vijesti oko njegove ostavke.

يَكُونُ كَتَبَ قَبْلِي — (Vjerovatno) je napisao prije mene; biće da je napisao prije mene.

Može se reći da je ovo vrijeme novijeg datuma i da se prilično rijetko koristi.

REALNA POGODBENA REČENICA — الجملة الشرطية الحقيقية

Uobičajeno je da zavisna rečenica (protaza) koja sadrži pogodbu stoji ispred upravne (apodoza) i da počinje jednim od slijedećih pogodbenih veznika: إِذَا ، إِنْ ، لَئِنْ - ako, إِلاَّ (إِنْ + لاَ) - ako ne, مَتَى - kada, إِذَا مَا ، مَتَى مَا - kadgod, مَنْ - kogod, ko, مَا ، مَهْمَا - štagod, šta, kolikogod, أَيْنَ ، حَيْثُ ، أَيْنَمَا ، حَيْثُمَا - gdjegod, كَيْفَمَا - kako god, قَلَّمَا — rijetko bi.

Iza pogodbenih veznika إِنْ ، مَا ، مَهْمَا ، مَتَى ، كَيْفَمَا po pravilu, dolazi jusiv (skraćeni vid), a iza veznika إِذَا prošlo vrijeme. Ostali veznici dopuštaju

upotrebu vremena prema smislu rečenice. Pogodba u sadašnjosti izražava se prošlim vremenom (perfektom), a u prošlosti — pluskvamperfektom.

U ovoj vrsti rečenica mora se voditi računa o slaganju vremenu u zavisnoj i upravnoj rečenici. Od ovog pravila se izuzimaju modalni, bezlični glagoli. Pravila slaganja vide se iz Tabele 1.

Tabela 1.

Slaganje vremena

Zavisna rečenica	Upravna rečenica	Vrijeme pogodbe
perfekat, imperfekat jusiv jusiv perfekat	perfekat, imperfekat jusiv perfekat jusiv	za budućnost i sadašnjost
pluskvamperfekat	pluskvamperfekat	za prošlost

Primjeri:

مَنْ جَدَّ وَجَدَ — Ko traži nađe (poslovica).

كُلَّمَا كُنْتُ ذَهَبْتُ إِلَى هُنَاكَ كُنْتُ نَسِيتُ قَلَمِي — Kadgod sam tamo (odlazio) zaboravljao sam olovku.

أَيْنَ يَكْثُرِ الظُّلْمُ يَضْعَفِ السُّلْطَانُ — Gdje ima mnogo tlačenja, vlast je slaba (poslovica).

إِنْ تَفْعَلِ الْخَيْرَ يَحْتَرِمُوكَ — Ako činiš dobro, poštovaće te.

كَيْفَ تَزْرَعْ تَحْصُلْ (تَحْصُدْ) — Kako posiješ, tako ćeš požnjeti (poslovica).

إِلاَّ تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الدَّوْلَةِ — Ako to ne učinite, nastaće metež u zemlji (državi).

قَلَّمَا جِئْتُ إِلَى أَطْفَالِهِمْ وَمَا كُنْتُ أَحْمِلُ هَدَايَا لَهُمْ — Rijetko bih dolazio njihovoj djeci, a da im ne bih donosio darove.

إِذَا كُنْتَ عَطْشَانَ فَاشْرَبْ مِنَ الشَّايِ الدَّافِيءِ — Ako si žedan, popij topao čaj.

Kao što se vidi iz ovoga primjera, u upravnoj rečenici može se naći i imperativ (إِشْرَبْ - popij!). U slučajevima kada je upravna rečenica imenska ili se njom izražava kakva želja i zahtjev, pravila o slaganju ne važe. Naime, ponekad se ovakve rečenice ne shvataju na isti način kao u našoj sintaksi.

إِنْ كَانَ الْكَلاَمُ مِنْ فِضَّةٍ فَالسُّكُوتُ مِنْ ذَهَبٍ — Ako je govor srebro, šutnja je zlato.

إِذَا وَصَلْتُمْ غَداً فَنَحْنُ نَسْتَقْبِلُكُمْ — Ako stignete sutra, dočekali bismo vas.

إِذَا أَرَدْتَ النَّجَاحَ يَجِبُ أَنْ تَفْعَلَ (تَعْمَلَ) — Ako želiš da uspiješ, treba da radiš.

NAZIVI DANA — أَيَّامُ الأُسْبُوعِ

Dani u sedmici nazivaju se:

nedjelja —	يَوْمُ الأَحَدِ	skraćeno	أَلأَحَدُ
ponedjeljak —	يَوْمُ الإِثْنَيْنِ	skraćeno	الاِثْنَيْنِ
utorak —	يَوْمُ الثُّلاَثَاءِ	skraćeno	أَلثُّلاَثَاءُ
srijeda —	يَوْمُ الأَرْبَعَاءِ	skraćeno	أَلأَرْبَعَاءُ
četvrtak —	يَوْمُ الْخَمِيسِ	skraćeno	أَلْخَمِيسُ
petak —	يَوْمُ الْجُمُعَةِ	skraćeno	أَلْجُمُعَةُ
subota —	يَوْمُ السَّبْتِ	skraćeno	أَلسَّبْتُ

Sedmica se kaže أُسْبُوعٌ pl. أَسَابِيعُ

Priloški upotrijebljeni dani, prilikom datiranja, nalaze se ili u akuzativu ili u genitvu poslije prijedloga فِي :

يَوْمَ الاِثْنَيْنِ خَامِسَ يُونيُو — U ponedjeljak, 5. juna

NAZIVI MJESECI — شهور السنة

Danas se ravnopravno upotrebljavaju arapski i internacionalni nazivi mjeseci.

كَانُونُ الثَّانِي	ili	يَنَايِرُ
شُبَاطُ	ili	فَبْرَايِرُ
آذَارُ	ili	مَارِسُ
نِيسَانُ	ili	أَبْرِيلُ
أَيَّارُ	ili	مَايُو
حَزِيرَانُ	ili	يُونِيُو
تَمُّوزُ	ili	يُولِيُو
آبُ	ili	أَغُسْطُسُ

إِيْلُولُ	ili	سَبْتَمْبَرُ
تِشْرِينُ الأَوَّلُ	ili	أُكْتُوبَرُ
تِشْرِينُ الثَّانِي	ili	نُوفَمْبَرُ
كَانُونُ الأَوَّلُ	ili	دِيسِمْبَرُ

— — — —

Naučite izreke:

أَلْحَدِيدُ بِالْحَدِيدِ يُفْلَحُ — *Klin (gvožđe) se klinom izbija!*

إِذَا تَخَاصَمَ اللِّصَّانِ ظَهَرَ الْمَسْرُوقُ — *Kada se lopovi posvađaju pojavi se ukradena stvar (gdje se dvojica svađaju koristi se treći).*

PROŠIRENE VRSTE GLAGOLA — أَلأفعالُ المزيدةُ فِيهَا

Do sada smo imali posla s I vrstom glagola koja nosi osnovno značenje. Proširimo li I vrstu prefiksima ili infiksima dobijaju se nova glagolska značenja, tj. proširene vrste glagola koje u odnosu na prvu omogućavaju da se izraze prelaznost i način vršenja radnje. Takvih glagolskih vrsta kod trokonsonantskih glagola ima 10, zapravo 13.

Četvorokonsonantski glagoli الرباعي المجرد imaju samo dvije proširene vrste, što znači da ih ukupno ima tri. Konjugacija proširenih vrsta je identična konjugaciji prve vrste u perfektu, kao i u prezentu u kome se jedino razlikuje raspored vokalnih znakova. Tvorba participa se razlikuje ali je u suštini vrlo jednostavna. Masdari imaju pravilni plural ženskog roda — آتٌ (ĀT^{un}).

II VRSTA GLAGOLA — باب التفعيل

Kao što smo rekli, sve proširene vrste proizilaze iz prve. Druga vrsta glagola nastaje tako što se srednji suglasnik prve podvostruči:

فَعَّلَ za perfekat i يُفَعِّلُ za prezent

Ova glagolska vrsta ima sljedeće karakteristike:

1. **Izražava kauzativnost**, tj. ako je glagol u I vrsti neprelazan u ovoj postaje prelazan, ako je u prvoj prelazan u ovoj je dvostruko prelazan.

سَهُلَ (ُ)	(u) — biti lak	→	سَهَّلَ	— olakšati
جَلَسَ (ِ)	(i) — sjediti	→	جَلَّسَ	— posaditi (nekog)
لَعِبَ (َ)	(a) — igrati	→	لَعَّبَ	— uključiti se u igru koja se igra.

2. **ekstenzivnost, intenzivnost i učestalost** radnje, a prelaznost ostaje ista:

رَبَطَ (ُ)	(u) — vezati	→	رَبَّطَ	— povezivati
كَثُرَ (ُ)	(u) — biti mnogo	→	كَثَّرَ	— umnožavati
فَتَشَ (ِ)	(i) — tražiti	→	فَتَّشَ	— pretraživati

3. **deklarativno** značenje. Na primjer:

سَرَقَ (ـِ) (i) — krasti → سَرَّقَ — optužiti za krađu

حَرُمَ (ـُ) (u) — biti zabranjen → حَرَّمَ — proglasiti zabranjenim

صَدُقَ (ـُ) (u) — biti istinit → صَدَّقَ — ovjeriti, verifikovati, potvrditi

Neki glagoli ove vrste izvode se iz imenica, tj. denominativni su

سِجِلٌّ — zapisnik, protokol, → سَجَّلَ — zabilježiti, protokolisati

Pasiv glasi: فُعِّلَ

رَحَّبَ — pozdravio je → رُحِّبَ — pozdravljen je

دَبَّرَ — urediti → دُبِّرَ — uređen je

Izmijenimo li karakteristični srednji prezentski vokalni znak kesru u fethu dobijamo **pasiv prezenta:** يُفَعَّلُ

يُسَجِّلُ — upisuje → يُسَجَّلُ — upisuje se

يُقَسِّمُ — dijeli → يُقَسَّمُ — dijeli se

Tabela 1.

Aktiv سَجَّلَ — **upisati**

PREZENT plural	PREZENT dual	PREZENT singular	PERFEKAT plural	PERFEKAT dual	PERFEKAT singular	LICE
نُسَجِّلُ	-	أُسَجِّلُ	سَجَّلْنَا	-	سَجَّلْتُ	1.
تُسَجِّلُونَ	تُسَجِّلاَنِ	تُسَجِّلُ	سَجَّلْتُمْ	سَجَّلْتُمَا	سَجَّلْتَ	2. m. r.
يُسَجِّلُونَ	يُسَجِّلاَنِ	يُسَجِّلُ	سَجَّلُوا	سَجَّلاَ	سَجَّلَ	3. m. r.
تُسَجِّلْنَ	تُسَجِّلاَنِ	تُسَجِّلِينَ	سَجَّلْتُنَّ	سَجَّلْتُمَا	سَجَّلْتِ	2. ž. r.
يُسَجِّلْنَ	تُسَجِّلاَنِ	تُسَجِّلُ	سَجَّلْنَ	سَجَّلَتَا	سَجَّلَتْ	3. ž. r.

Imperativ dolazi na oblik — فَعِّلْ

سَجِّلْ — upiši عَلِّمْ — pouči

Tabela 2.

Imperativ دَبَّرَ — **urediti**

plural	dual	singular	lice
دَبِّرُوا	دَبِّرَا	دَبِّرْ	2. m. r.
لِيُدَبِّرُوا	لِيُدَبِّرَا	لِيُدَبِّرْ	3. m. r.
دَبِّرْنَ	دَبِّرَا	دَبِّرِي	2. ž. r.
لِيُدَبِّرْنَ	لِتُدَبِّرَا	لِتُدَبِّرْ	3. ž. r.

Participi **II vrste** dobijaju se od prezenta, pasiva ili aktiva, tako što se prefiks يـ zamijeni karakterističnim م (mim) za participe proširenih vrsta i na kraju stavi nunacija. To znači, za aktiv će glasiti – مُفَعِّلٌ a za pasiv – مُفَعَّلٌ

فَتَّشَ — pretraživati → مُفَتِّشٌ — onaj koji pretražuje kontrolor

عَلَّمَ — poučavati → مُعَلِّمٌ — koji poučava, učitelj

سَجَّلَ — zabilježiti → مُسَجَّلٌ — zabilježen

دَبَّرَ — urediti → مُدَبَّرٌ — uređen

Masdar dolazi na — تَفْعِيلٌ

سَجَّلَ — zabilježiti → تَسْجِيلٌ — bilježenje

قَلَّدَ — imitirati → تَقْلِيدٌ — imitiranje

شَكَّلَ — formirati → تَشْكِيلٌ — formiranje

Plural masdara tvori se pomoću sufiksa za pravilni plural ženskog roda — اتٌ (AT^{un}):

تَقْلِيدٌ — imitiranje → تَقْلِيدَاتٌ — imitiranja,

ali neki masdari, kao ovaj na primjer, mogu da imaju i slomljeni plural – تَقَالِيدُ
U ovakvim slučajevima moraćemo se pomagati rječnicima. Slomljeni plural ukazuje i na promjenu značenja: تَقَالِيدُ — tradicije

— — — —

Naučite izreku:

سُوءُ التَّدْبِيرِ سَبَبُ التَّدْمِيرِ — *Loše uređivanje je uzrok propadanju.*

III VRSTA GLAGOLA — (باب المفاعلة (او الفعال

Ova vrsta nastaje tako što se između prvog i drugog suglasnika I glagolske vrste umetne elif. Obrazac tako glasi فَاعَلَ za perfekt i يُفَاعِلُ za prezent.

U III vrsti glagoli imaju sljedeća značenja:

1. Kazuju **recipročnu** radnju i tada su, za razliku od sličnih glagola I vrste, bez prijedloga.

كَاتَبَ - رَاسَلَ — dopisivati se (s nekim)

لاَطَفَ — lijepo se odnositi (sa nekim)

جَالَسَ — sjediti s nekim

2. Označavaju kakvo **nastojanje**. Na primjer:

حَادَثَ — razgovarati nekog

حَاسَنَ — biti dobar (prema kome)

بَادَرَ — preduhitriti, imati inicijativu

3. Ponekad mogu imati ista značenja kao i glagoli I vrste.

سَافَرَ — putovati (سَفَرَ)

حَاذَرَ — čuvati se (حَذِرَ)

Pasiv perfekta glasi: فُوعِلَ

نَاقَشَ — diskutovati → نُوقِشَ — diskutovan je

Pasiv prezenta glasi: يُفَاعَلُ

يُقَاطِعُ — bojkotuje → يُقَاطَعُ — bojkotuje se

Imperativ glasi: فَاعِلْ

سَاهَمَ — učestvovati → سَاهِمْ — učestvuj!

كَاتَبَ — dopisivati se → كَاتِبْ — dopisuj se!

Tabela 1.

Aktiv غَادَرَ — otići, napustiti

PREZENT			PERFEKAT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نُغَادِرُ	–	أُغَادِرُ	غَادَرْنَا	–	غَادَرْتُ	1.
تُغَادِرُونَ	تُغَادِرَانِ	تُغَادِرُ	غَادَرْتُمْ	غَادَرْتُمَا	غَادَرْتَ	2. m. r.
يُغَادِرُونَ	يُغَادِرَانِ	يُغَادِرُ	غَادَرُوا	غَادَرَا	غَادَرَ	3. m. r.
تُغَادِرْنَ	تُغَادِرَانِ	تُغَادِرِينَ	غَادَرْتُنَّ	غَادَرْتُمَا	غَادَرْتِ	2. ž. r.
يُغَادِرْنَ	تُغَادِرَانِ	تُغَادِرُ	غَادَرْنَ	غَادَرَتَا	غَادَرَتْ	3. ž. r.

Particip aktivni ima obrazac مُفَاعِلٌ

نَاقَشَ — diskutovati → مُنَاقِشٌ — diskutant

سَاعَدَ — pomoći → مُسَاعِدٌ — onaj koji pomaže, pomoćnik

Particip pasivni ima obrazac: مُفَاعَلٌ

دَافَعَ — braniti → مُدَافَعٌ — branjen

نَاقَشَ — diskutovati → مُنَاقَشٌ — diskutovan

Masdar ima obrazac: مُفَاعَلَةٌ ili فِعَالٌ

مُقَاطَعَةٌ — bojkotovanje — قِطَاعٌ

مُسَاعَدَةٌ — pomaganje

Neki glagoli mogu istovremeno imati masdare na oba oblika:

نَاقَشَ — diskutovati نِقَاشٌ ili مُنَاقَشَةٌ — diskutovanje

دَافَعَ — braniti دِفَاعٌ ili مُدَافَعَةٌ — odbrana

KVAZIGENITIVNA VEZA — ألاضافة المعنوية

Ova genitivna veza ne označava odnos između dvije imenice kao prava genitivna veza, nego odnos između pridjeva i imenice. Zato se još zove i neprava genitivna veza. U ovakvim konstrukcijama pridjev može doći samo na položaj regensa (mudafa) a rectum (mudaf ilejhi, imenica) po pravilu je određen.

حُلْوُ الْحَدِيثِ — slatkorječiv

عَرِيضُ الْمَنْكِبَيْنِ — širokih ramena

قَوِيُّ الْبُنْيَةِ — snažne konstrukcije, jak

قَصِيرُ الْبَصَرِ — kratkovid

كَثِيفُ الأَوْرَاقِ — bujnog lišća, gustolist

لِيبِيُّ الْجِنْسِيَّةِ — libijske nacionalnosti, Libijac

Ovakva konstrukcija je veoma rasprostranjena u jeziku beletristike i ona predstavlja jednu sintagmičnu cjelinu pridjevskih odlika. Prema tome, pošto se takve sintagme shvataju kao pridjevi, one se, kada se nađu uz imenice, ponašaju kao i svaki drugi pridjev-atribut, što znači da se slažu sa svojom imenicom u vidu, rodu, broju i padežu. U kvazigenitivnoj vezi regens određuje vid cijele sintagme, jer za razliku od regensa u pravoj genitivnoj vezi ovaj može dobiti određen član i time cijela sintagma postaje određena. Npr. "Ovaj čovjek je slatkorječiv" na arapskom će glasiti:

هَذَا الرَّجُلُ حُلْوُ الْحَدِيثِ

U ovoj rečenici ...هذا الرجل je subjekat a kvazi-genitivna veza — pridjev vrši ulogu predikata, pa je prema tome regens neodređen. Međutim, ako bi pridjev, tj. kvazi-genitivna veza, vršio ulogu atributa onda bi se on morao slagati sa svojom imenicom. Tada bi gornji primjer glasio:

هَذَا الرَّجُلُ الْحُلْوُ الْحَدِيثِ — Ovaj slatkorječivi čovjek.

Za ženski rod slaganje između imenice i pridjeva vrši se preko regensa koji prelazi u ženski rod:

هَذِهِ الْمَرْأَةُ حُلْوَةُ الْحَدِيثِ — Ova žena je slatkorječiva.

هَذِهِ الْمَرْأَةُ الْحُلْوَةُ الْحَدِيثِ — Ova slatkorječiva žena.

رَأَيْتُ تِلْكَ الْمَرْأَةَ الْحُلْوَةَ الْحَدِيثِ — Vidio sam tu slatkorječivu ženu.

— — — —

Naučite izreke:

إِدْفِنُوا مَعِي سَيْفِي الَّذِي حَارَبْتُ بِهِ
فِي قَبْرِي لِيَكُونَ خَيْرَ شَاهِدٍ لِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

— *Sahranite sa mnom i moju sablju kojom ratovah da bude moj najbolji svjedok na sudnjem danu (Salahuddin, vojskovođa, u svojoj oporuci).*

أَمَنْ كَانَ بِالأَمْسِ فَوْقَ السَّحَابِ
نُشَاهِدُهُ الْيَوْمَ تَحْتَ التُّرَابِ

— *Ko juče bi u oblacima danas ga vidimo pod zemljom.*

— IV VRSTA GLAGOLA — باب الافعال

Ova glagolska osnova nastaje tako što se na osnovu glagola prve vrste doda prefiks أ , a prvi suglasnik izgubi svoj vokalni znak, što znači da obrazac ove vrste glasi:

أَفْعَلَ

Značenje ove vrste u odnosu na glagole prve vrste je da se nešto čini, iskazuje ili utječe radnjom iz prve vrste.

بَرَزَ (ـُ) — pokazati se	→	أَبْرَزَ	— pokazati, objelodaniti
عَلِمَ (ـَ) — znati	→	أَعْلَمَ	— učiniti da se zna, obavijestiti
جَلَسَ (ـِ) — sjediti	→	أَجْلَسَ	— posaditi (nekog da sjedne)

To znači da ako je glagol u I vrsti neprelazan u ovoj postaje prelazan, ako je prelazan onda u IV postaje dvostruko prelazan. U ovoj vrsti neki se glagoli izvode i iz imenica (denominativni glagoli). Takvi glagoli su neprelazni.

مَطَرٌ — kiša	→	أَمْطَرَ	— kišiti, padati kiša
وَرَقٌ — lišće	→	أَوْرَقَ	— olistati
مِصْرُ — Egipat	→	أَمْصَرَ	— otputovati za Egipat.

Perfekat pasiva ima oblik: أُفْعِلَ

Primjeri:

أَرْسَلَ — poslao je	→	أُرْسِلَ	— poslan je
أَدْخَلَ — ubacio je (uveo je)	→	أُدْخِلَ	— ubačen je ili (uveden je)

Prezentski oblici glase:

aktiv	pasiv
يُفْعِلُ	يُفْعَلُ

Primjeri:

يُرْسِلُ — šalje → يُرْسَلُ — šalje se

يُعْلِنُ — objavljuje → يُعْلَنُ — objavljuje se

Imperativ glasi: أَفْعِلْ

Primjeri:

أَرْسِلْ — Pošalji!

أَعْلِنْ — Oglasi!

Tabela 1.

Aktiv أَرْسَلَ — **poslati**

PREZENT			PERFEKAT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نُرْسِلُ	-	أُرْسِلُ	أَرْسَلْنَا	-	أَرْسَلْتُ	1.
تُرْسِلُونَ	تُرْسِلَانِ	تُرْسِلُ	أَرْسَلْتُمْ	أَرْسَلْتُمَا	أَرْسَلْتَ	2. m. r.
يُرْسِلُونَ	يُرْسِلَانِ	يُرْسِلُ	أَرْسَلُوا	أَرْسَلَا	أَرْسَلَ	3. m. r.
يُرْسِلْنَ	تُرْسِلَانِ	تُرْسِلِينَ	أَرْسَلْتُنَّ	أَرْسَلْتُمَا	أَرْسَلْتِ	2. ž. r.
يُرْسِلْنَ	تُرْسِلَانِ	تُرْسِلُ	أَرْسَلْنَ	أَرْسَلَتَا	أَرْسَلَتْ	3. ž. r.

Participi glase:

aktivni مُفْعِلٌ

pasivni مُفْعَلٌ

Primjeri:

مُرْسِلٌ — Pošiljalac (onaj koji šalje) مُرْسَلٌ — poslan

مُعْلِنٌ — koji oglašava مُعْلَنٌ — oglašen

Masdar ide na oblik: إِفْعَالٌ

Primjeri:

إِرْسَالٌ — slanje

إِعْلَانٌ — oglašavanje — oglas

IMENIČKE ODREDBE — ألبديل — ألألقاب

Kada se uz vlastito ime upotrebljava titula ili zanimanje onda takva atributska odredba mora stojati u nominativu određenog vida i uvijek ispred vlastite imenice.

أَلطَّبِيبُ إِسْمَاعِيلُ — ljekar Ismail

أَلرَّفِيقَانِ حُسَيْنٌ وَ مَمْدُوحٌ — drugovi Husejn i Memduh

Pridjevski dodaci atributske odredbe obično dolaze iza vlastite imenice.

أَلطَّبِيبُ إِسْمَاعِيلُ الْمُحْتَرَمُ — uvaženi ljekar Ismail

أَلرَّفِيقَانِ حُسَيْنٌ وَ مَمْدُوحٌ الْكَرِيمَانِ — časni (poštovani) drugovi Husejn i Memduh

Pomoću genitivne veze nastaje još jedna posebna misaona (gramatička) konstrukcija kada se bliže određuje vrsta neke organizacije, ustanova, preduzeća itd. U takvim slučajevima, zvanični nazivi institucija nalaze se u genitivu, a imenička odredba koja je bliže određuje stoji na mjestu mudafa, r e g e n s a.

سِينَمَا « النَّجْمِ » — bioskop "Nedžm"

صَحِيفَةُ « الأَهْرَامِ » — list "al-Ahram"

نَهْرُ النِّيلِ — rijeka Nil

مَدِينَةُ « بِلْغِرَادَ » — grad Beograd

مَيْدَانُ الْحُرِّيَّةِ — trg Slobode

شَارِعُ الإِسْتِقْلاَلِ — ulica Nezavisnosti

مُؤَسَّسَةُ « النَّصْرِ » — Radna organizacija "Nasr", itd.

Ovakve sintagme potpuno se ponašaju kao svaka genitivna veza, pa prema tome one podliježu svim iznijetim pravilima o genitivnoj vezi.

— — — —

Naučite izreku:

كَمْ مِنْ مَشْغُولٍ بِمَا يَضُرُّهُ وَمُعْرِضٍ عَمَّا يَسُرُّهُ — *Koliko je (ljudi) zauzetih onim što im šteti i onih što izbjegavaju ono što ih raduje!*

V VRSTA — باب التفعل

Glagolska osnova ove vrste gradi se kada se na osnovu II vrste doda refleksivni prefiks تَـ (TE):

تَفَعَّلَ

Prema tome, V vrsta glagola predstavlja refleksiv II vrste, što znači da je ona u svojoj osnovi neprelazna pa otuda praktično nema pasiva.

عَلَّمَ	— poučiti	→	تَعَلَّمَ	— učiti (sebe)
جَمَّعَ	— sakupiti	→	تَجَمَّعَ	— sakupiti se
كَبَّرَ	— veličati	→	تَكَبَّرَ	— veličati sebe
مَرَّنَ	— vježbati	→	تَمَرَّنَ	— vježbati se
عَرَّبَ	— poarapiti (analizi — rati)	→	تَعَرَّبَ	— poarapiti se (analizirati se)
كَدَّرَ	— zbuniti	→	تَكَدَّرَ	— zbuniti se

Prezent ima oblik: يَتَفَعَّلُ

عَلَّمَ	— učio je (drugog)	→	يَتَعَلَّمُ	— uči (sebe)
مَرَّنَ	— vježbao je	→	يَتَمَرَّنُ	— vježba se

Imperativ glasi: تَعَلَّمْ

يَتَعَلَّمُ	→	تَعَلَّمْ	— Uči!
يَتَمَرَّنُ	→	تَمَرَّنْ	— Vježbaj se!

Particip aktivni: مُتَفَعِّلٌ

تَفَرَّجَ (على)	— posmatrati	→	مُتَفَرِّجٌ	— onaj koji posmatra, gledalac
تَحَدَّثَ	— pričati	→	مُتَحَدِّثٌ	— koji govori

Masdar glasi: تَفَعُّلٌ

تَقَدَّمَ — napredovati → تَقَدُّمٌ — napredovanje, progres

تَشَكَّرَ — zahvaljivati (se) → تَشَكُّرٌ — zahvaljivanje

VI VRSTA — باب التفاعل

Šesta glagolska vrsta gradi se kada se na osnovu glagola treće vrste doda refleksivno تَ (TE), što znači da ova vrsta predstavlja refleksiv III vrste. Obrazac je:

فَاعَلَ → تَفَاعَلَ

نَاقَشَ — raspravljati → تَنَاقَشَ — raspravljati se

قَابَلَ — sresti → تَقَابَلَ — srešti se

Prezent glasi: يَتَفَاعَلُ

يَتَجَاسَرُ (عَلَى) — odvažiti se

Imperativ glasi: تَفَاعَلْ

تَمَارَضْ — Pravi se bolestan!

Particip aktivni: مُتَفَاعِلٌ

تَصَاعَدَ — penjati se → مُتَصَاعِدٌ — koji se penje

Masdar: تَفَاعُلٌ

تَلَاعَبَ (عَلَى) — obmanjivati, varati → تَلَاعُبٌ — obmana, varanje

Pasivni oblici se rijetko upotrebljavaju i oni glase:

Pasiv perfekta — تُفُوعِلَ

Pasiv prezenta — يُتَفَاعَلُ

Particip pasiva — مُتَفَاعَلٌ

Pored značenja reciprociteta ova vrsta još ima značenje simuliranja radnje prve vrste.

مَرِضَ (e) — biti bolestan → تَمَارَضَ — praviti se bolestan

جَهِلَ (e) — ne znati → تَجَاهَلَ — praviti se da ne zna, ignorisati

DEMINUTIV — اسم التصغير

Za razliku od Slovena Arapi rijetko koriste deminutiv. Deminutiv se gradi na sljedeće oblike:

1. Trosuglasničke imenice bez dugih vokala grade deminitivni oblik na obrazac:

فُعَيْلٌ — za m. r. i فُعَيْلَةٌ za ž. r.

Na primjer:

رَجُلٌ	— čovjek	→	رُجَيْلٌ	— čovječuljak;
قَلَمٌ	— olovka	→	قُلَيْمٌ	— olovčica
دَارٌ	— kuća	→	دُوَيْرَةٌ	— kućica
شَمْسٌ	— sunce	→	شُمَيْسَةٌ	— sunašce
جَنَّةٌ	— vrt	→	جُنَيْنَةٌ	— vrtić
مَاءٌ	— voda	→	مُوَيٌّ	— vodica
إِبْنٌ	— sin	→	بُنَيٌّ	— sinčić

2. Četvorosuglasničke imenice (neovisno o korjenitosti ili nekorjenitosti suglasnika) dolaze na deminutivni obrazac فُعَيْعِلٌ .

Primjeri:

جَعْفَرٌ	—	جُعَيْفِرٌ	— Džaferčić
عَقْرَبٌ	—	عُقَيْرِبٌ	— škorpijca
خَالِدٌ	—	خُوَيْلِدٌ	— Halidčić
كِتَابٌ	—	كُتَيِّبٌ	— knjižica[1])
عَجُوزٌ	—	عُجَيِّزٌ	— starčić[2])
صَغِيرٌ	—	صُغَيِّرٌ	— mališa[3])

3. Na obrazac فُعَيْعِيلٌ deminutiv grade imenice koje imaju pet i više suglasnika.

1, 2 i 3) — Kod ovih imenica slabi suglasnici obavezno bivaju zamijenjeni suglasnikom ي — (J) radi postizanja slivanja indentičnih suglasnika.

Primjeri:

عُصْفُورٌ — عُصَيْفِيرٌ — vrapčić;

بَرْمَكِيدٌ — بُرَيْمَكِيدٌ — Bermekidžić

سِرْحَانٌ — سُرَيْحِنٌ — Sirhančić

قِنْدِيلٌ — قُنَيْدِيلٌ — kandiljčić

— — — —

Naučite izreku:

تَضَرَّعْ إِلَى الطَّبِيبِ قَبْلَ أَنْ تَمْرَضَ — *Obrati se (moli) ljekaru prije nego se razboliš!*

VII VRSTA GLAGOLA — بابُ آلإنْفِعالِ

Osnova ove glagolske vrste dobija se dodavanjem prefiksa إنْ na osnovu prve vrste — je إنْفَعَلَ . Ova vrsta predstavlja refleksiv odnosno pasiv prve glagolske vrste. Zbog toga glagoli VII vrste nemaju pasivnih oblika. Na naš jezik se prevode uglavnom povratnim glagolima. Obrasci za ovu vrstu su sljedeći:

Perfekat — إنْفَعَلَ

قَلَبَ (i) — prevrnuti → إنْقَلَبَ — prevrnuti se

(-) سَحَبَ (a) — povući → إنْسَحَبَ — povući se

Prezent — يَنْفَعِلُ

كَسَرَ (i) — slomiti (se) → يَنْكَسِرُ — (s) slomiti se

عَكَسَ (i) — reflektovati, odraziti → يَنْعَكِسُ — odraziti se

Imperativ — إنْفَعِلْ

إنْسَحِبْ — Povuci se! إنْسَحَبَ

إنْدَمِجْ — Uključi se! إنْدَمَجَ

Particip aktivni — مُنْفَعِلٌ

مُنْفَصِلٌ — koji se odvaja

مُنْعَكِسٌ — koji se odražava, reflektira

Masdar — إنْفِعالٌ

إنْدَمَجَ — uključiti se → إنْدِمَاجٌ — uključivanje

إنْفَصَلَ — odvojiti se → إنْفِصَالٌ — odvajanje

Napomena: Početno hemze u perfektu, imperativu i masdaru ove glagolske vrste je nepostojano. Na primjer:

قَدِ آنْسَحَبَ الْجَيْشُ الْمُحْتَلُّ قَبْلَ يَوْمَيْنِ — Okupaciona armija se povukla prije 2 dana.

OPISNO POREĐENJE — ألمقارنة الوصفية للصفات

Pridjevi koji označavaju boje ili pak participi izvedeni iz proširenih glagolskih vrsta porede se tzv. opisnim putem. Takvo poređenje se vrši uz pomoć posebnih elativnih oblika pridjeva poslije kojih u akuzativu stoji neodređeni vid glagolske imenice (masdar), stavljene u komparaciju, a koji se dijele na dvije skupine:

a) na multalne pridjeve kao أَكْبَرُ - أَعْظَمُ - أَكْثَرُ - أَشَدُّ koji služe za iskazivanje značenja "više", "jače", i

b) na paukalne pridjeve kao أَقَلُّ kojim se iskazuje značenje "manje".

Primjeri:

سَوَادٌ daje أَسْوَدُ 'crn' a opisni elativ glasi: أَشَدُّ سَوَاداً od مُشْمِسٌ — 'sunčan' opisni elativ glasi: أَكْثَرُ إِشْمَاساً مِنْ — sunčaniji, od مُعَقَّدٌ — 'komplikovan' opisni elativ glasi. أَعْظَمُ تَعْقِيداً مِنْ — komplikovaniji.

Naravno, i od ovog elativa komparativ se jednostavno dobija upotrebom prijedloga مِنْ - od.

هَذِهِ الْمَنْتُوجَاتُ أَكْثَرُ امْتِيَازاً مِنْ تِلْكَ — Ovi proizvodi su kvalitetniji (odličniji) od tih.

Superlativ nastaje tako što se na pomoćne elativne oblike, koje smo gore pomenuli, doda određeni član:

أَلأَشَدُّ سَوَاداً — najcrnji

أَلأَكْثَرُ إِشْمَاساً — najsunčaniji

أَلأَكْثَرُ تَعْقِيداً — najkomplikovaniji,

ili tako što se riječ koja se poredi stavi odmah poslije pomoćnih elativnih oblika formirajući s njim određeni status constructus (genitivnu vezu)

هَذِهِ أَكْثَرُ الأَرْضِ إِثْمَاراً — Ovo je najplodnije zemljište

DISTRIBUTIVNI BROJEVI — أَلأَعْدَادُ الإِفْرَادِيَّةُ

Distributivni brojevi nastaju tako što se prosti broj stavi u akuzativ i ponovi:

وَاحِداً وَاحِداً — po jedan

إِحْدَى إِحْدَى — po jedna

إِثْنَيْنِ اثْنَيْنِ — po dva

إِثْنَتَيْنِ اثْنَتَيْنِ — po dvije, itd.

Prilikom slaganja i ovdje moramo voditi računa o antipolaritetu brojeva od 3—10. Inače, distributivni brojevi su nepromjenjivi. Pored toga, ovakvi brojevi do 10 mogu se formirati i preko paradigmi:

مَفْعَلَ ili فُعَالَ

koje su zajedničke za oba roda.

أُحَادَ	ili	مَوْحَدَ	— po jedan (jedna)
ثُنَاءَ	ili	مَثْنَى	— po dva (dvije)
ثُلاَثَ	ili	مَثْلَثَ	— po tri
رُبَاعَ	ili	مَرْبَعَ	— po četiri, itd.

Primjer u rečenici:

يَمْشِي الأَطْفَالُ اثْنَيْنِ اثْنَيْنِ — Djeca idu po dvoje.

— — — —

Naučite izreku:

يَرَى الْقَشَّةَ فِي عَيْنِ غَيْرِهِ
وَيَتَجَاهَلُ الْخَشَبَةَ فِي عَيْنِهِ — *Vidi slamku u tuđem oku a previđa (ne vidi) gredu u svome.*

VIII GLAGOLSKA VRSTA — بابُ الإِفْتِعال

Osnova ove vrste nastaje tako što se između prvog i drugog korijenskog suglasnika umetne infiks تَ (TE) a ispred prvog, koji je bez vokalnog znaka, stavi prefiks إ ('I). Prema tome, obrazac ove vrste glasi:

od فَعَلَ — إِفْتَعَلَ

Na primjer:

إِفْتَتَحَ — otvoriti

إِخْتَلَطَ — izmiješati se

Glagoli ove vrste uglavnom imaju refleksivno značenje, tj. predstavljaju refleksiv prve vrste:

إِبْتَسَمَ — osmjehivati se

إِعْتَرَضَ — ispriječiti se, suprostaviti se

إِجْتَمَعَ — sastati se, sakupiti se

S obzirom na refleksivno značenje ove vrste ona rijetko ima pasivnih oblika, izuzev za one glagole koji su prelazni i još nekih, što je obično dato u rječnicima. Na primjer:

أُخْتُضِرَ — biti na samrti

Prezent ima oblik: يَفْتَعِلُ a pasiv — يُفْتَعَلُ

يَكْتَسِبُ — sticati (sebi) → يُكْتَسَبُ stiče se

يَقْتَرِبُ — približiti se

Imperativ glasi: إِفْتَعِلْ

إِحْتَرِمْ — Poštuj!

إِغْتَبِطْ — raduj se!

Particip aktivni: مُفْتَعِلٌ **a pasivni** مُفْتَعَلٌ

مُحْتَرِمٌ — koji poštuje مُحْتَرَمٌ — poštovan

Masdar ima oblik: إِفْتِعَالٌ

إِفْتِتَاحٌ — otvaranje

إِحْتِرَامٌ — poštovanje

Napomena: Početno hemze u perfektu, imperativu i masdaru ove glagolske vrste je nepostojano.

Asimilacija i ujednačavanje infiksa (TE) u VIII vrsti. U ovoj glagolskoj vrsti dolazi do asimilacije infiksa ـتـ (TE) sa nekim suglasnicima koji su ispred njega i koji su mu slični. U takvim slučajevima asimilacija podliježe pravilima ujednačavanja po jačini, tj. po zvučnosti. Zato obratite pažnju na ova pravila:

a) ako se na položaju prvog suglasnika nalaze fonemi د، ذ، ز infiks ـتـ prelazi u د. Na primjer:

زَهَرَ (ـُ) (u) — blistati → إِزْتَهَرَ → إِزْدَهَرَ — cvjetati

دَثَرَ (ـُ) (u) — izbrisati se; biti zaboravljen → إِدْتَثَرَ → إِدَّثَرَ umotati se, zagrnuti se

ذَكَرَ (ـُ) (u) — podsjećati → إِذْتَكَرَ → إِذَّكَرَ — sjećati se

b) kada je prvi suglasnik glagola neki od emfatičnih (naglašenih) fonema — ص، ض، ط، ظ infiks ـتـ prelazi u ط Na primjer:

صَلُحَ (u) — biti valjan → إِصْتَلَحَ → إِصْطَلَحَ — poboljšati se

ضَرَبَ (i) — udarati → إِضْتَرَبَ → إِضْطَرَبَ — uzbuditi se

طَرَدَ (u) — otjerati → إِطْتَرَدَ → إِطَّرَدَ — biti neprekidan

Ovakvih glagola u kojima dolazi do fonetskih promjena nema mnogo, a rječnici će nam biti najbolji pomoćnici. Inače, oni se konjugiraju kao i svaki drugi glagol ove vrste.

NAČINSKE REČENICE — أَلْجُمَلُ الْحَالِيَّةُ

Kao i u našem jeziku ove rečenice kazuju radnju koja se vrši u glavnoj rečenici. Za glavnu rečenicu zavisna se vezuje ovim načinskim veznicima: مِثْلَمَا، كَمَا، حَسْبَمَا – kao što, كَأَنَّ، كَمَا أَنَّ – kao da, مِنْ غَيْرِ أَنْ، دُونَ أَنْ، مِنْ دُونِ أَنْ، دُونَمَا، بِدُونِ أَنْ – — a da ne.

فَعَلْنَاهُ مِثْلَمَا فَعَلْنَاهُ مِنْ قَبْلُ — Učinili smo kao što smo to činili i ranije.

يُحَافِظُ الْمُوَاطِنُ الصَّالِحُ عَلَى أَمْلاَكِ وَطَنِهِ كَمَا يُحَافِظُ عَلَى أَمْلاَكِهِ الْخَاصَّةِ — Valjan građanin čuva imovinu svoje domovine kao što čuva svoju (privatnu).

فَأَجَابَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُفَكِّرَ فِي جَوَابِهِ — Odgovorio je bez razmišljanja.

وَسَقَطَ كِتَابُهُ عَلَى الأَرْضِ دُونَ أَنْ يَشْعُرَ بِذَلِكَ — Knjiga mu je pala na zemlju a da to nije i osjetio.

لَقَدْ أَمْضَى مُعْظَمَ النَّهَارِ دُونَ أَنْ يَتَمَكَّنَ مِنَ اصْطِيَادِ عُصْفُورٍ وَاحِدٍ — Proveo je veći dio dana a da nije mogao uloviti nijednog vrapca.

سَلَّمَ عَلَيَّ بِدُونِ أَنْ يَلْتَفِتَ نَحْوِي — Pozdravio me je i ne okrenuvši se prema meni (a da se nije okrenuo.

Poslije načinskih veznika, uglavnom, dolaze perfekat, prezent, bez obzira na vrijeme u glavnoj rečenici, a poslije دُونَ i غَيْرُ uvijek prezent.

— — — —

Naučite izreku:

مَنْ أَكَلَ عَلَى مَائِدَتَيْنِ اخْتَنَقَ — *Ko jede za dva stola uguši se!*

IX GLAGOLSKA VRSTA — بابُ الإِفْعِلاَلِ

Osnova IX glagolske vrste tvori se tako što se posljednji suglasnik podvostruči a ispred osnove doda elif sa kesrom, dok nad suglasnikom فْ (FE) stoji sukun:

ل + فَعَلَ + إ   إِفْعَلَّ

Glagoli ove vrste pokazuju da je na objekat ili subjekat prenijeta neka osobina, kvalitet ili boja. Na primjer:

إِعْوَرَّ — izgubiti jedno oko

إِحْمَرَّ — pocrvenjeti, postati crven

Glagoli IX vrste su neprelazni i nemaju pasiva. **Prezent** glasi:

يَفْعَلُّ

إِحْمَرَّ — pocrvenio je → يَحْمَرُّ

إِصْفَرَّ — požutio je → يَصْفَرُّ

إِرْبَدَّ — posivio je → يَرْبَدُّ

Imperativ dolazi na oblik: إِفْعَلِلْ - إِفْعَلَّ

إِسْوَدَّ → إِسْوَدِدْ — Pocrni!

Particip aktivni: مُفْعَلٌّ

مُسْوَدٌّ — pocrnjen

Masdar glasi: إِفْعِلاَلٌ

إِحْمِرَارٌ — crvenjenje

Početna hemzeta u perfektu, imperativu i masdaru su nepostojana.

REČENICA SA PRIJEDLOZIMA ZA IZUZIMANJE (VEZNICIMA)

Prijedlozima: za izuzimanje مَا عَدَا ، سِوَى ، غَيْرَ ، إِلاَّ razdvajaju se dvije suprotne rečenice. Kada iza ovih prijedloga slijedi imenička zavisna rečenica onda ona podliježe posebnim pravilima, i to:

a) Prijedlog za izuzimanje إِلاَّ — 'osim, izuzev' upotrebljava se nešto drugačije od ostalih prijedloga za izuzimanje. Razlikujemo njegovu upotrebu u afirmativnoj od upotrebe u (niječnoj) negativnoj.

Ako je u pitanju afirmativna rečenica onda se imenica koja slijedi iza ovog prijedloga nalazi u akuzativu.

جَاءَنِي النَّاسُ إِلاَّ فَاضِلاً — Došli su mi svi izuzev Fadila.

U rečenici kojom se nešto negira, imenica koja dolazi iza ovog prijedloga slaže se u padežu sa riječi koja u prvoj i glavnoj rečenici prethodi prijedlogu. Na primjer:

مَا جَاءَنِي أَحَدٌ إِلاَّ فَاضِلٌ — Nije došao niko izuzev Fadila.

مَا رَأَيْتُ أَحَداً إِلاَّ فَاضِلاً — Nisam video nikoga osim Fadila.

مَا الْتَقَيْتُ بِأَحَدٍ إِلاَّ إِيَّاكَ — Nisam sreo nikoga osim tebe.

لَمْ يَجِدْ حِيلَةً إِلاَّ صَيْدَ أَرْنَبٍ — Nije našao drugo lukavstvo nego da ulovi kakvog zeca.

Pošto je riječ حِيلَةً u akuzativu onda će i riječ صَيْدَ koja slijedi za prijedlogom → إِلاَّ morati biti takođe u akuzativu.

U ovakvim rečenicama se katkad može da izostavi subjekat ili objekat:

مَا جَاءَنِي إِلاَّ فَاضِلٌ

مَا رَأَيْتُ إِلاَّ فَاضِلاً

مَا الْتَقَيْتُ إِلاَّ إِيَّاكَ

Ali ako u negirajućoj rečenici nema objekta poslije veznika ne dolazi akuzativ, kao u prvom od tri posljednja primjera.

b) Iza prijedloga غَيْرُ i سِوَى imenica uvijek dolazi u genitivu.

* لاَ تُسْمَعُ عَنْهُ أَخْبَارٌ غَيْرَ رِسَالَةٍ — Nema (ne čuju se) o njemu vijesti osim jednog pisma.

لَمْ تَكُنْ آثَارٌ هُنَاكَ تَدُلُّ سِوَى قَمِيصٍ — Nije bilo tragova koji bi ukazivali (na nešto) osim jedne košulje.

---

*) Međutim, ako je riječ na koju se odnosi prilog za izuzimanje izostavljena (u prethodnom primjeru غَيْرَ se odnosi na أخبار , onda se upotrebljava غَيْرُ . Na primjeru u narednoj rečenici nema određenog subjekta:

قَامُوا غَيْرُ عَجُوزٍ — Ustali su (ko?) osim jednog starca.

c) Iza prijedloga مَا عَدَا imenica uvijek dolazi u akuzativu.

أَيَّدَهُ الْحَاضِرُونَ مَا عَدَا وَاحِداً — Osim jednog, svi prisutni su ga podržali.

عَادَ الْمُسَافِرُونَ مَا عَدَا أَخَاكَ — (Svi) putnici su se vratili osim tvoga brata.

— — — —

Naučite izreku:

مَنْ إِصْفَرَّ لَوْنُهُ بِحُسْنِ النَّصِيحَةِ — *Ko požuti zbog dobrog savjeta,*

اسْوَدَّ وَجْهُهُ بِقُبْحِ الْفَضِيحَةِ *pocrniće mu lice (zbog sramote).*

X GLAGOLSKA VRSTA — بَابُ الإِسْتِفْعَالِ

Osnova ove vrste dobija se kada se na osnovu glagola prve vrste doda prefiks إِسْتَ (iste) a na prvi suglasnik stavi sukun:

إِسْتَفْعَلَ

سَلِمَ (e) — biti u redu → إِسْتَسْلَمَ — predati se

بَدَلَ (u) — zamijeniti → إِسْتَبْدَلَ — (tražiti) zamjenu

Prezent ima oblik: يَسْتَفْعِلُ

إِسْتَبْسَلَ → يَسْتَبْسِلُ — pokazivati veliku hrabrost

إِسْتَدْرَكَ → يَسْتَدْرِكُ — dostići

Imperativ ima obrazac: إِسْتَفْعِلْ

إِسْتَسْلِمْ — Predaj se!

Particip aktivni glasi. مُسْتَفْعِلٌ

إِسْتَقْبَلَ — primiti → مُسْتَقْبِلٌ — onaj koji prima

Pasiv perfekta glasi: أُسْتُفْعِلَ

إِسْتَقْبَلَ → أُسْتُقْبِلَ — primljen je

Pasiv prezenta glasi: يُسْتَفْعَلُ

يُسْتَقْبَلُ — prima se;

Particip pasivni glasi: مُسْتَفْعَلٌ

إِسْتَعْمَلَ → مُسْتَعْمَلٌ — upotrijebljen

إِسْتَقْبَلَ → مُسْتَقْبَلٌ — koji se dočekuje, budućnost

Masdar dolazi na oblik: إِسْتِفْعَالٌ

إِسْتَعْمَلَ → إِسْتِعْمَالٌ — upotreba

Glagoli ove vrste mogu imati nekoliko značenja:

1. da predstavljaju refleksiv IV glagolske vrste.

أَحْكَمَ — utvrditi → إِسْتَحْكَمَ — utvrditi se

أَسْلَمَ — predati → إِسْتَسْلَمَ — predati se

2. da označavaju molbu, zahtjev ili uzimanje i prihvatanje.

إِسْتَغْفَرَ — moliti za oproštaj

إِسْتَنْجَدَ — tražiti pomoć

إِسْتَفْسَرَ — tražiti objašnjenje

إِسْتَوْطَنَ — uzeti za domovinu

3. da iskazuju pojam smatranja nekog ili nečeg u odnosu na značenje I vrste.

حَسُنَ — biti dobar → إِسْتَحْسَنَ — smatrati dobrim

بَعُدَ — biti dalek → إِسْتَبْعَدَ — smatrati dalekim

Početno hemze u perfektu, imperativu i masdaru je nepostojano.

REČENICE SA DVOJNIM VEZNICIMA

U suprotnoj rečenici se pored običnih suprotnih veznika često upotrebljavaju i dvojni veznici لا ... فَحَسْبُ بَلْ - إِنَّمَا i لا ... فقط ، u značenju "ne samo . . . nego . . ." Sintaksički ova vrsta rečenice je bliska u konstrukciji našoj takvoj rečenici. Primjeri:

لاَ أَعْمَلُ فِي يَوْمِ السَّبْتِ فَحَسْبُ بَلْ أَعْمَلُ فِي الأَحَدِ — Ne samo da radim subotom nego radim i nedjeljom.

وَ هَذَا لاَ يَهْدِفُ إِلَى تَصْفِيَةِ قَضِيَّةٍ فَحَسْبُ بَلْ يَهْدِفُ أَيْضاً إِلَى تَشْجِيعِ الْمُوَاطِنِينَ فِي عَمَلِهِمْ — Ovo ne samo da vodi rješenju problema nego takođe teži podsticanju građana u njihovom radu.

وَ لَيْسَ فِيلْمُ الأَرْضِ قِمَّةَ ذَلِكَ الاتِّجَاهِ فَقَطْ وَ إِنَّمَا هُوَ أَيْضاً خُطْوَةٌ حَقِيقِيَّةٌ نَحْوَ التَّعْبِيرِ الْجَدِيدِ — I nije film "Zemlja" samo vrh tog pravca nego je takođe i istinski korak prema novom izrazu.

Kao što vidimo iz drugog primjera, بل i فَحَسْبُ mogu biti razdvojeni.

b) Veoma često se koristi još jedan dvojni veznik أمَّا ... فَ – što se tiče . . .to . . ." koji ima, uglavnom, sastavno značenje. Iza أمَّا dolazi subjekat koji se ponavlja u obliku zamjeničkog sufiksa iza drugog veznika فَ ukoliko iza njega slijedi imenička rečenica. Ovaj zamjenički sufiks se mora slagati sa subjektom u rodu i naravno broju, ukoliko je subjekat razumno biće.

أمَّا سَفَرُنَا فَهُوَ سَيَكُونُ طَوِيلاً وَ مُتْعِباً — Što se tiče našeg puta, on će biti dug i zamoran.

أمَّا عَلاَقَاتُنَا فَهِيَ سَتَتَطَوَّرُ — Što se tiče naših odnosa, oni će se (i dalje) razvijati.

أمَّا أَبُوهُ فَكَانَ يَقْرَأُ فِي صَحِيفَةٍ — Što se tiče oca mu, on čitaše novine.

أمَّا خَشَبُ الْمَرْكَبِ فَهُوَ زَانٌ — Što se tiče drvene građe broda, to je bukovina (brod je izrađen od bukovine).

XI VRSTA GLAGOLA — بابُ الافعيعال

Ova vrsta glagola dobija se kada se na osnovu I vrste doda prefiks إ i dvosuglasnički infiks و + ع poslije čega njen obrazac izgleda ovako:

za perfekat: إِفْعَوْعَلَ za prezent — يَفْعَوْعِلُ za infinitiv — إِفْعِيعَالٌ

Primjeri: إِغْدَوْدَنَ — duga izrasti (kosa)

prezent glasi — يَغْدَوْدِنُ

infinitiv glasi: إِغْدِيدَانٌ

Imperativ ima oblik: إِغْدَوْدِنْ (إِفْعَوْعِلْ)

Particip aktivni glasi: مُغْدَوْدِنٌ مُفْعَوْعِلٌ

Glagoli ove vrste su uvijek intranzitivni, zbog čega nikad ne dolaze na oblik pasiva. Njom se izražava neko svojstvo u jačoj mjeri. Uz to, glagoli ove vrste mogu imati denominativni oblik, tj. mogu se izvoditi iz imenica (عُشْبٌ - إِعْشَوْشَبَ).

XII VRSTA GLAGOLA — بابُ الافعيلال

Nastaje dodavanjem dvosuglasničkog infiksa na osnovu I vrste glagola, tj. ا na pretposljednjem i pojačanjem posljednjeg suglasnika obrasca. Obrasci ove osnove glase:

za perfekat — إِفْعَالَّ

primjer: إِحْمَارَّ — jako pocrvenjeti

za prezent — يَفْعَالُّ

primjer: يَحْمَارُّ

za masdar — إِفْعِيلاَلٌ

primjer: إِحْمِيرَارٌ

za imperativ obrazac je dvojak: إِفْعَالَّ i إِفْعَالِلْ

primjeri: إِحْمَارَّ — إِحْمَارِرْ

za particip aktivni — مُفْعَالٌّ

primjer: مُحْمَارٌّ

Ovom glagolskom vrstom izražavaju se boje i fizičke osobine ljudi, a pošto su neprelazni nemaju pasivnih oblika.

XIII VRSTA GLAGOLA — بابُ الافعوّال

Dodavanjem na osnovu I vrste glagola prefiksa إِ i pojačanog infiksa između عين الفعل i لام الفعل dobija se osnova ove vrste glagola:

Perfekt glasi: إِفْعَوَّلَ ; إِعْلَوَّطَ — pojahati devu objesivši joj se o vrat.

Prezent glasi: يَفْعَوِّلُ ; يَعْلَوِّطُ

Masdar glasi: إِفْعِوَّالٌ ; إِعْلِوَّاطٌ

Imperativ glasi: إِفْعَوِّلْ ; إِعْلَوِّطْ

Particip aktivni glasi: مُفْعَوِّلٌ ; مُعْلَوِّطٌ

Ovom se vrstom izražava intenzitet glagolske radnje, a pošto imaju refleksivno značenje ne dolaze u pasivu.

XI, XII i XIII proširena vrsta glagola daleko je u rjeđoj upotrebi od prethodnih deset proširenih vrsta.

ČETVOROSUGLASNIČKI GLAGOLI — أَلرُّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ

I VRSTA — بَابُ فَعْلَلَةٍ

U svojoj osnovi ovi glagoli imaju četiri suglasnika. Oni mogu biti i prelazni i neprelazni i često imaju onomatopejska značenja ili izgled-formu. Obrasci perfekta i prezenta su: يُفَعْلِلُ - فَعْلَلَ

Tabela 1.

Konjugacija glagola تَمْتَمَ **— mrmljati**

PREZENT			PERFEKAT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نُتَمْتِمُ	–	أُتَمْتِمُ	تَمْتَمْنَا	–	تَمْتَمْتُ	1.
تُتَمْتِمُونَ	تُتَمْتِمَانِ	تُتَمْتِمُ	تَمْتَمْتُمْ	تَمْتَمْتُمَا	تَمْتَمْتَ	2. m. r.
يُتَمْتِمُونَ	يُتَمْتِمَانِ	يُتَمْتِمُ	تَمْتَمُوا	تَمْتَمَا	تَمْتَمَ	3. m. r.
تُتَمْتِمْنَ	تُتَمْتِمَانِ	تُتَمْتِمِينَ	تَمْتَمْتُنَّ	تَمْتَمْتُمَا	تَمْتَمْتِ	2. ž. r.
يُتَمْتِمْنَ	تُتَمْتِمَانِ	تُتَمْتِمُ	تَمْتَمْنَ	تَمْتَمَتَا	تَمْتَمَتْ	3. ž. r.

Pasiv perfekta glasi: فُعْلِلَ

تَرْجَمَ — prevodio je → تُرْجِمَ — preveden je

Pasiv prezenta glasi: يُفَعْلَلُ

يُتَرْجِمُ — يُتَرْجَمُ — prevodi se

Imperativ ima oblik: فَعْلِلْ

تَرْجِمْ — Prevodi!

Particip aktivni glasi: مُفَعْلِلٌ

مُتَرْجِمٌ — onaj koji prevodi, prevodilac

Particip pasivni glasi: مُفَعْلَلٌ

مُتَرْجَمٌ — preveden

Masdar glasi: فَعْلَلَةٌ ili فِعْلاَلٌ

خَرْخَرَ — krkljati, hripati — خَرْخَرَةٌ — hripanje;

دَمْدَمَ — grmjeti; zvoniti — دَمْدَمَةٌ — zvonjava

II VRSTA ČETVEROSUGLASNIČKIH GLAGOLA — بابُ تَفَعْلُلٍ

Ova glagolska vrsta četvorosuglasničkih glagola nastaje tako što se doda refleksivno تَ (TE) na prvu osnovu. Po tome oni sliče V glagolskoj vrsti trosuglasničkih glagola. Na primjer od glagola زَلْزَلَ — ' tresti, drmati' II vrsta će glasiti — تَزَلْزَلَ — tresti se, drmati se. Glagoli ove vrste imaju refleksivno, pa prema tome i pasivno značenje.

Prezent glasi: يَتَزَلْزَلُ

Imperativ glasi: تَزَلْزَلْ

Particip aktivni glasi: مُتَزَلْزِلٌ

Masdar glasi: تَزَلْزُلٌ

Glagoli u ovoj kao i u sljedećoj vrsti — IV konjugiraju se na isti način kao i svi do sada pređeni glagoli. Na primjer:

أتَزَلْزَلُ - تَتَزَلْزَلِينَ

III PROŠIRENA VRSTA ČETVOROSUGLASNIČKIH GLAGOLA — بابُ الاِفْعِلاَلِّ

Ova glagolska vrsta ima refleksivno značenje i naliči IX glagolskoj vrsti trosuglasničkih glagola. Ovdje ćemo ovu vrstu četvorosuglasničkih glagola predstaviti glagolom إِشْمَأَزَّ — osjećati odvratnost.

Prezent glasi: يَشْمَئِزُّ

Imperativ glasi: إِشْمَئِزَّ

Particip aktivni glasi: مُشْمَئِزٌّ

Masdar glasi: إِشْمِئْزَازٌ

IV VRSTA ČETVEROSUGLASNIČKIH GLAGOLA بَابُ ٱلإِفْعِنْلَالِ

Četvrta vrsta četverosuglasničkih glagola tvori se na oblik — إِفْعَنْلَلَ za perfekt, يَفْعَنْلِلُ za prezent, إِفْعِنْلَالٌ za infinitiv; إِفْعَنْلِلْ je obrazac imperativa, a مُفْعَنْلِلٌ participa aktivnog. Predstavićemo je glagolom إِحْرَنْجَمَ — skupiti se

Perfekt glasi: إِحْرَنْجَمَ

Prezent glasi: يَحْرَنْجِمُ

Infinitiv glasi: إِحْرِنْجَامٌ

Imperativ glasi: إِحْرَنْجِمْ

Ova vrsta glagola ima refleksivno značenje.

MULTIPLIKATIVNI BROJEVI

Multiplikativni brojevi do deset, osim broja "jednostruk", grade se po formuli مُفَعَّلٌ , što je u stvari oblik participa pasivnog II glagolske vrste:

مُفْرَدٌ — jednostruk

مُثَنًّى — dvostruk

مُثَلَّثٌ — trostruk

مُرَبَّعٌ — četvorostruk

مُخَمَّسٌ — petostruk, itd.

مُسَدَّسٌ — šestostruk itd.

Napomena: Poimeničeni ovi brojevi označavaju geometrijske pojmove مُثَلَّثٌ — trougao, مُرَبَّعٌ — četvorougao, kvadrat, itd.

— — — —

Naučite izreku: مَنْ غَرْبَلَ النَّاسَ غَرْبَلُوهُ — *Ko stavlja ljude u sito i njega će!*

NEPRAVILNI GLAGOLI — اَلْأَفْعَالُ الْغَيْرُ السَّالِمَةِ

Oni trosuglasnički glagoli koji u svojoj osnovi imaju kakav "slabi" suglasnik ili ako imaju identični drugi i treći suglasnik, ubrajaju se u nepravilne. Slabi suglasnici su vavun, jaun i hemze. Zbog tih slabih suglasnika prilikom konjugiranja dolazi do određenih fonetskih promjena. Prema karakterističnim suglasnicima koji ulaze u glagolsku osnovu, nepravilni glagoli se dijele na:

1. Hemzirane — أَلْمَهْمُوزُ
2. Polupravilne — أَلْمِثَالُ
3. Podvostručene — أَلْمُضَاعَفُ
4. Šuplje — أَلْأَجْوَفُ
5. Krnje — أَلنَّاقِصُ
6. Dvostruko nepravilne glagole — أَللَّفِيفُ

HEMZIRANI GLAGOLI — أَلْمَهْمُوزُ

Glagoli koji imaju u svojoj osnovi hemze nazivaju se hemzirani. Ali prije nego što pređemo na razmatranje osobina i pravila u vezi sa ovim glagolima, potrebno je savladati pravopis hemzeta. U ranijim izlaganjima rečeno je da kao nosioci hemze služe elif, (أ) jaun (ئ) i vavun (ؤ) . Zato je potrebno naučiti sljedeća pravila: Na početku riječi nosilac je uvijek elif, dok, koji će biti nosilac u sredini riječi zavisi od samoglasničkih znakova. Tu nam pomaže pravilo o jačini samoglasničkih znakova. Po tom pravilu "najjači" samoglasnički znak je kesra, zatim slijedi damma pa fetha. A kesri kao nosilac odgovara — ي , koji se piše u sredini ـئـ , dammi vavun ؤ i fethi elifun أ .

1. Upoređujući dva samoglasnička znaka, onaj koji je vezan za hemze i onaj koji mu prethodi, bira se "jači" i za nosioca uzima suglasnik koji odgovara jačem samoglasničkom znaku. Na primjer:

مَجِيئَةٌ — dolaženje سَائِلٌ — onaj koji pita

رَأْسٌ — glava رُؤْيَا — viđenje

U slučaju riječi مَجِيئَةٌ kesra je jača od fethe pa je za nosioca upotrijebljeno slovo — ي , tj. ئـ .

2. Na kraju riječi nosilac hemze će zavisiti od dužine samoglasnika koji prethodi hemzi:

a) ako je ispred krajnje hemze kratki samoglasnik, nosilac hemze biće glas koji odgovara tom kratkom samoglasniku:

جَرُؤَ — biti neustrašiv قَارِيءٌ — čitalac

تَقْرَأُ — čitaš مَبْدَأٌ — princip

b) ako je ispred hemze dug vokal ili sukun, hemze se piše bez nosioca:

بَدْءٌ — početak شَاءَ — želio je

سُوءٌ — zlo وَرَاءَ — iza

3. Kada se sretnu dva elifa dolazi do asimilacije i dobija se medde آ koje se izgovara kao dugo A. Na primjer:

آمَنَ — vjerovati قُرْآنٌ — Kur'an

Napomena: Imenice koje se završavaju na hemze koje za nosioca ima elif dekliniraju se na slijedeći način:

نَبَأٌ — vijest, gen. — نَبَإٍ , acc. — نَبَأً —

Prema tome gdje se u osnovi nalazi hemze postoje tri tipa hemziranih glagola:

1) glagoli sa hemzom na početku — مَهْمُوزُ الْفَاءِ

أَكَلَ (u) — jesti أَمَرَ (u) — zapovijediti

2) glagoli sa hemzom u sredini: مَهْمُوزُ الْعَيْنِ

سَأَلَ (e) — pitati رَأَسَ (e) — predsjedavati

3) glagoli sa hemzom na kraju: — مَهْمُوزُ اللاَّمِ

قَرَأَ (e) — čitati بَدَأَ (e) — početi

GLAGOLI SA POČETNOM HEMZOM — مَهْمُوزُ الْفَاءِ

Osnovna fonetska pravila koja smo iznijeli uvijek treba držati na umu prilikom konjugacije hemziranih glagola. Ovdje ćemo skrenuti pažnju na neke karakteristične slučajeve.

— Kod imperativa ovih glagola postoje dva oblika.

Zapravo radi se o pravilu da kesra plus JA daje dugo I, damma plus VAV daje dugo U. Na primjer:

أُومُلْ - اُؤْمُلْ - يَأْمُلُ - أَمَلَ

إِيبَهْ - إِئْبَهْ - يَأْبَهُ - أَبَهَ — Pazi, obrati pažnju!

Postoje i kraći oblici imperativa odbacivanjem hemzeta i oni su nepravilnog oblika.

كُلْ — Jedi! خُذْ — Uzmi! مُرْ —[30] Zapovjedaj!

Pošto u perfektu nema fonetskih promjena, data je samo tabela za prezent.

Tabela 1.

Prezent i imperativ أَمَلَ **— nadati se**

PERFEKT		PREZENT	LICE
plural	dual	singular	
نَأْمُلُ	–	آمُلُ	1.
تَأْمُلُونَ	تَأْمُلاَنِ	تَأْمُلُ	2. m. r.
يَأْمُلُونَ	يَأْمُلاَنِ	يَأْمُلُ	3. m. r.
تَأْمُلْنَ	تَأْمُلاَنِ	تَأْمُلِينَ	2. ž. r
يَأْمُلْنَ	تَأْمُلاَنِ	تَأْمُلُ	3. ž. r.
	IMPERATIV		
أُومُلُوا	أُومُلاَ	أُمُلْ	2. m. r.
لِيَأْمُلُوا	لِيَأْمُلاَ	لِيَأْمُلْ	3. m. r.
أُومُلْنَ	أُومُلاَ	أُومُلِي	2. ž. r.
لِيَأْمُلْنَ	لِتَأْمُلاَ	لِتَأْمُلْ	3. ž. r.

Pasiv perfekta glasi: أُمِلَ

Pasiv prezenta glasi: يُومَلُ

Particip aktivni glasi: آمِلٌ

Particip pasivni glasi: مَأْمُولٌ

---

30) Imperativ ovog glagola biće pravilan (أؤمر) kada dođe direktno poslije veznika وَ ili فَ, Na primjer: وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ

KONJUGACIJA GLAGOLA SA SREDNJOM HEMZOM — مَهْمُوزُ الْعَيْنِ

Tabela 2.

Prezent i imperativ سَأَلَ **(a) — pitati**

plural	dual	singular	LICE
	PREZENT		
نَسْأَلُ	–	أَسْأَلُ	1.
تَسْأَلُونَ	تَسْأَلاَنِ	تَسْأَلُ	2. m. r.
يَسْأَلُونَ	يَسْأَلاَنِ	يَسْأَلُ	3. m. r.
تَسْأَلْنَ	تَسْأَلاَنِ	تَسْأَلِينَ	2. ž. r.
يَسْأَلْنَ	تَسْأَلاَنِ	تَسْأَلُ	3. ž. r.
	IMPERATIV		
إِسْأَلُوا	إِسْأَلاَ	إِسْأَلْ [31]	2. m. r.
إِسْأَلْنَ	إِسْأَلاَ	إِسْأَلِي	2. ž. r.

Pasiv perfekta je: سُئِلَ

Pasiv prezenta je: يُسْأَلُ

Particip aktivni glasi: سَائِلٌ

Particip pasivni glasi: مَسْؤُولٌ

KONJUGACIJA GLAGOLA S KRAJNJOM HEMZOM — مَهْمُوزُ اللاَّمِ

Tabela 3.

Perfekat, prezent, imperativ قَرَأَ **(a) — čitati**

plural	dual	singular	LICE
	PERFEKAT		
قَرَأْنَا	–	قَرَأْتُ	1.
قَرَأْتُمْ	قَرَأْتُمَا	قَرَأْتَ	2. m. r.

[31]) Ovaj glagol može imati i nepravilni (skraćeni) oblik imperativa — سَلْ Na primjer: سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ — Pitaj sinove Israilove . . . , (Ku'ran)

قَرَؤُوا	قَرَآ	قَرَأَ	3. m. r.
قَرَأْتُنَّ	قَرَأْتُمَا	قَرَأْتِ	2. ž. r.
قَرَأْنَ	قَرَأَتَا	قَرَأَتْ	3. ž. r.
	PREZENT		
نَقْرَأُ	–	أَقْرَأُ	1.
تَقْرَؤُونَ	تَقْرَآنِ	تَقْرَأُ	2. m. r.
يَقْرَؤُونَ	يَقْرَآنِ	يَقْرَأُ	3. m. r.
تَقْرَأْنَ	تَقْرَآنِ	تَقْرَئِينَ	2. ž. r.
يَقْرَأْنَ	تَقْرَآنِ	تَقْرَأُ	3. ž. r.
	IMPERATIV		
إِقْرَؤُوا	إِقْرَآ	إِقْرَأْ	2. m. r.
إِقْرَأْنَ	إِقْرَآ	إِقْرَئِي	2. ž. r.

Pasiv perfekta glasi: قُرِئَ

Pasiv prezenta glasi: يُقْرَأُ

Particip aktivni glasi: قَارِئٌ

Particip pasivni glasi: مَقْرُوءٌ

Masadr قِرَاءَةٌ

— — — —

Naučite izreku:

مَنْ أَسْرَعَ فِي الْجَوَابِ أَخْطَأَ فِي الصَّوَابِ — *Ko žuri s odgovorom pogriješiće (u smislu)!*

POLUPRAVILNI GLAGOLI — أَلْمِثَالُ

Glagoli čiji je prvi suglasnik osnove jedan od slabih و (VAV) ili ي (JA) nazivaju se polupravilni, jednostavno, zato što im je perfekat pravilan. Do odgovarajućih fonetskih promjena dolazi jedino u prezentu i djelimično u imperativu. Polupravilne glagole dijelimo na one koji počinju VAVom المثالُ الواويّ i one koji počinju JA-om — (المثالُ اليائيّ).

Polupravilni glagoli sa početnim VAVom

U prezentu većina ovih glagola gube slabi suglasnik:

وَقَفَ → يَقِفُ — stajati

وَصَلَ → يَصِلُ — stići

Otuda u imperativu njima nije potrebno protetičko hemze: — أَلِفُ الأَمْرِ

وَثِقَ — يَثِقُ — vjerovati → ثِقْ — vjeruj!

وَدَعَ — يَدَعُ — staviti → دَعْ — ostavi! pusti!

Kod ovih glagola treba zapamtiti slijedeće pravilo:

damma + VAV = Ū i kesre + VAV = Ī

Prema tome, u pasivu prezenta dolazi do ovakve situacije:

وَجَدَ — naći يُوجَدُ — nalazi se

U IV glagolskoj vrsti biće: أَوْصَلَ — يُوصِلُ — voditi

Masdar od أَوْصَلَ biće إِيصَالُ itd.

Tabela 1. **Prezent i perfekat** وَصَلَ **(i) — stići, doći**

PREZENT			PERFEKT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نَصِلُ	-	أَصِلُ	وَصَلْنَا	-	وَصَلْتُ	1.
تَصِلُونَ	تَصِلاَنِ	تَصِلُ	وَصَلْتُمْ	وَصَلْتُمَا	وَصَلْتَ	2. m. r.

يَصِلُونَ	يَصِلاَنِ	يَصِلُ	وَصَلُوا	وَصَلاَ	وَصَلَ	3. m. r.
تَصِلْنَ	تَصِلاَنِ	تَصِلِينَ	وَصَلْتُنَّ	وَصَلْتُمَا	وَصَلْتِ	2. ž. r.
يَصِلْنَ	تَصِلاَنِ	تَصِلُ	وَصَلْنَ	وَصَلَتَا	وَصَلَتْ	3. ž. r.

Pasiv perfekta glasi: وُصِلَ

Pasiv prezenta glasi: يُوصَلُ

Particip aktivni glasi: وَاصِلٌ

Particip pasivni glasi: مَوْصُولٌ

Imperativ: صِلْ

Masdar glasi: وُصُولٌ

Glagoli koji u prezentu ne gube slabi suglasnik, kao na pr. glagol وَجِعَ (e) — osjećati bol, konjugiraju se sasvim pravilno i u prezentu. Na primjer:

أَوْجَعُ — osjećam bol يَوْجَعْنَ — one osjećaju bol

Međutim, u imperativu se događaju promjene:

إِيجَعْ — Osjećaj bol!

Polupravilni glagoli s početnim JA

Ovi glagoli ne gube svoj slabi suglasnik:

يَسِرَ → يَيْسَرُ — biti lak.

Kod njih se primjenjuje slijedeće fonetsko pravilo:

kesra + JA = I i **damma + JA = U**

Na primjer:

إِيْسَرْ → إِيسَرْ — Budi lak!

أَيْقَظَ → يُيْقِظُ → يُوقِظُ — on búdi (nekog)

Napomena: Ovi glagoli praktično nemaju pasiva, jer su po značenju takvi.

Tabela 2

Prezent i perfekat يَقِظَ **(a) — biti budan**

PREZENT			PERFEKT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نَيْقَظُ	-	أَيْقَظُ	يَقِظْنَا	-	يَقِظْتُ	1.
تَيْقَظُونَ	تَيْقَظَانِ	تَيْقَظُ	يَقِظْتُمْ	يَقِظْتُمَا	يَقِظْتَ	2. m. r.

يَيْقَظُونَ	يَيْقَظَانِ	يَيْقَظُ	يَقِظُوا	يَقِظَا	يَقِظَ	3. m. r.
تَيْقَظْنَ	تَيْقَظَانِ	تَيْقَظِينَ	يَقِظْتُنَّ	يَقِظْتُمَا	يَقِظْتِ	2. ž. r.
يَيْقَظْنَ	تَيْقَظَانِ	تَيْقَظُ	يَقِظْنَ	يَقِظَتَا	يَقِظَتْ	3. ž. r.

Imperativ glasi: إِيقَظْ

Particip aktivni glasi: يَاقِظٌ

Masdar glasi: يَقْظٌ → يَقَظَةٌ

— — — —

Naučite izreku:

أَلْوَحْدَةُ جَلْسَةُ الصَّدِيقَيْنِ — *Jedinstvo je sjedenje dvojice prijatelja.*
(Abu-l-Hasan ibnu Hamadan)

PODVOSTRUČENI GLAGOLI — أَلْفِعْلُ الْمُضَاعَفُ

Trosuglasnički glagoli čiji su drugi i treći suglasnik glagolske osnove isti nazivaju se podvostručeni. Ovaj naziv dolazi otuda što se dva identična suglasnika iz glagolske osnove po fonetskim pravilima slivaju, tj. podvostručuju i iznad podvosručenog suglasnika se stavi grafički znak tešdid i odgovarajući samoglasnički znak, koji je u perfektu uvijek fetha. To je (إِدْغَامٌ وَاجِبٌ) obavezno slivanje. Na primjer:

مدد → مَدَّ — pružio je

فرر → فَرَّ — pobjegao je

ردد → رَدَّ — odgovorio je

1. Međutim, do spajanja ne dolazi u onim oblicima إِدْغَامٌ مُمْتَنِعٌ (licima) prezenta u kojima bi treći (identični) suglasnik imao sukun.

مَدَدْتُ — pružio sam

رَدَدْنَا — odgovorili smo

فَرَرْنَ — pobjegle su

2. U prezentu, za razliku od pravilnih glagola, prvi suglasnik nema sukuna nego je sa samoglasničkim znakom; i ovdje je kao i u perfektu slivanje obavezno (ادغام واجب)

يَمُدُّ - يَمْدُدُ - يَمْدُدْ — on pruža

تَرُدُّ — ona odgovara

تَفِرُّ — ti bježiš

3. Ali i u prezentu važi pravilo iz tačke 1 da kod drugog i trećeg lica množ. ž. r. prezenta koja treba da imaju sukun na trećom suglasniku ne dolazi do slivanja, tj. podvostručenja. U tim slučajevima ovakvi glagoli sasvim sliče pravilnim trosuglasničkim, jer sada i prvi suglasnik ima sukun (ادغام ممتنع)

يَفْرِرْنَ — one bježe

تَرْدُدْنَ — vi odgovarate (ž. r.)

4. U imperativu i jusivu (skraćenom načinu) postoje dvostruki oblici te može doći do slivanja ali i ne mora. Ukoliko se dva identična suglasnika podvostruče onda će poslednji samoglasnički znak zavisiti od srednjeg samoglasničkog znaka u prezentu. Ako je taj samoglasnik damma onda se imperativni i jusivni načini, koji se ne završavaju na dugo U ili I, mogu završiti na bilo koji samoglasnički znak — fethu, kesru ili dammu. Ako je srednji prezentski samoglasnički znak fetha ili kesra onda je na poslednjem suglasniku bilo koji od ova dva samoglasnička znaka.

Na primjer:

لَمْ يَمُدُّ — nije pružio

لَمْ تَرُدُّ — nije odgovorila

فِرَّ — bježi! — لَمْ يَفِرَّ

مُدُّ — ili اُمْدُدْ Pruži!

Pošto u ovakvim slučajevima osnova imperativa ne počinje sukunom nije potrebno dodavati elif, kao što je to slučaj kod pravilnih glagola I vrste. Ako pak prihvatimo da se u imperativu i jusivu ne sliju identični suglasnici onda se ovakvi glagoli ponašaju kao i svaki drugi glagol I vrste:

لَمْ يَمْدُدْ — nije pružio

اُمْدُدْ — pruži!

اُرْدُدْ — odgovori!

لَمْ نَفِرَّ — nismo bježali,

tj. za imperativ imamo pomoćni elif a prvi suglasnik osnove nosi sukun, kao i posljednji.

5. Kod glagola koji u prezentu imaju fethu kao karakteristični prezentski samoglasnički znak, u perfektu se za razdvojene oblike (lica) pojavljuje kesra na prvom od dva ista suglasnika.

غَصَّ - — غَصِصْتُ — zagrcnuo sam se

6. U pasivu važe ista pravila koja dovode do podvostručenja, što znači da kad posljednji suglasnik glagolske osnove nosi sukun ne dolazi do podvostručenja:

مُدَّ — pružen je, ali مُدِدْتُ — pružen sam

7. Za proširene vrste važe ista pravila izuzev za II i V vrstu u kojima ne dolazi do podvostručenja dva identična suglasnika.

Tabela 1. **Perfekat** **مَدَّ (u) — pružiti**

plural	dual	singular	lice
مَدَدْنَا	–	مَدَدْتُ	1.
مَدَدْتُمْ	مَدَدْتُمَا	مَدَدْتَ	2. m. r.

مَدُّوا	مَدَّا	مَدَّ	3. m. r.
مَدَدْتُنَّ	مَدَدْتُمَا	مَدَدْتِ	2. ž. r
مَدَدْنَ	مَدَّتَا	مَدَّتْ	3. ž. r.
	PREZENT		
نَمُدُّ	–	أَمُدُّ	1.
تَمُدُّونَ	تَمُدَّانِ	تَمُدُّ	2. m. r.
يَمُدُّونَ	يَمُدَّانِ	يَمُدُّ	3. m. r.
تَمْدُدْنَ	تَمُدَّانِ	تَمُدِّينَ	2. ž. r.
يَمْدُدْنَ	تَمُدَّانِ	تَمُدُّ	3. ž. r.
	IMPERATIV		
مُدُّوا – اُمْدُدُوا	مُدَّا	مُدِّ – اُمْدُدْ	2. m. r.
لِيَمُدُّوا	لِيَمُدَّا	لِيَمُدِّ	3. m. r.
اُمْدُدْنَ	مُدَّا	مُدِّي – اُمْدُدِي	2. ž. r.
لِيَمْدُدْنَ	لِتَمُدَّا	لِتَمُدِّ	3. ž. r.

Particip aktivni glasi: مَادٌّ

Particip pasivni glasi: مَمْدُودٌ

Masdar: مَدٌّ

Napomena: Kada između dva identična suglasnika dođe dužina (dugi suglasnik) oni se ne mogu sliti nego ostaju razdvojeni.
(Vidi gornji particip pasivni!) Npr:

شَدِيدٌ — snažan, oštar

— — — —

Naučite izreku:

أَحَدُّ السُّيُوفِ اللِّسَانُ وَأَقَلُّ الأَعْدَاءِ الْجَبَانُ. — *Najoštrija sablja je jezik a najslabiji neprijatelj — kukavica!*

مَنْ قَلَّ عَقْلُهُ تَعِبَتْ رِجْلَاهُ — *Ko ima malo pameti noge mu se umore (Ko nema u glavi; ima u nogama!)*

TRIDESET DEVETA LEKCIJA

VREMENSKE REČENICE — أَلْجُمَلُ الزَّمَنِيَّةُ

Vremenska rečenica počinje jednim od slijedećih veznika حُرُوفُ الْعَطْفِ الزَّمَنِيَّةُ

لَمَّا ، عِنْدَمَا ، حَيْثُمَا ، إِذَا — kada, pošto

حَتَّى ، إِلَى أَنْ — dotle dok (ne)

بَيْنَمَا — dok, kada, pošto

إِذْ — pošto, jer

بَعْدَ أَنْ ، بَعْدَمَا — nakon što

قَبْلَ أَنْ — prije nego (što)

قَبْلَ مَا

مُنْذُ ، مُنْذُ أَنْ — otkako

Iza ovih veznika, uglavnom, dolaze prezent i perfekat. Primjeri:

لَمَّا مَاتَ أَبُوهُ انْتَقَلَ إِلَى الْمَدِينَةِ الْمُجَاوِرَةِ — Pošto mu je umro otac, prešao je u susjedni grad.

مَزَّقَ دَفْتَرِي عِنْدَمَا رَآنِي أَرْسُمُهُ — Kada je primijetio da ga crtam, pocijepao mi je svesku.

حَيْثُمَا جِئْتُ إِلَى الْمُسْتَشْفَى تَغَلَّبَ عَلَيَّ خَوْفٌ غَرِيبٌ مِنَ الطَّبِيبِ — Kada sam stigao u bolnicu, savladao me je neki čudan strah od doktora.

إِسْتَيْقَظْتُ عِنْدَمَا دَقَّتِ السَّاعَةُ سَبْعَ دَقَّاتٍ — Ustao sam kada je sat otkucavao sedam sati.

حِينَمَا وَصَلْتُ الْبَيْتَ كَانَتْ ثِيَابِي مُبَلَّلَةً — Kada sam stigao kući, odijelo mi je bilo mokro.

بَعْدَ أَنْ وَصَلْتُ ارْتَدَيْتُ قَمِيصاً جَدِيداً — Nakon što sam stigao, obukao sam novu košulju.

قَبْلَ أَنْ أُسَافِرَ أَشْتَرِي حِزَاماً مِنَ الْجِلْدِ (جِلْدِيًّا) — Prije nego otputujem, kupiću kaiš od kože.

مَشَيْتُ إِلَى أَنْ وَصَلْتُ إِلَى بَيْتِهِمْ — Išao sam dok nisam stigao do njihove kuće.

كُنْتُ وَاقِفاً بَيْنَمَا كَانَ هُوَ جَالِساً — Dok je on sjedio, ja sam stajao.

مُنْذُ أَنْ وَصَلْتُ (الى) الْمَحَطَّةَ رَأَيْتُ النَّاسَ يَتَدَافَعُونَ أَمَامَ خُرُوجِ الرَّصِيفِ — Već po dolasku na stanicu vidio sam ljude kako se guraju pred izlazom na peron.

جَاءَنِي صَدِيقٌ بَيْنَمَا كُنْتُ وَاقِفاً أَمَامَ الْمَحَطَّةِ — Dok sam stajao pred stanicom, stigao mi je jedan prijatelj.

كُنْتُ وَحْدِي بَيْنَمَا هُمُ الْخَمْسُونَ — Dok je njih bilo pedeset, ja sam bio sam.

NAMJERNA REČENICA — ألجملة الغائية

Namjerna rečenica, koja je identična našoj namjernoj, stoji obično iza glavne i počinje jednim od sljedećih veznika:

لِـ ، لِكَيْ ، لِأَنْ — da   لِئَلاَّ — da ne

حَتَّى — da bi   حَتَّى ، كَيْلاَ — da ne bi

Iza svih ovih veznika glagol mora da bude u konjunktivu, jer radnja tek treba da se ostvari, realizuje. Veoma je važno praviti razliku u upotrebi između لِـ i أَنْ , tj. između namjernih i konjunktivnih izjavnih rečenica. Primjeri za namjerne rečenice:

أَذْهَبُ لِأَشْرَبَ مَاءً مِنْ ذَلِكَ الْمَنْبَعِ — Idem da se napijem vode s onog izvora.

لِنُسْرِعْ لِكَيْ لاَ نَتَأَخَّرَ لِلْمَوْعِدِ — Požurimo da ne bismo zakasnili na sastanak.

سَافَرَ لِيُدَبِّرَ أُمُورَهُ — Otputovao je da bi sredio svoje poslove.

وَقَفَ هُنَا حَتَّى يَجْلِسَ بِجَنْبِهِ — Stao je tu da bi sjeo kraj njega.

Događa se da u ovakvim rečenicama bude ispušten namjerni veznik i tada, naravno, prestaje potreba za konjunktivom.

هَبَطَتِ الْحَمَامَةُ عَلَى الأَرْضِ فَاقْتَرَبْتُ مِنْهَا آخُذُهَا — Golub se spustio na zemlju i primakao sam mu se da ga uzmem.

Veznik حَتَّى — 'da' može takođe da se upotrijebi i u značenju "da ne(bi)". Zato i prilikom prevoda na naš jezik potrebno je da ovu primjedbu uvažavamo, vodeći računa o kontekstu u kom je ovaj veznik upotrijebljen. Primjer:

أَسْرَعْتُ حَتَّى لَا أَتَأَخَّرَ — Požurio sam da ne bih zakasnio.

بَحَثْتُ عَنْهُ حَتَّى وَجَدْتُهُ — Tražio sam ga, dok ga nisam našao.

RAZLOMCI I PROCENTI

a) Razlomci od 1/3—1/10 dobijaju se tako što se osnovni broj prevede u obrazac — فُعْلٌ ili فُعُلٌ .

ثُلُثٌ — 1/3

رُبْعٌ — 1/4

خُمُسٌ — 1/5

سُدُسٌ — 1/6, itd.

b) Razlomci kod kojih je brojitelj 2, a imenitelj od 3—10 dobijaju se jednostavno kada se gornji primjeri stave u dvojinu. Pa ćemo tako 2/3 reći — ثُلُثَانِ , pa 2/4 — رُبْعَانِ , itd.

v) Razlomci čiji su brojitelji i imenitelji brojevi od 3—10 iskazuju se tako što se brojitelj upotrijebi kao glavni, osnovni broj ž. r. i to kao regens, a imenitelj je rectum u množini m. r. Na primjer:

ثَلَاثَةُ أَرْبَاعٍ — 3/4

أَرْبَعَةُ أَخْمَاسٍ — 4/5, itd.

g) Razlomci čiji su brojitelji ili imenitelji veći od 10 grade se opisno uz pomoć imenica جُزْءٌ mn. أَجْزَاءٌ — dio. Primjeri:

سِتَّةُ أَجْزَاءٍ مِنْ خَمْسَةَ عَشَرَ جُزْءاً — 6/15

ثَلَاثَةَ عَشَرَ جُزْءاً مِنْ عِشْرِينَ جُزْءاً — 13/20

d) Procenti se izražavaju uz pomoć izraza فِي الْمِائَةِ ili بِالْمِائَةِ i osnovnog broja.

خَمْسُونَ فِي الْمِائَةِ — 50 %

خَمْسٌ وَ سَبْعُونَ بِالْمِائَةِ — 75 %

Na ovaj način se izražavaju i decimalni brojevi: سَبْعُونَ مَتْراً وَ خَمْسَةٌ فِي الْمِائَةِ — 70,5 m

— — — —

Naučite izreku:

كَمْ مِنْ عَزِيزٍ أَذَلَّهُ جَهْلُهُ وَ ذَلِيلٍ أَعَزَّهُ عَقْلُهُ — *Koliko je silnih koje njihovo neznanje pokori i (koliko je) smjernih (pokornih) koje njihov um učini snažnim!*

"KRNJI" GLAGOLI — أَلأَفْعَالُ النَّاقِصَةُ

Glagoli koji za poslednji suglasnik glagolske osnove imaju "slabi" suglasnik VAV / و ili JÂ / ي nazivaju se "krnji". Prema tome, razlikujemo "krnje" glagole koji se završavaju na VAV النَّاقِصُ الواوِيُّ i "krnje" koji se završavaju na JA النَّاقِصُ اليائِيُّ .

Za ove nepravilne glagole važi pravilo da EVA i EJA daju dugo A i IYA daje dugo I. Kod ovih glagola srednji prezentski samoglasnički znak nam pomaže da raspoznamo koji se slabi suglasnik nalazi u osnovi glagola, što nam je od neprocjenjive pomoći prilikom konjugiranja u perfektu. U glagolskoj osnovi ovi slabi suglasnici prelaze u dugo A ili I:

دَعَا — pozvati

رَمَى — baciti

لَقِيَ — sresti,

Prilikom konjugacije ovakvih glagola, zapravo onih koji se završavaju na dugo A, najvažnija su sljedeća pravila:

1. U perfektu slabi suglasnik ostaje kod dualnih oblika m. r. i u oblicima koji nad poslednjim suglasnikom osnove imaju sukun.

(ُ) دَعَا (u) → دَعَوَا — pozvali su njih dvojica

→ دَعَوْتُ — pozvao sam

(ِ) نَفَى (i) → نَفَيْنَا — demantovali smo

غَنَّى → غَنَّيْتِ — pjevala si

Kao što vidimo iz posljednjeg primjera, ovo pravilo važi i za proširene glagolske vrste.

2. U trećem licu ž. r. singulara slabi samoglasnik se gubi zbog sukuna, tj. zbog zatvorenog sloga.

دَعَاتْ → دَعَتْ — pozvala je

رَمَيَتْ → رَمَتْ — išla je

Do iste situacije dolazi i kod dualnih oblika za ovo lice:

دَعَاتَا → دَعَتَا　　　رَمَيَتَا → رَمَتَا

a također i u pluralu za 3. lice m. r. ali onda karakteristični sufiks glasi وْ (V) a ne وُ (U). Na primjer:

دَعَوُوا — دَعَوْا　　　رَمَيُوا — رَمَوْا

3. Prezent se ne završava na dammu, nego se produžuje karakteristični prezentski samoglasnički znak u dugi (polu) samoglasnik:

(ـُ) دَعَا — يَدْعُو — pozivati

(ـِ) رَمَى — يَرْمِي — baciti

U licima sa sufiksnim nastavcima grupe UVU, IJU i UV daju dugo U, a IJ, UVI i IJI daju dugo I. Na primjer:

يَدْعُوُونَ → يَدْعُونَ　　يَرْمِيُونَ → يَرْمُونَ　　تَدْعُوِينَ → تَدْعِينَ　　تَرْمِيِينَ → تَرْمِينَ

4. Konjunktiv ovih glagola je pravilan, pošto su slabi suglasnici postojani u prezentu, tj. već su prešli u odgovarajuće duge (polu) samoglasnike:

يَدْعُوَ i يَرْمِيَ

5. U jusivu dolazi do skraćivanja slabog samoglasnika:

لَمْ يَدْعُوْ → لَمْ يَدْعُ　　　لَمْ يَرْمِيْ → لَمْ يَرْمِ

a imperativ koji se izvodi iz njega dobija protetičko hemze:

أُدْعُ i إِرْمِ

6. U participu aktivnom slabi suglasnici se gube i namjesto njih dolazi kosa nunacija u genitivu:

دَاعِوٌ → دَاعٍ　　　رَامِيٌ → رَامٍ

Ovakve imenice imaju iste oblike za nom. i gen. a ak. glasi:

دَاعِياً　　رَامِياً

Kada dobiju određeni član onda glase:

أَلدَّاعِي i أَلرَّامِي u nom. i gen. a u ak. أَلدَّاعِيَ i أَلرَّامِيَ

Za particip pasivni važe sva pravila do sada iznijeta o pretvaranju i slivanju "slabih" glasova u duge (polu) samoglasnike:

مَدْعُووٌ → مَدْعُوٌّ　　　مَرْمُويٌ → مَرْمِيٌّ

7. U pasivu perfekta poslednji samoglasnik svih ovih glagola je ي (I) i u prezentu ىَ (A).

دُعِيَ → يُدْعَى   رُمِيَ → يُرْمَى

Tabela 1.

Aktiv — دَعَا **(u) — pozvati**

PREZENT plural	dual	singular	PERFEKT plural	dual	singular	LICE
نَدْعُو	–	أَدْعُو	دَعَوْنَا	–	دَعَوْتُ	1.
تَدْعُونَ	تَدْعُوَانِ	تَدْعُو	دَعَوْتُمْ	دَعَوْتُمَا	دَعَوْتَ	2. m. r.
يَدْعُونَ	يَدْعُوَانِ	يَدْعُو	دَعَوْا	دَعَوَا	دَعَا	3. m. r.
تَدْعُونَ	تَدْعُوَانِ	تَدْعِينَ	دَعَوْتُنَّ	دَعَوْتُمَا	دَعَوْتِ	2. ž. r.
يَدْعُونَ	تَدْعُوَانِ	تَدْعُو	دَعَوْنَ	دَعَتَا	دَعَتْ	3. ž. r.

Imperativ glasi: أُدْعُ

Particip aktivni glasi: دَاعٍ

Particip pasivni glasi: مَدْعُوٌّ

Pasiv prezenta glasi: يُدْعَى

Pasiv perfekta glasi: دُعِيَ

Masdar glasi: دَعْوَةٌ

Tabela 2.

aktiv — نَفَى **(i) — demantovati**

PREZENT plural	dual	singular	PERFEKT plural	dual	singular	LICE
نَنْفِي	–	أَنْفِي	نَفَيْنَا	–	نَفَيْتُ	1.
تَنْفُونَ	تَنْفِيَانِ	تَنْفِي	نَفَيْتُمْ	نَفَيْتُمَا	نَفَيْتَ	2. m. r.
يَنْفُونَ	يَنْفِيَانِ	يَنْفِي	نَفَوْا	نَفَيَا	نَفَى	3. m. r.

تَنْفِينَ	تَنْفِيَانِ	تَنْفِينَ	نَفَيْتُنَّ	نَفَيْتُمَا	نَفَيْتِ	2. ž. r.
يَنْفِينَ	تَنْفِيَانِ	تَنْفِي	نَفَيْنَ	نَفَتَا	نَفَتْ	3. ž. r.

Imperativ glasi: إِنْفِ

Particip aktivni glasi: نَافٍ

Particip pasivni glasi: مَنْفِيٌّ

Pasiv perfekta glasi: نُفِيَ

Pasiv prezenta glasi: يُنْفَى

Masdar glasi: نَفْيٌ

8. Kod glagola tipa فَعِلَ , koji se uvijek završavaju na IJA, u perfektu za 1. l. sin'. i pl. i 2. lice singulara ispada fetha posljednjeg suglasnika glagolske osnove:

رَضِيَ → رَضِيتُ — želio sam; bio sam zadovoljan

لَقِيَ → لَقِيتِ — srela si

U pluralu za 2. i 3. lice zbog pravila da EJU daje EV gornja dva primjera glasiće: تَرْضَوْنَ — يَرْضَوْنَ

U konjunktivu ovakvi glagoli ne dobijaju fethu, jedino što otpada u (NUN) u dualnim oblicima, 2. lica ž. r. i u pluralu muškog roda.

9. I na kraju, zajedničko pravilo za sve "krnje" glagole — da u proširenim vrstama "slabi" VAV (و) prelazi u JA (ي) .

III دَاعَى — raspravljati X إِسْتَدْعَى — dozivati, pozivati

Tabela 3.

Aktiv رَضِيَ **(e) — zadovoljiti se**

PREZENT			PERFEKAT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نَرْضَى	–	أَرْضَى	رَضِينَا	–	رَضِيتُ	1.
تَرْضَوْنَ	تَرْضَيَانِ	تَرْضَى	رَضِيتُمْ	رَضِيتُمَا	رَضِيتَ	2. m. r.
يَرْضَوْنَ	يَرْضَيَانِ	يَرْضَى	رَضُوا	رَضِيَا	رَضِيَ	3. m. r.
تَرْضَيْنَ	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيْنَ	رَضِيتُنَّ	رَضِيتُمَا	رَضِيتِ	2. ž. r.
يَرْضَيْنَ	تَرْضَيَانِ	تَرْضَى	رَضِينَ	رَضِيَتَا	رَضِيَتْ	3. ž. r.

Pasiv perfekta glasi:	رُضِيَ	(uslovno)
Pasiv prezenta glasi:	يُرْضَى	(uslovno)
Imperativ glasi:	إِرْضَ	
Particip aktivni glasi:	رَاضٍ	
Particip pasivni glasi:	مَرْضِيٌّ	(uslovno)
Masdar glasi:	رِضْوَانٌ	

— — — —

Naučite izreke:

يَمْشِي رُوَيْداً وَيَكُونُ أَوَّلاً. — *Ide polako i biće (stiže) prvi.*

لاَ تَلْتَقِي الْجِبَالُ وَقَدْ تَلْتَقِي الرِّجَالُ — *Planine se ne sreću a možda će se sresti ljudi.*

ČETRDESET PRVA LEKCIJA

MODALNI GLAGOL — كَادَ

Ovaj glagol upotrijebljen kao modalni izražava značenje "samo što, skoro". Zavisna rečenica u konstrukciji sa glavnom koja počinje ovim glagolom obično se vezuje veznikom حَتَّى — "to", ali koji se često ne prevodi na naš jezik. Ovaj modalni glagol se, kada se upotrebi u ovoj službi, nalazi u perfektu ili prezentu i dolazi ispred osnovnog koji se nalazi u prezentu. Primjeri:

إِنِّي كِدْتُ أَنْسَاهُ — Zaista, skoro ga zaboravih.

مَا كَادَتِ الْعَرَبَةُ تَتَحَرَّكُ حَتَّى سَمِعْنَا صَوْتاً يُنَادِينَا — Samo što su se kola pokrenula, začusmo neki glas kako nas doziva.

وَمَا كَادَ يَضَعُ كَأْسَهُ حَتَّى لَمِعَ فِي ذِهْنِهِ رَأْيٌ غَرِيبٌ — Samo što je spustio čašu, sinu mu u glavi jedna čudna misao.

وَلَمْ يَكَدْ يَخْطُو بَعْضَ الْخُطَى حَتَّى رَأَى أَفْعَى تَنْسَابُ بَيْنَ الأَشْجَارِ — Samo što je prešao nekoliko koraka, ugledao je zmiju kako puže među drvećem.

Ovakav odnos takođe, može da se iskaže i konstrukcijom مَا أَنْ ... حَتَّى

Primjeri:

وَمَا أَنْ وَصَلَ إِلَى الْمَنْزِلِ حَتَّى هَرَعَ إِلَى وَلَدِهِ — Samo što je stigao u dom, potrča prema svom djetetu.

مَا أَنْ قَالَ ذَلِكَ حَتَّى خَرَجَ زَعْلاَنٌ مِنَ الْغُرْفَةِ — Samo što je to rekao, izađe ljut iz sobe.

U istom značenju upotrebljavaju se i izrazi بِمُجَرَّدِ أَنْ ili بِمُجَرَّدِ . Prvi izraz se upotrebljava u glagolskoj rečenici, a drugi u imenskoj, i tada imenica treba da se nalazi u genitivu.

يَكْذِبُ بِمُجَرَّدِ فَتْحِ الْفَمِ — Čim otvori usta, slaže.

بِمُجَرَّدِ أَنْ وَصَلَ (حَتَّى) كَتَبَ رِسَالَةً — Samo što je stigao, napisao je pismo.

APSOLUTNI MASDAR ILI MASDAR ZA POJAČANJE — أَلْمَفْعُولُ الْمُطْلَقُ (أَلْمَصْدَرُ)

Da bismo pojačali radnju glagola, tj. izrazili njen intenzitet, poslužićemo se tzv. apsolutnim objektom. Ovaj objekat nastaje tako što se masdar odgovarajućeg glagola stavi u akuzativ neodređenog vida poslije glagola. Uz apsolutni masdar može doći i atribut.

فَهِمْتُهُ فَهْماً جَيِّداً — Razumio sam ga vrlo dobro.

مَا كَتَبْتُ قِصَّةً إِلاَّ اخْتَلَقْتُ أَشْخَاصَهَا وَأَحْدَاثَهَا اخْتِلاَقاً — Još nisam napisao neku priču, a da nisam potpuno izmislio njene ličnosti i događaje.

تَتَقَدَّمُ الصِّنَاعَةُ فِي يُوغُسْلاَفِيَا فِي سَنَوَاتٍ أَخِيرَةٍ تَقَدُّماً عَظِيماً — Posljednjih godina jugoslovenska industrija veoma napreduje.

Upotreba apsolutnog masdara je veoma rasprostranjena u književnom jeziku.

UZVICI — حُرُوفُ النِّدَاءِ

Spomenućemo samo najčešće uzvike.

وَا — Uh! وَا أَسَفَاهُ — Avaj! Kuku!

وَيْلٌ لَكَ — Teško tebi!

إِيَّاكَ وَ — Čuvaj se! (plus određeni akuzativ:

إِيَّاكَ وَالْكَسَلَ — Čuvaj se lijenosti!)

هَيَّا بِنَا — Hajdemo!

هَاتِ — Daj!

حَيَّ ili هَلُمَّ — Dođi! Hajde!

رُوَيْداً ili مَهْلاً — Polako!

دُونَكَ — Eto ti! (plus određeni akuzativ):

دُونَكَ الْقَلَمَ — Evo ti olovke!

عَلَيَّ بِهِ — Ovamo ga meni!

وَاللّٰهِ — Tako mi Boga!

لَيْتَ شِعْرِي — Da mi je znati!

أَعُوذُ بِاللّٰهِ — Sačuvaj (me) Bože!

إِنْ شَاءَ اللّٰهُ — Ako Bog da!

مَا شَاءَ اللّٰهُ — Bože mili!

نِعْمَتْ — نِعْمَ — Divan-a li je! (plus određena imenica u nominativu. Primjer:

نِعْمَ الرَّجُلُ أُسْتَاذُنَا — Divan li je čovjek naš profesor!

بِئْسَ — بِئْسَتْ — Rđav li je! (konstrukcija kao gore).

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَنِ ٱلرَّحِيمِ — U ime Boga Svemilostivoga Milostivoga! (eulogija).

رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُ — Bog bio zadovoljan njime! (eulogija).

صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ — Bog mu se smilovao i spasio ga! (eulogija).

يَا لَـِ ... — Upomoć!

يَا لِي — Upomoć (meni)!

يَا لِرُشْدٍ — Upomoć Rušdiji!

حَذَارِ أَنْ تُفَكِّرَ فِي ذَلِكَ — Čuvaj se razmišljanja o tome!

— — — —

Naučite izreku:

أَلرِّفْقُ مِفْتَاحُ الرِّزْقِ — *Blagost je ključ opskrbe (Lijepa riječ gvozdena vrata otvara).*

ČETRDESET DRUGA LEKCIJA

"ŠUPLJI" GLAGOLI — الأَجْوَفُ

Glagoli čiji je srednji suglasnik osnove عَيْنُ الْفِعْلِ "slab" spadaju u الأَجْوَفُ "šuplje" glagole. Pošto se u osnovnom glagolskom obliku, koji je — kako smo rekli — u stvari 3. lice sing. muškog roda, ne može vidjeti o kojem se slabom suglasniku radi, za pomoć će nam poslužiti prezentski znak ili masdar. Ako je prezentski karakteristični znak damma onda je u sredini osnove VAV, a ako je kesra onda je srednji suglasnik JÂ. Za "šuplje" glagole važe slijedeća pravila:

1. Glagoli koji u prezentu imaju karakterističnu dammu u perfektu u zatvorenom slogu gube slabi suglasnik (VAV u stvari A, jer je EVE dalo Â) i umjesto njega dolazi kratko U — damma.

قَالَ - قَوَلَ (u) — rekao je → قُلْنَا قَاْلْنَا قَوَلْنَا — rekli smo

Glagoli koji u prezentu imaju karakterističnu fethu ili kesru u perfektu umjesto slabog suglasnika, koji se našao u zatvorenom slogu, dobijaju I — kesru.

سَارَ - سَيَرَ (i) — ići → سَيَرْتُ → سِرْتُ — išao sam

(فَعِلَ) خَافَ - خَوِفَ (a) — bojati se → خَوِفْتِ → خِفْتِ — bojala si se

2. U pasivu perfekta potrebno je držati se pravila:

UVI = I

Tako od: قُوِلَ → قِيلَ — rečeno je

UJI = I

بُيِعَ → بِيعَ — prodato jè

3. U prezentu slabi suglasnik postaje dugi (polu) samoglasnik Ū (سُو ako je karakteristični prezentski znak damma, Ā (سَا) ako je prezentski vokalni znak fetha i (ي) I ako je prezentski znak kesra. Na primjer:

قَالَ (u) — govoriti → يَقُولُ

خَافَ (a) — bojati se → يَخَافُ

بَاعَ (i) — prodati → يَبِيعُ

U pasivu dugo A iz perfekta ostaje nepromijenjeno:

قَالَ → يُقَالُ   بَاعَ → يُبَاعُ

4. Za jusiv (skraćeni način) i imperativ važi pravilo o skraćivanju dugih samoglasnika tj. slabih suglasnika, kada se nađu ispred sukuna:

يَقُولُ → لَمْ يَقُولْ → لَمْ يَقُلْ → قُلْ —Reci!

يَبِيعُ → لَمْ يَبِيعْ → لَمْ يَبِعْ → بِعْ — Prodaj!

Imperativu, kao što vidimo, nije potrebno protetičko hemze.

5. U participu aktiva I glagolske vrste "šupljih" glagola slabi radikal zamjenjuje hemze sa polunosiocem:

قَاوِلٌ → قَائِلٌ — koji govori

بَايِعٌ → بَائِعٌ — koji prodaje, prodavac

6. U participu pasivnom slabi VAV prelazi u dugo Ū (ـُو) a JA u dugo Ī (ـِي). Na primjer:

قَالَ → مَقُولٌ (مَفْعُولٌ)

بَاعَ → مَبِيعٌ

7. U proširenim vrstama — II, III, V i VI slabi VAV i JA ostaju:

قَوَّلَ - - يُقَوِّلُ — mnogo govoriti

قَاوَلَ - - يُقَاوِلُ — pregovarati,

تَقَوَّلَ - - يَتَقَوَّلُ — govoriti napamet

بَيَّعَ - - يُبَيِّعُ — narediti da se proda

بَايَعَ - - يُبَايِعُ — zaključiti ugovor o prodaji

U IV, VII, VIII i X vrsti slabi suglasnici se u perfektu kontrahuju u dugo Ā, tj. dodaju na glagolsku osnovu prve vrste karakteristični prefiksi. Na primjer:

إِسْتَقَالَ — dati ostavku (ali إِسْتَقَلْتُ !)

U prezentu VIII vrste ostaje dugo A:

إِقْتَاسَ - - يَقْتَاسُ — izmjeriti

8. Masdari IV i X oblika dobijaju kompenzirajuće "žensko" T zbog slabog konsonanta: (مصدر المرة)

إِقَالَةٌ – – أَقَالَ

إِسْتِقَالَةٌ – – إِسْتَقَالَ

Tabela 1.

Aktiv قَالَ **(u) — govoriti**

PREZENT			PERFEKT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نَقُولُ	–	أَقُولُ	قُلْنَا	–	قُلْتُ	1.
تَقُولُونَ	تَقُولاَنِ	تَقُولُ	قُلْتُمْ	قُلْتُمَا	قُلْتَ	2. m. r.
يَقُولُونَ	يَقُولاَنِ	يَقُولُ	قَالُوا	قَالاَ	قَالَ	3. m. r.
تَقُلْنَ	تَقُولاَنِ	تَقُولِينَ	قُلْتُنَّ	قُلْتُمَا	قُلْتِ	2. ž. r.
يَقُلْنَ	تَقُولاَنِ	تَقُولُ	قُلْنَ	قَالَتَا	قَالَتْ	3. ž. r.

Pasiv perfekta glasi: قِيلَ

Pasiv prezenta glasi: يُقَالُ

Imperativ glasi: قُلْ قُولاَ قُولُوا قُولِي قُولاَ قُلْنَ

Particip aktivni glasi: قَائِلٌ — -ونَ

Particip pasivni glasi: مَقُولٌ — آتٌ

Masdar glasi: قَوْلٌ

Tabela 2.

Aktiv خَافَ (خَوْفٌ) **(a) — plašiti se**

PREZENT			PERFEKT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نَخَافُ	–	أَخَافُ	خِفْنَا	–	خِفْتُ	1.
تَخَافُونَ	تَخَافَانِ	تَخَافُ	خِفْتُمْ	خِفْتُمَا	خِفْتَ	2. m. r.
يَخَافُونَ	يَخَافَانِ	يَخَافُ	خَافُوا	خَافَا	خَافَ	3. m. r.
تَخَفْنَ	تَخَافَانِ	تَخَافِينَ	خِفْتُنَّ	خِفْتُمَا	خِفْتِ	2. ž. r.
يَخَفْنَ	تَخَافَانِ	تَخَافُ	خِفْنَ	خَافَتَا	خَافَتْ	3. ž. r.

Imperativ glasi: خِفْ

Particip aktivni glasi: خَائِفٌ

Masdar glasi: خَوْفٌ

Tabela 3.

Aktiv — سَارَ (i) — **ići, hodati**

PREZENT			PERFEKT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نَسِيرُ	-	أَسِيرُ	سِرْنَا	-	سِرْتُ	1.
تَسِيرُونَ	تَسِيرَانِ	تَسِيرُ	سِرْتُمْ	سِرْتُمَا	سِرْتَ	2. m. r.
يَسِيرُونَ	يَسِيرَانِ	يَسِيرُ	سَارُوا	سَارَا	سَارَ	3. m. r.
تَسِرْنَ	تَسِيرَانِ	تَسِيرِينَ	سِرْتُنَّ	سِرْتُمَا	سِرْتِ	2. ž. r.
يَسِرْنَ	تَسِيرَانِ	تَسِيرُ	سِرْنَ	سَارَتَا	سَارَتْ	3. ž. r.

Imperativ glasi: سِرْ

Particip aktivni glasi: سَائِرٌ

Masdar glasi: سَيْرٌ

— — — —

Naučite izreku:

مَنْ زَادَتْ شَهْوَتُهُ نَقَصَتْ مُرُوءَتُهُ — *Kome se poveća pohlepa smanji mu se čovječnost.*

DEVERBALNE IMENICE* — أسماء - مُشتقّاتُ الأفْعالِ

Uz pomoć posebnih obrazaca izvode se samo od glagola I vrste imenice mjesta, (alata, oruđa), vremena, načina i zanimanja. Kod proširenih vrsta ovakve imenice se izvode pomoću participnih oblika. Ovi obrasci za izvođenje deverbalnih imenica olakšaće nam savlađivanje leksike.

1. **Imenice mjesta** أَسْمَاءُ الْمَكَانِ tvore se na obrazce:

مَفْعَلٌ i مَفْعِلٌ

Na primjer:

كَتَبَ	(u) — pisati	→	مَكْتَبٌ	— biro (ured)
جَلَسَ	(i) — sjediti	→	مَجْلِسٌ	— skupština
دَخَلَ	(u) — ući	→	مَدْخَلٌ	— ulaz
لَعِبَ	(a) — igrati	→	مَلْعَبٌ	— igralište
طَبَخَ	(b, u) — kuhati	→	مَطْبَخٌ	— kuhinja
خَبَأَ	(e) — skloniti se	→	مَخْبَأٌ	— sklonište

U nekim slučajevima, za to nema pravila, oba gornja obrazca mogu primiti žensko T.

مَدْرَسَةٌ — škola
مَحْكَمَةٌ — sud
مَطْبَعَةٌ — štamparija
مَكْتَبَةٌ — biblioteka, knjižara

2. **Imenice oruđa** أَسْمَاءُ الآلةِ idu na obrazce:

مِفْعَالٌ . مِفْعَلَةٌ . مِفْعَلٌ

*) Imenice izvedene iz glagola.

كَنَسَ	(i) — čistiti	→	مِكْنَسَةٌ	— metla
طَرَقَ	(u) — udarati	→	مِطْرَقَةٌ	— čekić
فَتَحَ	(e) — otvoriti	→	مِفْتَاحٌ	— ključ, otvarač
بَرَدَ	(u) — strugati	→	مِبْرَدٌ	— turpija
وَزَنَ	(i) — mjeriti	→	مِيزَانٌ	— vaga

3. **Imenice zanimanja** أَسْمَاءُ الْمِهَنِ dolaze na obrazac:

فَعَّالٌ

طَارَ	(i) — letjeti	→	طَيَّارٌ	— letač, avijatičar
قَصَبَ	(i) — rezati, komadati	→	قَصَّابٌ	— mesar

Uz pomoć karakterističnog ženskog nastavka — ة na ovaj obrazac se tvore i nazivi mašina i sprava.

بَرُدَ	(u) — hladiti se	→	بَرَّادَةٌ	— hladnjak
سَارَ	(i) — ići	→	سَيَّارَةٌ	— automobil
جَرَّ	(u) — vući	→	جَرَّارَةٌ	— traktor

4. **Imenice koje iskazuju način radnje** مصدر المرة i مصدر ميمي dolaze na obrazac:

فِعْلَةٌ

مَشَى	(i) — hodati	→	مِشْيَةٌ	— način hoda; hod
عَاشَ	(i) — živjeti	→	عِيشَةٌ	— način života; život

Ovakvi oblici se upotrebljavaju u specifičnim misaonim konstrukcijama, kada želimo da poredimo ili odredimo bliže neku pojavu. U takvim slučajevima ovakve imenice stupaju u genitivnu vezu na položaj regensa i uvijek se nalaze u akuzativu.

يَمْشِي مِشْيَةَ الأَسَدِ — Hoda kao lav

يَعِيشُ عِيشَةَ الْكَفَافِ — Živi da preživi.

IREALNE POGODBENE I POTENCIJALNE REČENICE — أَلْجُمْلَةُ الشَّرْطِيَّةُ

Pošto se ova vrsta pogodbe može odnositi samo na prošlost, to iza kondicionalnog veznika لَوْ — kad bi, da bi, dolazi neko prošlo vrijeme (perfekat, pluskvamperfekat, rjeđje jusiv). Prošlo vrijeme se, po pravilu, upotrebljava u obje rečenice — upravnoj (apodoza) i zavisnoj (protaza). Kondicionalni veznik nalazi se ispred glagola zavisne rečenice, a uvodna rečenica, ako se njome ne negira, počinje veznikom لَ koji se samo ponekad prevodi na srpskohrvatski jezik rječcom "to".

Tabela slaganja vremena

zavisna rečenica	upravna rečenica
perfekat	perfekat
jusiv	perfekat
pluskvamperfekat	perfekat
perfekat	prezent

Primjeri:

لَوْ كَانَ الْفَقْرُ رَجُلاً لَقَتَلْتُهُ — Kad bi bijeda bila čovjek, ubio bih je (poslovica).

لَوْ أَرَدْتُ لَفَعَلْتُ ذٰلِكَ — Da sam želio, to bih i uradio.

لَوْ لَمْ تَشْعُرْ هٰذَا الشُّعُورَ لَحَسِبْتُكَ مُنْقَطِعاً عَنِ الْحَيَاةِ — Kad ne bi ovo osjećao, smatrao bih da si odvojen od života.

لَوْ كُنْتَ أَخْبَرْتَنِي لَجِئْتُ — Da si me bio obavijestio, došao bih.

Ako je upravna rečenica negativna, onda se veznik-rječca ne mora koristiti.

لَوْ فَهِمْتَنِي مَا (لَمَا) حَصَلَ سُوءُ التَّفَاهُمِ بَيْنَنَا — Da si me razumio, ne bi došlo među nama do nesporazuma.

حَتَّى لَوْ كَانَ هُوَ فَلَنْ يَتَعَرَّفَ عَلَيْنَا — Čak kad bi i on bio, ne bi (neće) nas prepoznao.

Negacija može biti iskazana u zavisnoj rečenici sa لَوْ مَا - لَوْ لاَ iza koga slijedi perfekat, imenica ili zamjenički sufiks i rječca لَ :

لَوْ لاَ جِئْتَ لَمَا رَأَيْتَ ذٰلِكَ الإِصْطِدَامَ — Da nisi došao, ne bi vidio taj sudar.

لَوْ لاَ الْعَرَبُ لَمَا عَرَفْنَا عَنِ الأَعْمَالِ الْيُونَانِيَّةِ الْكَثِيرَةِ — Da nije Arapa, ne bismo znali za mnoga grčka djela.

لَوْ لاَكَ لَغَادَرْتُ هٰذِهِ الْمَدِينَةَ — Da nije tebe, napustio bih ovaj grad.

لَوْلاَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لأَمَرْتُهُمْ بِالسِّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلاَةٍ (حديث) — Kad ne bih opterećivao svoje sljedbenike naredio bih im da peru zube (upotrebljavaju misvak) kod (obavljanja) svakog namaza.“ HADIS

Iza kondicionalnog veznika, kao i u upravnoj rečenici, može se upotrijebiti sadašnje vrijeme. Međutim, arapska gramatika ne prihvata ove rečenice kao čisto kondicionalne:

وَدَّ الطَّالِبُ لَوْ يَنْجَحُ — Student je poželio (kad bi) da uspije.

لَوْ تَنْزِلُ عِنْدَهُمْ فَتَجِدَ غُرْفَةً مُرِيحَةً — Kad bi odsjeo kod njih, imao (našao) bi ugodnu sobu*.

Ako iza kondicionalnog veznika slijedi imenica, onda se između imenice i veznika ubacuje لَوْ أَنَّ - أَنَّ . Primjer:

لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْمَدِينَةِ سَاعَدُوا لَمَا حَدَثَ ذَلِكَ — Da su građani pomogli, to se ne bi desilo.

لَوْ أَنَّكَ سَأَلْتَنِي لَفَهِمْتَ — Da si me upitao, razumio bi.

Napomena: Treba razlikovati لَوْ od وَلَوْ — makar:

اُطْلُبِ الْعِلْمَ وَلَوْ فِي الصِّينِ Traži nauku, makar i u Kini!

---

*) Zbog veznika فَـ koji je ovdje u uzročnom značenju, prema shvatanju arapskih gramatičara, glagol se nalazi u konjunktivu!

DVOSTRUKO NEPRAVILNI GLAGOLI — الأَفْعَالُ اللَّفِيفَةُ

Glagoli koji u osnovi imaju dva slaba suglasnika nazivaju se dvostruko nepravilni. Za ovakve glagole najvažnija su sljedeća pravila:

1. Za glagole koji na prvom i trećem mjestu u glagolskoj osnovi imaju slabi — "VAV" ili "JA", tj. za polupravilno-krnje glagole (أَللَّفِيفُ الْمَفْرُوقُ) važe pravila koja su iznijeta kod polupravilnih i krnjih glagola. Zato ćemo odmah preći na tabelarni prikaz konjugiranja jednog ovakvog glagola.

Tabela 1.

Aktiv — وَلِيَ **(i) — upravljati**

PREZENT			PERFEKT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نَلِي	-	أَلِي	وَلِينَا	-	وَلِيتُ	1.
تَلُونَ	تَلِيَانِ	تَلِي	وَلِيتُمْ	وَلِيتُمَا	وَلِيتَ	2. m. r.
يَلُونَ	يَلِيَانِ	يَلِي	وَلُوا	وَلِيَا	وَلِيَ	3. m. r.
تَلِينَ	تَلِيَانِ	تَلِينَ	وَلِيتُنَّ	وَلِيتُمَا	وَلِيتِ	2. ž. r.
يَلِينَ	تَلِيَانِ	تَلِي	وَلِينَ	وَلِيَتَا	وَلِيَتْ	3. ž. r.

Pasiv perfekta glasi: وُلِيَ

Pasiv prezenta glasi: يُولَى

Imperativ glasi: لِ - لِهْ a za ž. r. لِي

Particip aktivni glasi: وَالٍ

Particip pasivni glasi: مَوْلِيٌّ

Masdar glasi: وَلَايَةٌ

Napomena: U imperativu ovakvih gladola dodajemo na kraju — ه (HA) zbog lakšeg izgovora i prepoznavanja.

2. Za glagole koji na drugom i trećem mjestu u glagolskoj osnovi imaju slabe suglasnike (أَللَّفِيفُ الْمَقْرُونُ) važe pravila za "krnje" glagole. Ovakvi glagoli se mogu nazvati "šuplje-krnji". "Slabi" suglasnik na drugom mjestu, tj. u sredini — ne mijenja se. On ne podliježe nikakvim fonetskim promjenama.

Tabela 2. **Aktiv** شَوَى **(i) — peći**

PREZENT			PERFEKT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نَشْوِي	-	أَشْوِي	شَوَيْنَا	-	شَوَيْتُ	1.
تَشْوُونَ	تَشْوِيَانِ	تَشْوِي	شَوَيْتُمْ	شَوَيْتُمَا	شَوَيْتَ	2. m. r.
يَشْوُونَ	يَشْوِيَانِ	يَشْوِي	شَوَوْا	شَوَيَا	شَوَى	3. m. r.
تَشْوِينَ	تَشْوِيَانِ	تَشْوِينَ	شَوَيْتُنَّ	شَوَيْتُمَا	شَوَيْتِ	2. ž. r.
يَشْوِينَ	تَشْوِيَانِ	تَشْوِي	شَوَيْنَ	شَوَتَا	شَوَتْ	3. ž. r.

		pl. 3. l. m. r.;	pl. 3. l. ž. r.
Pasiv perfekta glasi:	شُوِىَ	شُوُوا	شُوِينَ
Pasiv prezenta glasi:	يُشْوَى	يُشْوَوْنَ	يُشْوَيْنَ
Imperativ glasi:	إِشْوِ	إِشْوُوا	إِشْوِينَ
Particip aktivni glasi:	شَاوٍ	شَاوُونَ	شَاوِيَاتٌ
Particip pasivni glasi:	مَشْوِىٌّ	مَشْوِيُّونَ	مَشْوِيَّاتٌ
Masdar glasi:	شَيٌّ — peći — pečenje		

3. Glagoli sa početnim hemzetom i krajnjim slabim suglasnikom, ili hemzirano-krnji glagoli, takođe podliježu ranije iznijetim pravilima o hemziranim i krnjim glagolima.

Tabela 3. **Aktiv** أَتَى **(i) — doći**

PREZENT			PERFEKT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نَأْتِي	-	آتِي	أَتَيْنَا	-	أَتَيْتُ	1.
تَأْتُونَ	تَأْتِيَانِ	تَأْتِي	أَتَيْتُمْ	أَتَيْتُمَا	أَتَيْتَ	2. m. r.

plural	dual	singular	plural	dual	singular	LICE
يَأْتُونَ	يَأْتِيَانِ	يَأْتِي	أَتَوْا	أَتَيَا	أَتَى	3. m. r.
تَأْتِينَ	تَأْتِيَانِ	تَأْتِينَ	أَتَيْتُنَّ	أَتَيْتُمَا	أَتَيْتِ	2. ž. r.
يَأْتِينَ	تَأْتِيَانِ	تَأْتِي	أَتَيْنَ	أَتَتَا	أَتَتْ	3. ž. r.

Imperativ glasi: إِئْتِ ili إِيتِ إِيتُوا (إِئتوا) إِئْتِينَ

Particip aktivni glasi: آتٍ آتُونَ (g. ili ak. pl. m. r.) آتِينَ

Particip pasivni glasi: مَأْتِيٌّ مَأْتِيُّونَ مَأْتِيَّاتٌ

Masdar glasi: إِتْيَانٌ

4. Ima hemzirano-krnjih glagola, koji za razliku od gornjih imaju hemze u sredini. Takvi glagoli u prezentu i inperativu gube hemze.

Tabela 4.

Aktiv رَأَى **(a) — vidjeti**

PREZENT			PERFEKT			LICE
plural	dual	singular	plural	dual	singular	
نَرَى	–	أَرَى	رَأَيْنَا	–	رَأَيْتُ	1.
تَرَوْنَ	تَرَيَانِ	تَرَى	رَأَيْتُمْ	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتَ	2. m. r.
يَرَوْنَ	يَرَيَانِ	يَرَى	رَأَوْا	رَأَيَا	رَأَى	3. m. r.
تَرَيْنَ	تَرَيَانِ	تَرَيْنَ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتِ	2. ž. r.
يَرَيْنَ	تَرَيَانِ	تَرَى	رَأَيْنَ	رَأَتَا	رَأَتْ	3. ž. r.

Pasiv perfekta glasi: رُئِيَ

Pasiv prezenta glasi: يُرَى

Imperativ glasi: رَ - رَهْ ! رَوْا - رَيَا رَيْنَ - رَيْ

Masdar glasi: رُؤْيَةٌ

5. Glagoli tipa šuplje-hemzirani أَلأَجْوَفُ koji na položaju drugog suglasnika u osnovi imaju slabi (polu) samoglasnik a na kraju hemze, biće predstavljeni glagolima سَاءَ (u) — biti loš, rđav, شَاءَ (a) — htjeti, željeti, i جَاءَ (i) — doći.

Tabela 5.

Aktiv — سَاءَ **(u) — biti loš**

PREZENT plural	dual	singular	PERFEKT plural	dual	singular	LICE
نَسُوءُ	-	أَسُوءُ	سُؤْنَا	-	سُؤْتُ	1.
تَسُوءُونَ	تَسُوءَانِ	تَسُوءُ	سُؤْتُمْ	سُؤْتُمَا	سُؤْتَ	2. m. r.
يَسُوءُونَ	يَسُوءَانِ	يَسُوءُ	سَاؤُوا	سَاءَا	سَاءَ	3. m. r.
تَسُوئِينَ	تَسُوءَانِ	تَسُوئِينَ	سُؤْتُنَّ	سُؤْتُمَا	سُؤْتِ	2. ž. r.
تَسُوئِينَ	تَسُوءَانِ	تَسُوءُ	سُؤْنَ	سَاءَتَا	سَاءَتْ	3. ž. r.

Imperativ glasi: سُؤْ (ž. r.) سُوئِي سُؤْنَ

Particip aktivni glasi: سَاءٍ

Masdar glasi: سُوءٌ

Tabela 6.

Aktiv — شَاءَ **(a) — htjeti**

PREZENT plural	dual	singular	PERFEKT plural	dual	singular	LICE
نَشَاءُ	-	أَشَاءُ	شِئْنَا	-	شِئْتُ	1.
تَشَاءُونَ	تَشَاءَانِ	تَشَاءُ	شِئْتُمْ	شِئْتُمَا	شِئْتَ	2. m. r.
يَشَاءُونَ	يَشَاءَانِ	يَشَاءُ	شَاءُوا	شَاءَا	شَاءَ	3. m. r.
تَشَأْنَ	تَشَاءَانِ	تَشَائِينَ	شِئْتُنَّ	شِئْتُمَا	شِئْتِ	2. ž. r.
يَشَأْنَ	تَشَاءَانِ	تَشَاءُ	شِئْنَ	شَاءَتَا	شَاءَتْ	3. ž. r.

Imperativ glasi شَأْ a za ž. r. شَائِي

Particip aktivni glasi: شَاءٍ

Masdar glasi: شَيْءٌ

Tabela 7.

Aktiv — جَاءَ (i) — doći

PREZENT plural	PREZENT dual	PREZENT singular	PERFEKT plural	PERFEKT dual	PERFEKT singular	LICE
نَجِيءُ	–	أَجِيءُ	جِئْنَا	–	جِئْتُ	1.
تَجِيئُونَ	تَجِيئَانِ	تَجِيءُ	جِئْتُمْ	جِئْتُمَا	جِئْتَ	2. m. r.
يَجِيئُونَ	يَجِيئَانِ	يَجِيءُ	جَاؤُوا	جَاءَا	جَاءَ	3. m. r.
تَجِئْنَ	تَجِيئَانِ	تَجِيئِينَ	جِئْتُنَّ	جِئْتُمَا	جِئْتِ	2. ž. r.
يَجِئْنَ	تَجِيئَانِ	تَجِيءُ	جِئْنَ	جَاءَتَا	جَاءَتْ	3. ž. r.

Imperativ glasi: جِئْ a za ž. r. جِيئِي جِيئُوا جِئْنَ

Particip aktivni glasi: جَاءٍ

Masdar glasi: مَجِيءٌ (مصدر ميمي)

6. Podvostručeni glagoli sa početnim slabim VAV-om (المُضَاعَفُ - المِثَالُ) konjugiraju se kao podvostručeni, a u prezentu VAV (و) je postojan.

Tabela 8.

Aktiv — وَدَّ (e) — voljeti

PREZENT plural	PREZENT dual	PREZENT singular	PERFEKT plural	PERFEKT dual	PERFEKT singular	LICE
نَوَدُّ	–	أَوَدُّ	وَدِدْنَا	–	وَدِدْتُ	1.
تَوَدُّونَ	تَوَدَّانِ	تَوَدُّ	وَدِدْتُمْ	وَدِدْتُمَا	وَدِدْتَ	2. m. r.
يَوَدُّونَ	يَوَدَّانِ	يَوَدُّ	وَدُّوا	وَدَّا	وَدَّ	3. m. r.
تَوْدَدْنَ	تَوَدَّانِ	تَوَدِّينَ	وَدِدْتُنَّ	وَدِدْتُمَا	وَدِدْتِ	2. ž. r.
يَوْدَدْنَ	تَوَدَّانِ	تَوَدُّ	وَدِدْنَ	وَدَّتَا	وَدَّتْ	3. ž. r.

Pasiv perfekta glasi: وُدَّ → nastalo od وُدِدَ وُدِدْنَ

Pasiv prezenta glasi: يُوَدُّ يُوَدُّونَ يُودَدْنَ تُودَدْنَ

Imperativ glasi: إِيدَدْ وَدَّ ; za ž. r. — إِيدَدِي ili وَدِّي إِيدَدْنَ

Particip aktivni glasi: وَادٌّ وَادَّتَيْنِ وَادُّونَ وَادَّاتٌ

Particip pasivni glasi: مَوْدُودٌ مَوْدُودُونَ مَوْدُودَاتٌ

Masdar glasi: وَدٌّ — ljubav مَوَدَّةٌ (مصدر ميمي)

U ovu vrstu nepravilnih glagola spadaju i podvostručeni glagoli tipa حَيَّ (a) — 'biti živ', koji može da glasi i حَيِيَ u perfektu, a u prezentu يَحْيَا .

— — — —

Naučite izreku:

أَلشِّرْكَةُ فِي الرَّأْيِ تُؤَدِّي إِلَى صَوَابِهِ
وَالشِّرْكَةُ فِي الْمُلْكِ تُؤَدِّي إِلَى آضْطِرَابِهِ

— *Zajedništvo u mišljenju vodi ka ispravnom mišljenju, a zajedništvo u posjedovanju ka sukobu (nemiru).*

JOŠ O AKUZATIVU — ظروف المكان والحال والزمان

Važno je znati da su se preko akuzativa razvile razne priloške odredbe za mjesto, način i vrijeme i neki prijedlozi. O ovakvom načinu građenja priloga i prijedloga biće još govora, a ovdje ćemo dati samo neke primjere da se podsjetimo, o načinu upotrebe akuzativa.

سَافَرْتُ بَرًّا وَ بَحْراً — Putovao sam kopnom i morem.

إِسْتَقْبَلْتُهُ اسْتِقْبَالاً حَارًّا — Dočekao sam ga srdačno.

عَمِلَ فِي الْمَعْرَضِ ثَلاَثَةَ أَيَّامٍ — Radio je tri dana na sajmu.

a) Akuzativ još ima i posebnu ulogu u građenju glagolskog priloga sadašnjeg (i ponekad prošlog), tzv. اَلْحَالُ na arapskom, ali o tome će docnije biti riječi. Takođe se akuzativom često zamjenjuje naš instrumental ili genitiv:

وَ قَدْ غَطَّيْتُ هَذَا الْكِتَابَ الْمَمْلُوءَ مَاءً — Poklopio sam ovu šolju koja je puna vode.

قَابَلَنِي خَيْراً — Dočekao me dobrim.

b) Objekatski akuzativ ostaje i prilikom upotrebe masdara umjesto aktivnog glagolskog vida;

وَ جَمَحَتْ بِي الرَّغْبَةُ فِي تَلْقِينِهِمْ دَرْساً — Imao sam silnu želju da im održim lekciju.

v) Ponekad se mogu naći dva akuzativa jedan pored drugog, ali se obadva ne mogu prevesti tim padežom na naš jezik:

بِعْنَا مُحَمَّداً دَاراً — Prodali smo Muhammedu kuću.

g) Kad želimo kazati da vršimo neku dužnost ili se nečim bavimo upotrijebićemo akuzativ:

أَعْمَلُ مُهَنْدِساً فِي مَصْنَعِ السَّيَّارَاتِ — Radim kao inženjer u fabrici automobila.

قَدْ عُيِّنَ قَاضِياً شَرْعِيًّا — Imenovan je za šerijatskog sudiju.

Upotreba akuzativa je još rasprostranjenija i raznovrsnija u klasičnom jeziku.

ADMIRATIV — صِيغَةُ التَّعَجُّبِ

Admirativom se iskazuje divljenje ili čuđenje. On se tvori tako što se odgovarajući pridjev pretvori u IV glagolsku osnovu, a zatim ispred nje stavi zamjenica مَا — 'što'. Na pr.

مَا أَحْسَنَ — Divan-na li je!

مَا أَعْجَبَ — Čudan-a li je!

Ako pak uz admirativ dođe i imenica, zapravo ono čemu se konkretno divimo, onda je takva imenica uvijek određena i nalazi se u akuzativu.

مَا أَعْجَبَ السَّمَاءَ — Divno li je nebo!

مَا أَبْهَمَ الظَّلَامَ — Užasne li tame!

Uz admirativ mogu doći i zamjenički sufiksi:

مَا أَحْسَنَهُ — Divan li je (on)!

مَا أَحْسَنَهَا — Divna li je (ona)!

Pridjevi koji se opisno porede imaju i admirativ opisan. Ovakav admirativ se gradi uz pomoć elativnih oblika pridjeva — أَقَلَّ ، أَكْبَرَ ، أَكْثَرَ ، أَشَدَّ i zamjeničkih sufiksa odgovarajućih lica.

مَا أَشَدَّ بَيَاضًا — Kako je bijel!

مَا أَكْثَرَ كَثَافَةً — Kako je gusta!

Rjeđi način formiranja admirativa je uz pomoć imperativa IV glagolske osnove i prijedloga بِ koji ide uz imenicu.

أَجْمِلْ بِهَا — Lijepa li je!

أَقْبِحْ بِهِ — Ružan li je!

UZROČNA REČENICA — أَلْجُمْلَةُ الْمَصْدَرِيَّةُ السَّبَبِيَّةُ

Ova vrsta rečenica vezuje se za glavnu uzročnim veznicima لِأَنْ — jer بِمَا أَنْ i مِنْ حَيْثُ أَنْ — zato što, s obzirom na to da, i إِذْ — jer, pošto, Ako se uz ove veznike, izuzev إِذْ , nalazi i konjunktivno أَنْ onda će u glagolskoj rečenici glagol stajati u konjunktivu, a u imenskoj subjekat u akuzativu, ali će tada أَنْ glasiti أَنَّ .

لَمْ نَحْضُرِ الْمُحَاضَرَةَ لِأَنَّ الْقِطَارَ تَأَخَّرَ

— Nismo bili na predavanju, jer je voz zakasnio.

بِمَا أَنَّكَ مُسَافِرٌ فَلاَ نَلْتَقِي غَداً (نَتَلاَقَى)

— S obzirom na to da putuješ, sutra se nećemo vidjeti (sresti).

لَمْ يَصِلِ الْجَانِبَانِ الإِتِّفَاقَ مِنْ حَيْثُ أَنَّ كُلاًّ مِنْهُمَا يَلْتَزِمُ بِمَوْقِعِهِ الْمُخَالِفِ تَمَاماً

— S obzirom na to da zauzimaju različite stavove, dvije strane se nisu sporazumjele.

لاَ تَنْجَحُ فِي الاِمْتِحَانِ إِذْ لاَ تَعْرِفُ شَيْئاً

— Pošto ne znaš ništa, nećeš položiti.

PRILOZI — أظروف — ألظرف

Prilozi se dijele na prave i imenički i ne mogu se, za razliku od nekih priloga u našem jeziku, komparirati. Imenički prilozi se obrazuju na sljedeće načine:

a) stavljanjem imena u neodređeni akuzativ:

مَسَاءٌ — veče   مَسَاءً — naveče

كَثِيرٌ — mnogo   كَثِيراً — često, mnogo

b) uz pomoć prijedloga:

عَنْ قَرِيبٍ — uskoro   فِي الصَّبَاحِ — ujutro

Ovdje ćemo iznijeti najvažnije priloge podijeljene prema načinu upotrebe uz djelimično ilustrovanje.

Prilozi za vrijeme — ظروف الزمانِ

أَبَداً — uvijek   مَتَى — kada?

دَائِماً — stalno   بِالأَمْسِ — juče

عِنْدَمَا — kada, pošto   أَلآنَ — sada

غَداً — sutra   حِينَئِذٍ ، وَقْتَئِذٍ — tada   يَوْمَئِذٍ — toga dana

عِنْدَمَا وَصَلْتُ وَجَدْتُ دَارِي مَفْتُوحَةً — Kada sam stigao našao sam kuću otvorenu.

Prilozi za mjesto — ظروف المكانِ

أَيْنَ — gdje?   حَيْثُ — kada, gdje   إِلَى أَيْنَ — kuda?

جِئْنَا إِلَى الْكُلِّيَّةِ حَيْثُ وَجَدْنَا زُمَلاءَنَا — Došli smo na fakultet, gdje smo našli svoje kolege.

Prilozi za mjeru — ظروف القِيَاسِ

كَثِيراً — mnogo   كَذَا — toliko   قَلِيلاً — malo

Prilozi za način — ظُروفُ الحَالِ

كَيْفَ	— kako?	سَرِيعاً	— brzo
كَذَلِكَ	— tako	لاَ سِيَّمَا	— osobito
جَمِيعاً	— svi zajedno	مُنْذُ	— (još) od
جِدًّا	— vrlo	وَحْدَ	— sam (Na primjer: وَحْدَكَ — ti sam; ide, uz zamjenički sufiks)

لَمْ أَرَكَ مُنْذُ سَنَتَيْنِ — Nisam te vidio (već) dvije godine.

ISKAZIVANJE GLAGOLSKOG PRILOGA

Pravih glagolskih priloga u arapskom jeziku nema, ali se tzv. أَلْحَالُ (al-hal — akuzativ stanja) i neodređeni masdar u akuzativu kada nije u pitanju apsolutni objekat prevode na naš jezik glagolskim prilozima, i to obično sadašnjim. Prema tome, glagolski prilog može biti iskazan na sljedeće načine:

1. Participom aktivnim bilo koje glagolske vrste, koji se stavlja u neodređeni akuzativ. Na primjer:

قَرَأَ فَتْحِي كِتَاباً وَاقِفاً — Čitao je Fethi knjigu stojeći.

جَلَسَتْ وِدَادُ رَاسِمَةً فِي الْحَدِيقَةِ — Sjedila je Veidad u parku crtajući.

أَلْقَى كَلِمَةً مُرَحِّباً فِيهَا بِضُيُوفٍ — Održao je govor u kome je gostima poželio dobrodošlicu.

Kao što vidimo, za razliku od našeg jezika u arapskom ovakav glagolski prilog ide po rodovima (واقف i راسبة). Kada je pak subjekat neodređen onda particip u službi priloga dolazi ispred subjekta.

جَاءَنِي بَاكِياً طِفْلٌ — Prišlo mi je (jedno) dijete plačući.

2. Sadašnjim vremenom, ali tada ovakav glagolski oblik obično dolazi iza nekog drugog glagola koji se nalazi u prošlom vremenu:

سَارَ التِّلْمِيذُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ يَحْمِلُ كُتُبَهُ تَحْتَ إِبْطِهِ — Učenik je otišao u školu noseći svoje knjige pod pazuhom.

جَاءَنِي صَدِيقِي يَحْمِلُ طِفْلَهُ عَلَى كَتِفِهِ — Došao mi je prijatelj noseći svoje dijete na ramenu.

جَلَسَتْ مَهَا تُلاَطِفُ قِطَّتَهَا — Sjedila je Meha gladeći svoju mačku.

U ovakvim slučajevima i rečenicu koja počinje veznikom وَ — a, i ličnom zamjenicom prevodićemo kao glagolski prilog.

نَظَرَ صَالِحٌ إِلَى أُخْتِهِ وَ هُوَ يَضْحَكُ — Salih je pogledao svoju sestru smijući se (a ne i "smije se"!).

وَقَعَتِ الطَّائِرَةُ وَ هِيَ تَحْتَرِقُ — Avion je pao goreći.

Novom rečenicom sa veznikom وَ može se prevoditi na naš jezik glagolskim prilogom i particip aktivni:

قَامَتْ وَ هِيَ مُحْتَضِنَةٌ إِيَّاهُ — Ustala je držeći ga u naručju.

Napomena: al-Hal se prevodi na naš jezik često i ovako:

رَأَيْتُ النِّسَاءَ يَحْمِلْنَ بُنْدُقِيَّاتٍ — Vidio sam žene **kako nose** puške.

3. Glagolski prilog može se izraziti i prošlim vremenom i veznikom وَ poslije drugog glagola koji je takođe u prošlom vremenu.

إِشْتَرَيْتُهُ فِي السُّوقِ وَ دَفَعْتُ ثَمَنَهُ ذَهَباً — Kupio sam ga u čaršiji (tržnici), plativši ga zlatom.

دَخَلْتُ الْبَيْتَ وَ حَمَلْتُ حَطَباً — Ušao sam u kuću noseći drva.

I masdar u neodređenom akuzativu može imati priloško značenje:

رَحَلْتُ فِرَاراً مِنْ تَقَالِيدِ الْعِيدِ — Otišao sam bježeći od tradicije praznika.

تَوْضِيحاً لِلْوَاقِعِ وَ دَفْعاً لِأَيِّ الْتِبَاسٍ — Objašnjavajući istinu i odbijajući svaku insinuaciju.

فَمَا جَاءَ مَخَافَةً مِنْهُ — Nije došao plašeći se njega.

إِنَّهُمْ يَنْتَقِلُونَ مِنْ مَكَانٍ إِلَى مَكَانٍ طَلَباً لِلْمَرْعَى — Tražeći pašnjake, oni prelaze od mjesta do mjesta.

إِرْفَعْ يَدَكَ احْتِجَاجاً — Podigni ruku u znak protesta (protestujući).

— — — —

Naučite izreku:

لاَ يَبْقَى أَحَدٌ عَلَى حَالَةٍ وَ لاَ تَخْلُو سَاعَةٌ مِنَ اسْتِحَالَةٍ — *Niko ne ostaje kako jeste (u svome stanju), niti je čas bez promjene.*

PRIJEDLOZI — حُرُوفُ الجَرِّ

I prijedlozi se dijele na prave i imeničke. Pravi se, opet, dijele po načinu pisanja na spojive i nespojive (samostalne). Prijedlozi, kao što smo već naučili, uvijek zahtijevaju genitiv riječi koja im slijedi.

a) **Pravi prijedlozi**

1. **Spojivi,** nazivaju se tako zato što se pišu zajedno sa imenicom na koju se odnose. To su sljedeći prijedlozi:

بِ — sa; pri; u

كَتَبْتُ بِالْقَلَمِ الْجَدِيدِ — Napisao sam novom olovkom.

كُلِّيَّةُ الْحُقُوقِ بِجَامِعَةِ بَلْغْرَادَ — Pravni fakultet (pri) Beogradskog univerziteta.

وَجَدْتُهُ بِالْقَاهِرَةِ — Našao sam ga u Kairu.

لِ — za; radi; od

أَلدَّارُ لِلإِيجَارِ — kuća za izdavanje

لِذَلِكَ — radi toga

« كَلِمَاتٌ لاَ تَمُوتُ » لِعَبْدِ الْوَهَّابِ الْبَيَاتِيِّ — Zbirka "Riječi koje ne umiru" (od) Abdu-l Vehhaba al Bejatija.

كَ — kao (ne prima zamjeničke sufikse)

شَخْصٌ بِلاَ أَدَبٍ كَجَسَدٍ بِلاَ رُوحٍ — Čovjek bez vaspitanja je kao tijelo bez duha.

2. **Nespojivi (samostalni):**

فِي — u; na; o

كُنْتُ صَبَاحاً فِي الْمَخْزَنِ — Bio sam jutros u radnji.

تَلاَقَيْنَا فِي الْكُلِّيَّةِ — Sreli smo se na fakultetu.

كَتَبَ طه حُسَيْن كِتَاباً فِي الأَدَبِ الْجَاهِلِيِّ — Taha Husejn je napisao knjigu o predislamskoj poeziji.

عَنْ — od; iz; o

أَخَذَ هَذَا عَنْهُ هُوَ نَفْسُهُ	— Uzeo je ovo od njega on lično.
رَفَعَ رَأْسَهُ عَنِ الْجَرِيدَةِ	— Podigao je glavu s novina.
لَيْسَ مِنَ الْمُمْكِنِ أَنْ يَتَحَدَّثَ الْمَرْءُ عَنِ الأَدَبِ الْمَهْجَرِيِّ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَتَحَدَّثَ عَنْ ...	— Čovjek ne može da govori o književnosti u emigraciji a da ne govori o . . .
اَلْمَدْرَسَةُ بَعِيدَةٌ عَنْ بَيْتِي ٢ كم (كِيلومِتْرَيْنِ)	— Škola je daleko od moje kuće 2 km

مِنْ — od, iz

لَقَدْ خَرَجَ أَحْمَدُ مِنَ الْكُلِّيَّةِ مُنْذُ سَاعَتَيْنِ.	— Izašao je Ahmed iz fakulteta prije dva sata.

عَلَى — na; zbog; nego; sa, kad, po; ovaj prijedlog se nikad ne upotrebljava u značenju našeg predloga ”na, u“, kao u primjeru ”na fakultetu, itd.

أَلطَّرِيقُ إِلَى الْجَبَلِ وَعْرٌ وَطَوِيلٌ عَلَيَّ	— Za mene put u planinu je težak i dug.
أَخَذَ كِتَابَهُ مِنْ عَلَى الرَّفِّ	— Dohvatio je knjigu s police
نَزَلَ شَعْرُهُ عَلَى جَبِينِهِ	— Kosa mu je pala na čelo.
أَلطَّابَقُ الثَّالِثُ عَالٍ عَلَيَّ	— Međutim, odista je treći sprat visok za mene.
لِي عَلَيْكَ ١٥ دِينَاراً	— Dužan sam ti 15 dinara.
لُمْتُهُ عَلَى ذَلِكَ	— Prekorio sam ga zbog toga
إِنِّي فَضَّلْتُ الْمَوْتَ عَلَى أَنْ أَرَاهَا بِيَدِ الأَعْدَاءِ	— Milija mi je smrt nego da je vidim u rukama neprijatelja.
رَفَعَهَا مِنْ عَلَى الْحَائِطِ	— Digao ju je sa zida.
مُرَّ عَلَيَّ الْيَوْمَ	— Navrati po (kod) mene danas!

إِلَى — do, ka (prijedlog za pravac kretanja)

إِلَى غَيْرِ ذَلِكَ	— I tome slično
إِلَى آخِرِهِ	— I tako dalje

b) **Imenički prijedlozi.**

Ovi prijedlozi su nastali od imenica njihovim pretvaranjem u diptotone i stavljanjem u akuzativ.

قَبْلَ — prije	أَمَامَ — ispred
بَعْدَ — poslije	قُرْبَ — blizu

مَعَ — sa; mimo (Primjer: قُتِلَ مَعَ شُجَاعَتِهِ — Ubijen je i pored svoje hrabrosti)

عِنْدَ — kod (Primjer: سَنَتَلاَقَى عِنْدَ نَاصِيَةِ الشَّارِعِ — Srešćemo se na uglu ulice)

لَدَى — pri

بَيْنَ — između, među

إِنَّ الْمَعُونَةَ تَشْمُلُ قَرْضاً يَتَرَاوَحُ مَا بَيْنَ ٣٠٠ إِلَى ٥٠٠ مِلْيُونٍ بِالْعُمْلَةِ الصَّعْبَةِ — Pomoć sadrži kredit (koji se kreće) između 300 i 500 miliona u devizama.

نَحْوَ — prema, otprilike

مِنْ هُنَا إِلَيْكُمْ يُوجَدُ نَحْوَ ٢٠ كم — Odavde do vas ima oko 20 km.

يَتَأَلَّفُ الْوَفْدُ الْعِرَاقِيُّ مِنْ ثَلاَثَةِ أَشْخَاصٍ مِنْ بَيْنِهِمْ وَزِيرُ الثَّقَافَةِ — Iračka delegacija se sastoji od 3 člana, među kojima je i ministar za kulturu.

تَحْتَ — ispod

فَوْقَ — iznad

خَارِجَ — izvan

دَاخِلَ — unutra, unutar

وَرَاءَ — iza, za

حَوْلَ - أَزَاءَ — oko

مِثْلَ — poput, kao (Primjer: فِي مِثْلِ هَذِهِ الأَحْوَالِ — u situacijama sličnim ovoj)

Mnogi glagoli koji u našem jeziku zahtijevaju određene prijedloge u arapskom su bez prijedloga, i obratno. Tu nam ne mogu pomoći nikakva pravila, jer ih nema nego se moramo osloniti na rječnike. Isto tako, iz prakse se najbolje uči adekvatno značenje i upotreba prijedloga. Neki prijedlozi mogu biti i složeni:

مِنْ دُونِ — osim, izuzev, a da ne

مِنْ قَبْلِ — prije, ali i مِنْ قَبْلُ

مِنْ خِلاَلِ — kroz

بِدُونِ — bez

بِقُرْبِ — blizu

Naravno da ovime nismo iscrpli sve prijedloge u arapskom jeziku, jer ovdje smo spomenuli samo one koji se najčešće susreću u svakodnevnoj jezičkoj praksi.

NAPOMENA: Složeni prijedlozi postaju triptotoni u sprezi sa imenicom, što se vidi iz gornjih primjera u rečenicama.

— — — —

Naučite izreku:

أَلْمَزِيَّةُ بِحُسْنِ الصَّوَابِ لاَ بِحُسْنِ الثِّيَابِ — *Premućstvo je u ispravnom (mišljenju i govoru) a ne u lijepom odijelu!*

JOŠ NEKI POMOĆNI GLAGOLI

Mnogi glagoli poprimili su funkcije pomoćnih glagola, često izgubivši i svoja osnovna značenja. Oni dolaze samostalno ili ispred drugih glagola i uglavnom se slažu s njima u licu, broju i rodu. Ovdje ćemo spomenuti sljedeće takve glagole:

ظَلَّ (a)	— nastaviti, produžiti
مَا زَالَ (a)	— trajati, ne prestajati
مَا دَامَ (u)	— dokle god (. . . ostane, bude, — upotrebljava se samo u perfektu, u značenju pomoćnog glagola)
أَوْشَكَ أَنْ	— skoro da (isti glasi za sva lica)
مَا لَبِثَ - كَادَ	— skoro da
أَوْشَكَ أَنْ لاَ أُصَدِّقَ أَنَّ هَذَا الرَّجُلَ الْهَادِئَ فَعَلَ ذَلِكَ	— Skoro da ne povjerujem da je to učinio ovaj mirni čovek.
كَادَ يَمُوتُ أَبُوهُ	— Skoro mu je umro otac.
مَا زِلْتُ مُعَلِّماً فِي تِلْكَ الْقَرْيَةِ	— Još uvijek sam učitelj u tom selu.
مَا يَزَالُ النَّاسُ يُقَدِّمُونَ هَدَايَا	— Ljudi i dalje daju poklone.
ظَلُّوا يَعْمَلُونَ لَيْلَ نَهَارَ	— Nastavili su da danonoćno rade.
إِنَّ الْوَضْعَ فِي الشَّرْقِ الأَوْسَطِ مُسْتَمِرٌّ مَا دَامَ الْحَلُّ الْعَادِلُ مَفْقُوداً	— Situacija na Srednjem istoku se neće izmijeniti dok god se ne nađe (nema) pravedno rješenje.
قَدِ الْتَقَطْتُهُ مِنَ الطَّرِيقِ رَضِيعاً يَكَادُ يَهْلَكُ مِنَ الْجُوعِ	— Uzeo sam ga s puta kao sisanče, skoro uginulo od gladi.

Pomoćni glagol 'početi' iskazuje se u perfektu sljedećim glagolima: بَدَأَ، شَرَعَ، جَعَلَ، أَخَذَ، صَارَ (imaju još samo 3. lice ž. r. u sin.) a dolaze ispred glavnog glagola koji se nalazi u prezentu. Međutim, za razliku od našeg jezika

iza ovih pomoćnih, inhoativnih glagola ne upotrebljava se veznik 'da'.

Na primjer:

بَدَأَ يَحْمِلُ التُّرَابَ مِنَ الرَّبْوَةِ — Počeo je nositi zemlju s brežuljka.

— — — —

Naučite izreku:

مَنْ دَامَ كَسَلُهُ خَابَ أَمَلُهُ — *Čija lijenost potraje, nada mu propadne!*

PROŠIRENE VRSTE OD GLAGOLA أَمَرَ

Vrsta	PERFEKT		PREZENT		IMPERATIV	PARTICIP		MASDAR
	Aktiva	Pasiva	Aktiva	Pasiva		Aktiva	Pasiva	
II	أَمَّرَ	أُمِّرَ	يُؤَمِّرُ	يُؤَمَّرُ	أَمِّرْ	مُؤَمِّرٌ	مُؤَمَّرٌ	تَأْمِيرٌ
III	آمَرَ	أُومِرَ	يُؤَامِرُ	يُؤَامَرُ	آمِرْ	مُؤَامِرٌ	مُؤَامَرٌ	إِمَارٌ – مُؤَامَرَةٌ
IV	آمَرَ	أُومِرَ	يُؤْمِرُ	يُؤْمَرُ	آمِرْ	مُؤْمِرٌ	مُؤْمَرٌ	إِيمَارٌ
V	تَأَمَّرَ	تُؤُمِّرَ	يَتَأَمَّرُ	يُتَأَمَّرُ	تَأَمَّرْ	مُتَأَمِّرٌ	مُتَأَمَّرٌ	تَأَمُّرٌ
VI	تَآمَرَ	تُوُومِرَ	يَتَآمَرُ	يُتَآمَرُ	تَآمَرْ	مُتَآمِرٌ	مُتَآمَرٌ	تَآمُرٌ
VIII	إِئْتَمَرَ	أُوتُمِرَ	يَأْتَمِرُ	يُؤْتَمَرُ	إِيتَمِرْ	مُؤْتَمِرٌ	مُؤْتَمَرٌ	إِيتِمَارٌ
VIII	إِتَّخَذَ	اُتُّخِذَ	يَتَّخِذُ	يُتَّخَذُ	إِتَّخِذْ	مُتَّخِذٌ	مُتَّخَذٌ	إِتِّخَاذٌ
IX								
X	إِسْتَأْمَرَ	اُسْتُؤْمِرَ	يَسْتَأْمِرُ	يُسْتَأْمَرُ	إِسْتَأْمِرْ	مُسْتَأْمِرٌ	مُسْتَأْمَرٌ	إِسْتِئْمَارٌ

Napomena: Glagol أَمَرَ asimilira u VIII vrsti hemze sa infiksom T تَ . VII i IX vrsta ne postoje od korijena أَخَذَ .

PROŠIRENE VRSTE GLAGOLA SA SREDNJIM HEMZETOM

Vrsta	PERFEKT		PREZENT		IMPERATIV	PARTICIP		MASDAR
	Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv		Aktiv	Pasiv	
II	لَأَّمَ	لُئِّمَ	يُلَئِّمُ	يُلَأَّمُ	لَئِّمْ	مُلَئِّمٌ	مُلَأَّمٌ	تَلْئِيمٌ
III	لاَءَمَ	لُوئِمَ	يُلاَئِمُ	يُلاَءَمُ	لاَئِمْ	مُلاَئِمٌ	مُلاَءَمٌ	مُلاَءَمَةٌ
IV	أَلْأَمَ	أُلْئِمَ	يُلْئِمُ	يُلْأَمُ	أَلْئِمْ	مُلْئِمٌ	مُلْأَمٌ	إِلْآمٌ
V	تَلَأَّمَ	تُلُئِّمَ	يَتَلَأَّمُ	يُتَلَأَّمُ	تَلَأَّمْ	مُتَلَئِّمٌ	مُتَلَأَّمٌ	تَلَؤُّمٌ
VI	تَلاَئَمَ	تُلُوئِمَ	يَتَلاَءَمُ	يُتَلاَءَمُ	تَلاَءَمْ	مُتَلاَئِمٌ	مُتَلاَءَمٌ	تَلاَؤُمٌ
VII	إِنْلَأَمَ	–	يَنْلَئِمُ	–	إِنْلَئِمْ	مُنْلَئِمٌ	–	إِنْلِئَامٌ
VIII	إِلْتَأَمَ	أُلْتُئِمَ	يَلْتَئِمُ	يُلْتَأَمُ	إِلْتَئِمْ	مُلْتَئِمٌ	مُلْتَأَمٌ	إِلْتِئَامٌ
IX								
X	إِسْتَلْأَمَ	أُسْتُلْئِمَ	يَسْتَلْئِمُ	يُسْتَلْأَمُ	إِسْتَلْئِمْ	مُسْتَلْئِمٌ	مُسْتَلْأَمٌ	إِسْتِلْآمٌ

PROŠIRENE VRSTE GLAGOLA SA KRAJNJIM HEMZETOM

Vrsta	PERFEKT		PREZENT		IMPERATIV	PARTICIP		MASDAR
	Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv		Aktiv	Pasiv	
II	بَرَّأَ	بُرِّئَ	يُبَرِّئُ	يُبَرَّأُ	بَرِّئْ	مُبَرِّئٌ	مُبَرَّأٌ	تَبْرِئَةٌ — تَبْرِيءٌ
III	بَارَأَ	بُورِئَ	يُبَارِئُ	يُبَارَأُ	بَارِئْ	مُبَارِئٌ	مُبَارَأٌ	مُبَارَأَةٌ
IV	أَبْرَأَ	أُبْرِئَ	يُبْرِئُ	يُبْرَأُ	أَبْرِئْ	مُبْرِئٌ	مُبْرَأٌ	إِبْرَاءٌ
V	تَبَرَّأَ	تُبُرِّئَ	يَتَبَرَّأُ	يُتَبَرَّأُ	تَبَرَّأْ	مُتَبَرِّئٌ	مُتَبَرَّأٌ	تَبَرُّؤٌ
VI	تَبَارَأَ	تُبُورِئَ	يَتَبَارَأُ	يُتَبَارَأُ	تَبَارَأْ	مُتَبَارِئٌ	مُتَبَارَأٌ	تَبَارُؤٌ
VII	إِنْبَرَأَ		يَنْبَرِئُ		إِنْبَرِئْ	مُنْبَرِئٌ		إِنْبِرَاءٌ
VIII	إِبْتَرَأَ	أُبْتُرِئَ	يَبْتَرِئُ	يُبْتَرَأُ	ابْتَرِئْ	مُبْتَرِئٌ	مُبْتَرَأٌ	إِبْتِرَاءٌ
IX								
X	إِسْتَبْرَأَ	أُسْتُبْرِئَ	يَسْتَبْرِئُ	يُسْتَبْرَأُ	إِسْتَبْرِئْ	مُسْتَبْرِئٌ	مُسْتَبْرَأٌ	إِسْتِبْرَاءٌ

PROŠIRENE VRSTE OD GLAGOLA رَدَّ

Vrsta	PERFEKT		PREZENT		IMPERATIV	JUSIV	PARTICIP		MASDAR
	Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv			Aktiv	Pasiv	
II	رَدَّدَ	رُدِّدَ	يُرَدِّدُ	يُرَدَّدُ	رَدِّدْ	يُرَدِّدْ	مُرَدِّدٌ	مُرَدَّدٌ	تَرْدِيدٌ
III	رَادَّ	رُودَّ	يُرَادُّ	يُرَادُّ	رَادِّ - رَادِدْ	يُرَادِّ - يُرَادِدْ	مُرَادٌّ	مُرَادٌّ	رِدَادٌ
IV	أَرَدَّ	أُرِدَّ	يُرِدُّ	يُرَدُّ	أَرِدَّ - أَرْدِدْ	يُرِدَّ - يُرْدِدْ	مُرِدٌّ	مُرَدٌّ	إِرْدَادٌ
V	تَرَدَّدَ	تُرُدِّدَ	يَتَرَدَّدُ	يُتَرَدَّدُ	تَرَدَّدْ	يَتَرَدَّدْ	مُتَرَدِّدٌ	مُتَرَدَّدٌ	تَرَدُّدٌ
VI	تَرَادَّ	تُرُودَّ	يَتَرَادُّ	يُتَرَادُّ	تَرَادِّ - تَرَادَدْ	يَتَرَادِّ - يَتَرَادِدْ	مُتَرَادٌّ	مُتَرَادٌّ	تَرَادٌّ
VII	إِنْرَدَّ		يَنْرَدُّ		إِنْرَدَّ - إِنْرَدِدْ	يَنْرَدَّ - يَنْرَدِدْ	مُنْرَدٌّ		إِنْرِدَادٌ
VIII	إِرْتَدَّ	أُرْتُدَّ	يَرْتَدُّ	يُرْتَدُّ	إِرْتَدِّ - إِرْتَدِدْ	يَرْتَدِّ - يَرْتَدِدْ	مُرْتَدٌّ	مُرْتَدٌّ	إِرْتِدَادٌ
IX									
X	إِسْتَرَدَّ	أُسْتُرِدَّ	يَسْتَرِدُّ	يُسْتَرَدُّ	إِسْتَرِدَّ - إِسْتَرْدِدْ	يَسْتَرِدَّ - يَسْتَرْدِدْ	مُسْتَرِدٌّ	مُسْتَرَدٌّ	إِسْتِرْدَادٌ

PROŠIRENE VRSTE ŠUPLJIH GLAGOLA ى

Vrsta	PERFEKT		PREZENT		IMPERATIV	PARTICIP		MASDAR
	Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv		Aktiv	Pasiv	
II	سَيَّرَ	سُيِّرَ	يُسَيِّرُ	يُسَيَّرُ	سَيِّرْ	مُسَيِّرٌ	مُسَيَّرٌ	تَسْيِيرٌ
III	سَايَرَ	سُويِرَ	يُسَايِرُ	يُسَايَرُ	سَايِرْ	مُسَايِرٌ	مُسَايَرٌ	مُسَايَرَةٌ
IV	أَسَارَ	أُسِيرَ	يُسِيرُ	يُسَارُ	أَسِرْ	مُسِيرٌ	مُسَارٌ	إِسَارَةٌ
V	تَسَيَّرَ	تُسُيِّرَ	يَتَسَيَّرُ	يُتَسَيَّرُ	تَسَيَّرْ	مُتَسَيِّرٌ	مُتَسَيَّرٌ	تَسَيُّرٌ
VI	تَسَايَرَ	تُسُويِرَ	يَتَسَايَرُ	يُتَسَايَرُ	تَسَايَرْ	مُتَسَايِرٌ	مُتَسَايَرٌ	تَسَايُرٌ
VII	إِنْسَارَ		يَنْسَارُ		إِنْسَرْ	مُنْسَارٌ	مُنْسَارٌ	إِنْسِيَارٌ
VIII	إِسْتَارَ	أُسْتِيرَ	يَسْتَارُ	يُسْتَارُ	إِسْتَرْ	مُسْتَارٌ	مُسْتَارٌ	إِسْتِيَارٌ
IX								
X	إِسْتَسَارَ	أُسْتُسِيرَ	يَسْتَسِيرُ	يُسْتَسَارُ	إِسْتَسِرْ	مُسْتَسِيرٌ	مُسْتَسَارٌ	إِسْتِسَارَةٌ

Kompenzaciono ة
u IV i X

Participi su
jednaki u VII i VIII

PROŠIRENE VRSTE ŠUPLJIH GLAGOLA و

Vrsta	PERFEKT		PREZENT		IMPERATIV	PARTICIP		MASDAR	
	Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv		Aktiv	Pasiv		
II	قَوَّلَ	قُوِّلَ	يُقَوِّلُ	يُقَوَّلُ	قَوِّلْ	مُقَوِّلٌ	مُقَوَّلٌ	تَقْوِيلٌ	
III	قَاوَلَ	قُووِلَ	يُقَاوِلُ	يُقَاوَلُ	قَاوِلْ	مُقَاوِلٌ	مُقَاوَلٌ	مُقَاوَلَةٌ	قِوَالٌ
IV	أَقَالَ	أُقِيلَ	يُقِيلُ	يُقَالُ	أَقِلْ	مُقِيلٌ	مُقَالٌ	إِقَالَةٌ	
V	تَقَوَّلَ	تُقُوِّلَ	يَتَقَوَّلُ	يُتَقَوَّلُ	تَقَوَّلْ	مُتَقَوِّلٌ	مُتَقَوَّلٌ	تَقَوُّلٌ	
VI	تَقَاوَلَ	تُقُووِلَ	يَتَقَاوَلُ	يُتَقَاوَلُ	تَقَاوَلْ	مُتَقَاوِلٌ	مُتَقَاوَلٌ	تَقَاوُلٌ	
VII									
VIII	إِقْتَالَ	أُقْتِيلَ	يَقْتَالُ	يُقْتَالُ	إِقْتَلْ	مُقْتَالٌ	مُقْتَالٌ	إِقْتِيَالٌ	
IX									
X	إِسْتَقَالَ	أُسْتُقِيلَ	يَسْتَقِيلُ	يُسْتَقَالُ	إِسْتَقِلْ	مُسْتَقِيلٌ	مُسْتَقَالٌ	إِسْتِقَالَةٌ	

Kompenzacino ة
u IV i X

Participi su
jednaki u VIII i IX

Vrsta	PERFEKT Aktiv	PERFEKT Pasiv	PREZENT Aktiv	PREZENT Pasiv	IMPERATIV	PARTICIP Aktiv	PARTICIP Pasiv	MASDAR
II	قَضَّى	قُضِّيَ	يُقَضِّي	يُقَضَّى	قَضِّ	مُقَضٍّ	مُقَضًّى	تَقْضِيَةٌ
III	قَاضَى	قُوضِيَ	يُقَاضِي	يُقَاضَى	قَاضِ	مُقَاضٍ	مُقَاضًى	مُقَاضَاةٌ مُقَاضَيَاتٌ
IV	أَقْضَى	أُقْضِيَ	يُقْضِي	يُقْضَى	أَقْضِ	مُقْضٍ	مُقْضًى	إِقْضَاءٌ
V	تَقَضَّى	تُقُضِّيَ	يَتَقَضَّى	يُتَقَضَّى	تَقَضَّ	مُتَقَضٍّ	مُتَقَضًّى	تَقَضٍّ
VI	تَقَاضَى	تُقُوضِيَ	يَتَقَاضَى	يُتَقَاضَى	تَقَاضَ	مُتَقَاضٍ	مُتَقَاضًى	تَقَاضٍ
VII	إِنْقَضَى		يَنْقَضِي		إِنْقَضِ	مُنْقَضٍ		إِنْقِضَاءٌ
VIII	إِقْتَضَى	أُقْتُضِيَ	يَقْتَضِي	يُقْتَضَى	إِقْتَضِ	مُقْتَضٍ	مُقْتَضًى	إِقْتِضَاءٌ
IX								
X	إِسْتَقْضَى	أُسْتُقْضِيَ	يَسْتَقْضِي	يُسْتَقْضَى	إِسْتَقْضِ	مُسْتَقْضٍ	مُسْتَقْضًى	إِسْتِقْضَاءٌ

Kompenzaciono ة u II i III

V J E Ž B A N K A

أَلدَّرْسُ ٱلأَوَّلُ

أَلْكُلِّيَّةُ كَبِيرَةٌ وَوَاسِعَةٌ . أَلْعَوَامِلُ كَثِيرَةٌ وَمُعَقَّدَةٌ . أَلشَّمْسُ حَارَّةٌ . أَلْيَوْمُ طَوِيلٌ وَحَارٌّ . ٱلْبَرِيدُ بَعِيدٌ أَمْ قَرِيبٌ ؟ أَلْمَرْأَةُ مُجْتَهِدَةٌ وَنَشِيطَةٌ . أَلطَّالِبُ جَيِّدٌ وَٱلْعَامِلُ مُجْتَهِدٌ . أَلْقَلَمُ طَوِيلٌ . أَلْحَيْوَانُ سَرِيعٌ . أَلدَّارُ كَبِيرَةٌ وَبَعِيدَةٌ مِنَ ٱلْبَرِيدِ . أَلسَّيَّارَةُ جَمِيلَةٌ وَسَرِيعَةٌ . أَلْبَابُ مَفْتُوحٌ وَٱلنَّافِذَةُ مَغْلُوقَةٌ . أَلْعَامِلُ فِي ٱلْمَصْنَعِ . أَلْكِتَابُ عَلَى الْمَائِدَةِ وَٱلْقَلَمُ عَلَى ٱلْمَكْتَبِ . أَلرَّجُلُ طَوِيلَةٌ وَ ٱلْيَدُ قَصِيرَةٌ . أَلصَّحْرَاءُ قَرِيبَةٌ وَٱلسَّيَّارَةُ جَاهِزَةٌ . أَلذِّكْرَى جَمِيلَةٌ . أَلأَرْضُ مُثْمِرَةٌ وَٱلْفَلاَّحُ سَعِيدٌ . أَلسَّمَاءُ صَافِيَةٌ وَٱلشَّارِعُ نَظِيفٌ .

a) Izvadite imenice ženskog roda
b) Izvadite imenice muškog roda
c) Od riječi upotrebljenih u ovoj vježbi napravite nove rečenice.

كلمات

vrela	حَارَّةٌ	činioci	عَوَامِلُ
vrijedna	مُجْتَهِدَةٌ	složena	مُعَقَّدَةٌ
otvoren	مَفْتُوحٌ	kuća, dom	دَارٌ – دُورٌ
fabrika	مَصْنَعٌ – مَصَانِعُ	zatvorena	مُغْلَقَةٌ ili مَغْلُوقَةٌ
pisaći stol	مَكْتَبٌ – مَكَاتِبُ	stol	مَائِدَةٌ
nebo	سَمَاءٌ	plodna	مُثْمِرَةٌ
žena	إِمْرَأَةٌ (أَلْمَرْأَةُ)	prozračan; jasan	صَافٍ ž. r. صَافِيَةٌ

الدرسُ ٱلثَّانِي

النساء و الرجال و الاطفال فِي الشارع . فِي ٱلمكتبةِ ٱلمَوَاسعةِ كُتُبٌ كثيرةٌ . أَلعينُ بصيرة وَ ٱليدُ قصيرة . فِي ٱلشكْوىَ عَوَامِلُ كثيرة ٌ . ٱلبَصْرَةُ فِي العراقِ وَ ٱلاسكندريةُ فِي مصرَ . ألاشجارُ الكثيرةُ فِي الشارع و السياراتُ قليلة . ألطيورُ الكثيرةُ عَلىَ الشجَرِ . فِي ٱلمصنعِ عمالٌ وطلابٌ . ألقاضِي عَادِلٌ و ٱلمُحامِي ساكتٌ . أليدانِ طويلتانِ . ألرَّجُلان مجتهدانِ و نشيطانِ . العَامِلَتَانِ فِي المكتبةِ. ألاطفالُ فِي الغرفتيْنِ . ألطفلانِ فِي الحديقةِ طُولَ اليوم . ألوالدانِ مهتمانِ بالواجباتِ. ألمَرْأَتَانِ معلّمتانِ فِي المدرسةِ الابتدائيةِ . فِي الدرجِ دفترانِ و ورقتانِ . فِي المطارِ طائرتانِ و المسافرونَ في قاعةِ الإنتظارِ . في السيارتيْنِ أطفالٌ كثيرونَ . فاضِل و راغِب صَديقانِ مُنْذُ الطفولةِ . مَهى و أحمدُ من القريتيْنِ ٱلمجاورتيْنِ .

a) Rečenice iz prethodne vježbe pretvorite u nove u kojima će biti upotrebljena dvojina.

b) Rečenice iz ove vježbe u kojima su upotrebljene dvojine pretvorite u rečenice u kojima je subjekat u jednini.

c) Izvadite imenice muškog roda.

d) Izvadite imenice ženskog roda.

كلمات

نِسَاءٌ	žene	طِفْلٌ - أَطْفَالٌ	dijete
مَكْتَبَةٌ	knjižara; biblioteka	شَكْوىَ - شَكَاوٍ	žalba
شَجَرٌ - أَشْجَارٌ	drveće	قَاضٍ - قُضَاةٌ	sudija
مُحَامٍ (المحامِي)	advokat	مُهْتَمٌ بِـ	koji se zanima (nečim, nekim)
إبْتِدَائِيَّةٌ	osnovna, početna	مَطَارٌ	aerodrom

الدرس الثَّالِثُ

كَتبتِ الطالبةُ رسالةً . فهمْنا درساً و ذهبْنا إلىَ ٱلمسرح . رسموا علىَ ٱلورقة . وجدْنا طفلاً في ٱلشارع . هل بحثتُنَّ عن هذا الشارع ؟ جلسْنَ طويلاً في الحديقة . جلس على المقعد وقرأ جريدةً . هل كتبتم رسالةً الى أحمدَ و ماجدة؟ عملْنا طولَ اليوم وبعد ذلك ذهبْنا الى ٱلسينما . نجحتْ ايمان في الامتحان ، ورضوان رَسَبَ . قرأ العالمُ كتباً كثيرةً . وقفتِ السيارةُ أمام البيت . التلميذانِ عَلمَا و نجَحا . جلسوا و كتبوا في الحديقة القريبة من الجامعة . مَنْ وجد هذا القلمَ ؟ لماذا ما ذهبت الى المسرح ؟ ما عرفتُ ماجدة مِنْ قَبْلُ . وجدت بالطريقة المعتدلة أتباعًا كثيرين . هل رأيت في الشارع سيارةً ؟ نعم، رأيت سيارات كثيرةً . سكتت المرأةُ و درستْ بانتباه . ألاطفالُ في الشارع لعبوا . نزلتُ في فندق فاخر وقريب من البريد الرئيسي . عرفتُ مهى منذ يومين .

Prevedite na arapski:

Na ulici smo našli novu olovku. Da li ste juče išli u pozorište? Sjedio sam i čitao novine. Šutio sam i pisao pismo. Vidjeli smo novi automobil. On je stajao na ulici, ispred kuće. Učili smo mnogo i položili ispite. Igrali smo se u parku nedaleko (koji je blizu) od pošte. Često sam išao u bioskop. Odsjeli smo u jednom novom hotelu (koji se nalazi) blizu univerziteta. Žena je sjedila u sobi i pisala pismo. Radnik je otišao na fakultet. Nismo vidjeli djecu na ulici. Nije znao i nije položio.

كلمات

dugo	طَوِيلاً	pozorište	مَسْرَح – مَسَارِحُ
ispit	امتحان – ات	klupa	مَقْعَد – مَقَاعِدُ
ispred	أَمَامَ	naučnik	عَالِم – عُلَمَاءُ
ranije	مِنْ قَبْلُ	učenik	تِلْمِيذ – تَلاَمِيذُ
pažljivo	بِٱنْتِبَاهٍ	umjeren	مُعْتَدِل
vidio si	رَأَيْتَ	glavni	رَئِيسِيٌّ

الدرس الرَّابعُ

الطالباتُ كثيرات و الكلية صغيرة . الحيوانات سريعة . الحمام حارّ و الماء بارد . في المدنِ الكبيرة بيوت كثيرة . العمال كثيرون و جلسوا في الغرف . العاملات مجتهدات و كسبنَ كثيرا . هؤلاء الفلاحون سكنوا في القرى البعيدة من المدينة . الفتيات علمن درساً و ذهبن الى المسرح . الاطفال فرحون . في الحدائق ناس كثيرون و جلسوا على المقاعد . بين الطلاب في يوغسلافيا عدد كبير من العرب . الفتيات نظرْنَ الى طائرات واقفة على المدرج . هل بين الطَّيَّارين مرضى ؟ لا، هم بخير . ألعمال في هذا المصنع ماهرون و لذا كسبوا كثيرا في الشهر الماضي . مِنْ بينِ المرضات عدد كثير من القرى . من أينَ هؤلاء الرجال وصلوا ؟ في يوغسلافيا جامعات كثيرة . النقابات في العالم كثيرة . الحرارة شديدة في هذا الصباح . الحرارة ضعيفة في المساء .

a) Rečenice u kojima je subjekat u množini pretvorite u rečenice sa subjektom u jednini.

b) Rečenice iz prve vježbe pretvorite u množinu.

c) Napravite pet rečenica koristeći se riječima iz prethodne tri vježbe.

1. Napravite rečenice pravilnim ukrštanjem ovih sintagmi:

على ظَهْرِ السَّفينَةِ	كتابٌ أخضرُ
فِي المدرسةِ	فِي الجِسم السَّليم
على الطاولةِ	تلاميذُ
على سَطح الدارِ	الحَمامُ
فِي الغرفةِ المُشْمِسَةِ	مُسافِرُونَ كَثِيرُونَ
العَقْلُ السَّلِيمُ	زُهور جَميلَة

كلمات

voda	مَاءٌ	oni	هَـؤُلاَءِ
grad	مَدِينَة – مُدُن	djevojka	فَـتَـاة – فَـتَيَات

pista	مَدْرَج - مَدَارِجُ	avion	طَائِرَة - ات
dobro	بِخَيْرٍ	pilot	طَيَّار
toplota	حَرَارَة	prošli	مَاضٍ ž. r. مَاضِيَة

الدرس الخامِسُ

السيارة جديدة و خربانة . هل أنت بردان ؟ نحن حزنون و ما عرفنا سببا لذلك. هم عِطاش و أنا جوعان . في العالم اليومَ عدد كبير من الجياع و هذا شيىء مُؤْسف . الشمس حمراء في المساء و هذا المنظر جميل . جلس الرجل الاعمى في المكتبة و قرأ كُتُباً خاصة للعمي . الدار البيضاء مدينة كبيرة في المغرب . قد جمع هذا الرجل الماهر عدداً كبيراً من الطوابع . هل هذه ٱلمرأةُ طرشاء ؟ سكن سميرٌ في دار حمراء قبل أن رحل الى السودان . الاشجار في الربيع و الصيف خضراء و في الخريف صفراء و حمراء و ٱلاشجار في الشتاء عارية مِنَ ٱلأ وراق اللحم صالح للأكل و الخبز طازج .

a) Rečenice čiji su subjekti u jednini pretvorite u rečenice sa subjektima u množini. Pazite na slaganje!

b) Prevedite na arapski:

Vidio sam mnoge velike gradove. U našoj ulici je lijepo drveće. U parku je mnogo djece i mi smo sjedili i čitali. Lišće je u jesen žuto, a u proljeće zeleno. Nismo pročitali pismo od Fadila. Aleksandrija je lijep i veliki grad u Egiptu. Prije nego sam otputovao u Bagdad napisao sam pismo.

حوار سريع

ألسَّلاَمُ عَلَيْكُمْ .

و عَلَيْكُمُ ٱلسَّلاَمُ .

كَيْفَ حَالُكَ ؟

شُكْراً ، بِخَيْرٍ و كَيْفَ (حالك) أَنْتَ ؟

شكرا ، بخير . ماذا عملت بِـٱلأَمْسِ ؟

ذهبْتُ مع محمد إِلىَ ٱلسِّينما .

كلمات

gladan	جُوعَانُ – جَوْعَى – جِيَاعٌ	pokvaren	خَرْبَانٌ
		stvar	شَيْءٌ – أَشْيَاءٌ
rastužujući	مُؤْسِفٌ	panorama	مَنْظَر – مَنَاظِرُ
naročit	خَاصٌّ	Maroko	أَلْمَغْرِبُ
marka	طَابع – طَوَابعُ	Semir (muško ime)	سَمِيرٌ
zima	شِتَاءٌ	go, nag	عَارٍ ž. r. عَارِيَة
bez	بِدُونِ	stanje	حَال ٌ – أَحْوَالٌ

الدرس السادِسُ

هذه ٱلدنيا صغيرةٌ و الاصدقاء كثيرون . هذان الطفلانِ جميلانِ . في هذه الكليّةِ أقسامٌ مختلفة و مهمّة للعلم . هذه الدار صغيرة و تلك كبيرة . هذانِ المُوظّفَانِ مجتهدان و ساكنان بعيداً من المركزِ . في هذين الكتابيْنِ قصص جميلة و ممتعة . في تينك الغرفتيْنِ نوافذُ كثيرة و أبواب قليلة . رفض هؤلاء الناس الذهابَ إلىَ ٱلحربِ . هؤلاء النساء أمهات جيدات و حنينات . هذه الكتب غالية و مفيدة للدراسةِ الجادة . هو مهندس و أنا عامل و هو ساكن في هذا البيت و أنا في ذاك . هل رأيت هذا الرجلَ قبل ذلك ؟ ذهبنَا في هذا الصيفِ إلىَ البحرِ و مكثنَا هناك أسبوعين .

في البَنْكِ

- أين البنكُ من فَضْلِكَ ؟
- في الناصيةِ الثانية لهذا الشارع .
- أَوَدُّ أَنْ أَصْرفَ الشّيكَ ، هل هذا ممكن ؟
- نعم ، أَعْطِنِي الشيكَ من فضلك .

- تَفَضَّلْ و كذلك أودُّ أَنْ أَفُكَّ بَعْضَ النقودِ .

- تفضلْ نقودَكَ و الفَكَّةَ كَذَلِكَ .

- شكرا و إلَى اَللِقَاءِ .

a) Promijenite zamjenice gdje je moguće, vodeći računa o slaganju.

a) U rečenicama, u kojima je to moguće, promijenite rod subjekta. Vodite računa da tom prilikom treba promijeniti i zamjenicu (pokaznu).

c) Gdje je subjekat u jednini stavite ga u dvojinu ili množinu.

كلمات

različit	مُخْتَلِف	svijet; život	دُنْيَا
službenik	مُوَظَّفٌ	važan	مُهِمٌّ
pripovijetka	قِصَّةٌ - قِصَصٌ	sjedište, centar	مَرْكَزٌ
vrata	بَابٌ - أَبْوَابٌ	zanimljiv	مُمْتِعٌ
brižan	حَنِينٌ	majka	أُمٌّ - أُمَّهَات
koristan	مُفِيدٌ	skup	غَالٍ غَالِ ž. r. غَالِيَة
inženjer	مُهَنْدِسٌ	ozbiljan	جَادٌّ
sedmica	أُسْبُوع - أَسَابِيعُ	vidio, vidjela sam	رَأَيْتُ
ugao	نَاصِيَة	Molim Te!	مِنْ فَضْلِكَ
daj mi!	أَعْطِنِي	želim	أَوَدُّ
usitnim (novac)	أَفُكُّ	Izvolite!	تَفَضَّلُوا
takođe	كَذَلِكَ	sitnina	فَكَّةٌ

الدرس السابعُ

جَرىَ مُؤتمرُ العمال في دار النقابة . مِنْ بَيْنِ العمال فتيات و فتيان ، مُهَنْدِسُونَ وفَنِّيّونَ و مُمرضات و أطبّاءُ و بقية المهن . في عاصمةِ جمهوريةِ البوسنا و الهَرْسَكِ عدد كبير من الجوامع و المساجد و الحمامات و الآثار الاسلامية الاخرى . مكتبةُ جامعِ خُسْرَو بَك في مدينةِ سرايفوغنية بالكتب و المخطوطات العربية القديمة . رَحَلَ مدير هذا البنك الى الخارج . هل سكانُ هذه المدينة عرب أو عجم ؟ عمارة البريد هذه فاخرة . جلس الطلاب في غرفة التدريس و نظروا الى المدرّسِ بانتباه . وصل هذا الوفد الى يوغسلافيا أمسِ و مِنْ بينِ أفرادِ الوفد شباب و نساء . ظهر رئيسُ الوزراء الجديد أمام الصحفيين و شرح سياسةَ الدولة . دارُ هذا الرجل الطيّب واسعة و بعيدة من محطة السكةِ الحديدية ممثلو هذه الدولة ماهرون و نشيطون . بين طَيّاري شركةِ الخطوط الجوية هذه عرب و يوغسلاف . سيارة الشركة هذه خربانة . ما لونُ شعر دمية سميرة ؟ في هذه العمارة الفاخرة شركة الخطوط الجوية الكويتية .

a) Odredite rod genitivnih veza u tekstu.

b) Proširite genitivne veze, gdje je to moguće, pridjevima ili pokaznim zamjenicama.

v) Prevedite na arapski:

Automobil ovog čovjeka je nov. Djeca ovoga radnika stanovala su u glavnoj ulici. Dvije olovke ovog studenta su na stolu. Kuća ove žene je blizu glavne pošte. Nastavnici ove škole otišli su na stadion. Otišla su dva Ahmedova djeteta u park i tamo se igrala. Rukopisi ove biblioteke su veoma stari i vrijedni. Sjedila je studentkinja u fakultetskoj biblioteci i čitala. Fabrika aviona je daleko od prijestolnice. U vrtu ove lijepe kuće je puno drveća.

كلمات

mladić	فَتًى – فِتْيَانٌ	kongres	مُؤْتَمَرٌ – ات
ljekar, liječnik	طَبِيبٌ – أَطِبَّاءُ	bolničar	مُمَرِّضٌ
mesdžid	مَسْجِدٌ – مَسَاجِدُ	zanimanje	مِهْنَةٌ – مِهَنٌ
druga	أُخْرَى	ostaci	آثَارٌ

upravnik	مُدِيرٌ – مُدَرَاءُ	rukopis	مَخْطُوطٌ – ات
učitelj	مُدَرِّسٌ	poučavanje	تَدْرِيسٌ
predsjednik	رَئِيسٌ – رُؤَسَاءُ	omladina	شَبَابٌ
stanica	مَحَطَّةٌ – ات	politika	سِيَاسَةٌ
vazdušni, zračni	جَوِّيٌّ	predstavnik	مُمَثِّلٌ
vazdušne linije	خُطُوطٌ جَوِّيَّةٌ	Semira (žen. ime)	سَمِيرَةٌ
		kuvajtski	كُوَيْتِيٌّ

الدرس الثّامِن

نحن من مدينة مُجاوِرَة و لكن مصطفى أكبر مِن ابنِ المدير بسنتيْن . هي أصغرُ من وِدَاد بسنة . هذا الرجل ليبي الجنسية و تلك الْمرأة مصر ية . ألايامُ في الشتاء أقصر و في الصيف أطول . رَأيْنَا أجملَ المدن في العالم . اللغة العر بية الفصحى جميلة و في هذه اللغة مرادفات كثيرة . بلغراد أجمل مدينة في البلقان . سليمان أقوى من بين أطفال القر ية . عرفنا الادباء الاشهر ين اليوغسلاف و بين هؤلاء الادباء نساء كذلك . الخدمة الطبية في بلادنا جيدة بعد حرب التحر ير الشعبية . هذه المستشفيات عصر ية و مجهزة بأحدثِ أجهزةِ العلاج . قد سبق النظام الرأسمالي النظام الاشتراكي في بلادنا . اللغة العر بية من أفصح لغات العالم . شعره أطول من شعرها . الشتاء في هذا العام أبرد منه في العام الماضي و لذا لبسنا معاطف شتاو ية . هذا الاديب أشهر الادباء العرب المعاصر ين . في المجلس الاعلى وفود كثيرة و مندو بون من جميع نواحي الوطن . الطائرة أسرع من السفينة و السيارة .

عند الطبيب

- أَشْعُرُ بِوَعكةٍ وَ وَجعٍ ، أيْنَ أَجِدُ طبيباً ؟
- يُوجَدُ طَبيبٌ قَريب من فندقِنا...
- من فضلك تكَلَّمْ بِبُطْءٍ .
- هُنَا رَقْمُ تلفونِ الطبيب...
- وَيُؤْلِمُنِي كَذَلِكَ سِنّي ...
- طبيب الاسنان يعمل في العِيَادة المجاورة لِلفندق .

a) Promijenite u rečenicama na arapskom jeziku rod imenica i obratite pažnju na slaganja.

b) Napišite pet pridjeva u sva tri stepena (osnovni, komparativ i superlativ).

v) Prevedite na arapski:

Stariji sam od Semira dvije godine. Meha je najbrža učenica u školi. Ovaj automobil je brži i ljepši od onog. Najbolji radnici ove fabrike aviona otišli su na more. Ova planina je viša od one. Ovaj hotel je najljepši u našem gradu. U najvećim gradovima svijeta je (ima) mnogo automobila. Njegova kosa je crna, ali je moja duža. Ove godine ljeto je toplije od prošlogodišnjeg ljeta. Osjećam da je danas vrijeme toplije. Ibrahim je najstarije dijete u porodici ovoga radnika, a Semira najmlađa kći. Najviše putnika je na brodu. Gdje je najveći trg u ovom gradu?

كلمات

godina	سَنَةٌ - سَنَوَاتٌ	susjedan	مُجَاوِرٌ
sinonim	مُرَادِفٌ - ات	Vidad (žen. ime)	وِدَادٌ
bolnica	مُسْتَشْفًى - ات	oslobođenje	تَحْرِيرٌ
liječenje	عِلاَجٌ	opremljen	مُجَهَّزٌ
socijalistički	إِشْتِرَاكِيٌّ	kapitalistički	رَأْسَمَالِيٌّ
mantil	مِعْطَفٌ - مَعَاطِفُ	godina	عَامٌ - أَعْوَامٌ
savremeni	مُعَاصِرٌ	zimski	شِتَاوِيٌّ
poslanik	مَنْدُوبٌ	vrhovno vijeće	مَجْلِسٌ أَعْلَى
naći ću (nalazim)	أَجِدُ	kraj, strana	نَاحِيَةٌ - نَوَاحٍ
razgovarati	تَكَلَّمَ	nalazi se	يُوجَدُ
boli me	يُؤْلِمُنِي	lagano, sporo	بِبُطْءٍ

الدرس التاسِعُ

ظهرت ثلاثة أديان كبيرة في الشرق الاوسط . جَاءَ أحمد الى هذه البلدة قبل حبيب بأربعةِ شهور . في هذه الأسرة خمسة أولاد ، ثلاثة بنين و ابنتان . قرأتُ كتابَ « ثرثرة فوق النيل » لنجيب محفوظ في هذا الشهر . قد جَرىَ الحديث في هذه الندوة عن المعلقات السبع . في هذه القرية تسعة بيوت فقط . في الدرج ثمانية أقلام و كتابان و أربعة دفاتير . الاسبوع منقسم إلى سبعة أيام . في الأيام الستة الأخيرة قرأت كثيرا . مات أبوه قبل ولادته بثلاثة أشهر . ثمن هذا القميص تسعة جنيهات . تتكون يوغسلافيا من ست جمهوريات و الاقليميْنِ .

في البريد

- من فضلك أين صندوقُ الخطابات ؟
- لا أعلم و لكنَّ البريدَ قريبٌ من هنا .
- هل تدلني على طريق الى البريد؟
- نعم ، بكل سرور . بعد هذه الناصية على الجهة اليسرى يوجَدُ البريد . هل ترَى تلك العمارة ؟
- نعم ، شُكْراً جَزِيلاً.

— — — —

- أُرِيدُ إرْسَالَ الخِطابَيْنِ بالبريد المسجل .
- الى أين ؟
- الى يوغسلافيا .(السودان)
- أنْصَحُكُمُ الارْسالَ بالطائرة أيْ بالبريد الجوي .
- صَحِيح . هذا أسرعُ . كَمِ ٱلأُجرة ؟
- ستة و سبعون فِلساً .
- من فضلك و أين جهاز التلفون ؟ أُرِيدُ أنْ أتكَلَّمَ بالتلفون .
- تَفَضَّلُوا ، اُخْرُجُوا من تلك الحجرة .

a) U rečenicama na arapskom zamijenite brojeve drugim.

b) Prevedite na arapski rečenice u kojima će se uz brojeve do deset pojavi rječi: avion, pismo, zgrada, vrata, nedjelja, put.

كلمات

doći	جَاءَ - يَجِيءُ	vjera	دِينٌ - أَدْيَانٌ
Nil	النِيلُ	Habib (muško ime)	حَبِيبٌ
podijeljen na	مُنْقَسِمٌ إِلَى	mu'allaka (klasična pjesma)	مُعَلَّقَاتٌ
njegov otac	أَبُوهُ	umrijeti	مَاتَ - يَمُوتُ
sastojati se iz	تَتَكَوَّنُ مِنْ	funta	جُنَيْهٌ - ات
ti vidiš	تَرَى	pravac	جِهَةٌ - ات
slanje	إِرْسَالٌ	želim	أُرِيدُ
		preporučen; zapisan	مُسَجَّلٌ

الدرس العاشر

أعلمُ أنّ الطلاب يدرسون كثيرا . جعلنا هدفًا مهمًا في دراسة مواقف العلماء مِن زيادة الانتاج و تحسين ظروف حياة العمال . يدرس التلاميذ و لذلك ليس عندهم وقت فراغ . نشرت صحيفة « الجمهورية » البغدادية أنباء جديدة عن توتر الحالة في الشرق الاوسط . وصل الشعراء العرب في زيارة لزاغرب و قاموا بقراءة أشعارهم على الشباب . يعمل في بلدتنا ناس كثيرون في صناعة النسيج . الطالبات يسكُنَّ في دار الطلبة في الجِناح الخاص لهنَّ . يسكن هؤلاء الناسُ بالقرب من مكان عملهم . ما نضج التفاح و لكنه سينضج في الايام القليلة . رحل أصدقاءُ سهيل الى أسرهم و سيرجعون في الاسبوع القادم . يحرث الفلاحون مَزَارِعَهُمْ و نساءهم يعملن معهم . تصنع يوغسلافيا سيارات مختلفة الانواع . ينزل الركاب من الطائرة و يقصدون الى

التفتيش الجمرُكِيّ . لا ندرس تاريخ الاقطار العربية في الجامعة و لكنْ ندرس بقية العلوم المتعلقة بهذا الشعب أيْ بالعرب . تسرع السيارة في الطريق و الغبار يدخل أنوفنا . ستبحث اللجنة التنفيذية مساءَ اليومِ في مشروع تطوير الاقتصاد.

في الصَّيْدلِيَّةِ

- هل هُناكَ صيدلية في هذا الحي ؟
- نعم . في نهايةِ هذا الشارع الرئيسي تُوجَدُ صيدلية فاخرة ، فِيهَا أدْوِيَةٌ مُخْتلفة.
- من فضلكم أُرِيدُ شَيْئاً ضِدَّ الصُّداعِ و آلمِ الأسنان .
- هَلْ كُنْتُمْ عِنْدَ ٱلطبيبِ ؟
- لا . مَا كُنْتُ . سأدْفَعُ الأدويةَ من جيبي . كَمِ ٱلتَّكالِيفُ ؟

a) Zamijenite u rečenicama na arapskom prezent perfektom.
b) Promijenite u rečenicama broj subjekta i izvršite odgovarajuća slaganja.
c) Prevedite na arapski:

Odsješćemo u hotelu (koji je) blizu željezničke stanice. Nećemo ući u ovu sobu jer je mračna. Radujem se jer ću stanovati u glavnom gradu naše zemlje. Boli me glava pa neću ići u pozorište nego na stadion. Studenti će raditi ovoga ljeta u fabrici aviona i potom otići na planinu. Ušao sam u apoteku a službnik me ne gleda. Pošto sam uradio sve poslove vratiću se odmah. Šute ljudi i rade. Obući ću novo odijelo jer idem u posjetu svojim prijateljima. Vozićemo se različitim vrstama automobila.

d) Napravite rečenice pravilnim ukrštanjem ovih sintagmi:

مُوَظَّفاً فِي هذه ٱلكُلِّيَّةِ	فِي مَدِينَتِنَا
تَخْفِيضُ العُمْلَةِ	رَأَيْتُ طَالِباتٍ كثيرَاتٍ
فِي مَدَارِسِ القَاهِرَةِ	عَمِلْتُ مُهَنْدِساً
فِي هذه المَدِينَةِ	حَدَثَ اليَوْمَ
مَصْنعُ السَّيَّارَاتِ	أَظُنُّكَ

كلمات

proizvodnja	إِنْتَاجٌ	povećanje	زِيَادَةٌ
život	حَيَاةٌ	poboljšanje	تَحْسِينٌ
stanje	حَالَةٌ – ات	zategnutost	تَوَتُّرٌ
Suhejl (muško ime)	سُهَيْلٌ	baviti se (nečim)	قَامَ – يَقُومُ بِـ
koji se odnosi na	مُتَعَلِّقٌ بِـ	kontrola	تَفْتِيشٌ
razvijanje	تَطْوِيرٌ	izvršni	تَنْفِيذِيٌّ
lijek	دَوَاءٌ – أَدْوِيَةٌ	ekonomija	إِقْتِصَادٌ

الدرس الحادِي عَشَرَ

سيارته أسرع من سيارتي . غرفته مشمسة و أوسع من غرفتي . هل صديقك ذاك مهندس أو مُحامٍ ؟ مُخْتَبَرُكم أحدثُ من مختبرنا و فيه عددٌ من الاجهزة الغالية و المهمَّة . تبعد قريتُنا من المدينة حوالىْ نصفِ ساعة و لذا نركب الاوتوبيسَ أو القطار . هَلْ تعمل أختُكَ في صناعة النسيج أو مصنع الطائرات ؟ هل وجدته في الشارع أو في بيتك ؟ هل وطنك غني بالثروات الطبيعية ؟ ولده تلميذ في المدرسة الابتدائية و فيها مُدَرِّسُون ممتازون . نزل شعْرُها على الجبين و أخذتْ مشطاً من أُخْتِهِ . رأيتُهُ بالأمسِ في المسرح و بعد ذلك جلسْنا في الْمَقْهَى وَاجِباتي في هذا العام أكثر منها في العام الماضي . تنظر الفتاةُ إلى زميلتها بانتباه . بيوتهم جديدة و حديثة و لكنها بعيدة من مركز المدينة . عَاشَ هذا الرجل في صِباهُ في بلدةٍ مجاورة لمدينتنا .

في السُّوقِ

– أُرِيدُ أَنْ أَشْتَرِيَ الحِذَاءَ . مِنْ فَضْلِكَ ، أَرِنِي مِنْ هذا ٱللون .

– أَيُّ وَاحِدٍ ؟

– هذا ٱلأَسْوَد و لَكِنَّ الكَعْبَ عَالٍ عَلَيَّ شُوَيّه .

- هَلْ تَرْغبُون في هذا الأفْتَح شو يه ؟
- نَعم ، و هل عِنْدَكُمْ أَلْوَانٌ أُخْرى ؟
- نعم ، و لَكِنَّها أَغْلَى .
- لا يَهُمُّنِي إِذَا نَاسَبَنِي لَوْنًا وَ شَكْلاً .
- أَرْغبُ في أَنْ أَشْتَرِيَ هذا الزَّوْجَ بِٱلذَّاتِ . أينَ يَلْزَمُ الدَّفْعَ ؟
- عِنْدَ ٱلمَخْرجِ و هذا حِسابُكُم .
و أين يمكِنُنِي شِرَاءَ القُمْصانِ ؟
- تَفَضَّلُوا في الجِناح الأ يْمَنِ و هُناكَ أَنْوَاع مختلفة .
- شكراً جز يلاً و إِلَىَ اللقاء .

a) Promijenite rod zamjeničkih sufikasa u rečenicama na arapskom.
b) Promijenite broj zamjeničkih sufikasa u rečenicama na arapskom.
c) Prevedite na arapski:

Njihove sobe su blizu naših ali su sunčane i prostranije. Da li si vidio njihov najnoviji automobil? Vidio sam mnogo drveća u vašoj ulici. Članovi njene porodice uče i rade. Na aerodromu našeg glavnog grada mnogo je putnika. Njihova fabrika je najstarija i najveća u našoj republici. Da li je tvoj posao lakši od moga? Vaš gradić je poznat po (sa) proizvodnji različitih lijekova. Učio je četiri godine u njenom gradiću prije nego što je stanovao u našem kraju (kvartu). Njegova djeca se igraju u parku a on sjedi i čita novine.

d) Napravite rečenice pravilnim ukrštanjem ovih sintagmi:

فِي الشَّهرِ المَاضِي	السَّيَّاراتُ
رَسَائِلَ الى أَصْدِقَائِهِمْ	كُتب كثيرة
فِي الحَدِيقَةِ القَرِ يبَةِ مِنَ الجَامِعَةِ	جَلَسُوا و كتبوا
حَمْرَاءُ و صَفْرَاءُ	لَعِبَ الأَطْفالُ
في الغُرَفِ	رَجَعَ إلى بيتِهِ

كلمات

laboratorija	مُخْتَبَر	sunčan	مُشْمِسٌ
kafana	مَقْهًى – مَقَاهٍ	odličan	مُمْتَازٌ
kupim	أَشْتَرِي	Pokaži mi!	أَرِنِي

visok عَالٍ ž. r. عَالِيَةٌ malo شُوَيَّة

ne tiče me se لاَ يَهُمُّنِي pogodovati نَاسَبَ - يُنَاسِبُ

živjeti عَاشَ - يَعِيشُ

الدرسُ الثَانِي عَشَرَ

لِهذا البرنامجِ مكان خاصٌّ بِمَا يخدم أهدافَ و مصالحَ الطرفين . كل رجل ينظر إلى ما يفعل حَتَّى ينجحَ في حياته . يبذل العالمُ كُلُّهُ جهداً كبيرا في حماية السلام . جميعُنا نفرح لِأَنَّ اسماعيلَ نجح في الامتحان . رَأَيْتُ صديقاً ألعبُ معه الشطرنج كُلَّ أسبوع . إنّ كلَّ لغةٍ صعبةٌ و لكنّا نرغب في معرفة اللغة العربية . عقد مجلسُ الأمن جلسةً استثنائية حَضَرَها كلُّ مندوبي البلدان الافريقية . كلُّ المواطنين يعرفون واجباتهم و حقوقهم . كرهْنَا هذا الانسانَ اَلّذي ما سمعنَا منه غيرَ الأوامر . نعرف كلَّ شخصٍ في هذه البلدة . يُدْعَى العصرُ اَلّذِي سَبَقَ الاسلامَ بالجاهليّة . ظهر في الاستفتاء الذي جَرَى أمسِ أَنَّ أكثريةَ الشعب وافقتْ على الدستور الجديد . الولد الذي يحمله بين ذِرَاعيْهِ ليسَ ولدي . هل كتبتم ما قلتُ لهم قبل يومين . انّهم الذين يسكنون في هذه العِمارة المريحة . كلُّنا نرغب في تَصْويرِ أَنفسِنا أرفعَ و أحسن و أجمل مِمَّا نحن في الواقع . أصبحتِ المدينةُ التي زُرْتُهَا في العام الماضي أجملَ و أوسع . نشرتْ هذه الجريدةُ مقالةً عنوانُها « عن الوحدة الاسلامية و أهداف الشعوب العربية ».

a) Promijenite rod subjekta u odnosnim rečenicama na arapskom jeziku.
b) Prevedite na arapski:

Nisam znao da je ovaj čovjek koji sjedi u parku i čita časopis "Republika" njegov prijatelj. Vidjela sam čovjeka koji je napravio ovu stolicu. Svi službenici fakulteta rade na svojim radnim mjestima. Svake nedjelje putujemo na selo. U ovoj visokoj zgradi, u kojoj stanuje moja koleginica, radi mnogo ljudi. Papir koji sam dodirnuo je žut. Svaka kuća ima poseban ulaz. Građani su se složili s novim programom vlade. Torbu koju smo nosili našli smo na našem putu prema centru grada. Sto koji nosimo je vrlo težak; zato ga nosimo nas četvorica.

كلمات

إِسْتِثْنَائِيٌّ vanredan   جَرَتْ od جَرَى – يَجْرِي teći

قُلْتُ od قَالَ – يَقُولُ reći (rekao, -la sam)

إِسْتِفْتَاءٌ anketa; referendum

الدرس الثالثُ عَشَرَ

قد بلغتْ ابنة صديقتي الخامسةَ مِن عمرها . رحل الامين العام للجامعة العربية في التاسع من الشهر الماضي لِلْقِيَامِ بزِيارة رسميَّة إلى البلدان العربية . إنَّ الطابقَ الثامن عالٍ عَلَيْنَا ولِذَا بحثْنا عن شقَّة في الطابق الثاني أوِ ٱلثالث . يسكن زميلنا في العمارة الثانية على الجهة اليُمْنَى مِن هذا الشارع . هذا ثانِي الفلم مِنَ ٱلسلسلة عن حربِ ٱلتحرير الشعبية . نسكن في نفسِ المدينة ٱلَّتِي سكن فيها كاتب مشهور . هذا ثالثُ الديوانِ لِلشاعر الايطالي المشهور . وصل الوفد اليوغسلافي في العاشر من الشهر الجاري في زيارة وُدِّيَّة لِلبلاد العربية . كمْ رجلاً رَأَيْتُمْ بالأمس في هذه السَاحَة ؟ بدأ الاجتماع السياسي بين الطرفَيْن في الساعة التاسعة صباحاً . سيركبون القطار السريع في الساعَة العاشرة مساء

ذهبوا الى نفس المدرسة التي درسوا فيها أثناء اقامتهم في هذه المدينة . أَخَذُوا من نفس الخبزِ ٱلَّذِي أكلتُمُوهُ أَنْتُمْ بالامس . هذه السيارة من نفس الطراز الذي صنعه هذا المصنع من قبْلُ .

في ٱلمَطَارِ

– يَبْدُو أَنَّ ٱلطَائِرَةَ مُتَأَخِرَةٌ قليلاً ؟

– نعم ، سَتَقُومُ الطائرةُ إلى دمَشْقَ بَعْدَ الظهر .

– أَمَامَنَا وقتٌ كافٍ . أَذْهبُ لِشِرَاءِ السجائرِ ، هَيَّا بِنَا .

– أ نحضرُ هنا بعدَ قليل ؟

- نذهب أَوَّلاً إلى قَاعةِ التَدْخِين .

- سوف نَبحثُ عَنْهُ .

هَلْ رَأَيْتَ مَطْعمًا ، أَشْعُرُ بالجُوعِ الفَظِيع .

- و انا كذلك . هذا وقتُ الغداء .

- إِذَنْ لِنَأْكُلْ . إِنِي أُحِبُّ مأكولاتٍ عربيةً ، لأنَّها لذيذة . أَ لَيْسَ كَذَلِكَ ؟

- مُوَافِقٌ جِدًّا .

a) Prevedite na arapski:

U koliko sati leti avion za Bagdad? Avion polijeće u 21 h. Da li stanuješ na osmom ili devetom spratu ove visoke zgrade? Koliko ima djece u vjašoj porodici? Da li si ga tražio u susjednoj sobi? Koliko puta si posjetila glavni grad moje domovine? Otišli smo u istu varoš koju smo posjetili i prošle godine. Ustao je u 7 h i 20 minuta, oprao ruke i otišao na posao. Ovaj avion, koji si vidio, napravili smo ja i moj najbolji prijatelj. Islam je treća i posljednja vjera koja se pojavila na Bliskom istoku. Devetog ovog meseca putujem u Kairo koji nisam vidio otkako sam se vratio u domovinu. Rekao sam treći put ali nije čuo.

b) U rečenicama, u kojima je to moguće, promjenite rod subjekta.
Pazite na slaganja!

c) Napravite rečenice pravilnim ukrštanjem ovih sintagmi:

أهمِيّة كبيرة	مَشارِيع تَطْوِيرِ الاقْتِصَاد
في دار النِّقَابَةِ	أجْهزَةُ العِلاَجِ
حَدِيثة و غالية	الطائرة
تَعْمَلُ في كلِّ يَوْمٍ	جَرَى المُؤْتَمَرُ
تنزل في كلِّ الجُمعَةِ	لِصِنَاعَةِ النسِيجِ
سَنَبْحَثُ في	هذا اَلمُخْتَبَرِ

كلمات

bavljenje	قِيَامٌ بِـ	opšti, opći	عَـامٌ
poznat	مَشْهُورٌ	posjeta	زِ يَـارَةٌ – ات
prijateljski	وُدِّيٌ	tekući	جَارِيَةٌ ž. r. جَـارٍ
sastanak	إِجْتِمَاعٌ – ات	trg	سَاحَةٌ – ات

izgleda, čini se	يَبْدُو	boravak	إِقَامَةٌ
dovoljan كَافٍ ž. r.	كَافِيَةٌ	zakasnio, zaostao	مُتَأَخِرٌ
Hajdemo!	هَيَّا بِنَا	kupovina	شِرَاءٌ

الدرس الرابع عشر

إنَّ عددَ البلدان غيرِ ٱلْمُنْحَازَةِ يَزِ يدُ من سنةٍ لِأخرى . أحمل اليه بعض الفواكه و الحلوى . الذكرى صورة من صور للقاء . يعمل بعض الناس في الصناعة و بعضهم في التربية . مِنَ ٱلْمُتَوَقَّع أَنْ تنزلَ الطائرةُ في مطار بلغراد أو غيرِهِ . سَاقَ السائق بسرعة جنونية و قطع بضعة كيلومترات قبلَ أنْ دخل قر ية . كُنْتُ معها بعضَ الوقت ثم ذهبت الى عملي . لعل هذا أَحدُ الاسبابِ ٱلّذي يجعلُها تنجحُ في مهمتها . فتح الفتى أحد الابواب و دخل غرفةَ مظلمة . بالرغم من بعض علاقاته مع الطرفين فَمَا أفلح في مهمته . تعرف هذه الفتاة عدة لغات منذ طفولتها الباكرة . قَبِلَ معظم البلدان سياسة عدمِ الإِنْحِيَاز . قد شرحَ بعْضَ أفكاره في إِصْلاَحِ التعليم و الثقافة . هذه الارض غير صالحة للزراعة و لذا تركها الفلاحون .

فى الفندق

– مَسَاءُ ٱلْخَيْرِ .

– مَسَاءُ النُّورِ .

– نُرِ يدُ غرفةً...

– غرفة بالسر ير ين ؟

– و بالحمام . تَلْزَمُنَا لِمُدَّةِ يومين .

– تَفَضَّلُوا ٱلمِفتاح .

– و بكم هذه الغرفة في اليوم الواحد ؟

– تسعُ جنيهات مع الفطور و تَنَاوُلُ الفطور من السابعة حتى التاسعة .

- مُمْتاز . مُوَافِقُونَ .

- أرْجُوكُمْ جَوازَ السفرِ .

- و ما رقمُ غرفتي ؟

- رقم الغرفة مكتوب على المفتاح .

- و أين خادمة الغرفة ؟

- الخادمة غائبَة و سترجع بعد قليل .

في أيِ ساعةٍ يكون الغداءُ و العشاءُ ؟

- مِنَ ٱلواحدةِ حَتّى الثالثةِ و العشاءُ مِنَ ٱلسابعةِ إلىَ التاسعة .

a) U rečenicama, u kojima je to moguće, promijenite rod subjekta i izvršite ostala slaganja.

b) Prevedite na arapski:

Neki uslovi nisu pogodni za poljoprivredu. Naš narod je prihvatio politiku nesvrstavanja. Naučila je nekoliko stranih jezika, ali želi da nauči još neki. Znali smo neke ljude u ovom kraju (kvartu). Izgubio sam ključ od svoga stana, pa mi je pomogao jedan čovek da ga nađem. Čuo sam da je neko došao, ali nisam mogao da izađem iz sobe. Ova voda nije pogodna za piće, pa smo zatražili od njih mlijeko. Ostavili smo naš novi auto na jednom parkingu (arapski: mjesto za automobile). Neko dijete mi je uzelo ključ, pa sam otišao do svoga prijatelja. Uprkos nekih loših uslova uspjeli smo da položimo sve ispite. U nekim gradskim ulicama nema drveća.

c) Napravite rečenice pravilnim ukrštanjem ovih sintagmi:

وَجدُوا مُشْكِلَة	في مَصالِح الطَّرَفَيْنِ
لَيْسَ مِنَ الضَّرُوري	جَلْسَة استِثْنائية
قَدْ بَحثُوا	كل مَنْدُوبٍ
حَضَرَ في الصَّبَاح	أنْ نُنَاقِشَ ذَلِكَ
له سَيَّارَة	عَنْ مَكْتَبَةِ هذا الجَامِعِ
	من نَفْسِ ٱلطِّرَازِ
	صَنَعَهَا هُوَ بِنَفْسِهِ

كلمات

نُرِيدُ	želimo	تَنَاوُلٌ	uzimanje; obuhvatanje
مُوَافِقٌ	saglasan	يَزِيدُ	povećava se
غَيْرُهُ	neki drugi	صَالِحٌ لِـ...	povoljan, pogodan

الدرس الخامس عشر

كَانَ لي أَصْدِقَاء كثيرون في هذه الكلّيّة . هذا الرجل ممثلنا لَدَى منظّمة التعاون الاقتصادي . كان في العشاء طعام متنوع مِثْلَ : الفراريجُ المشوية و الجبن و الزبدة و الأرز و التين و فواكه أخرى . كانت مشغولة بقراءة الرواية الجديدة ٱلَّتِي حصلتْ عليها منذ يومين . قد يكونُ هذا المشروعُ أفضل من المشروع ٱلَّذِي قبِلْناه في العام الماضي . كُنَّا مَسَاءَ الأَمْسِ في السينما مع أصدقائِنا العرب . إنَّ الظلام في غرفة التدريس كثيفٌ . قَبْلَ أَنْ نجحْنا كُنَّا في الفصل الثاني . كنا تلاميذ مجتهدين و جيّدين مع أننا درسنا في ظروف سيئة . ستكون علاقاتنا السياسية و الاقتصادية و الثقافية أمتن مما كانت من قبْلُ . كانتْ سميرة مسرورة لِأَنَّها صارتْ في الصف الرابع . كُنْ نشيطا و لا تركبْ سيارتك كثيرا فستكونُ صحتك أحسن .

لِقاءٌ مع صديقٍ عربي

- أَلسَّلَامُ عَلَيْكُم . أين أقربُ السينماتِ في هذا الحي ؟
- أَرَاكَ أجنبيًا ، مِنْ أين أنت ؟
- أنا من يوغسلافيا .
- أَهْلاً و سَهْلاً بِكَ . اني أُحِبُّ وطنَكَ . سمعتُ كثيراً عنه . ما ٱسمُكَ ؟
- إسمي مِيلاَنْ و ما اسمك أنت ؟
- رشيد . فرصة سعيدة ، أخي . أيَّ نوعٍ من الأفلام تُحِبُّ ؟

- لستُ أدْري بِالضَّبْطِ . أُرِيدُ التَرْوِيحَ فَقَطْ .
- هل تسمحُ أنْ أصحبَكَ ؟ لي وقت فراغ .
- بكلِّ سرورٍ .

a) Promijenite, gdje je to moguće, lice koje nešto ima ili posjeduje u rečenicama na arapskom jeziku.

b) U dijaloškom tekstu promijenite, gdje je moguće, lica muškog roda u ženski i izvršite ostala slaganja.

c) Prevedite na arapski jezik:

Mada smo imali loše uslove položili smo ispite za drugu godinu (arapski: uspjeli smo u ispitima!). Iduću godinu imaću novu kuću, pa se zbog toga radujem. Ovaj plavi automobil ima četvora vrata i može da preveze pet putnika (može ući u njega! — ar.). Imamo dobro zdravlje, jer smo svake godine preko zime išli na planinu. Iako imam mnogo prijatelja idem sam u pozorište. Ona je bila najbolja radnica u našoj fabrici, mada ima u kući troje djece. Da li imate slobodnog vremena da idete s nama na more? U toku cijelog dana smo bili zauzeti, ali smo naveče otišli u restoran i jeli ukusnu hranu. Da li ste ga ranije poznavale? Mada smo ga vidjele nekoliko puta ranije ga nismo poznavale. Da li se raduješ zato što ćeš putovati najmodernijim avionom?

كلمات

saradnja	تَعَاوُنٌ	organizacija	مُنَظَّمَةٌ
pečen	مَشْوِيٌّ	raznovrstan	مُتَنَوِّعٌ
prošli	مَاضٍ ž. r. مَاضِيَةٌ	ući (u vozilo)	رَكِبَ
radostan	مَسْرُورٌ	loš	سَيِّءٌ
zdravlje	صِحَّةٌ	postati	صَارَ - يَصِيرُ
volim	أُحِبُّ	vidim te	أَرَاكَ
zabavljanje, odmaranje	تَرْوِيحٌ	znam	أَدْرِي
		sa zadovoljstvom	بِكُلِّ سُرُورٍ

الدرس السادس عشر

السنةُ منقسمةٌ الى اثنيْ عشرَشهراً و كلُّ شهر الى ثلاثين أو واحد وثلاثين يوماً. مَضَى مِن نهاية الحربِ العالمية الثانية خمسٌ وثلاثونَ سنة و لكنَّ الناسَ يذكُرُونَهَا بِرُعْبٍ . تشمل هذه الروايةُ أكثرَ مِن خمس وتسعين صفحة . أنا أصغر مِنْك بعشرين عاما . انّ الدقائقَ الثلاثين التي جلستُ أثْنَاءَهَا قربَهُ جعلتْنِي أفهم أنَّهُ انسان مِثلي تماماً . يبلغ الانتاجُ اليومَ في بلدنا تسعة وتسعين طناً من الحديد في كلِّ يوم . جاء الى هذا المستشفى أربعة وستون جريحا بعدَ الكارثة التي حصلتْ في الملعب أثناءَ المباراة في كرة القدم . وجدتْ خدمةُ الاسعاف في موقف المعركةِ ستّةً وثمانين قتيلا . هذه الحفلةُ مُنَظَّمَةٌ بمناسبةِ مرورِ خمسٍ و أربَعِينَ سنة على تأسيس مجلة الطليعة . حصلتْ هذه الأديبة على جائزة أدبية و أصبحتْ شهيرةً في بلادنا .

في المطعم

- هذا المطعمُ فاخر جدًّا . لِنَدْخُلْهُ ، ما رَأيُك ؟
- و اللهِ أشعرُ بالجوع الفظيع و أَكَادُ أمُوتُ من ألجوع .
- أين نجلس ؟
- هذه المنضدة مناسبة و قريبة من النافذة .
- يُمْكِنُنَا أنْ ننظرَ الى المَارَّةِ في الشارع .
- فكرةٌ مُمْتَازَةٌ ، أ لَيْسَ كذلك ؟
- نَعَم ، أُنْظُرْ الى قَائِمَة الطعام .
- يا غرسونُ ، أُحْضُرْ بِسُرْعَةٍ . إنّي جوعانُ جدًّا .
- تَفَضَّلُوا .
- إنْصَحْنَا ، أرْجُوكَ ، ماذا نَأكُلُ مِنَ الطعامِ العربي ؟
- مطعمُنا مشهور بِتَحْضِيرِ الكَبَابِ و لحمِ الخروف .

- أَخْضِرْ لَنَا ، من فضلك ، ما تُرِيدُ ، فَاصُولِيَا مَثَلاً .

- هل تُرِيدُونَ بعضَ المشروبات ؟

- نعم ، أَحْضِرْ لنا كذلك عصيرَ العنب و قليلاً من الخمر .

a) Napišite na arapskom koliko ima prozora, vrata, stolica i stolova u vašem stanu i na vašem radnom mjestu.

b) Imaš li pasoš kod sebe? Mada sam ga izgubio, našao sam ga zajedno sa jednim prijateljem. Koji je broj tvoga pasoša? Ne znam tačno, ali su mu dva poslednja broja 99. Juče se dogodila jedna velika nesreća na glavnom putu za granicu. Ove godine dobićemo dug odmor, jer smo radili mnogo. Ko je dobio od vas najbolju ocjenu na ispitu? Nisam znao da je ova žena poznati pisac. Bio sam na toj proslavi sa svojim najboljim drugovima. Mada smo toga dana radili mnogo, naveče smo otišli u jedan od najpoznatijih restorana u našem gradu.

كلمات

s užasom	بِرُعْبٍ	pasulj	فَاصُولِيَا
Boga mi!	وَ اللّٰهِ	gvožđe, željezo	حَدِيدٌ
prva pomoć	خِدْمَةُ الإِسْعَافِ	takmičenje-utakmica	مُبَارَاةٌ – مُبَارَايَاتٌ
osnivanje	تَأْسِيسٌ	povodom	بِمُنَاسَبَةِ
nagrada	جَائِزَةٌ – جَوَائِزُ	časopis	مَجَلَّةٌ – ات
samo što ne umrem	أَكَادُ أَمُوتُ	lista	قَائِمَةٌ

الدرس السابع عَشَرَ

حَاوَلَ أَنْ يلبسَ قميصهُ الجديد و بعد ذلك خلعه و رَمَى به الى شقيقه الصغير . يَسُرُّنَا أَنْ تشغلُوا وقتَ فراغكم بالنشاط الرياضي و الثقافي و الاجتماعي . لا تطلبَا ما لَيْسَ في حَقِّكُمَا و كُونَا مُتَوَاضِعَيْنِ دائماً في مطالبكما . أُنْظُرْ الى السفينة و سَتَرَى على ظهرها مسافرين كثيرين يرقصون و يسبحون في المسبح . اشربوا كلَّ يومٍ كُوباً مِنَ اللبنِ و بعدَ ذلك اذهبوا الى أعمالكم . أكتب إِنْذاراً لِأَنَّ كثيرا مِنَ الناس لا يعرفون عن هذا الخطر . لا تركضن لِكَيْ لا تعثرن في

طريقِكن . سمحتْ له أن يذهب معي الى السوق . لا تضحكْ عِنْدَمَا تَرَى شيئا غريبا . ليتركْ ، قبل أن يرجع الى البيت ، هذه الرسالة عند سَمَّال . اشرحوا له ما هو ٱلَّذي يَجِبُ أَنْ يفعل . لا تسمحي له بِمُرَافَقَتِكَ اليوم الى المسرح . لم يبحث عن هذا الشارع مدة طويلة لانه كان في هذه المدينة من قبل . ذهبتْ لتبحث في السوق عن بدلة جديدة . لم أرغب في أن يحدث أيُّ تشويش وسوء ٱلتَفَاهُمِ بيْنَنَا وَلِذَا عدلتُ عن الحديث .

a) Sve glagole u rečenicama napišite u imperativu za 2. lice oba roda i u oba broja (jednina i množina).

b) Prevedite na arapski:

Objasni mi, molim te, gdje se nalazi ta ulica? Željeli smo da odemo u posjetu jednom drugu u bolnici, ali smo toga dana bili veoma zauzeti. Bili smo radosni, jer nam je došao u posjetu otac našeg druga. Prije nego izađeš, donesi nam papir i olovku. Nisam želio da se dogodi kakva nesreća. Ne pijte ovu vodu, ona nije dobra za piće. Prije nego dođeš (ž. r.), napiši pismo svojim roditeljima. Potražite ovu kuću u susjednom kvartu. U ovoj kafani smo sinoć pili odličnu kafu, pa se nadamo da ćemo i danas. Neće se dogoditi nesporazum, jer smo dobri prijatelji još od djetinjstva.

c) Napravite rečenice pravilnim ukrštanjem ovih sintagmi:

قَبْلَ أَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ	مَكْتَبُ هذه الجَامِعَةِ
غنية بالكُتُبِ القديمة	إني مُسْتَعِدٌّ اليَوْمَ
تُجّار مَاهِرُون	تَصْنِيعُ العَالَمِ الثَّالِثِ
لِلسَّفَرِ و اشْتَرَيْتُ تَذْكِرَةً	سُكانُ هذه البِلاَدِ
مُهِمَّة هَامَّة	له مَكْتَبَة
يَسْتَعْمِلُهَا أُسْبُوعِياً	تَنَاوَلَ الفُطُورَ

الدرس الثامِنَ عَشَرَ

متى تناقَش قضايا تسجيلِ الطلاب الجدد في الجامعة ؟ لا أعمل إلاّ ما يُطلب اليّ . دُهشتُ عندما سمعت أنّ الحصول على جواز السفر يَحْتَاجُ إلى الانْتِظَار شهراً كاملا . نشرَتِ الجريدة متأخرةً بسببِ حريق حدثَ في المطبعة . قُتل ذلك الرجل في تَنَازُعٍ قبلَ عدة أيام . قُبض على اللصوص بسرعة بعدَ حادثِ السرقة في مخزن كبير . لا يُسْمَحُ بالدخول في هذا المصنع التابع للجيش لشخصٍ غيرِ رسمي . فُقِد هذا الدفتر قبلَ أيام قليلة و لكنَّا ما عثرنا على صاحبه حتى ٱلآن . كان هذا العمل يهدف لأن يكون موسوعة أولى عند العرب تشمل جميعَ ما عُرف من العلوم المختلفة . رُفع العلم الاخضر على عمارة المجلس ٱحْتِجَاجًا لِضغط ٱلإسْتِعْمَارِ بينَ الأجانب .

1. Sve pasivne rečenice pretvorite u aktivne.
2. Iz arapskog teksta izvadite zbirne imenice i dajte njihovu jedninu.
3. Prevedite na arapski:

Jabuke u Sulejmanovom vrtu su najljepše u našem selu. Mravi su vrlo vrijedne životinje. Ovo pismo je napisano prije dvije sedmice. Čuo sam da je ovaj pasoš ukraden. Da li su našli automobil koji je ukraden prije dva dana? Objavljena je ova enciklopedija prije deset godina.

كلمات

يَحْتَاجُ إلىَ	zahtijeva	إنْتِظَارٌ	čekanje
تَنَازُعٌ – ات	sporenje, svađa	تَسْجِيلٌ	upis
حَتّى الآنِ	dosada	مَوْسُوعَةٌ	enciklopedija
أُولَى	prva	إحْتِجَاجاً	protestvujući

الصناعة في سورية

سُورِيَةُ قُطْرٌ زِراعِيٌّ أَرْضُهُ خِصْبَةٌ ، وَ الأَنْهارُ جارِيَةٌ فيه ، وَ الأَمْطار كافِيَةٌ ، وَ السُّهُولُ فَسيحَةٌ و التُّرْبَةُ غَنِيَّةٌ .

سُكّانُ هذِهِ البِلادِ عَامِلُونَ مَاهِرُونَ ، عَرَفُوا كَيْفَ يَسْتَفِيدُونَ مِنْ حاصِلاتِ

أَرْضِهِمْ وَ صُوفِ مَواشيهِمْ ، تَسِيرُ حَرَكَةُ التَّصْنيعِ في هذا القُطْرُ العَرَبيِّ بِسُرْعَةٍ وَ نَشاطٍ . فَالمَشْروعاتُ كَثيرَةٌ ، وَ تَنْفيذُها سائِرٌ بِدقَّةٍ وَ إتْقانٍ .

مَعامِلُ دِمَشْقَ كَثيرَةٌ ، مِنْها مَعامِلُ الغَزْلِ وَ النَّسيجِ و صُنْعِ الزُّجاجِ وَ الإسمَنْتِ . وَ كَذلِكَ الأمْرُ في حَلَبَ وَ سائِرِ المُدُنِ . وَ مَعْمَلا السُّكَّرِ في حِمْصَ وَ دِمَشْقَ مُسْتعِدّانِ لتقديمِ ما تَسْتَهْلِكُهُ سُورِيَّةُ مِنَ السُّكَّر .

كلمات

stoka	مَاشِيَةٌ – مَوَاشٍ	koriste (se)	يَسْتَفِيدُونَ
industrijalizacija	تَصْنِيعٌ	ići	سَارَ (يَسِيرُ)
ostali, drugi	سَائِرٌ	izvršenje	تَنْفِيذٌ
spreman (za)	مُسْتَعِدٌّ لـ	savršenstvo	إتْقَانٌ
trošiti (za namirnice)	إسْتَهْلَكَ	pružiti	تَقْدِيمٌ

الدرس التاسِعَ عَشَرَ

ليس هذا الزجاجُ من نوع غيْرِ قابلٍ للكسر . لست مدرّسا لانني درست في كلية الحقوق و الاقتصاد . ليست هذه الدراسة نافعة كما كُنّا نَظُنُّ قبل قراءتها . لسنا مسرورين بهذه الرحلة لاننا ذهبنا الى هناك مرّاتٍ و مرّات . ليست هذه الجلسة كافية لحلّ كافة المسائل المطروحة أمامَ حياة مجتمع حديث . مكثتُ مرّةً في قريتي أسبوعاً كاملا رَأَيْتُ خلاله أصدقائي مرّةً واحدة . ليس له حقّ في أنْ يشتمَ النّاسَ الاخرين قبل أن يسمع كلامهم . يبلغ نهرُ النيلِ أكثر من عشرة أَضْعَافِ طولِ نهرِ « سافا » . مصنع أخي كبير و لكنّ مصنعنا له ضعفُ عددِ العمال و الموظفين . ليست تلك الحشرة أكبر من رأس دبوس . ليس من الضروري أن تأخذ الحكومة قرضاً جديدا بسببِ ٱزْدِيَادِ دخل الدولة لهذا العام

ليس من الغريب أنّ جميع الأجوبة صحيحة لأنَّ فريقا واسعا من الخبراء عمل فيها . هرب ذلك المجرم من السجن ثلاثَ مرّات في هذه السنة . ليس هذا ٱقْتِرَاحاً رديئاً و لذا قبلْنَاهُ بِكُلِّ سرور .

Prevedite na arapski:

Nije čudo što su otišli u bioskop, jer su se danas veoma umorili. Nisam inženjer, ali moj stariji brat studira da bude inženjer. Mnogo puta sam slušao priče o njemu, ali sam se iznenadio, kada sam ga vidio. Koliko puta ste bili u tom gradu? Ova kuća nije velika, ali sam dugo stajao pred njom zadivljen. Nisu zadovoljni (srećni) onim što su našli u toj robnoj kući. Ove godine sam četiri puta putovao u inostranstvo. Nisu bolničarke mada mnogo znaju o različitim bolestima. Nema potrebe da učiš više od pet sati dnevno. Danas su bili tri put kod nas.

كلمات

مُجْتَمَعٌ	društvo	ظَنَّ - يَظُنُّ	misliti
جَوَابٌ - أَجْوِبَةٌ	odgovor	إِزْدِيَادٌ	povećanje
		إِقْتِرَاحٌ	predlog

الدرس العشرون

لقد حصلتْ هذه الكارثة في السادس و العشرين من الشهر الجاري . إنّ الشعوب في الشرق الاوسط لها حضارة عتيقة ذات أثرٍ عميق في تاريخ العالم باسره . جاء أبوه و جلب معه رزمة من الحاجات اللازمة للحياة في مدينة كبيرة مثل هذه المدينة . قبلتُ أخاها بالرغم من أني كنت مشغولاً في ذلك اليوم . هذه البناية عبارة عن ٩٩ منزلاً و لي صديق يسكن في الطابق التاسع عشر . لن أجلس في الصف الواحد و الثلاثين لانني قصير البصر . ظهر هذا التيار في النصف الثاني من القرن السابع عشر و تَحَوَّلَ الى الاِتّجاهِ السياسي و القومي و الديني . في السورة الثامنة عشر من القرآن الكريم يُذكر بطل و شخص اسمه ذو القرنين و بعضهم ينسبه الى الإسكندر المقدوني ، الملك الذي فَتَحَ أراضِيَ وَاسعة . هذه الطبعة ثانية و ثلاثون و لم يكنْ هناك كتاب نجح عند القراء بمثل هذه الدرجة . درستْ أختي في المعهد الاعلى للزراعة و بعد أن تَخَرَّجَتْ فيه حصلت على لقب مهندسة في الزراعة . لمّا بلغ الاثنين و الاربعين من عمره غيّر اَهتِمَامَاتِهِ و اَختِصَاصِهِ و بدأ يعملُ في حقل الإخْتِرَاع لم تبلغ سيايةُ عدم الإنْحِيَاز العشرين من عمرها بعدُ و لكنّها أصبحتْ دافعاً هامّا في تَحَرُّرِ البلدان العديدة من سيطرة الدُّوَل الكبرى عليها .

1. U rečenicama u kojima su upotrijebljeni brojevi iznad 20, zamjenite ih brojevima od 11—19. Obratite pažnju na slaganje.

2. Prevedite na arapski:

Naš otac je stariji dvadeset godina od njihovog oca. Bili smo u Kairu i ostali 25 dana, a otputovali smo u dvadeset sati. Ova zgrada ima 23 sprata. Ona je najviša u našem gradu, a njegov tast (punac) stanuje na dvadeset drugom spratu. Onaj čovjek koji sjedi u 33. redu je moj prijatelj.

كلمات

pravac, tendencija	اتّجاه – ات	pretvoriti se, preći	تحوّل – يتحوّل
izaći, diplomirati	تخرّج في ، من	najviši	أعلى
zanimanje, pažnja	اهتمام – ات	promijeniti	غيّر – يغيّر
pronalazak	اختراع – ات	specijalnost	اختصاص – ات
postati	أصبح – يصبح	nesvrstanost	عدم الانحياز
osloboditi se	تحرّر	važan	هامّ

1. أَرْضٌ — zemlja, teritorija u mn. glasi أَرَاضٍ i ovaj oblik važi i za gen. dok se u ak. čita أَرَاضِيَ jer kosa nunacija IN ne pripada korjenu riječi.

الدرس الواحد و العشرون

سنَبحث عنهم الى أن نَجِدَهُمْ . مِنَ ٱلمتوقّع أنْ تنزل الطائرة القادمة من روما في الساعة العاشرة مساءً . يوسف جالس في الحديقة و أخته تكتب خطابا في غرفتها . أ أنتم قانعون بأنْ تحصلوا على الكتب اللازمة للدروس ؟ درستْ طولَ هذا اليوم لتكون قادرة على أن تنجح في آمْتِحَانَاتِ الفصل الثاني في كلية الطِّبّ . كنت طالبا قبل أن أصبحت طبيبا . لقد كان أحمد شوقي شاعرا عظيما يُدْعَى أمير الشعراء . الراعي الجيّدُ ساهر على قطيعه و كلبُه حارس أمين مع أن كفّه الواحدة مبتورة . هذه الغرفة التابعة لتلك الشقة مفروشة ببسط جميلة و ثمينة . دخلَ النورُ الساطع من خلال نافذة الغرفة . سوف لا أدخل البيت لأنّ بابه مغلوق . سيبحث المجلس التنفيذي صباح يوم الخميس في مشروعات صناعية جديدة . نظروا اليهم من خلال نافذة الغرفة المفتوحة . قرأتْ ايمان مجلّة نسائية

جالسةً في أحد الكراسي المُر يحَة الموجودة في قاعة المُطالَعَة . نظرتْ اليه واقفةً على حافة الساحل ثمّ لفتتْ نظرها الى المنظر الجميل و الأفق المغروق في البعد

ستعقد نقابة العمال جلسة يحضرها جميع أعضاء اللجنة التحضير ية للمؤتمر القادم .

1. Aktivne rečenice pretvorite u pasivne.

2. Rečenice u kojima su upotrijebljeni aktivni i pasivni particip zamjenite pasivnim ili aktivnim rečenicama.

3. Prevedite na arapski:

Iduće sedmice ćemo dobiti veliki broj novih časopisa i knjiga. Prozor je zatvoren a vrata su otvorena, pa sam ga čula kada je ušao u susjednu sobu. Za svakodnevni život su potrebne mnoge stvari. Da li će ovaj ekonomista istraživati pitanje povećanja dohotka i proizvodnje? Da, ali je on sada veoma zauzet. Politika nesvrstavanja je prihvaćena od većine zemalja trećeg svijeta. Čitao sam novine stojeći pred robnom kućom.

4. Od svih glagola koji su upotrebljeni u ovoj vježbi napravite aktivne i pasivne participe.

كلمات

očekuje se	مِنَ المُتَوَقَّع	nalazimo, naći ćemo	وَجَدَ - يَجِدُ
ispit	إمْتِحَانٌ - ات	avion	طَائِرَةٌ - ات
udoban, komforan	مُرِيحٌ	pastir	رَاعٍ - رُعَاةٌ
pripremni	تَحْضِيرِيٌّ	član	عُضْوٌ - أَعْضَاءٌ

أنا جالس تحت شجرةٍ وارِفَةٍ ظِلالُها ، باسقةٍ أغصانُها في إحدى حدائق « نيـو يُورْك » الشهيرة ، يشاطرني في المقعد الخشبي ثلا ثة رجال و امرأتان : عن يساري رجل طو يل القامة ، يظهرُ لي من زِ يِّهِ أنه عامل عاطل يستر يحُ بإرَادَته أو رغم إرَادته ، فقد يوجدُ ملايينُ الرِّجَالِ العاطلينَ الَّذين ليس لهم ما يعملونَ في هذه المدينة الكبيرة ، وعن يميني زِنْجيَّةٌ أفطس أنفُها ، غليظةٌ شفتاها ، كثيرٌ شحمها .

عن ميخائيل نعيمة

كلمات

stas	قَـامَـةٌ - ات	praviti društvo	شَـاطَرَ - يُشَاطِرُ
želja	إِرَادَةٌ	odmoriti se	استراح od يَسْتَرِيحُ
kopito; šapa	خُـفٌّ - أَخْـفَـافٌ	uprkos	رَغْمَ

الدرس الثاني و العشرون

مـا هـي انْطِبَاعَاتُكَ بعدَ زيارتك لعاصمة يوغسلافيا ؟ ما هو الدرسُ الرئيسي في دراستكـم العليا ؟ بعد أن تَحَدَّثْنَا في الموضوع طويلا سألوا بلهجة لم نعرف ما اذا كـانت جادّة أم ساخرة . ما هي الدول الاعضاء في منظمة الأمم المتّحدة ؟ ما هو أشهر و أكبر الأنهر في الشرق الأدنى ؟ ماذا بحثتْ لجنة التحكيم في جلستها الإسْتِثْنائِيَّةِ مساء الامس ؟ من هو مندوبكم الدائم لَدَى صندوق النقد الدولي؟ في أية جرائد بيروتية يُنْشر أكثر المقالات عن العالم العربي و قضاياه المعاصرة؟ من أية مجلّة علمية أخذتم هذه المعلومات حول مسألة زيادة الانتاج ؟ في أية جلسة ستُبْحث في قضايا تسجيل الطلاب الجدد في قسمكم ؟ وعدني خليل ببعث خطاب و لا أعلم لماذا يسكت ؟ من حضر مِنَ المدعوين حفلة الوداع المُقَامَة بمناسبة عودة السفير الكويتي الى وطنه ؟ بعد أن مكثوا في عاصمتنا أكثر من ثلاثة أعوام تركوها . في أي تاريخ تُعْقَد جلسة المجلس التي ستدرس حركات أخيرة في مجال تطوير التسيير الذاتي ؟ لم نعلم سبب عدم وصولهم ، هل فقدوا نقودهم أم فَاتَهُمُ القطار السريع ؟ من هو المالكُ الحقيقي لهذا البيت الفاخر ؟

Prevedite na arapski:

Kakve su tvoje uspomene iz djetinjstva? Da li je ona član žirija? Iz kojih novina si uzela ovu sliku? Da li je ovo svečanost povodom objavljivanja njegove nove knjige? Ko je prisustvovao jučerašnjim časovima na univerzitetu? Za kada je zakazan sastanak (sjednica) žirija? Ne znam da li je došla ili ne? Da li je novi ambasador prisustvovao razgovorima u Ministarstvu inostranih poslova? Da li ste vi izgubili ovu olovku koju sam našao u čitaonici? Ko stanuje na desetom spratu?

a) Dajte odgovore na gornja pitanja.

b) Napravite rečenice pravilnim ukrštanjem ovih sintagmi:

أَشْعُرُ بالجُوعِ الفَظِيعِ	كُلُّ رَجُلٍ
الذي أَلْعَبُ مَعَهُ الشَّطْرَنجَ	نَعْرِفُ كُلَّ شَخْصٍ
يَعْرِفُهُ مَعْرِفَةً جَيِّدَةً	رَأَيْتُ صَديقي
في مَدِينَتِنَا	عَمِلَ النّاسُ
بجَمَالِ هذا المَنْظَرِ	و أَكَادُ أَمُوتُ مِنَ الجُوعِ
تُعْجِبُنِي هذهِ الشَّقَّةُ	مَا وَجَدْتُ شَيْئاً
التي بَحَثْنَا فِيهَا قَبْلَ ذَلِكَ	ما رَأَيْتُ أَحَداً
	التي اسْتَأْجَرْناها حَالِياً
	قَدْ تَعَجَّبْنَا جَمِيعاً

كلمات

utisak	إِنْطِبَاعٌ – ات	posjeta	زِيَارَةٌ
pričati	تَحَدَّثَ – يَتَحَدَّثُ	oštar	حَادٌّ
vanredan	إِسْتِثْنَائِيٌّ	stalan	دَائِمٌ
članak	مَقَالَةٌ – ات	priređen	مُقَامٌ
datum; historija, povijest	تَارِيخٌ	prostor, polje	مَجَالٌ – ات
samoupravljanje	التَّسْيِيرُ الذَّاتِيُّ	promaći	فَاتَ – يَفُوتُ
pozvan, zvanica	مَدْعُوٌّ	najviša; viša	عُلْيَا

الدرس الثالث و العشرون

لم نكن نسمع بعضُنا بعضا لأنَّ الضجّة في الخارج كانت شديدة . سوف يَتِمُّ هذا المشروع أسرع مِمَّا كنّا نَتَوَقَّعُ لأنَّ المهندسين كانوا يعملون مع العمال لَيْلَ نَهَارَ . كنت تعمل بكل جدّ و لذا يَجِبُ أنْ تنجح في تحقيق أهدافك . كان فريقُنا لكُرَة القدم يخسر دائما ، حتّى عندما كُنَّا نلعب بكل عزيمة . كنت أبحث بِفارغ الصبر عن معاني هذا النصّ المُجَرَّد . كانوا قد رغبوا في إصْلاح

المجتمع على أساس أحدث المُنْجَزَات العِلمية و الاجتماعية . كانتِ المرَضةُ جلست بجانب سرير المريض عندما نَادَاهَا زميلُها . كانت قد مَرَّتْ أيام ما وجدنا فيها حَلاًّ لهذه المشكلة .

الزهراء في الاندلس

كانَ الخليفةُ عبدُ الرَّحمَنِ النَاصِرُ كَلِفاً بِعمارَةِ الأَنْدَلُسِ و إقامَةِ مَعالِمِها ، فَحَدَاهُ الإِغْرَاقُ في ذَلِكَ إلى أَنْ يَبْنِيَ مَدِينَةَ الزَّهراءِ ، بِنَاءً شاعَ ذِكرُهُ ، و انتَشَرَ صيتُهُ، وَ وَدَّ أَنْ يَسْمُوَ بِذَلِكَ عَلَى أقرانِهِ مِنَ المُلوك . فَدَعا مَهَرَةَ المُهندِسِينَ مِنْ كُلِّ قُطرٍ ، فَوفَدوا عَلَيْهِ مِنْ بَغدادَ وَ القسطَنطينيَّةِ . ثُمَّ أَخَذَ في بِنَاءِ المُتَنَزَّهاتِ وَ أنشأَ مَدينَةَ الزَّهراءِ ذاتَ القُصورِ الباهِرَةِ ، وَ بَثَّ فيها الحَدائقَ وَ الزِّيناتِ .

وَ كانَ قَصرُ الخَليفَةِ مُتَناهِياً في الجَلالَةِ وَ الفَخامَةِ ، ما دَخَلَه أَحَدٌ مِنْ سائِرِ البِلادِ النَائِيَةِ ، وَ النِّحَلِ المُختَلِفَةِ إلا قالَ : « إِنَّهُ لَمْ يَرَ لَهُ شَبيهاً ».

كلمات

završiti se	تَمَّ – يَتِمُّ	snažan, žestok	شَدِيدٌ
treba da	يَجِبُ أَنْ	očekivati	تَوَقَّعَ – يَتَوَقَّعُ
uvijek	دَائمًا	ostvarenje	تَحْقِيقٌ – ات
društven	إِجْتِمَاعِيٌّ	apstraktan	مُجَرَّدٌ
dozivati	نَادَى – يُنَادِي	ostvarenja	مُنْجَزَاتٌ
predati se strastno (nečemu)	حَدَاهُ الإِغْرَاقُ	krevet	سَرِيرٌ – أَسِرَّةٌ
raširiti se	إِنْتَشَرَ – يَنْتَشِرُ	proći	مَرَّ – يَمُرُّ
krajnji; neprevladan	مُتَنَاهٍ	prostrti se, raširiti se	شَاعَ – يَشِيعُ
nije vidio	لَمْ يَرَ	šetalište, park	مُتَنَزَّهٌ – ات

الدرس الرابع و العشرون

نرغب في الذهاب الى تلك المدينة التي لا نعرف شيئاً عنها . نرغب في أن نذهب الى تلك المدن الواقعة على سواحل البحار . بعد وصولها الى دمشق نزلت في فندق « البصرة ». لمَّا سمعنَ في أَنَّهُ جاء بالكتب التي وعدهُنَّ بها كنَّ مسرورات . أُطلبوا أن يخرجوا من بيوتهم قبل أن طلعتِ الشمس . قبل أن قرأت هذه المسرحية سمعت عنها كثيرا من الآراء الجميلة . يحرث الفلاح أرضه و يعجل أن يزرع قمحا . جاءنا لِيَعْرِضَ لنا أزمة دولية نشبتْ خلال الاسابيع الثلاثة الاخيرة في منطقة آسيا الوسطى . حضَرْنَا أسبوعَ التَّضَامُنِ مِنَ الشعب الفلَسطِينِيِّ ٱلذي يُنَاضِلُ في سَبِيلِ ٱسْتِقْلاَلِهِ و ٱسْتِرْجَاعِ وَطَنِهِ .

— — — —

إن للانسان حاسة سادسة من خصائصها انها كثيرا ما ترشده الى المصائب حين وقوعها او قبل وقوعها ، فما كاد صاحبنا يصل الى الضفة الثانية حتى احسّ بالمصيبة . فتفقد جيبه جيدا و قلب البطانة فلم يجد ماله . فخلع حذاءه و غطس في النهر في المكان الذي يقدّر ان ضالته سقطت فيه ، و لم يكن النهر كبيرا فلا هو النيل و لا هو الفرات : ان عمقه اقل من فترين و عرضه عشرة اشبار .

عن الياس قنصل

كلمات

gledište, mišljenje	رَأْى – آرَاءٌ	radostan	مَسْرُورٌ
upućivati	أَرْشَدَ – يُرْشِدُ	doći	جَاءَ – يَجِيءُ
samo što stiže	مَا كَادَ يَصِلُ	udes, nesreća	مُصِيبَةٌ – مَصَائِبُ
osobina	خَاصِيَّةٌ – خَصَائِصُ	osjećati	أَحَسَّ – يُحِسُّ
naći	وَجَدَ – يَجِدُ	pretražiti	تَفَقَّدَ – يَتَفَقَّدُ

solidarnost s nekim, nečim)	تَضَامُن(من)	procijeniti	قَدَّرَ - يُقَدِّرُ
na putu; za	في سبيلِ	bori se	يُنَاضِلُ
vraćanje, povraćaj	إِسْتِرْجَاع	nezavisnost	إِسْتِقْلَال

الدرسُ الخَامِسُ و العِشْرُونَ

في عام ١٩٢٨ صَدَرَ ديوانُ « الجداول » للشاعر إليا أَبي ماضي و هو ثالثُ دواوينه . قَدْ تَمَّ إِنْشَاءُ ٤٠٠ مجموعة سكنية خلالَ السنوات العشر الماضية . قُوَّةُ هذا المولّد الكهربائيّ ستّون ألف واطٍ و هو من أحدث و أقوىَ الأنواع في هذه المنطقة . طُولُ القناة ٣٠ ألف متر و عرضها ١٤ متراً و عمقُها ١٠ أمتار و الملاحةُ فيها تُقَادُ بِمُسَاعَدَةِ أحدثِ الأجهزة الألكترونية . هذه الحفلة مُنَظَّمَةٌ بِمُنَاسَبَةِ الذكرى المائة لتأسيس المكتبة الشعبية ، أقدم المكتبات في جمهوريتنا. إِنَّ المَعونةَ قد تشمل قرضًا يَتَرَاوَحُ مَا بَيْنَ ٣٠٠ مليون الى ٨٠٠ مليون بالعملة الصعبة . بلغتْ قيمةُ هذه البضائع في السوق الدوليّة أكثرَ مِنْ مليونيْ جنيه . إِنَّ المسافةَ بين ذينك الموقفيْن تبلغ أكثرَ مِن ١١٠٠ كيلومتر و لِذَا سنركب الطائرة حَتَّى لا نتعبَ مِنَ السفر و نَتَأَخَرَ .

Prevedite na arapski:

Bio sam u toj zemlji 1968. godine. U ovoj fabrici se proizvede 253 automobila dnevno. Prva konferencija nesvrstanih zemalja bila je 1961. godine u glavnom gradu Jugoslavije. U ovom gradu ima 250 hiljada stanovnika, ali to nije veliki grad, jer ima mnogo većih. Velike biblioteke imaju na hiljade knjiga i časopisa. Islamska era počinje od 16. jula 622. godine. U Egiptu je bilo 1980. preko 40 miliona Egipćana, pa je ta zemlja najveća među arapskim zemljama po broju stanovnika. Prvi svjetski rat je izbio 1914. godine napadom na Srbiju, jednu od šest republika u Jugoslaviji. Dužina ovog modernog puta dostiže 287 km.

كلمات

rukovoditi	قَادَ - يَقُودُ pasiv تُقَادُ	generator	مُوَلِّدٌ
kretati se (između)	تَرَاوَحَ - يَتَرَاوَحُ (بَيْنَ)	pomoć	مَعُونَةٌ
stambeni blok	مَجْمُوعَةٌ سَكَنِيَّةٌ	razdaljina	مَسَافَةٌ - ات

الدرس السادس و العشرون

إن هذه البلدة صغيرة و قبل أن تلهث تكون قد قطعتَها طولاً و عرضا . لا نعلم هل حصل له حادث أو يكون صديقه قد حمله على قضاء ليلة العيد في المدينة . اتبَعوني حتى أكون شرحت لكم تاريخ هذه المدينة القديم لتعلموا عنها أكثر من قبلُ

مهما يكن من أمر فإن القضية الدينية (قضية الدين) هامّة في كل مجتمع . اذا لم نبدل برنامج زيارتنا لهذه البلدة العتيقة فانها تكون اضاعة الوقت . انْ نعملْ ذلك بطريقة معتدلة وجدنا أتباعاً كثيرون مِن بين هذا القوم . اذا جعلنا وصف هذه الآلة الكاتبة أوضح كان أسهل لاستعمالها . كلّما كانت المسألة أتفه و أبسط فرحنا بذلك . كلّما نطقتَ لغة أجنبية بشكل طبيعي فهِمَك الاجانب أحسن . اذا طرأ عطلٌ على ساعتك الجديدة عَلَيْكَ أن تذهب الى الدكان الذي أخذتها منه . مهما تكن المهمة صَعْبَةً فَعَلَيْكُم أن تبعثوا صباح الغد برقية . مهما قيل في تلك الحركة فقد صَمَدَ المواطنون بِغَضّ النظرِ عن عقائدِهِم و أديانهِم . أين يكثر الظلم يضعف السلطان . و مهما يكن من شيء فقد قَرَّرْنَا أن نرجع في العام القادم . اذا أراد الانسان أن ينجح في أموره فعليه أن يعلم أن العمل هو الوسيلة الوحيدة للنجاح . منْ حَاوَلَ حَلَّ مشكلته تغلّب عليها . اذا ذهبنا الى معرض الصناعة الكيماوية الدولي يَجِبُ أن نَقُومَ بزِيَارَةٍ للجناح الخاص للقارّة الافريقية.

1. **U gornjim rečenicama subjekat u jednini zamjenite množinom i obratno.**
2. **Prevedite na arapski:**

Kako god bilo, zadatak nam je da odemo do naših rođaka. Ako vlada prihvati novi plan industrijalizacije biće veći nacionalni dohodak. Gdje god sam bio uvijek sam pisao pisma svojim prijateljima. Kako god to uradila biće dobro. Kad god sam otišao do njih vidio sam tu djevojku. Ako ne želiš nemoj doći do nas.

Što god da bude nećemo se vratiti prije večeri. Ako zna gde je Skupština, lako će naći našu kuću. Gdje god bio uvijek ćeš se vratiti svojoj kući.

كلمات

upotrebljavanje	إِسْتِعْمَالٌ – ات	gubitak, gubljenje	إِضَاعَةٌ – ات
bez obzira na	بِغَضِّ النَّظَرِ عَنْ	građanin	مُوَاطِنٌ

nadvladati	تَغَلَّبَ عَلى – يَتَغَلَّبُ	riješiti	قَرَّرَ – يُقَرِّرُ
rečeno	قِيلَ (قَالَ)	baviti se (nečim)	قَامَ – يَقُومُ بِـ
		mijenjati —	بَدَّلَ – يُبَدِّلُ

الدرس السابع و العشرون

بعدَ أن أصبح مسؤولاً في ذلك المشروع دبّر جميع الأمور بسرعة . صلّحنا النور بالرغم من أنهُ كان خارجا عن مُتَنَاوَل اليد . نظّمتِ الشركة التونسية لتوزيع الكتب و الجرائد معرضا للكتاب اليوغسلافي . انّ النظام الديموقراطي يُشجّع الناس في تعبيرهم عن الحرية و تطويرَ علاقاتهم في مجال الاقتصاد و الثقافة و السياسة . ركّز اللاعب الخارجي الكُرَة و سجّل قائد الفرقة اصابة . يمثّل الشاعر المتنبي شاعرا لا مثال له في الشهرة و استعمال الأحكام و الاقوال و الامثال الشعبية كما كَانَ شاعرُنا الكبير « نيغوش ». التدريب المنظّم مكّن فريقنا من أن يَفُوزَ في هذه المُباراة . قدّم رئيس الوزراء الجديد خطّة جديدة أمام أعضاء المجلس . أُفضّل مشاهدة كرة القدم و السلّة على اللعب بنفسي . فضّلْنا ضيافة أصدقائنا على البقاء لوحدنا . قبّلتِ الطفلة والديها بعد غيابها الطويل . بدأت تصدر عندنا إحدى المجلات تحت اسم «الاشتراكية فِكْرًا و تطبيقًا » منذ زمنٍ قريب . إنَّا جعلنا هدَفنا الاول دراسةَ مواقف العلماء حول زيادة الانتاج و تحسين ظروف حياة العمال و الموظّفين . قدّمَتْ صديقتي الحميمة مساعدة كبيرة في تدبير هذه الأمور الهامّة لمستقبلي . أثّرَتِ الظروفُ الاقتصادية و الاجتماعية في تشكيل الوزارة الجديدة . لعب الوضع الحالي دوراً هامًا في الأمور السياسية . إنّ التَّفْرِقَة الدينية و العنصرية لا تسمح لِلانسانِ بِانْ يعبّرَ عن عقيدته بطريقة حرّة و سليمة .

Prevedite na arapski:

U našoj zemlji se sprovodi samoupravljanje od 1950. godine. Zgrada Izvršnog vijeća je nova i divna, a nalazi se u cantru prijestolnice. Nova vlada je sastavljena od predstavnika svih republika. On ne razmišlja mnogo o poboljšanju svoga zdravlja.

Ko ne razmišlja o svojoj budućnosti i ne ulaže trud u razvoj svoga znanja ne zna za uspjeh. Uspjeh hrabri čoveka da prihvati borbu sa životnim teškoćama. Izrazio je svoje zadovoljstvo onim što je vidio (našao) u njihovom društvu.

2. Od svih glagola druge vrste koji su upotrijebljeni u arapskom tekstu dajte masdare i zapovjedne načine.

كلمات

dohvat	مُتَنَاوَلٌ	odgovoran; funkcioner	مَسْؤُولٌ
takmičenje, utakmica	مُبَارَاةٌ	veliki pjesnik iz X v.	أَلْمُتَنَبِّي
pomaganje, pomoć	مُسَاعَدَةٌ – ات	socijalizam	إِشْتِرَاكِيَّةٌ
		budućnost	مُسْتَقْبَلٌ
sadašnji	حَالِيٌّ	diskriminacija	تَفْرِقَةٌ

الدرس الثامن و العشرون

بعضُ تلاميذكم قليلو الإِنْتِبَاه جدًّا و عَلَيْكُمْ ان تبذلوا جهداً أكثرَ في تدريسهم. هو ليس أبداً كثيرَ النسيان مثلي و لذا يُمْكِنُكَ الاعْتِمَاد عليه . هذا الرجل قليل التدخين و لذا ستكون صحته جيدة . كُلُّنَا نفرح بِقدوم العطلة الصيفية لاننا سنسافر الى الخارج . بعد أن فكّر طويلاً في الموضوع دخل تلك المناقشة . يعادل هذا الرقم ٥ بالمائة من مجموع سكان مصر آنذاك . أكره أن أغادر هذه المدينة بدون مشاهدة متاحفها الفاخرة و المشهورة في العالم بِأسْرِهِ . تَجْرِي المناقشة حول الوضع السياسي في مجلس الأمن منذ أسابيع دون أن تظهر نتيجة ما . تجمع هذه الصبية طوابع من مختلف بلدان العالم منذ أن سافرت لأول مرّة الى الخارج . نجح أن يربح السباق بعدَ أن كان يَجْرِي معه رأساً برأس حتى الثواني القليلة الأخيرة . كانتِ المحاضرة ناجحة بعد أن شرح لنا المحاضرُ أحدث الحركات العالمية في تمويل المشروعات الصناعية و الانشائية الجديدة . فتح المحاسب علبة النقود و راجع مُحْتَوَيَاتِها . قَبِلَ المجلس التنفيذي خطّة جديدة تناسبُ حاجاتِ المجتمع بأسره . سوف نشاهد هذه المسرحيةَ الحديثة لِيُوسُفَ

ادريس في أثناءِ الأسبوع القادم . طلبوا مني أن أرافق بنتا من بنات قريبي كانت تقاربني في السنّ . ان المبادرة الفردية عامل مهمّ في تَقَدُّمِ أيِ مجتمع . واضح من الأسماء السالفِ ذكرها أنها من أسماء أبرز المفكّرين العرب .

1. Napišite sve oblike od III vrste glagola koji su upotrijebljeni u vježbi.

كلمات

oslanjanje (na)	إِعْتِمَادٌ عَلَى	pažnja	إِنْتِبَاهٌ – ات
građevinski	إِنْشَائِيٌّ	tada	آنذَاكَ
teći; odvijati se	جَرَى – يَجْرِي	cjelokupan	بِأَسْرِهِ
potreba	حَاجَةٌ – ات	sadržina, sadržaj	مُحْتَوًى – مُحْتَوَيَاتٌ
napredak	تَقَدُّمٌ		

العراق

اول من سكنها قوم عرفوا بالسومريين حوالي ٣٥٠٠ ق. م. ويرجع لهم الفضل في اختراع الكتابة في العالم .

ثم اعقبتهم موجات من الاقوام السامية هاجرت من شبه جزيرة العرب و استوطنت الهلال الخصيب في ازمان مختلفة و اول تلك الاقوام الاكديون في حدود ٢٥٠٠ ق. م. و اشهر ملوكهم سرجون الاكدي الذي بنى مدينة اكد عاصمة له و يعتبر مؤسس اول امبراطورية في العالم .

و ما لبث ان اندمج السومريون بالساميين و حكمهم حوالي ١٧٥٠ ق. م. الملك السامي الشهير حمرابي الذي اسس عاصمة امبراطوريته في بابل و شرع اعظم قانون عرفه العالم القديم .

و أعقبتها الامبراطورية الاشورية حوالي القرن الثاني عشر ق. م. و اشتهر من عواصمها نينوى التي اصبح لها المجد و السلطان بعد مدينة بابل . و من ملوكها سرجون و سنحاريب و سرحدون .

و اعقبت الامبراطور ية الاشور ية الامبراطور ية الكلدانية و عادت بابل فأصبحت العاصمةَ من جديد . و اشهر ملوك هذه الامبراطور ية الملك نبوخذ نصر الذي بني الجنائن المعلقة ، احدى عجائب الدنيا السبع .

و بسقوط الامبراطور ية الكلدانية في ٥٣٨ ق. م. تعاقب على العراق اقوام شتى فجاء الاخمينيون من الفرس ، ٥٣٨ - ٣٣٠ ق. م.

و اعقبهم الاسكندر الكبير الذي اراد ان يجعل من بابل عاصمة لامبراطور يته و لكنه مات قبل ان يحقق ذلك . و بعد موته حكم العراق احد قواده المعروف بسلوق و دام العهد السلوقي اكثر من قرن و نصف قرن ، فيه اندمجت الحضارة الاغر يقية بالحضارة الشرقية و انتجت ما يسمى بالحضارة « الهلنستية ».

و جاء بعد السلوقين احدى السلالات الفارسية ، و شيدوا عاصمة جديدة لهم في طيسفون ، اعقبتهم سلالة فارسية (الساسانيون) حكمت العراق حتى الفتح العربي في ٦٣٧ للميلاد .

و بعد هذا التار يخ باكثر من قرن بنيت بغداد ، مدينة السلام . بناها الخليفة العباسي الثاني ابو جعفر المنصور . وما لبثت ان اصبحت في عهد الخليفة هارون الرشيد حاضرة العالم ، يقصدها الناس من اقاصي الارض ليأخذوا عن علمائها و يتعلموا من فنونها و يذوقوا من ملذاتها .

و في القرن الثالث عشر سقطت بغداد بايدي المغول و دخل العراق عصرا مظلما دام سبعة قرون ، فقد دخله الا تراك ايضا في القرن السادس عشر ، و لم ينته حكمهم حتى الحرب العالمية الاولى .

ثم اصبح العراق من سنة ١٩٢١ حتى سنة ١٩٣٢ تحت الانتداب البر يطاني . و قد حفل تاريخه طيلة هذه السنوات بالثورات و الانتفاضات الشعبية ضد السيطرة الاجنبية .

كلمات

Prije Hrista, Isa-a — ق. م. - قَبْلَ الميلادِ

slijediti أَعْقَبَ - يُعْقِبُ

mlad mjesec هِلاَلٌ

smatrati, računati إِعْتَبَرَ - يَعْتَبِرُ

carstvo إِمْبَرَاطُورِيَّةٌ

smjenjivati se تَعَاقَبَ - يَتَعَاقَبُ

trajati دَامَ - يَدُومُ

najdalji أَقْصَى mn. أَقَاصٍ

slast مَلَذَّةٌ - ات

ustanak إِنْتِفَاضٌ - ات

proizvoditi أَنْتَجَ - يُنْتِجُ

pronalazak إِخْتِرَاعٌ - ات

naseliti se إِسْتَوْطَنَ - يَسْتَوْطِنُ

pomiješati se إِنْدَمَجَ - يَنْدَمِجُ

osnivač مُؤَسِّسٌ

proslaviti se إِشْتَهَرَ

željeti أَرَادَ - يُرِيدُ

ž. r. قُصْوَى

naučiti (se) تَعَلَّمَ - يَتَعَلَّمُ

mandat إِنْتِدَابٌ

probati ذَاقَ - يَذُوقُ

الدرس التاسع و العشرون

أُعْجِبْنَا في جبال الشمال بِفَتيات يحملنَ السّلاح . أقنعُوني أن أبحث عن عمل في وزارة الاعلان لأني عملت مدّة طويلة في الصحافة . وصل القطار فأسرعتُ الى العربة و أخذت مكاني . أنهضتني أختي و هي كانت تضحك و تحدّثني بِلُطْف . انّ هناك مختلف أنواعِ نشاطات يُمارسُها الرجل في المجتمع . أحرزتِ العلوم جميعها في هذا العهد تَقَدُّماً ملموساً و ساعدتِ الانسانَ في شتّى المجلات في حياته اليومية . أقبلَ العربُ على انْشَاءِ المدارس في القرون الوسْطَى ، قبلَ عصر الانحطاط ، حتّى بلغتِ العلوم المدروسة فيها مستوى عالياً . درستِ اللجنة المُشْرِفَة على الحركات الحزبية بعضَ الظواهر للوضع الحالي في حقل الأفكار السياسية الجديدة و الراهنة . لقد نشرتِ الحضارة الاسلامية علوماً كثيرة في جميع أنحاءِ العالم . لاحظتُ أنّ هذه المرأة مُتْعَبَةٌ جدًّا و لذا ساعدتُها مِنْ

فوري . أَعْجَبَتْني متاحفُ وعمارات وبنايات هذا الحيّ . عندنا الاقبالُ الهائلُ على القِيَام بِالسفر الى البلدان العربية . ستُرْسَل تعليمات جديدة الى مندوبنا الدائمِ في صندوق النقدِ الدولي . أَثَّرَ اخْراجُ هذا الفيلم في مناقشات شديدة وعنيفة في أوساط الفَنانين .

1. Napišite masdare i zapovjedne načine od svih glagola četvrte vrste.
2. Prevedite na arapski:

Da li vam se dopada novi roman ovog mladog književnika? Požurite, jer je voz već ušao u stanicu. Bio sam veoma umoran, pa sam se smjestio u hotel najbliži stanici. Juče je napustio našu prijestolnicu stalni izaslanik Egipta u Međunarodnom monetarnom fondu. Kada me obavijestio o onom što se dogodilo, požurio sam prema aerodromu. Režiser ovog filma je dobio važnu nagradu prošle godine. Svjetska ekonomija je postigla značajne rezultate u proteklој dekadi. Kultura zauzima značajno mjesto u politici svake vlade. Nasmijali su nas ovi podaci koji ne odgovaraju istini. Zemlje u razvoju ulažu veliki trud u razvoj svojih ekonomija i industrija. Islamska civilizacija je odigrala važnu ulogu u historiji čovečanstva i njeni tragovi nalaze se i u našoj zemlji. Časopis, "Ekonomska politika" izlazi jedan put sedmično. Profesor Ibrahim stanuje na periferiji grada, ali svaki dan putuje na posao.

كلمات

razina, nivo	مُسْتَوًى – ات	pad, dekadencija	إِنْحِطَاطٌ – ات
razgovarati	تَحَدَّثَ – يَتَحَدَّثُ	mjesto	مَكَانٌ – أَمَاكِنُ
		ogroman	هَائِلٌ

الدرس الثلاثون

تمكّن الباحثون خلال اقامتِهِمْ في الخارج من الاطلاع على المُؤَسسات العلمية و الادارية و الاقتصادية و السياسية . لَمَّا كان المسلمون هُمُ الفئةَ المُسَيْطِرَةَ سياسيًا قد تمتعُوا بحقوق المُواطنةِ و واجباتِها الكاملة . سبق أن تُحدّثنا عنهُ طويلا . توسلوا اليَّ أن أُخْبِرَهُمْ بالتلفون عن صحتي . لن نتمكّن مِن زيارتكم في الاسبوع القادم . تعجّبْنا عندما سمعْنا أنّ الحصول على جواز السفر لا يتطلّبُ الانْتِظارَ . يرغب التَّسْيِيرُ الذاتي في التغلّب على مُحاولات البيروقراطية أن تُحافِظ على نفوذها في المجتمع . دخلتِ القضايا المُتعلّقةُ بالوضع الاقتصادي في

الدول النامية و المتأخرة جدولَ الاعمال في المؤتمر . بالرغم من أنّ العِلْم يتقدّم من سنة لأخرى و الانسانُ يعرف اكثرَ فإنّ العالمَ يَخَافُ من الحروب الحديثة التي تقدرُ على تهديمِ كلّ ما خُلِقَ . أصبح التعاونُ الثقافي و العِلمي و الفني بين بلادنا و البلدان النامية و غيرِ المُنحَازةِ مُتَطَوّرًا جدًّا في السنوات الأخيرة . مع أنّ ذلك يتطلب كثيراً من الجهود فلن نتنازل عنه . يدرس هذا البحث عدة تَنَاقضَات في المجتمع و أسبابَها المختلفة. لم أتمالك نفسي من سماعِ هذا الخبر السَّيِىء . ميلاً بعدَ ميلٍ لم نشاهد شيئاً غَيْرَ الرملِ و الحجارة و بضعَ شُجَيْراتٍ يابسة . ذهبنا الى مشاهدة ذلك الفيلم المُضْحِكِ و لم نتمكّن مِنْ أن نتمالك أنفسَنَا مِنَ ٱلضحك .

1. Od upotrijebljenih glagola u tekstu dajte masdare i imperative.
2. Prevedite na arapski:

Kulturna i ekonomska razmjena između našihe dviju zemalja dostigle su visok stepen. Ne možemo se upoznati sa najnovijim dostignućima u nauci, jer stanujemo daleko od grada.

Reforme su osnovni uslov za napredak. Pravo društvo ne izbjegava otvorene diskusije o protivurječnostima u njemu. Nisam se uzdržao da prokomentarišem vijesti o ulasku strane vojske u tu zemlju. Razgovarali su o uzajamnim odnosima i njihovom razvoju. Ovaj narod je savladao brojne teškoće na putu razvoja svoje nacionalne industrije. Poljoprivredna kooperacija je vrlo važna za svaku zemlju. Vlada nije učinila ustupak zahtjevima radničke klase.

كلمات

preduzeće; ustanova	مُؤَسَّسَةٌ – ات	boravak	إِقَامَةٌ
grupa, družina	فِئَةٌ – ات	administrativni	إِدَارِيٌّ
čekanje, očekivanje	إِنْتِظَارٌ	gospodareći	مُسَيْطِرٌ
bojati se	خَافَ – يَخَافُ	iz godine u godinu	مِن سَنَةٍ لِأُخْرَى
činjenica, istina	حَقِيقَةٌ – حَقَائِقُ		

الدرس الواحد و الثلاثون

انقسم المسلمون الى سنّة و شيعة و نصيرية و دروز ، كما انقسم أهل الذمّة الى نصارى و يهود . انّ ما سبّب الانفجار المُفاجئ هو صهريج بترولٍ مكسورٌ في الميناء . انعقد المؤتمر الثاني لتربية الشباب في منتصف الشهر الجاري بناءً على قرارات المنظّمة العالمية للشبيبة . انصرف مشاركو مهرجان الأفلام الوثائقية مسرورين بما أحرزوا من تبادل الآراء في اثناء المناقشات . انقلبت هذه السيارة بعد أن حصل لها عطل مفاجئ و لكن، مع حسن الحظ ، لم يهلك أحد . تنقسم جمهورية يوغسلافيا الاشتراكية الاتّحادية الى ست جمهوريات و من بينها جمهورية صربيا الاشتراكية التى تنقسم الى الاقليمين الاشتراكيين المستقلّين ذاتيا . أراد أن يكون أكثر انتباها في مثل هذا الوضع . بعد أن ناقشنا هذه المسألة المتعلّقة ببعض المصالح العامّة أصبحت هذه الأمور أكثر وضوحا . كان البدو أفصح الناس لغةً . أوّل ما انطبع في ذهني حينما كنت في السودان ما لمسته في أهل هذا البلد من حب الاطلاع .

Prevedite na arapski:

Ovaj program je napredniji od programa koji je ponudila vlada prošle godine. Pokvario mi se tv-aparat, pa nisam gledao program već 4 dana. Vojnici su stajali po petorica u svakom redu. Kakvi su tvoji utisci poslije posjete nekim afričkim zemljama? Kolonijalisti su se konačno povukli iz Egipta poslije revolucije 1952. godine. Lična inicijativa pomaže razvoj svakog društva i čini ga otvorenijim. Doktor Halil mi je ponudio lijek koji još više ohrabruje.

كلمات

luka مِينَاءٌ – مَوَانِئُ	vaspitanje, odgajanje, odgoj تَرْبِيَةٌ
festival, simpozijum مِهْرَجَانٌ – ات	savezni إِتِّحَادِيٌّ
pokrajina, oblast إِقْلِيمٌ – أَقَالِيمُ	nezavisan مُسْتَقِلٌّ

الدرس الثاني و الثلاثون

ارتفعتِ اليومَ درجة الحرارة فوق المعدّل . سننتهز هذه الفرصة لنتعلم أكثر . اشترطنا عليه أن يكتب درسه قبل رجوعنا من المسرح . اجتمعتِ اللجنة للدفاع الشعبي العامّ بالأمس و بحثت في جلستها هذه صدى الحوادث الأخيرة في الصحافة المحلّية . انتظرنا نتيجة الانتخابات يوما بعد يوم حتى نسمع ما يفرحنا. يعتقد بعض العلماء ان انقسام المسلمين الى عدّة مذاهب و اتباعهم الطرق الصوفية المختلفة أضعف من تقدّمهم . يعتمد الناس في تصرّفاتهم على ما توفر لهم من الثقافة القديمة و الحديثة أيضاً . قد انتهز المؤلف هذه المناسبة ليبرز دور الأدب كَفَنٍّ من الفنون المنتشرة في المجتمع . لَمّا مَاتَ أبوه انتقل الى مدينة مجاورة و دخل كلية الفنون التشكيلية . كانت شفتاها ترتعشان من شدّة البرد من وقت لآخر . انتشرت الزكمة في المدرسة و قطعنا دراستنا لِمُدّة خمسة أيام . اكتشف العلماء في هذا العقد اكتشافات كثيرة و عجيبة . كان بعض الخبراء يناقشون الوضع الاجتماعي و يمتدحون ما وجدوا فيه بخلاف ما ذهب اليه أخرون . منذ أن اكتشف البترول أصبحت ترتفع أهميةُ اللغة العربية . اعترف علماء الغرب بفضل العلوم العربية الطبيعية في العصور التي انتشرت فيها الثقافة الاسلامية و العربية . عندما اقتربنا من وادي النهر أصبح الطريق موحّلا أكثر فأكثر . نقدّر ذلك النظام الذي يشتهر بالعدالة و المساواة . اقتصرتْ هذه الحركة على طبقة معيّنة و لذا لم تخرج نطاقَها المحدود . سلّمتْ عليّ دون أن تلتفت صوبي . أخذ يتحدث في الأمر دون أن يعرف عنه كثيرا . ان الكثيرين يتدخلون في هذا الشيء من غير أن يحترموا آراء الآخرين . سقط مقصّه على الأرضية دون أن يشعر بذلك . لقد أمضى معظم النهار دون أن يتمكن من اصطياد عصفور واحد .

Prevedite na arapski:

Prije nego što smo prešli u novo preduzeće (fabriku), podnijeli smo molbu. Mnogi ljudi raspravljaju o svemu, a da ne poznaju dovoljno temu razgovora. Iskoristili smo ovu dragocjenu priliku da posjetimo neke svoje prijatelje i rođake koje nis-

mo vidjeli odavno. Priznajem da ne znam mnogo o najnovijim naučnim otkrićima, mada prilično čitam. Arapi su se raširili na dva kontinenta i imaju veliku teritoriju. Približili smo se njihovoj poziciji u vezi s tim važnim pitanjem. Stručnjaci (eksperti) su se sastali u velikoj kongresnoj sali na drugom spratu. Ako otkrije sve uzroke, brže će savladati teškoće na putu obnove (reforme). Ova književnica je postala poznata po svojim pjesmama u kojima govori o ljubavi među spolovima i među narodima.

كلمات

umrijeti	مَاتَ - يَمُوتُ	mjesni, lokalni	مَحَلِّيٌّ
važnost	أَهَمِّيَّةٌ	usne	شَفَةٌ - شِفَاهٌ (شَفَوَاتٌ)
jednakost	مُسَاوَاةٌ	dolina	وَادٍ - أَوْدِيَةٌ
makaze	مِقَصٌّ - ات	ograničen	مَحْدُودٌ
		provesti (vrijeme)	أَمْضَى - يُمْضِي

الدرس الثالث و الثلاثون

قد انهمرتِ الدموع من عينيه و أَلْفَتَ ظهرَه حتى لا أرى ضعفه . طلعتِ الشمس محمرّة من وراء السحب الممطرة . اخضرّت الطبيعة بعد أن كان الشتاء بارداً جدّا . كان المطر ينهمر بغزارة و لم تكن معي مظلّة فأسرعت الى بيتي . بعد أن قرأ أخباراً في الجريدة ما كان منه الاّ أن يفرغ غيظه على من يقرب به . اننا لا نمزح و لا نحدّث الا حقّا . ما وجدنا حلاً الا تقديمَ المساعدات لهم . لم أتسلم عنها أخباراً غيرَ رسالة . لم تكن هناك آثار تَدُلُّ على حضوره سوى قميص من الصوف . أيّدَهُ جميع الحاضرين ما عدا واحدا و لذا تقدّم بطلب خطي (تحريري) يطلب فيه عملاً . رجع المسافرون ما عدا أخاك . في المستشفى مرضى كثيرون و لذا جميع السرر مشغولة الا سريرا . أسافر الى القرية لامتّع النظر بالمزارع المخضرّة .

— — — —

البيت حقير صغير ، بارد قاتم ، لا نورَ فيه غيرَ نور شمعة ضئيل ، و ما يدخله مِن نُور الكهرباء في الشارع ، و الكانُون فَارغ يُصَفِّرُ فيه الهواءُ الآتي في المِدخَنَةِ مِنَ السَّطْحِ ، و المرأة فقيرة تنتَظِرُ رجوعَ زوجِها مِنَ المعمل ، و طفلها مريض

يئن مِنَ الألم ، وَيَرْتَعِشُ مِنَ البرد ، و نحنُ الآن فِي أقسى شِتاءٍ رآهُ الزمانُ .

أسْوَاق الـمَـدِيـنـة مُـغَـطَّاة بِالثَّلْجِ ، و الأ رصِفَة مُغَشَّاة بِصَفَحاتٍ رقيقة مِنَ الجليـد ، وَمِيَـاه الأنهَارِ مُجَلَّدَة ، و أنابيب الماءِ و الغازِ مُتَفَجِّرَة و النُّور مُنقَطِع عن البيوتِ و الساكنِ و أصحاب الْمَعادنِ لاَ يَبيعونَ مِنَ الفَحْمِ إلا القَلِيلَ ، و شـركـاتُ الاِحْـتِـكَـارِ تَرْفَعُ الأسعار أضْعَافاً ، وَتُقْفِل مَخازِنَها في وَجْهِ الأمَّةِ ! و هذا أشَدُّ البلاء عند الانسانِ .

أمين الرَّ يحَاني

1. Od proširenih glagolskih vrsta, upotrijebljenih u vježbi, napišite sve moguće oblike (masdare, participe, zapovjedne načine).

كلمات

ukazivati (na)	دَلَّ - يَدُلُّ عَلَى	kišobran; baldahin;	مِظَلَّةٌ - ات
promaha, propuh; vazduh	هَوَاءٌ	peć; ognjište	كانونٌ - كَوَانِينُ
ječati	أنَّ - يَئِنُّ	dolazeći	آتٍ - آتِيَةٌ
najoštriji	أقْسى - قَسْوَى	sada	الآنَ
prekriven	مُغَشًّى	pokriven	مُغطًّى
prodavati	بَاعَ - يَبِيعُ	cijev	أُنْبُوبٌ - أنَابِيبُ
		najjači	أشَدُّ

الدرس الرابع و الثلاثون

سنستفسر ذلك الشرطيَّ عن هذا الشارع . انهم يستلهمون من التجارب للشعوب المختلفة في سبيلهم نحو التقدم و بناءِ الصناعة الحديثة و العلاقات الاجتماعية الديموقراطية . استغرق سفري الى بغداد حوالي أر بعين ساعة . كنّا بالامس في دار السينما و لكننا لم نستمتع بالفيلم كثيرا جدًا . لقد استمعنا الى هذه الأغنية الجديدة على جهاز الراديو مستمتعين بها . إن كمية قليلة من الفحم

يُستخرج في البلدان العربية و لذلك هذه البلدان تستخدم الغاز و البترول بدلاً منه . استنتجنا ، بعد الفحص الذي استغرق بضع دقائق ، أن جميع الأجوبة كانت صحيحة . مع أني قرأتُ هذا الشرح مرّتَينِ لا أعرف استعمال آلة التصوير هذه التي حصلتُ عليها منذ يومين . مع أن هذه البدلة مستعملة تَعَوَّدْنا عليها . أما عِلمُ الاستشراق فَلَهُ اليوم دور هامّ في فهم الحضارة العربية . تتحمل الدول المستقلّة في العالم الثالث كثيرا من ضغط سياسة الاستعمار . يستعمل العرب تاريخين : التاريخ الهجري و التاريخ الميلادي . يناضل جميع شعوب العالم في سبيل التخلص من تدخل الدول الكبرى في شؤونها الداخلية و الخارجية لانها تهدف الى الاستمتاع بالحرية و الاستقلال .

1. Od upotrijebljenih glagola dajte masdare i participe.
2. Prevedite na arapski:

Zvanični predstavnik dočekao je na aerodromu delegacije iz svih krajeva svijeta. Čak i nova književnost se obično nadahnjuje tradicijom (nasljeđem). Upoznao sam upotrebu ovog fotoaparata i mogu da ti sve objasnim. Slušali smo vijesti na radio-aparatu. Upotreba gasa i nafte je sve veća u svijetu. Politika pritiska na nezavisne države je vrlo opasna. Posjeta studentske delegacije iz Iraka trajaće sedmicu. Ko je bio na vašem dočeku na stanici?

كلمات

nezavisnost	إِسْتِقْلَالٌ – ات	datiranje prema Hristovom (Isaovom) rođenju	التَّارِيخُ المِيلَادِي
stvar	شَأْنٌ – شُؤُونٌ		
alat, pribor	آلَةٌ –ات	važan	هامٌّ

الدرس الخامس و الثلاثون

سكن أجدادنا هذه الأرض مطمئنين سعداء و أَسَّسُوا فيها مدناً جديدة . سجلتْ أجهزة الزلزال زلزالاً شديدا في المناطق الشمالية و كان هذا الزلزال قد هدم بنايات كثيرة . كتب الروائي المصري نجيب محفوظ في سنة ١٩٦٥ رواية جديدة مُعنوَنة بـ « ثرثرة فوق النيل ». صفصفتُ شعري و خرجت من بيتي مع

صديق . وقف العصفور يزقزق على غصن شجرة . إن جميع الأعمال الأدبية لهذه الأدبية مترجمة الى عدد كبير من اللغات العالمية . هذا المسلسل التلفزي عبارة عن ثلاثَ عشرة حلقة و لكل حلقة عنوان خاص . تجمهروا جميعا داخلَ الغرفة بحيث لم يكن هناك مُتَّسع حتي للوقوف .

— — — —

ماتت الفتاة التي كانت شمس حياتى ، و أشعة آمالي ، و ينبوع سعادتي و هناءتي . ماتت الفتاة التي كانت ملء الدنيا جمالا و بهاء، فمات بموتها كل حي في هذا الوجود .

أرى الأرض غير الأرض ، و السماء غير السماء ، و أرى الطيور صامتة لا تغرد ، و الغصون ساكنة لا تتحرك ، و أرى النجوم آفلة ، و الأزهار ذابلة ، و الطبيعة واجمة حزينة ، لا يفتر ثغرها و لا يتلألأ جمالها ، و أرى الدنيا كأنما عادت إلى عهدها الأول لا يسكنها إنسان و لا يخطر بها حيوان ، و كأنني فيها آدمها الوحيد المسكينِ يندب جنته و يشكو وحدته .

عن المنفلوطي

كلمات

متّسع	prostor	شعاع – أشعّة	zraka
بهاء	sjaj, divota	أرى – رأى – يرى	vidjeti
آفل	koji se gasi	تلألأ – يتلألأ	sijati
عاد – يعود	vratiti se	آدم	čovjek

الدرس السادس و الثلاثون

أخذتِ البلدان النامية زمام المبادرة في أياديها و لها اليوم أهمية كبرى في السياسة العالمية . لم يفقد هذا الاقتراح تأييد كبار المسؤولين و يتعلق باصلاح المجتمع . بعث رئيس الوزراء الى زميله السوري برقية تهنئة . آمل أن المدرّس

سوف يقبل عذري لِكَوْني متأخرا . لا أعلم من هو الذي مسؤول في مثل أحوال الطوارىء هذه . يتألف طاقم هذه الباخرة من ١٠٠ رجل و من بينهم ملاّحون و فنّيون و طهاة . يؤيّد جميع البلدان غير المنحازة حركة التعايش السلمي التي تضمن التقدم و السعادة للانسان و مساواة الشعوب و الأجناس . دبّرنا تأجيل الموعد الذي حدّدناه منذ بضعة أيام . قد لا يكون الاستنتاج على خطأ في أنّ زيادة الانتاج تساعد الاقتصاد الوطني . لا آسف على ما بذلتُ من الجهود في سبيل تعزيز علاقتنا الودّية . لم يجرؤ أحد على التأخر بعد أن أنذرَنا هذا البيان . يترأس الوفد مسؤول في الوزارة الخارجية . اتّخذتِ الحكومة تدابير لازمة لتعزيز الاقتصاد عن طريق الاستثمارات الاضافية . تأثرتُ كثيرا بما قرأت عن الحركات الفكرية الأخيرة في البلدان النامية . تؤكّد الحياة أن الجرأة و الفصاحة كانتا من أجمل صفات العرب . متى بدأتم بِتعليم اللغة العربية و أدبها في جامعتكم ؟ قال المُذيع إنّ الوفد الجزائري يتألف من ثلاثة أعضاء من بينهم وزير الشؤون المالية .

1. U rečenicama, u kojima je to moguće, promijenite rod subjekta.
2. Prevedite na arapski:

Vjera u ono što činimo pomaže nam da ostvarimo uspjeh. Pogriješio sam i zamolio sam ga za izvinjenje. Predsjednik skupštine čestitao je preko radija nacionalni praznik svim građanima. Saopštenje je potvrdilo spremnost nesvrstanih zemalja da sarađuju. Jugoslovenski ustav ne pravi razlike među vjernicima i ateistima.

3. Izvadite hemzirane glagole iz prethodne vježbe.

كلمات

kuhar	طَاهٍ – طُهَاةٌ		
spiker	مُذِيعٌ	dopunski, dodatni	إِضَافِيٌّ
finansijski	مَالِيٌّ	svojstvo	صِفَةٌ – صِفَاتٌ

الدرس السابع و الثلاثون

لم يجدُوا بدًّا من العودة الى موطنهم بعد أن أنهوْا مهمتهم . وقع هذا الباحث في جدل حادّ مع بعض زملائه حول مسألة إنشاء المركز للبحوث الذرّ ية . من يعِدْ فَعَلَيْهِ أن ينفّذ بنفسه بما وعد . سَوَاء قَبِل مفكرو العالم العربي في القرن التاسع عشر المساواة بين الرجل و المرأة أم لم يقبلوا فقد اتّفقوا على ضرورة تعليم المرأة و تربيتها . تواصلُ دارُ النشر هذه التزو يدَ الأسواق المحلّية بأحدث المنشورات و الأعمال الأدبية و الفكر ية المهمّة لتثقيف مجتمعهم و سَيْرِهِ نحوَ التقدم . قد جعل المطرُ الغز ير الباصَ يقف فجأة وَ اَضطَرَّنَا أن ننزل و ندفعه لِيتحرك . الأفضلُ ألاَّ يتحدثوا بصوت عال كَيْلا يُوقظُوا الطفلَ الصغير . فطن الى أنّ الأسباب المذكورة ليست ممّا يَتّضح الوضع الراهن اتّضاحاً كاملا في التوتّر الجديد بين الطرفين . وضعتُ جميعَ الأقلام و الدفاتر جنباً لجنب على أعْلَى الرفوف . سمعوا وقعَ أقدام خلفهم و اَلتفتوا بِرعب متسائلين عما يرغب هذا الرجل منهم . أردْ عليّ تلك المجلّة المصوّرة التي أخذتَها مني قبل أسبوعين . هل كنتَ شاهدَ العين متى وقع هذا الاصطدام الشديد ؟ وصلْنا الى المحطّة نصفَ ساعة قبل قدوم القطار . دَعْني أكتبْ خطاباً الى أهلي في هُدُوءٍ . إن الثقة هي الشرط الأ ول لصداقتنا المتبادلة . وُجِّهَتِ التهمةُ ضدّ اللصُوص الذين سرقوا مخزناً كبيرا في وسط المدينة . ورد الخبر من وكالة الأنباء بأنه وقع صدامُ القطار ين الشديد . بسببِ عطل السيارة وصلوا الى المطار متأخر ين ساعتين ، و عندما أقلعت الطائرة .

1. U rečenicama, u kojima je to moguće, zamijenite prošlo vrijeme sadašnjim i obratno.
2. Od polupravilnih glagola u tekstu dajte zapovjedne načine i paticipe.
3. Prevedite na arapski:

Stanite i pogledajte desno i lijevo (stranu) da li (tamo) ima automobila? Koliko god se trudili mislim da nećemo naći ono što smo izgubili. Obradovali smo se novim potpisanim ugovorima, jer će oni obezbjediti bolju kulturnu i naučnu razmjenu među nama. Prihvatili su sve što su im obećali da urade na (putu) razvoja prijateljskih od-

nosa. Ovaj snažan sudar se dogodio na raskrsnici dvije glavne ulice u našem gradu. Da li je poslije ovih drugih razgovora moguće potpisati novi sporazum? Pročitali smo u vijestima, koje dolaze s Bliskog istoka da su opet počele borbe. Postalo je jasno da treba da potpišemo novi sporazum što je prije moguće.

كلمات

جَنْباً لِجَنْبٍ	jednako kraj drugog; rame uz rame		
حَادٌّ	oštar	مُهِمٌّ	važan
إِضْطَرَّ - يَضْطَرُّ	primorati	دَعْ (وَدَعَ - يَدَعُ)	Pusti!
مَحَطَّةٌ - ات	stanica	ثِقَةٌ - ات	povjerenje
تُهْمَةٌ - تُهَمٌ (وَهَمَ)	optužba	طَائِرَةٌ - ات	avion

الدرس الثامن و الثلاثون

امتدّ خوفُ القوم على زلزال جديد قد يكون أقوى من الزلزال السابق . هناك شتّى الطرق في كيفية تجديد الحياة الاقتصادية و الاجتماعية . هذا ما يدلّ على الانجازات العلمية و المآثر الفكرية التي تحققتْ في الآونة الأخيرة . فتح عينيها عندما تدقّ الساعة سبع دقّات . مسّ يدَها و مسح جبينه و لم يَجِدْ أي ارتفاع في حرارته . ظَلّ يفعل ذلك الى ان قطع المسافة التي بينهما . هل تلاحظون تشابهات متعدّدة فى العادات بين بعض الشعوب فى الشرق و الغرب ؟ عندما قدمتُ على صاحبي وجدته يشتغل في بستانه فاقتربت منه مسلّماً فَرَدَّ التحية . هل تعتقدون في أن هذه الرواية الجديدة لهذا الأديب الشابّ تستحقّ القراءة و الاهتمام ؟نَودّ أن نقرأ أدبكم عربيًا شرقيا متميّزًا لانه أخذ مكانه أدبًا عالميًا باصالته و تفرده . لون وجهك المربدُّ يدلّ على تعبكِ الشديد . تمّت الحفلات العديدة و نُظمَت المهرجانات بمناسبة ذكرى الاستقلال . أمّا الدليل الرئيسي في العلوم الحديثة فهو الاختبار و التجربة . يطلّ العمال بالاسمنت الطريقَ الذي نستعمله الى الدرب الرئيسي . يتجنب الانسان العاقل مخالطةَ الاشرار حتى لا يَقَعَ في جدال بدون فائدة . لا آسف على ما بذلتُ من المجهود في سبيل

تحقيق أهدافنا . كلّ شيىء جميل و لطيف يسرّ قلوبنا . حدّدتْ عمادة كليتِنا اليوم الأ ول من الشهر القادم موعدا لبدأة الامتحانات . ابتدأ في النصف الأخيرِ من العصر العبّاسي مرحلة انحطاط طو يل في الحضارة العر بية . أعدّوا لنا السيارةَ لنتفرج قليلاً على ضواحي هذه البلدة الرائعة .

الدرس التاسع و الثلا ثون

ابراهيم المازني

القاتلة

وضعت الحقيبة الصغيرة ، و وقفت أستر يح ، و امسح العرق المتصبب ، و نظرت في ساعتي فأنبأتني انها لم تتجاوز الخامسة صباحا ، و كان الصبح لا يزال يسفر و البحر يبدو من وراء الوادي البديع كأنه بقية السحاب المطبق المنبسط ، و في النسيم برد و ندى ، و لكني مع ذلك كنت حران ، فقد كانت الثنية طو يلة صعبة المرتقى و الحقيبة –على صغرها – ثقيلة ، و ارسلت طرْفى [1] رائدا فاذا الخضرة مطردة و النبات متخايل متز ين بنواره ، و لكن لا طر يق .

و لم يكن ثم بد من مواصلة التصعيد في هذا الجبل ، فان فى رأسه اخواناً ينتظرونني ، و معي طعامهم ، و هم لا شك جياع يتضورون . فما يشبع المرء في هذه النجود ، و ما أظنهم أفطروا على شيء قبل خروجهم ، و كان عزمي ان أستقل سيارة الى نهاية الطر يق المعبد ، و كان فى مأمولي أن يتلطف السائق فيحمل الحقيبة عني إلى مفجر الينبوع في رأس الجبل – و كان هناك موعدنا – و لكني آنست من نفسي نشاطاً فاغتررت .

و تناولت الحقيبة و قلت « الرأى أن أتتبع أنابيب الماء التى مدها القوم من فجرة النبع الى الضيعة » و توكلت على الله و استأنفت السير – أعني الصعود – و كنت ربما احتجت فى بعض الطر يق أن افرق سيقان النبت لأ رى إلى أين تجرى هذه الأ رادب ، حتى لا أضل ، و إذا بي في بعض هذه المرات أسمع صوتا يصرخ « أواه ».

1. Baciti pogled

كلمات

لا يَـزَالُ	ne prestaje	إِسْـتَـرَاحَ	od
		أَسْـتَـرِيحُ	odmaram se
جِيَاعٌ	gladni	عَـلـى صَغْرِهَا	iako mala
		صَـعْـبَـةُ الـمُرْتَـقـى	teška za penjanje
سَاقٌ - سِيقَانٌ	stablo	أَرْسَـلَ طَرْفاً	baciti pogled
تَـضَـوَّرَ	osjećati muku	إِسْتَقَلَّ سَيَّارَةً	voziti se autom
سَـائِـقٌ - سُـوَّاقٌ	vozač	إِغْتَرَّ - يَغْتَرُّ	biti zadovoljan
قُـلْـتُ (قَـالَ - يَـقُـولُ)	rekao sam	عَنَى - يَعْنِي	imati u vidu

الدرس الأ ر بعون

قد بـدأتْ تـنـتشر دعـواتُ الاصـلاح الاجـتـماعي الشامل في المجتمع العربي في القـرن المـاضي . جـعـلـتْ فئة واعية تنادي بِمبادىء و أفكار جديدة في تحقيق الحر يـة و المساواة و العدالة الاجتماعية . اذا أخذتم هذا العدد من مجلة الهلال وجدتم أنـه يحتـوي على مـقـالات مختـلفة و متعلقة بشتى المضامين التر بو ية و الاكـتـشـافـات العلمية . لم يبق على وصول القطار إلاّ عشرَ دقائق و لذا غادرنا قـاعة الانتظار متجهين الى الرصيف . ألقى الباحثون دراساتهم وبحوثهم المعتمدة على حـركـة احـيـاء الـتراث و ذلك في نطاق موسم ثقافي نظمته الأمانة العامة لجامعة الدول العر بية . بقي وز يراً للتر بية مدّةَ خمس سنوات كان خلالها محترماً و محـبـو بـا . كـان عضوَ القيادة القومية للحزب خلال فترة ما بين الانتخابيْن . أرجو أنّ عَمّي سيقبل عذري لِكَوْني نسيانَ . لقد دعونا لنتغدى معا و قبلنا هذه الـدعـوة الـشر يفة . أَثَارَتِ الكلمةُ التي ألقيتُها أثراً كبيرا في الحفل الذي نظمه الـنـادي الر ياضي على شرفه بمناسبة تعيينه رئيساً . لقد كان هذا اهتماماً زائدا منكم أنْ تشتروا تذكرة لي أيضاً . صرّح المهندس المسوءول أنّ أكبر مشكلة هي

كيفية تحويل النهر من مجراهُ الحالي . جرَتِ المحادثات حول بناء القاعدة العسكرية و انتهت دون نتيجة .

1. U rečenicama, u kojima je to moguće, promijenite vremena.
2. Od nepravilnih glagola u tekstu dajte zapovjedne načine i masdare.
3. Prevedite na arapski:

Promjena vrijednosti novca na svjetskom tržištu utiče na nacionalnu ekonomiju. Naša zemlja kupuje za devize mnoge proizvode na svjetskom tržištu. Do završetka školske godine nije preostalo više od 15 dana. Obrazovanje i vaspitanje su važni činioci u svakom političkom i vjerskom sistemu. Pozvali smo sve naše prijatelje na večeru povodom rođendana naše kćerke. Ostani s nama da idemo na stadion.

كلمات

načelo	مَبْدَأٌ - مَبَادِئُ	grupa, družina	فِئَةٌ - ات
oživljavanje	إِحْيَاءٌ	sadržina, sadržaj	مَضْمُونٌ - مَضَامِينُ
povećan	زَائِدٌ		
rukovodstvo	قِيَادَةٌ	izazvati	أَثَارَ - يُثِيرُ

من رواية : الدرويش و الموت

لميشا سليموفيتش

كان يود أن يحكي ، وكان بديعا اذ يحكي ، فجذور كلماته تمتد في أعماق الارض و فروعها تناطح السماء . و قد أصبحت أجد في هذه الكلمات حاجتي و رضاى . لا أدري ماذا كان يضيئني منها ، و بعض هذه الحكايات أكاد لا أتذكرها ، و لكن بقي شيء من تأثيرها ، شيء غيرعادي ، مضيء و بديع : حكايات عن الحياة ، و لكنها أجمل منها .

(ترجمة : حسين عبد اللطيف و أحمد سمايلوفيتش)

Volio je da priča, a pričao je lijepo, korijeni njegovih riječi bili su duboko u zemlji, a grane su im se izvijale u nebo. Postale su mi potreba i zadovoljstvo. Ne znam šta je to bilo u njima što me obasjavalo, nekih priča se jedva i sjećam, ali je ostala nekakva omama od njih, nešto nesvakidašnje, svijetlo i lijepo: priče o životu, a ljepše od života.

(M. Selimović, Derviš i smrt, prevod: Husejn Abdul Latif i Ahmed Smajlović)

ينبغي أن تكون هناك طاقة كافية لمشروع توليد الكهرباء من مياه هذا النهر . لا بُدَّ للفنان من التفكير في معاني الموضوع أوّلاً و بعد ذلك يُمْكِنُهُ أن يبدأ بالابداع . يَجِبُ أن نسافر قبل أن ينزل الثلج . يُمكننا القول إنّ هذا الصيف سيكون ألطف للراحة و زيارة أماكن الاصْطِياف و لذا قرّرنا أن نقضي إجازتنا على شاطىء البحر الأبيض المتوسط . لا يجب أن تَصل قبل أن ننتهي من عملنا . هزتْ يده هزّة العطف و الاخلاص و ذهبتْ . عندما هاجَمها وقفتْ مستبسلةً وقفةَ الجندي أثناء المعركة . إنّ اقتباس المنجزات الحضارية و العلمية لا يعني تقليد هذه المنجزات تقليداً أعمى . نَامَ نوماً هادئاً و الآن يشعر نفسَه قادراً على عمل شاقٍّ و جادّ . إن الانسان المعاصر يعلّق على كلّ ما يحدث تعليقاً خاليا من التعصب و التطرّف . نظرَ الانسان البدائي في قديم الزمن نظراً ساذجاً سطحيا على ما يحدث حوله و وصف ذلك وصفاً بسيطا . لا يمكنها أن تنتقدها لانّها اهتمّتْ بما يخدم مصالحَ الجميع .

تِطْوان

المدينة البيضاء

ليس في أبنية « تِطْوانَ[1] » و لا في مآذن مساجدها شيءٌ من الشموخ و العظمة . فالبيوت ، مثل المساجد ، تتسم بميسم البساطة و الاتّضاع . و هي لا تتجاوز الطابقين ، سطوحها بيضاءُ مثل جدرانها ، و تكاد تكون متّصلة .

أمّا البيوت في النّاحية الاسبانية فهي أُوروبيّةٌ ذات أربع طبقات أو خمس فيها أمثلة حسنة الظاهر للفنّ الحديث في الهندسة المعماريّة .

و في أسواق المدينة القديمة لا تشذُّ القاعدة الشرقيّة . تلك الأسواق تدعى بحقٍّ زنقات لأنّها سكك ضيّقةٌ متقطّعةٌ ، تقف عند جدار ، و تنفذ تحت آخر ، درج هنا ، و جَوْرة هناك ، تتّسع في أماكن لثلاثة يمشون في صفٍّ واحد ، ثُمّ

تـضـيـق و تـضيق فتختني كاللِّص في زُقاق مظلم ، و لكنَّها في النَّظافة تشذُّ عن القاعدة ، لا أوساخ و لا فضلات امام الأ بواب . و لا روائح في تلك الزَّنقات إنَّها حقاً لعلى جانب بهيج من النظافة .

عن أمين الريحاني

كلمات

snaga	طَاقَةٌ – ات	treba da	يَنْبَغِي أنْ
odmor, raspust	إجَازَةٌ – ات	ljetovanje	إصْطِيَافٌ
pečat	مِيسَمٌ	spavati	نَامَ – يَنَامُ
tržište; tržnica	سُوقٌ – أسْوَاقٌ	biti uzak	ضَاقَ – يَضِيقُ
tek što, samo što, jedva	يَكَادُ (كَادَ)		

الدرس الثاني و الأ ربعون

استعارتْ ماجِدَة جهازَ التلفيز يونِ مِنْ أخِيهَا الأصغرِ و اعادتْه إليْهِ بعدَ اسبوعيْنِ. درْ قرصَ التلفونِ لِلإتِّصَالِ برَقَمٍ معيَّن فَسَيرِدُ صوتٌ غيرُ معروفٍ ولكن لا تَخَفْ . أُتِيحَ لي فرصةٌ أنْ أُقِيم البلدان العربيّة فتراتٍ مِنَ الزمن . تلقّتْ هذه الطالبة تعليمَها في جامعة القاهرة حيث تعلّمتِ اللغة العربيّة و العلومَ المختلفة من منطق و أدب و تاريخ و حضارة . عندما نشرح دورَ الحضارة العربية عَلَيْنا ألاّ ننْسى الانجازات التي حقّقتْها هذه الحضارة . أخذَ العرب يتناولون في عصْرِهِمُ الذهبي ما تركتْهُ الأمم المتمدّنة من جميع مجالات النشاط الفكري . قامتْ هذه الأديبة بترجمة الاعمال الأدبية الكثيرة من اللغة الصربوكرواتيّة الى العديد من اللغات الأجنبية . قمْ بواجبك فستكون مكتفياً بما فعلتَه . هذا ما جعلَني أخافُ من كلّ فرد يشابهه . قد تأثّر بما قالتْ و ما استطاع لها ردّا . كانت ايمان مسرورة لأنها نجحتْ في سيرها نحو التقدم في التعليم . رغمَ هذه المحاولات لم يَزِدْ عدد التلميذات في البلد كلّه عن اربعين فتاة في منتصف

القرن الماضي . قالت ذلك ثمّ أضافت متسائلة بلهجة لم نسمعها منها من قبل . هل تر يدون أن تساعدوني على نقل هذه المنضدة للخارج ؟ نر يد أن نطوّر مواردَنا الطبيعية من أجل رخاء وطننا كلّه . لم أفقدْ عقلي بعدُ لِأُحاول المستحيل و لذا عدلت عَنِ السفر . سار الى أن وصل الى قمّة الجبل حيث استراح متنفساً الهواء اللطيف . لا تقولوا شيئاً قبلَ أن تتأكدوا من ذلك . عُدْنا الى بيروت بعد ز يارتنا القصيرة التي قُمْنا بها الى القرى المجاورة .

1. U rečenicama, u kojima je to moguće, zamijenite rod subjekta. Obratite pažnju na pravila o slaganju.

2. Prevedite na arapski:

Postigli smo velike uspjehe u posljednje tri godine, ali obrazovanje još uvijek zaostaje. Željeli smo pomoći našim drugovima da poprave svoj automobil. Nisu mogli da dođu prije 20 h, jer im je utekao jutarnji voz. Tražili smo samo u zajam mnoge knjige, ali nismo dobili do svega dvije-tri. U zemljama u razvoju industrija se razvija iz godine u godinu. Pokušali smo nemoguće, ali nismo uspjeli u tome. Na ulicama svih gradova u svijetu svakodnevno se povećava broj automobila, iako je cijena nafte visoka. Primio sam od njega pismo još prije pet dana, ali sam veoma zauzet i nisam mu još odgovorio. Ustani (za ž. r.) i odnesi ovu torbu svojoj drugarici.

3. Pronađite u prethodnoj vježbi "šuplje" glagole i oblike izvedene iz njih. Upotrijebite ih u rečenicama.

كلمات

vratiti	أَعَادَ	pozajmiti	إِسْتَعَارَ
povezivanje	إِتِّصَال	disk; brojčanik telefona	قُرْصٌ – أَقْرَاصٌ
primiti, dobiti	تَلَقَّى	dati	أَتَاحَ
srpskohrvatski	صَرْبُوكُرْوَاتِيٌّ	urbanizovan; civilizovan	مُتَمَدِّن
zadovoljan	مُكْتَفٍ ž. r. مكتفيَة بِـ		
uprkos	رَغْمَ	sličiti	شَابَهَ
nemoguć	مُسْتَحِيلٌ	dodati	أَضَافَ
odmoriti se	إِسْتَرَاحَ	odustati	عَدَلَ عَنْ
vazduh, zrak	هَوَاء	koji diše	مُتَنَفِّسٌ

الدرس الثالث و الأربعون

لو كنتَ في مكاني لَكنتَ ، مثلي ، تحاول أن تغير معتقداتك . لو كانوا أكثر انتباهاً لأصبحتْ معرفتُهم هذه اللغة أحسن . كان هذا الطريق يبدو أجمل لو غرستْ أشجارٌ على طوله . لو أخرجتِ هذا القاموس لتمكّنت من إغلاق الحقيبة بسهولة . لو انتهيْتُ مِن ملء الاستمارة لقدّمتها الى مستخدم الكمرك . لو كان هذا الوضع حقيقياً لبذلنا كثيراً من المجهود في سبيل تغييره . لو أعطيْتُهُم ما طلبوا لأطْلَقَ هذا السنتهم بِالثناء و الدعاء . إنّ الانسانَ الحديثَ يقبلُ التعايُشَ مَعَ مختلفِ الشعوب و الأديانِ و العقائدِ كخروجٍ وحيدٍ مِنَ التوتّرِ الدائم في العالم . اذا اراد الله بِقومٍ سوءاً مَنَحَهُمُ الجدلَ و مَنَعَهُمُ العَمَلَ .

حكاية عن جحا

أقام أحدُهم وليمةَ عُرْسٍ ، و بينما الضيوف على الطعام ، جاء جُحى ، و بيده ظرفٌ و طرَق البابَ ، ففتحوا له و سألوه عن حاجته فأجاب قائلا : معي مكتوبٌ لِصاحب البيت . فأدخله الخادِمُ ، فَسلّم ، و قدّم المكتوبَ الى صاحبه و جلس مُسْرِعاً أمامَ المائدة يَزْدَرِدُ الطّعَامَ في لهفة ، فلما نظَر صاحبُ البيتِ إلى الوَرَقَة صَاحَ قَائلاً : هذه الورقةُ بيضاءُ لاَ كِتَابَةَ فيها ، فقال جحا : أَجَلْ إنَّ الورقَةَ لا كتابة فيها لأنّي جئت مُستعجِلا ، فَأرْجوُ عَفْوَكَ .

1. Iz vježbi 41. i 42. izvadite sve nepravilne glagole i njihove oblike.
2. **Napišite oblike kojih nema u tekstovima vježbi 41. 42. i 43.**

Na primjer:

مَضِيقٌ ← ضَائِقٌ ← ضَاقَ

كلمات

rasprava; spor (enje)	جَدَلٌ	zabraniti	مَـنَـعَ
Džuhha (ime narodnog šaljivdžije)	جحا	obrazac, formular	إِسْتِمَارَةٌ – ات

gutati	إِزْدَرَدَ - يَزْدَرِدُ	koegzistencija	تَعَايُشٌ
izlaz	خُرُوجٌ	zategnutost	تَوَتُّرٌ
jedini	وَحِيدٌ	dopustiti	مَنَحَ

« تيران » و الطريق الى الحرية

عن كتاب « لك يا ٱبنتي دولور يس » للدكتورة ساشا بوجوفتش

تمنَّيتُ منذُ اللحظاتِ الأولى لإعْتِقالي ألاّ يَرَانِي أوْ يَسْمعَنِي أَحَدٌ فكنتُ أكرهُ دائماً بل يُزْعِجُنِي أنْ أكونَ بؤرةَ الأحداث ، لِذا طلبْتُ من « زاجا » أن تَلْزمَ الصمتَ ، فتَمْسكُ بِيَدي وتشُدُّها ، سائرةً أمامي و أنا خَلْفَها ونَمْضِي خارجَتَيْنِ ، أخْطُو بخطواتٍ مُتَفَاوِتَةٍ وعلى الأصحِّ أتخبط بِخُطَاىَ و أخرُج لِأَرَى الشمسَ . و أشعُر بِها لَكِنَّي لاَ أرَاهَا ، أرفعُ رأسي بإتّجاهِها فلا أرَى سِوَى قَرْصاً نُحَاسِيّاً أحمرَ يتذبذبُ ولا أُمَيِّزُ شيئاً ، ومِنْ شدّةِ الخَوْفِ الذي يَنْتَابُنِي أمام هذه الأمورِ الغامِضةِ أشعُرُ بأنَّ الأرضَ تَضِيعُ من تَحْتِ قَدَمَيَّ ، أُحِسُّ بِٱرْتِخَاءٍ ولا أسْتَطِيعُ الوقوفَ على قَدَمَيَّ فَأتَكِئُ على جدارِ العِمارةِ البَغِيضَةِ .

(نقل الى العربية عاطف قعوار)

. . . Neprijatno mi je. Teško mi pada da budem u centru događaja.

Želja mi je od prvih logorskih dana da me neko ne vidi, ne čuje. Molim Zađu da šuti. Izlazimo napolje čvrsto se držeći za ruke. Zađa ide naprijed, a ja za njom. Neujednačenim hodom i čisto nabadajući nogama izađoh napolje na sunce. Osjećam ga, a ne vidim. Dižem glavu prema njemu. Umjesto sunca bakarnocrvenkasti prostor, koji titra. Ne razaznajem ništa. Od straha pred nečim neizvjesnim, strašnim, gubim tle pod nogama. Malaksavam. Ne mogu da stojim i naslanjam se na zid zlokobne zgrade.

(Iz dr Saša Božović, Tebi, moja Doleres, V izdanje, 4 jul, Beograd 1981.)

الدرس الرابع و الأ ر بعون

تونس

أَوَّلُ مـا انـطَـبَـع في ذهنِي حِينَ زُرْتُ تُونِسَ ما لَمَسْتُهُ فِي أهلِ تُونِسَ مِنْ حُبِّ الاطِّلاَعِ ، فـلِلصُّـحُـفِ رَوَاجٌ ، وَعَلَى النَّوَادِي إقْبَالٌ ، ولِلتُّونِسِيِّ إلْمَامٌ كبيرٌ بِـمَا يَحْدُثُ فِي البِلادِ العَرَبِيَّةِ ، فهويَتَتَبَّعُ الحَوَادِثَ العَالَمِيَّةَ باهْتِمَامٍ ، وَيُعَلِّقُ عـليها تعليقاً خَالِياً مِنَ التَّعَصُّبِ ، وَالتُّونِسِيُّ شَغُوفٌ بِالْمُوسِيقِ ، وَلاَ يَسْتَسِيغُ مِـنْـها إلاَّ الحَسَنَ ، وفي تُونِسَ نَهْضَةٌ عِلْمِيَّةٌ ، وَأدَبِيَّةٌ ، وَفَنِيَّةٌ ، تَتَمَشَّى وَرُوحَ الـعَـصْرِ الحديثِ ، مَعَ المُحَافَظَةِ على التَّقالِيدِ التي يُقَدِّسُهَا التونسيون جَمِيعاً ، و في تـونـس وَعْـيٌ قَـوْمِيٌّ ، يَحِسُّ به الزَّائِرُ إحساساً لا يُمْكِنُ إغفالُهُ ، و أحَادِيثُ الـمَـجَـالِسِ وَ الـمَـقَاهِي العَامَّةِ تَدُلُّ على تَمَسُّكِ التونسيين بِحُبِّهِمْ لِوَطَنِهِمْ ، و اسْتِعْدادِهم لِرِفْعَتِهِ ، و هُم فَخُورُونَ بِبِلادهم وَ تَارِيخها الْمَجِيدِ . غَادَرْتُ تُونِسَ وَ أنـا آسـف على مُغَادرتها ، دَخَلْتها و حيداً ، و تركْتُهَا وَ لي أصدقاء عَزِيزُون ، فإلى اللقاء يا تونس الخضراء...!

عن عبد السلام علي نور

1. Izvedite sve oblike od nepravlinih glagola koji se javljaju u ovom tekstu.
2. Napravite rečenice u kojima ćete upotrijebiti slijedeće riječi:

سَافَرَ	وحـيـد	إنـطـبـاعـات
بَعْدَ	قـرأ	صـحـف
مع	بـلـد	غـادر

سورة العصر

وَٱلْعَصْـرِ . إنَّ ٱلْإنْسَـانَ لَفِـي خُسْرٍ . إلاَّ ٱلَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ . وَ تَوَاصَوْا بِـٱلْحَقِّ . وَ تَوَاصَوْا بِـٱلصَّبْرِ .

SURA CIII
VRIJEME

Tako mi vremena, —
čovjek doista gubi,
samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i
koji jedni drugima istinu preporučuju i koji
jedni drugima preporučuju strpljenje.

(Prevod Besim Korkut)

الدرس الثاني و الأربعون

انقسم المسلمون الى سنّة و شيعة و نصيرية و دروز ، كما انقسم أهل الذمّة الى نصارى و يهود . انّ ما سبّب الانفجار المُفاجىءَ هو صهريج بترولٍ مكسورٌ في الميناء . انعقد المؤتمر الثاني لتربية الشباب في منتصف الشهر الجاري بناءً على قرارات المنظّمة العالمية للشبيبة . انصرف مشاركو مهرجان الأفلام الوثائقية مسرورين بما أحرزوا من تبادل الآراء في اثناء المناقشات . انقلبت هذه السيارة بعد أن حصل لها عطل مفاجىء و لكن، مع حسن الحظ ، لم يهلك أحد . تنقسم جمهورية يوغسلافيا الاشتراكية الاتّحادية الى ست جمهوريات و من بينها جمهورية صربيا الاشتراكية التى تنقسم الى الاقليمين الاشتراكيين المستقلّين ذاتيا . أراد أن يكون أكثر انتباها في مثل هذا الوضع . بعد أن ناقشنا هذه المسألة المتعلّقة ببعض المصالح العامّة أصبحت هذه الأمور أكثر وضوحا . كان البدو أفصح الناس لغةً . أوّل ما انطبع في ذهني حينما كنت في السودان ما لمسته في أهل هذا البلد من حب الاطلاع .

Prevedite na arapski:

Ovaj program je naprednij od programa koji je ponudila vlada prošle godine. Pokvario mi se tv-aparat, pa nisam gledao program već 4 dana. Vojnici su stajali po petorica u svakom redu. Kakvi su tvoji utisci poslije posjete nekim afričkim zemljama? Kolonijalisti su se konačno povukli iz Egipta poslije revolucije 1952. godine. Lična inicijativa pomaže razvoj svakog društva i čini ga otvorenijim. Doktor Halil mi je ponudio lijek koji još više ohrabruje.

كلمات

مِينَاءٌ – مَوَانِئُ	luka	تَرْبِيَةٌ	vaspitanje, odgajanje, odgoj
مِهْرَجَانٌ – ات	festival, simpozijum	إِتِّحَادِيٌّ	savezni
إِقْلِيمٌ – أَقَالِيمُ	pokrajina, oblast	مُسْتَقِلٌّ	nezavisan

الدرس الثالث و الأ ر بعون

ارتفعتِ اليومَ درجة الحرارة فوق المعدّل . سننتهز هذه الفرصة لنتعلم أكثر . اشترطنا عليه أن يكتب درسه قبل رجوعنا من المسرح . اجتمعتِ اللجنة للدفاع الشعبي العامّ بالأمس و بحثت في جلستها هذه صدى الحوادث الأخيرة في الصحافة المحلّية . انتظرنا نتيجة الانتخابات يوما بعد يوم حتى نسمع ما يفرحنا. يعتقد بعض العلماء ان انقسام المسلمين الى عدّة مذاهب و اتباعهم الطرق الصوفية المختلفة أضعف من تقدّمهم . يعتمد الناس في تصرّفاتهم على ما توفر لهم من الثقافة القديمة و الحديثة أيضاً . قد انتهز المؤلف هذه المناسبة ليبرز دور الأدب كَفَنٍّ من الفنون المنتشرة في المجتمع . لَمّا مَاتَ أبوه انتقل الى مدينة مجاورة و دخل كلية الفنون التشكيلية . كانت شفتاها ترتعشان من شدّة البرد من وقت لأخر . انتشرت الزكمة في المدرسة و قطعنا دراستنا لِمُدّة خمسة أيام . اكتشف العلماء في هذا العقد اكتشافات كثيرة و عجيبة . كان بعض الخبراء يناقشون الوضع الاجتماعي و يمتدحون ما وجدوا فيه بخلاف ما ذهب اليه أخرون . منذ أن اكتشف البترول أصبحت ترتفع أهميةُ اللغة العربية . اعترف علماء الغرب بفضل العلوم العربية الطبيعية في العصور التي انتشرت فيها الثقافة الاسلامية و العربية . عندما اقتربنا من وادي النهر أصبح الطريق موحّلا أكثر فأكثر . نقدّر ذلك النظام الذي يشتهر بالعدالة و المساواة . اقتصرتْ هذه الحركة على طبقة معيّنة و لذا لم تخرج نطاقها المحدود .

Prevedite na arapski:

Prije nego što smo prešli u novo preduzeće (fabriku), podnijeli smo molbu. Mnogi ljudi raspravljaju o svemu, a da ne poznaju dovoljno temu razgovora. Iskoristili smo ovu dragocjenu priliku da posjetimo neke svoje prijatelje i rođake koje nismo vidjeli odavno. Priznajem da ne znam mnogo o najnovijim naučnim otkrićima, mada prilično čitam. Arapi su se raširili na dva kontinenta i imaju veliku teritoriju. Približili smo se njihovoj poziciji u vezi s tim važnim pitanjem. Stručnjaci (eksperti) su se sastali u velikoj kongresnoj sali na drugom spratu. Ako otkrije sve uzroke, brže će savladati teškoće na putu obnove (reforme). Ova književnica je postala poznata po svojim pjesmama u kojima govori o ljubavi među spolovima i među narodima.

الدرس السابع و الأر بعون

انك منذ اليوم ستحاول أن تقبس مثالهم . أترى حيو يتهم هذه الجديدة كيف تنعش وجودهم جميعاً ، و تطلّ من أعينهم ضاحكةً ؟ لقد كنت تعرف رصانة « كامل » في بيروت ، و تذكر حرصه الشديد على اجتناب الناس و الانطواء على النفس ، و لم تَنْسَ بعدُ انك كنت تُنحي باللائمة على « زهير » و تنعَي عليه هذا الحزن الدائم الذي كان يطبع حياته . و « أسعد » ألم تسمع هذه الضحكات المجلجلة التي كان يُرسلها ، و هو الذي كانت الصرامة دأبه في حياته العملية يوم كان له مكتب مقاولات في العاصمة ؟

كأنما هم ألقوا أثقال الرصانة التي كانت تُرهق أكتافهم في بلادهم ، و شعروا شعوراً عميقاً بأنهم مدعوون الى أن يسوقوا في بار يس حياة منطلقةً لا يحدّ من حرّ يتها قيد ، فاستجابوا لهذه الدعوة بكل ذرة من ذرات وجودهم ، و خلّفوا وراءهم اغلال ماضيهم .

عن « الحي اللا تيني »

لسهيل ادر يس

1. Od novih riječi iz teksta napravite rečenice.

كلمات

Kamil (muško ime) كَامِلٌ	Zuhejr (muško ime) زُهَيْرٌ
žaliti (nekog) نَعَى – يَنْعَى على	Esad (Asad) (muško ime) أَسْعَدُ

الدرس الثامن و الأر بعون

بالكاد استطعتُ أن أرى بيضة الحشرة التي لم تكن أكبرَ من رأس إبرة . كانوا على وشك أن يفترقوا لشؤونهم حين ظهر الشرطي و اتّجه اليهم ليتوسط . لم يكد يخطو خطوتين حتّى توقّف متعجباً مِمّا رَآهُ. بالكاد كنّا نستطيع أن نسمع أنفسنا نتكلّم لأنّ الضجّة كانت شديدة . تُوشِكُ أن تلد فلا بدّ من السهر عليها هذه

الليلة . أكاد أشعر بشيء ممّا حولي لأني تمرّضت من الزكام الشديد . لم نكَدْ نخطو بعض الخطى حتّى توقّفنا عن المسير ملتفتينَ إلى إعلان معلّق على جدار عمارةٍ مجاورة للوزارة الخارجية . ما كادت العربة تتحرّكُ حتّى سمعوا صوتا يناديهم . فما ان دخل البيت كانت أخبارُه لدى شرطة المدينة . أُوشِكُ أن لا أصدّقَ أنَّ هذا الرجل الهادىء هو شاعر الحبِ و الغزل المشهورُ . و ما ان وصل الى المنزل حتّى أسرع الى ولده ليقبّله بعد فراق طويل . لا شكّ في أنه ذهب الى مكتب زميله بِمُجَرَّدِ وصوله الى هذه المدينة . قد بلغ أو كاد نهايةَ الطريق الصعب المرتقى الذي أدّى الى قمّة الجبل .

— — — —

بلغراد و يوغسلافيا

تبلغ مساحةُ جمهورية يوغسلافيا الاشتراكية الاتحادية ٢٥٥٨٠٤ كم٢ و يبلغ عدد سكانها أكثر من ٢٢ مليون نسمة . و تقع يوغسلافيا في جنوب شرقي أروبا و تحتلّ المنطقة الوسطى في شبه جزيرة البلقان . و لديها رغبة و ارادة واحدة هما الاستقلال التام . و يتمتّع فيها كل السكان بحقوق متساوية تماما .

انّ يوغسلافيا مجتمع اشتراكي للشعوب المتساوية في الحقوق و بِفَضْلِ التسيير الذاتي يشارك فيها كل مواطن - بطريقة مباشرة - في ادارة المؤسسات و المنظّمات الاجتماعية و الهيئات الاخرى . أما الهيئة العليا في الادارة الاجتماعية فهي المجلس الاتحادي الواقع في عاصمة يوغسلافيا - بلغراد . و هذه المدينة من أقدم المدن في هذه المنطقة و قد أسست في سنوات ما قبل الميلاد.

يبلغ عددُ سكانِها أكثرَ من مليون نسمة . انها مدينة مشهورة في العالم بضيافتها و تنظيم المؤتمر الأوّل للدول غير المنحازة . و قد صرّح أحد رواد الفضاء و قائد الرواد الثلاثة الذين زاروا القمر ، خلال زيارته لهذه المدينة ، أنّ أهل بلغراد طيبون و يعرفون كيف يكرمون الضيف .

و بالرغم من أن عدد سكانها قد تجاوز المليون ، فهي لا تزالُ تتّسع باستمرار . انّ هذه المدينة مركز العلم و الحضارة و مركز الادارة و الاقتصاد و التجارة و الرياضة و اللهو و لا تزال خلال هذه السنوات الأخيرة أعظم موقع للانشاء في البلد . و بجانب المجموعات السكنية و المؤسسات الصحية و المدارس و الملاعب و العمارات العامة ، فانا نجد بلغراد تهتم بطرق المواصلات الجديدة في كل الاتجاهات و تبحث عن رحاب لسكانها الجدد . في الحقيقة يشعر الناس و السيارات بضيق المكان لانّ المعمار ين لم يتصوّر وا قط تطوّرها بمثل هذا النطاق . و لكلّ ما ذكرنا أصبحت بلغراد أكبر مركز سياحي و ليس هناك من فنان أو أديب زار يوغسلافيا إلاَّ وَ مكث عدة أيام في التفرّج على هذه المدينة الواقعة على ملتقى النهر ين .

كلمات

vidio me je	رَآنِي	Salim (muško ime)	سَـــالِـــم
(ona) ima	لَدَيْهَا	Ibnu Haldun, historičar iz XIV v.	إبـــن خَـــلْـــدُون
ravnopravan, isti, jednak	مُتَسَاوٍ	blagodareći	بِفضل عَـــنْ
susret(anje)	مُلْتَقَى	osmatranje, razgledanje	تَـــفَـــرَّج عَلَى

1. Od upotrijebljenih glagola u tekstu dajte zapovjedne načine i participe.

2. Prevedite na arapski:

Sve što smo ostvarili je rezultat naših napora prema napretku i povećanju blagostanja. Pripremili smo sve što je potrebno za dug put. Nova vlada je pripremila plan razvoja zaostalih oblasti (krajeva). Odgovorićemo na ovo pismo narednog mjeseca. Nezavisnost je osnovni uslov za svaku saradnju u svijetu. Povodom Dana Republike odredili smo mjesta za svečanost. Poslije drugog svjetskog rata mnogi narodi su počeli obnovu svojih upropašćenih privreda i industrije. Ovaj smiješan film zaslužuje vašu pažnju. Razvijena saradnja ukazuje na dobre odnose između dvije strane.

كلمات

pozdrav	تَحِيَّةٌ – ات	običaj	عَـادَةٌ – ات
korist	فَائِدَةٌ – فَوَائِدُ	samosvojnost	أَصَالَةٌ – ات
prelijep, divan	رَائِعٌ	predgrađe	ضَاحِيَةٌ – ضَوَاحٍ

R J E Č N I K

ARAPSKO - SRPSKOHRVATSKI

UPOTREBA RJEČNIKA

Uz Vježbe su date i neke riječi. Ostale treba tražiti u Rječniku koji je posebno urađen za ovu priliku. Piscu ovog udžbenika vrlo dobro su poznate teškoće s kojima se sučeljavaju oni koji počnu da uče arapski jezik. Naročito su mu poznate teškoće prilikom upotrebe rječnika. Doista je teško naći mnoge riječi ako se ne zna sasvim dobro morfologija. Prije nego vam na jednom primjeru pokažem upotrebu ovog Rječnika, savjetujem vam da pokušate već od početka da sami tražite riječi. Ali uvijek imajte na umu činjenicu da u arapskom jeziku većinu čine riječi sa tri suglasnika i da su drugi oblici izvedeni iz ove osnove. Zato vam savjetujem ako naiđete na riječ sa četiri suglasnika a prvi bude mim م da ga odbacite i da prema narednim suglasnicima potražite osnovu riječi. Osnova je uvijek složena u Rječniku alfabetskim redom i nalazi se u perfektu trećeg lica jed. m. r. Potom slijede ostali izvedeni oblici. Npr. ako naiđete na riječ أَجْلِسُ (sjedim) i odbacite prefiks أ , slijedi:

جلس — sjediti

جَالِس — onaj koji sjedi, sjedeći

جَلْسَة — sjednica

مَجْلِس — skupština, vijeće, itd.

I još nešto zapamtite: za traženje riječi važni su samo suglasnici jer se samoglasnici, pa čak i dugi, uglavnom odbaciju. Npr: مَاهِر — vješt. Zanemarite â ا i tražite samo korjenske suglasnike مَهَرَ . Ili: أَشْكَال → شكل jer su odbačeni ا na početku i poslije drugog suglasnika.

Jednina kod imenica je odvojena od množine znakom — , a u zagradi se nalazi druga množina, manje frekventna. Uz nepravilne glagole dat je prezent, ukoliko su takvi glagoli dati u tekstu prije nego što su objašnjeni. Kod pridjeva množina se nalazi u zagradi, iza ženskog roda. Npr:

أَخْضَرُ - خَضْرَاءُ - (خُضْر) — zelen.

أ

da li	أ
otac	أبٌ - آباءٌ
igla	إبْرَةٌ - إبَرٌ
sin	إبْنٌ - أبْنَاءٌ (بَنُونَ)
uticati (na nekog, nešto)	أثَّرَ في
biti pod uticajem	تَأثَّرَ بـ
trag	أثَرٌ - آثَارٌ
podvig	مَأثَرَةٌ (مَأثُرَةٌ) - مَآثِرُ
za vrijeme, u toku	أثْنَاءَ
za vrijeme, u toku	في أثْنَاءِ
plata, novčana nagrada	أُجْرَةٌ
odlaganje	تَأجِيلٌ
da (za potvrdjivanje)	أجَلْ
jedan, neki	أحَدٌ
uzeti	أخَذَ (u)
preduzeti, prihvatiti	إتَّخَذَ
zakasniti	تَأخَّرَ
drugi, ostali	آخَرُ z.r. أُخْرَى
zakasnio; zaostao	مُتَأخِّرٌ

kasno	مُتَأخِّراً
Ahemenidi (kraljevska dinastija u Persiji)	آخَمِينِيٌّ
brat	أخٌ - إخْوَةٌ
braća	إخْوَانٌ
književnost	أدَبٌ - آدَابٌ
književni	أدَبِيٌّ
književnik	أدِيبٌ - أُدَبَاءُ
voditi (ka)	أدَّى - يُؤَدِّي إلَى
ako; kada, pošto	إذَا
kad gle!	إذَا بـ
1. ako; 2. da li (u indirekt. upit. rečen.)	مَا إذَا
dakle	إذَنْ
minaret	مَأذَنَةٌ - مَآذِنُ
1. istorija 2. datum	تَارِيخٌ
istoričar	مُؤَرِّخٌ
kanal	أرْدَبَّةٌ - أرَادِبُّ
pirinač	أرُزٌّ ili رُزٌّ
zemlja; teritorija	أرْضٌ - أرَاضٍ
pod	أرْضِيَّةٌ - اَتٌ

1.evropski;2.Evropljanin	أُورُوبِيٌّ
kriza	أَزْمَةٌ - أَزَمَاتٌ - إِزَمٌ
osnovati	أَسَّسَ - يُؤَسِّسُ
osnivanje	تَأْسِيسٌ - اتٌ
osnova	أَسَاسٌ - أُسُسٌ
preduzeće; ustanova	مُؤَسَّسَةٌ - اتٌ
1. španski; 2. Španac	إِسْبَانِيٌّ
obrazac, formular	إِسْتِمَارَةٌ - اتٌ
porodica	أُسْرَةٌ - اتٌ - أُسَرٌ
žaliti (zbog čega)	أَسِفَ عَلَى (e)
onaj koji žali (part. aktivni)	آسِفٌ
žalostan, porazan	مُؤْسِفٌ
Aleksandar	إِسْكَنْدَرُ ili أَلْإِسْكَنْدَرُ
cement	إِسْمَنْتٌ
1. asirski; 2. Asirac	أَشُورِيٌّ
1. grčki; 2. Grk-	إِغْرِيقِيٌّ
1.afrički;2.Afrikanac	أَفْرِيقِيٌّ
vidik	أُفُقٌ - آفَاقٌ
/po /tvrditi	أَكَّدَ - يُؤَكِّدُ
1.akadski;2.Akadjanin	أَكَدِيٌّ
jesti	أَكَلَ - يَأْكُلُ
jelo; jedenje	أَكْلٌ
jela	مَأْكُولاَتٌ
osim	إِلاَّ
nije ... nego	لَيْسَ...إِلاَّ وَ...
sastojati se	تَأَلَّفَ مِنْ
hiljadu	أَلْفٌ - آلاَفٌ

hiljade	أُلُوفٌ
boljeti	آلَمَ - يُؤْلِمُ
bol	أَلَمٌ - آلاَمٌ
Bog	أَللّٰهُ
ka, prema, do	إِلَى
ispred, pred	أَمَامَ
majka	أُمٌّ - أُمَّهَاتٌ
nacija	أُمَّةٌ - أُمَمٌ
Ujedinjene nacije	أَلْأُمَمُ الْمُتَّحِدَةُ
što se tiče	أَمَّا ... فَـ...
stvar	أَمْرٌ - أُمُورٌ
zapovijest	أَمْرٌ - أَوَامِرُ
knez, princ, emir	أَمِيرٌ - أُمَرَاءُ
kongres	مُؤْتَمَرٌ - اتٌ
juče	أَمْسِ ili بِالأَمْسِ
nadati se	أَمَلَ - يَأْمُلُ
nada	أَمَلٌ - آمَالٌ
1. očekivan; 2. nada	مَأْمُولٌ
vjerovanje, vjera Iman (žen. lic. ime)	إِيمَانٌ
sekretarijat; polog	أَمَانَةٌ - اتٌ
bezbijednost	أَمْنٌ
1. pouzdan; 2. sekretar	أَمِينٌ - أُمَنَاءُ
da (conj.)	أَنْ ili أَنَّ
cijev	أُنْبُوبَةٌ - أَنَابِيبُ
ti	أَنْتَ - أَنْتُمْ
čovjek	إِنْسَانٌ - نَاسٌ
obnoviti; produžiti	إِسْتَأْنَفَ

nos	أَنْفٌ - أُنُوفٌ
žitelji,gradjani, rodjaci	أَهْلٌ - أَهَالٍ - أَهْلُونَ
Jevreji i hrišćani pod zaštitom islama	أَهْلُ الذِّمَّةِ
Dobro došli!	أَهْلاً وَ سَهْلاً
pribor, alat	آلَةٌ - اَت
biti zadovoljan sobom	آنَسَ مِنْ نَفْسِهِ - يُونِسُ
prvi, a	أَوَّلٌ ž.r. أُولَى

prvo	أَوَّلاً
vrijeme, doba	آنٌ
to jest, odnosno	أَيْ
koji (odn. zam.)	أَيٌّ
podržati	أَيَّدَ - يُؤَيِّدُ
podrška	تَأْيِيدٌ
1.italijanski;2.Italijan	إِيطَالِيٌّ
takodje	أَيْضاً
gdje	أَيْنَ

ب

s, sa; u; o	بِ
sporo, lagano	بِبُطْءٍ
dobro	بِخَيْرٍ
bez; osim	بِدُونِ
u cijelosti	بِأَسْرِهِ
tačno	بِالضَّبْطِ
pažljivo	بِانْتِبَاه
vrata	بَابٌ - أَبْوَابٌ
odsječen	مَبْتُورٌ
rasijati; posijati	بَثَّ - يَبِثُّ
petrolej	بِتْرُول
istraživati	بَحَثَ - فِي
/is/tražiti nešto	بَحَثَ - (عَنْ)
istraživač	بَاحِثٌ
studija	بَحْثٌ - بُحُوثٌ
more	بَحْرٌ - بِحَارٌ

Sredozemno more	أَلْبَحْرُ الأَبْيَضُ الْمُتَوَسِّطُ
brod	بَاخِرَةٌ - بَوَاخِرُ
neizbježnost	بُدٌّ (مِنْ)
treba da	لاَ بُدَّ مِنْ ili لـ
početi (inhoativni gl.)	بَدَأَ - يَبْدَأُ
početak	بَدْأَةٌ
početi	إِبْتَدَأَ - يَبْتَدِئُ
početni	إِبْتِدَائِيٌّ
naivan, prvobitan	بِدَائِيٌّ
načelo, princip	مَبْدَأٌ - مَبَادِئُ
inicijativa	مُبَادَرَةٌ - اَت
stvaranje, stvaralaštvo	إِبْدَاعٌ - اَت
savršen, prelijep, rječit	بَدِيعٌ
mijenjati	بَدَلَ (u)

razmjenjivanje	تَبَادُلٌ - اَت
umjesto	بَدَلاً مِنْ
odjeća; odijelo	بَدْلَةٌ - بَدَلاَتٌ
uzajaman	مُتَبَادِلٌ
pokazati se; činiti se	بَدَا - يَبْدُو
beduini	بَدْوٌ
uložiti trud	بَذَلَ جُهْداً (u)
utakmica	مُبَارَاةٌ - مُبَارَيَاتٌ
hladan	بَارِدٌ
hladnoća	بَرْدٌ
pošta	بَرِيدٌ - بُرُدٌ
pokazati	أَبْرَزَ
istaknut	بَارِزٌ
telegram	بَرْقِيَّةٌ - اَت
program	بَرْنَامَجٌ - بَرَامِجُ
1. britanski; 2. Britanac	بريطَانِيٌّ
bašta, vrt	بُسْتَانٌ - بَسَاتِينُ
tepih	بِسَاطٌ - أَبْسِطَةٌ
jednostavnost; naivnost	بَسَاطَةٌ - اَت
jednostavan	بَسِيطٌ - بُسَطَاءُ (بُسُطٌ)
raširen	مُنْبَسِطٌ
uzvišen, visok	بَاسِقٌ
hrabar, smio	مُسْتَبْسِلٌ
neposredan, direktan	مُبَاشِرٌ
pogled	بَصَرٌ - أَبْصَارٌ
kratkovid	قَصِيرُ الْبَصَرِ
dalekovid	بَصِيرٌ
(služi za iskazivanje neodredjenosti i imenica slijedi u gen. mn. neodredjenog vida)	بِضْعٌ
roba	بِضَاعَةٌ - بَضَائِعُ
sporost	بُطْءٌ
junak; prvak	بَطَلٌ - أَبْطَالٌ
postava, tajna; središte; obitelj; pratnja	بِطَانَةٌ - بَطَائِنُ
/po /slati	بَعَثَ (a)
izaslanstvo; slanje	بَعْثٌ
biti udaljen	بَعُدَ (u)
daljina	بُعْدٌ
poslije	بَعْدَ
dalek	بَعِيدٌ
daleko	بَعِيداً
(služi za iskazivanje neodredjenosti; vid. vježbu)	بَعْضٌ
ostati (do nečeg)	بَقِيَ - يَبْقَى (عَلَى)
ostajanje	بَقَاءٌ
ostatak	بَقِيَّةٌ
ran	بَاكِرٌ
zemlja, kraj	بَلَدٌ - بُلْدَانٌ (بِلاَدٌ)
varoš, gradić	بَلْدَةٌ - بِلاَدٌ
dostići	بَلَغَ (u)
nesreća, nevolja	بَلاَءٌ
kći; djevojka	بِنْتٌ - بَنَاتٌ
banka	بَنْكٌ - بُنُوكٌ
graditi, podizati	بَنَى - يَبْنِي

sin (druga mn. ima smisao "braće" uopšte. ne po krvi)	إِبْنٌ - بَنُونَ (أَبْنَاءٌ)	sjaj	بَهَاءٌ
kćer	إِبْنَةٌ - بَنَاتٌ	kuća	بَيْتٌ - بُيُوتٌ
gradnja, gradjenje	بِنَاءٌ	vizantijski	بِيزَانْطِيٌّ
na osnovu ...	بِنَاءً عَلَى	bijel - a	أَبْيَضُ z.r. بَيْضَاءُ - بِيضٌ
divan, prelijep	بَهِيجٌ	jaje	بَيْضَةٌ
blistav, sjajan, prekrasan	بَاهِرٌ	saopštenje	بَيَانٌ - اَت
		izmedju	بَيْنَ

ت

slijediti	تَبِعَ (e)	zamoran; tezak; neprijatan; nesnosan	مُتْعِبٌ
slijediti pratiti	تَتَبَّعَ	jabuke - a	تُفَّاحٌ (ة)
slijedjenje, praćenje	إِتِّبَاعٌ	beznačajan, ništavan	تَافِهٌ
sljedbenik	تَابِعٌ - أَتْبَاعٌ (تُبَّاعٌ)	raditi (nešto) savršeno	أَتْقَنَ
pod, ispod	تَحْتَ	televizijski	تِلْفَزِيٌّ
muzej	مَتْحَفٌ - مَتَاحِفُ	učenik	تِلْمِيذٌ - تَلاَمِيذُ
zemlja, prah, prašina; grobnica, turbe	تُرْبَةٌ - تُرَبٌ	završiti, upotpuniti	تَمَّ - يَتِمُّ
prevodilac	مُتَرْجِمٌ	potpun, savršen	تَامٌّ
raskoš	تَرَفٌ	1. potpun 2. savršenost	تَمَامٌ
ostaviti	تَرَكَ (u)	potpuno, sasvim	تَمَاماً
Turci	تُرْكٌ - (أَتْرَاكٌ)	1. tuniski 2. Tunisanin	تُونِسِيٌّ
umoriti se	تَعِبَ (ـَ)	struja, tok	تَيَّارٌ - اَت
umor, napor	تَعَبٌ - أَتْعَابٌ	smokva	تِينٌ

ث

brbljanje, ćaskanje	ثَرْثَرَةٌ - اَت	sjekutići; usta; granica klisura; luka; zaljev	ثَغْرٌ - ثُغُورٌ
bogatstvo	ثَرْوَةٌ - اَت		

prosvjećivanje	تَثْقِيفٌ
kultura	ثَقَافَةٌ – اَت
kulturan	ثَقَافِيٌّ
težina	ثِقْلٌ – أَثْقَالٌ
težak	ثَقِيلٌ
tri	ثَلاَثٌ ، ثَلاَثَةٌ
snijeg	ثَلْجٌ
zatim	ثُمَّ
investicija; eksploatacija	إِسْتِثْمَارٌ
plodan	مُثْمِرٌ
osam	ثَمَانٍ z.r. ثَمَانِيَةٌ
cijena, vrijednost	ثَمَنٌ – أَثْمَانٌ
vanredan, koji je van reda	إِسْتِثْنَائِيٌّ
sekunda	ثَانِيَةٌ – ثَوَانٍ
1. hvaljenje 2. blagodarnost	ثَنَاءٌ – اَت
klanac; brdska staza; prijevoj	ثَنِيَّةٌ – اَت
izazvati, prouzrokovati	أَثَارَ – يُثِيرُ
revolucija, ustanak	ثَوْرَةٌ – اَت

ج

planina	جَبَلٌ – جِبَالٌ
sir	جُبْنٌ
čelo	جَبِينٌ – أَجْبِنَةٌ
obnavljanje, rekonstrukcija	تَجْدِيدٌ – اَت
ozbiljan	جَادٌّ
djed	جَدٌّ – أَجْدَادٌ
veoma, vrlo	جِدًّا
nov	جَدِيدٌ – جُدَدٌ
zid	جِدَارٌ – جُدُرٌ
zid	جَدْرٌ – جُدْرَانٌ
sporenje, spor	جِدَالٌ
rasprava, spor	جَدَلٌ
tablica; registar; indeks; plan; grafikon; kanal; potok	جَدْوَلٌ – جَدَاوِلُ
dnevni red	جَدْوَلُ الأَعْمَالِ
usuditi se (na nešto)	جَرُؤَ – يَجْرُؤُ عَلَى
smjelost	جُرْأَةٌ
opit, proba; iskustvo reputacija	تَجْرِبَةٌ – تَجَارِبُ
ranjen /ik/	جَرِيحٌ – جَرْحَى
ogoljen; apstraktan	مُجَرَّدٌ
list, novine	جَرِيدَةٌ – جَرَائِدُ
zločinac	مُجْرِمٌ
teći, odvijati se	جَرَى – يَجْرِي
tekući;	جَارٍ ž.r. جَارِيَةٌ
tok	مَجْرًى – مَجَارٍ
1. alžirski 2. Alžirac	جَزَائِرِيٌّ
ostrvo	جَزِيرَةٌ – جُزُرٌ

poluostrvo	شِبْهُ جَزِيرَةٍ
činiti	جَعَلَ (a)
visost, visočanstvo (epitet uz kraljevsku titulu)	جَلاَلَةٌ
časopis	مَجَلَّةٌ – اَت
donijeti (+ zam. sufiks)	جَلَبَ مَعَ
led	جَلِيدٌ
1. zamrznut 2. (mn.) tom, djelo	مُجَلَّدٌ
sjediti	جَلَسَ (i)
sjednica	جَلْسَةٌ – اَت
vijeće; skupština	مَجْلِسٌ – مَجَالِسُ
zvonak	مُجَلْجِلٌ
carinski	جُمْرُكِيٌّ
skupiti	جَمَعَ (e)
skupiti se, sastati se	إِجْتَمَعَ
sastanak	إِجْتِمَاعٌ – اَت
društven	إِجْتِمَاعِيٌّ
džamija	جَامِعٌ – جَوَامِعُ
univerzitet	جَامِعَةٌ – اَت
Arapska liga	أَلْجَامِعَةُ الْعَرَبِيَّةُ
družina, zajednica	جَمَاعَةٌ – اَت
((svi)) u gen. vezi (prvi član te veze; v. čas 2)	جَمِيعٌ
zbir	مَجْمُوعٌ – مَجْمُوعَاتٌ(مَجَامِعُ)
društvo	مُجْتَمَعٌ – اَت
ljepota	جَمَالٌ
kamila	جَمَلٌ – جِمَالٌ
lijep	جَمِيلٌ
skupiti se	تَجَمْهَرَ
republika	جُمْهُورِيَّةٌ – ات
1. vrt 2. jed. raj	جَنَّةٌ – جَنَائِنُ
ludački	جُنُونِيٌّ
skloniti se, ukloniti se	تَجَنَّبَ
uklanjanje (sebe)	إِجْتِنَابٌ
1. stranac 2. jed. stran	أَجْنَبِيٌّ – أَجَانِبُ
strana	جَانِبٌ – جَوَانِبُ
pokraj	بِجَانِبِ
bok	جَنْبٌ – جُنُوبٌ – أَجْنَابٌ
jug	جَنُوبٌ
krilo	جَنَاحٌ – أَجْنِحَةٌ
vojnik	جُنْدِيٌّ – جُنُودٌ
1. pol 2. rod	جِنْسٌ – أَجْنَاسٌ
nacionalnost	جِنْسِيَّةٌ – ات
funta (nov. jed.)	جُنَيْهٌ – ات
vrijedan, požrtvovan	مُجْتَهِدٌ
trud	جُهْدٌ – جُهُودٌ
trud	مَجْهُودٌ
spreman, gotov, uradjen	جَاهِزٌ
aparat, instrument	جِهَازٌ – أَجْهِزَةٌ
opremljen	مُجَهَّزٌ
naziv perioda prije islama, neznabožačko doba	جَاهِلِيَّةٌ
vazdušni	جَوِّيٌّ
odgovoriti	أَجَابَ – يُجِيبُ
odgovoriti na	إِسْتَجَابَ – يَسْتَجِيبُ لِـ
odgovor	جَوَابٌ – أَجْوِبَةٌ

ugao, zavoj ulice	جَوْرَةٌ
susjedan	مُجَاوِرٌ
prevazići	تَجَاوَزَ
odsustvo, neradni dani; diploma; dozvola, licenca	إِجَازَةٌ - ات
nagrada	جَائِزَةٌ
pasoš	جَوَازُ السَّفَرِ
glad	جُوعٌ
gladan	جَائِعٌ ، جَوْعَانُ (جُوعَى) جِيَاعٌ
prostor, mjesto	مَجَالٌ - ات
dobar	جَيِّدٌ
doći, stići	جَاءَ - يَجِيئُ
džep; grudi; udubljenje	جَيْبَةٌ؛ جَيْبٌ - جُيُوبٌ
armija, vojska	جَيْشٌ - جُيُوشٌ

ح

voljeti	أَحَبَّ - يُحِبُّ
ljubav	حُبٌّ
omiljen	مَحْبُوبٌ
1. čak; do 2. da (bi) konj. veznik	حَتَّى
protest	إِحْتِجَاجٌ - ات
kamenje	حَجَرٌ - أَحْجَارٌ (حِجَارَةٌ)
soba; kabina	حُجْرَةٌ - حُجَرٌ (حُجُرَاتٌ)
ograničiti	حَدَّدَ
1. granica 2. oštrica	حَدٌّ - حُدُودٌ
u granicama	فِي حُدُودِ ...
pričati	حَدَّثَ
pričati (s nekim), razgovoriti (nekog)	حَادَثَ
razgovarati	تَحَدَّثَ
dogadjaj, nesrećan slučaj	حَادِثٌ - حَوَادِثُ
priča, razgovor; Poslanikova verbalna tradicija	حَدِيثٌ - أَحَادِيثُ
nov, moderan	حَدِيثٌ - حِدَاثٌ
razgovor (zvanični, službeni), konverzacija	مُحَادَثَةٌ
gvoždje	حَدِيدٌ
gvozden	حَدِيدِيٌّ
vrt; park	حَدِيقَةٌ - حَدَائِقُ
predati se (strasno) nečemu	حَدَاهُ الإِغْرَاقُ
cipele	حِذَاءٌ - أَحْذِيَةٌ
oslobodjenje	تَحْرِيرٌ
1. oslobodilački 2. pismen, napisan	تَحْرِيرِيٌّ
oslobodjenje	تَحَرُّرٌ
vruć	حَارٌّ
slobodan	حُرٌّ - أَحْرَارٌ

toplota, vrelina, temperatura	حَرَارَةٌ - ات
vreo	حَرَّانُ z.r. حَرَّى (حَرَارَى)
sloboda	حُرِّيَّةٌ - ات
rat	حَرْبٌ - حُرُوبٌ
orati	حَرَثَ (u)
postici, ostvariti	أَحْرَزَ
stražar, čuvar	حَارِسٌ ili حَرَّاسٌ
strast (ali ne ljubavna)	حِرْصٌ (عَلَى)
požar	حَرِيقٌ
kretati se	تَحَرَّكَ
pokret	حَرَكَةٌ - ات
poštovanje, uvažavanje	إِحْتِرَامٌ - ات
uvažen	مُحْتَرَمٌ
partija	حِزْبٌ - أَحْزَابٌ
partijski	حِزْبِيٌّ
tuga	حُزْنٌ - أَحْزَانٌ
tužan	حَزِنٌ
žalostan, tužan	حَزِينٌ - حِزَانٌ (حُزَنَاءُ)
osjećati	حَسَّ - يَحِسُّ
osjećanje	إِحْسَاسٌ - ات
čulo	حَاسَّةٌ - حَوَاسٌّ
račun	حِسَابٌ - ات
računovodja	مُحَاسِبٌ
poboljšanje	تَحْسِينٌ
lijep; dobar	حَسَنٌ
ljepota; dobrota	حُسْنٌ
	لِحُسْنِ الْحَظِّ ili
nasreću	مِنْ حُسْنِ الْحَظِّ
insekt, buba	حَشْرَةٌ - حَشَرَاتٌ
dobiti, steći	حَصَلَ (عَلَى) ـُ
1. žetva, 2. proizvod, plod	حَاصِلٌ - حَوَاصِلُ
prisustvovati, biti prisutan	حَضَرَ (u)
donijeti, prinijeti	أَحْضَرَ
pripremanje	تَحْضِيرٌ
pripremni	تَحْضِيرِيٌّ
predavanje	مُحَاضَرَةٌ
prisutan; sadašnji	حَاضِرٌ
glavni grad, prijestonica; uho slonovo; metropola	(عَاصِمَةٌ) حَاضِرَةٌ - حَوَاضِرُ
prisustvovanje	حُضُورٌ
civilizacija	حَضَارَةٌ - ات
predavač	مُحَاضِرٌ
opadanje, dekadencija	إِنْحِطَاطٌ
stanica	مَحَطَّةٌ - ات
čuvati, držati se (nečeg)	حَافَظَ عَلَى
čuvanje, konzervatizam; srez	مُحَافَظَةٌ
biti ispunjen (nečim); obraćati pažnju	حَفَلَ بِـ
svečanost	حَفْلَةٌ - ات
oproštajna svečanost	حَفْلَةُ الْوَدَاعِ
ostvariti	حَقَّقَ
ostvariti se	تَحَقَّقَ
zaslužiti	إِسْتَحَقَّ

ostvarenje, realizacija — تَحْقِيقٌ - ات
pravo — حَقٌّ - حُقُوقٌ
zaista — حَقًّا ili بِحَقٍّ
istina; činjenica — حَقِيقَةٌ - حَقَائِقُ
odista — فِي الْحَقِيقَةِ
stvaran, činjenican — حَقِيقِيٌّ
torba; kofer — حَقِيبَةٌ - حَقَائِبُ
bijedan, ništavan — حَقِيرٌ - حُقَرَاءُ
polje — حَقْلٌ - حُقُولٌ
monopol — إِحْتِكَارٌ - ات
vladati — حَكَمَ (u)
vladanje; vlast — حُكْمٌ
propis, odluka, princip; odredba, zapovijed — حُكْمٌ - أَحْكَامٌ
vlada — حُكُومَةٌ - ات
zauzeti, okupirati — إِحْتَلَّ - يَحْتَلُّ
rješenje — حَلٌّ - حُلُولٌ
mjesni, lokalni — مَحَلِّيٌّ
Alep (u Siriji) — حَلَبُ
karika; dio cjeline (na pr. u seriji); krug slušalaca — حَلْقَةٌ - حَلَقَاتٌ
slatkiš, halva — حَلْوَى - حَلَاوَى
kupatilo — حَمَّامٌ - ات
(pravi) prijatelj, drug — حَمِيمٌ - أَحِمَّاءُ
crven — أَحْمَرُ z.r. حَمْرَاءُ - (حُمْرٌ)
crvenkast — مُحَمَّرَةٌ
Hums (grad u Siriji); vrsta jela — حُمُّصٌ
1. nositi 2. podstaći (na) — حَمَلَ (i)

podnijeti — تَحَمَّلَ
zaštita, čuvanje — حِمَايَةٌ - ات
advokat — مُحَامٍ - مُحَامُونَ
brizan — حَنِينٌ
trebati — إِحْتَاجَ - يَحْتَاجُ إِلَى
potreba — حَاجَةٌ - ات
dijalog — حِوَارٌ
angažovan, svrstan — مُنْحَازٌ
nesvrstan — غَيْرُ مُنْحَازٍ
ivica, kraj; bijeda; nevolja — حَافَةٌ - ات
pokušati — حَاوَلَ - يُحَاوِلُ
pokušaj — مُحَاوَلَةٌ - ات
pretvoriti se — تَحَوَّلَ
pretvaranje, prelaženje — تَحْوِيلٌ - ات
stanje — حَالٌ - أَحْوَالٌ
sadašnji — حَالِيٌّ
stanje, položaj — حَالَةٌ - ات
okolo — حَوْلَ
oko, otprilike — حَوَالَيْ
sadržati — إِحْتَوَى - يَحْتَوِي (عَلَى)
oživljavanje; animiranje - med. — إِحْيَاءٌ
kraj, četvrt, kvart; ziv — حَيٌّ - أَحْيَاءٌ
život — حَيَاةٌ
životinja — حَيَوَانٌ - ات
živost — حَيَوِيَّةٌ
gdje — حَيْثُ
tako — بِحَيْثُ

vrijeme حِينٌ

kada; pošto حِينَمَا

خ

obavijestiti أَخْبَرَ

opit إِخْتِبَارٌ – ات

vijest خَبَرٌ – أَخْبَارٌ

stručnjak, ekspert خَبِيرٌ – خُبَرَاءُ

laboratorija مُخْتَبَرٌ – ات

hljeb خُبْزٌ

služiti خَدَمَ (i)

koristiti; služiti se; uzimati u službu إِسْتَخْدَمَ

koji služi; sluga, sluškinja خَادِمٌ – خَدَمٌ

sobarica خَادِمَةُ الْغُرْفَةِ

služba; usluga خِدْمَةٌ – ات

hitna pomoć خِدْمَةُ الإِسْعَافِ

korišćen; čovjek u službi, službenik مُسْتَخْدَمٌ

neispravan, porušen خَرْبَانٌ

izaći خَرَجَ (u)

izvaditi أَخْرَجَ

završiti (školu) تَخَرَّجَ فِي، مِنْ

vaditi se, izvlačiti (se) إِسْتَخْرَجَ

režiranje إِخْرَاجٌ – ات

inostranstvo; izvan خَارِجٌ

inostrani خَارِجِيٌّ

režiser مُخْرِجٌ

pronalaženje, pronalazak إِخْتِرَاعٌ – ات

janje خَرُوفٌ – خِرْفَانٌ

jesen خَرِيفٌ

magazin, skladište مَخْزَنٌ – مَخَازِنُ

upropastiti, oštetiti, zakidati خَسَرَ (i)

pretrpjeti štetu, propasti, stradati خَسِرَ (e)

drven خَشَبِيٌّ

spcijalnost إِخْتِصَاصٌ – ات

posebno, naročito خَاصَّةً

svojstvo, osobenost خَاصِيَّةٌ – ات

plodan خَصِبٌ

pozelenjeti إِخْضَرَّ – يَخْضَرُّ

zelen أَخْضَرُ z.r. خَضْرَاءُ (خُضْرٌ)

zeleniš; povrće خُضْرَةٌ – ات

zelenkast مُخْضَرٌّ

plan, projekat, projekcija خُطَّةٌ – خُطَطٌ

rukopisan خَطِّيٌّ

rukopis مَخْطُوطٌ – ات

greška خَطَأٌ – أَخْطَاءٌ

pismo; oslovljavanje, odluka	خِطَابٌ - ات
desiti se, zbiti se	خَطَرَ (i,u)
naumpasti	خَطَرَ لِ
opasnost	خَطَرٌ - أَخْطَارٌ
koračati	خَطَا - يَخْطُو
korak	خُطْوَةٌ - خُطُوَاتٌ - خُطًى
1. šapa 2. obuća	خُفٌّ - أَخْفَافٌ
skriti se	إِخْتَفَى - يَخْتَفِي
kroz	خِلاَلَ
Halil (lič. ime)	خَلِيلٌ
iskrenost	إِخْلاَصٌ - ات
riješiti se (nečeg)	تَخَلَّصَ مِنْ
miješanje	مُخَالَطَةٌ - ات
skinuti	خَلَعَ (a)
ostaviti (za sobom)	خَلَّفَ
sporenje; suprotstavljanje	خِلاَفٌ
nasuprot, naspram	بِخِلاَفِ
iza	خَلْفَ
halifa (titula, vladar)	خَلِيفَةٌ - خُلَفَاءُ
različit	مُخْتَلِفٌ
stvoriti	خَلَقَ (u)
1. prazan 2. u značenju «bez»	خَالٍ ž.r. خَالِيَةٌ
vino	خَمْرٌ
strah	خَوْفٌ
dobar	خَيْرٌ
dobro	بِخَيْرٍ
koji se pokazuje	مُتَخَايِلٌ

د

svojstvo; revnost; običaj	دَأْبٌ - أَدْؤُبٌ
urediti	دَبَّرَ
uredjivanje	تَدْبِيرٌ - ات (تَدَابِيرُ)
cioda	دَبُّوسٌ - دَبَابِيسُ
ući	دَخَلَ (u)
ubaciti, unijeti, uvesti	أَدْخَلَ
miješati se; intervenisati	تَدَخَّلَ
mijesanje	تَدَخُّلٌ - ات
u, unutar	دَاخِلَ
unutrašnji	دَاخِلِيٌّ
ulaženje	دُخُولٌ
dohodak	دَخْلٌ
pušenje	تَدْخِينٌ
dimnjak; ognjište; kamin	مِدْخَنَةٌ - مَدَاخِنُ
dimnjak	دَخَّانَةٌ - دَخَاخِينُ
vježbanje	تَدْرِيبٌ - ات
klisurac put, staza; ulica; navika, običaj	دَرْبٌ - دُرُوبٌ
1. put 2. stepenica; ljestvica	دَرَجٌ - أَدْرَاجٌ
ladica, fioka	دُرْجٌ - أَدْرَاجٌ

stepen; rang	دَرَجَةٌ – ات
pista; put; ljestve	مَدْرَجٌ – مَدَارِجُ
učiti	دَرَسَ (u)
podučavanje	تَدْرِيسٌ – ات
učionica	غُرْفَةُ التَّدْرِيسِ
1. učenje, 2. studija (članak)	دِرَاسَةٌ – ات
čas, lekcija	دَرْسٌ – دُرُوسٌ
nastavnik	مُدَرِّسٌ
škola	مَدْرَسَةٌ – مَدَارِسُ
proučen	مَدْرُوسٌ
Druzi	دُرُوزٌ
znati	دَرَى – يَدْرِي
ustav	دُسْتُورٌ – دَسَاتِيرُ
/po/zvati	دَعَا – يَدْعُو
1. poziv 2. molba; dova	دُعَاءٌ – أَدْعِيَةٌ
poziv	دَعْوَةٌ – ات
zvanica; pozvan	مَدْعُوٌّ
sveska	دَفْتَرٌ – دَفَاتِيرُ
1. gurati 2. platiti	دَفَعَ (e)
odbrana	دِفَاعٌ
motiv, stimulans, podstrek	دَافِعٌ – دَوَافِعُ
plaćanje	دَفْعٌ
1. zvoniti (telefon) 2. kucati	دَقَّ – يَدُقُّ
kucanje; zvonjava (telefona)	دَقَّةٌ – ات
tačnost	دِقَّةٌ – ات

tačno	بِالدِّقَّةِ
minut	دَقِيقَةٌ – دَقَائِقُ
radnja, dućan	دُكَّانٌ – دَكَاكِينُ
ukazivati (na)	دَلَّ – يَدُلُّ عَلَى
1. dokaz 2. vodič	دَلِيلٌ – دَلاَئِلُ
Damask	دِمَشْقُ
suze	دَمْعٌ – دُمُوعٌ
lutka; statua; maneken; utvara	دُمْيَةٌ – ات
svijet, život	دُنْيَا
biti iznenadjen	دَهِشَ (e)
1. upravljati 2. navijati (sat)	أَدَارَ – يُدِيرُ
uprava, administracija	إِدَارَةٌ – ات
dom, kuća	دَارٌ – دُورٌ
1.uloga 2.sprat	دَوْرٌ – أَدْوَارٌ
upravnik, direktor	مُدِيرٌ – مُدَرَاءُ
država	دَوْلَةٌ – دُوَلٌ
velike sile	اَلدُّوَلُ الْكُبْرَى
medjunarodni	دُوَلِيٌّ
sarma	دُولْمَا
vječit	دَائِمٌ
uvijek	دَائِماً
bez	دُونَ ili بِدُونِ
zbirka (pjesnička)	دِيوَانٌ – دَوَاوِينُ
lijek	دَوَاءٌ – أَدْوِيَةٌ
vjera, religija	دِينٌ – أَدْيَانٌ
vjerski	دِينِيٌّ

ذ

upotrebljava se za iskazivanje posjedovanja (vidi čas 13.); ličnost, biće	ذَاتٌ - ذَوَاتٌ (ذُو)
upravo, baš	بِالذَّاتِ
uveo; sasušen; mršav, klonuo	ذَابِلٌ - ذُبَّلٌ
atom; čestica	ذَرَّةٌ - ات
atomski	ذَرِّيٌّ
nadlaktica	ذِرَاعٌ - أَذْرُعٌ
pomenuti	ذَكَرَ (u)
sjećanje	ذِكْرٌ - أَذْكَارٌ
sjećanje, uspomena	ذِكْرَى - ذِكْرَيَاتٌ
karta	تَذْكِرَةٌ - تَذَاكِرُ
pomenut	مَذْكُورٌ
taj - ta - ti	ذَلِكَ - تِلْكَ - أُولَائِكَ
ići	ذَهَبَ (e)
odlazak, odlaženje	ذَهَابٌ
pravac, škola, sekta	مَذْهَبٌ - مَذَاهِبُ
probati, okusiti	ذَاقَ - يَذُوقُ

ر

predsjedavati, predvoditi	تَرَأَّسَ
glava	رَأْسٌ - رُؤُوسٌ
kapitalistički	رَأْسَمَالِيٌّ
predsjednik	رَئِيسٌ - رُؤَسَاءُ
vidjeti	رَأَى - يَرَى
pokazati	أَرَى - يُرِي
gledište, mišljenje	رَأْيٌ - آرَاءٌ
zaraditi	رَبِحَ (e)
sivkast	مُرْبَدٌّ
proljeće	رَبِيعٌ
možda	رُبَّمَا
vaspitanje, njegovanje	تَرْبِيَةٌ - ات
vaspitni	تَرْبَوِيٌّ
vratiti se	رَجَعَ (i)
pregledati, provjeriti	رَاجَعَ
povratak	رُجُوعٌ
noga	رِجْلٌ - أَرْجُلٌ
čovjek	رَجُلٌ - رِجَالٌ
1. moliti se 2. nadati se	رَجَا - يَرْجُو
/ot /putovati	رَحَلَ (a)
putovanje; izlet	رِحْلَةٌ - ات
etapa	مَرْحَلَةٌ - مَرَاحِلُ
prostranstvo; dvorište	رَحْبَةٌ - ات (رِحَابٌ)
pokojan, preminuli, umrli	مَرْحُومٌ
blag	رَخْصٌ
odgovoriti (na)	رَدَّ - يَرُدُّ عَلَى

loš; poročan — رَدِيءٌ

sinonim — مُرَادِفٌ - ات

paket, smotuljak — رِزْمَةٌ - رِزَمٌ

pasti (na ispitu), ne uspjeti — رَسَبَ (u)

/po/slati — أَرْسَلَ

slanje — إِرْسَالٌ

pismo — رِسَالَةٌ - رَسَائِلُ

crtati — رَسَمَ (u)

zvaničan — رَسْمِيٌّ

pločnik, trotoar; peron; obala — رَصِيفٌ - أَرْصِفَةٌ

uzdržanost — رَصَانَةٌ

Ridvan (muško ime) — رِضْوَانٌ

užas — رُعْبٌ

tresti se, drhtati — إِرْتَعَشَ

pastir — رَاعٍ - رُعَاةٌ

zeljeti — رَغِبَ (a)

uprkos — بِالرَّغْمِ مِنْ

polica — رَفٌّ - رُفُوفٌ

odbaciti — رَفَضَ (i, u)

podići — رَفَعَ (e)

dići se — إِرْتَفَعَ

uzdignut — رَافِعٌ

podizanje — رَفْعَةٌ

pratiti — رَافَقَ

praćenje, pratnja — مُرَافَقَةٌ - ات

nježan, pažljiv — رَقِيقٌ

ples — رَقْصٌ

broj — رَقْمٌ - أَرْقَامٌ

koristiti neko prevozno sredstvo — رَكِبَ (e)

putnik, jahač — رَاكِبٌ - رُكَّابٌ

koncentrisati — رَكَّزَ

središte, centar — مَرْكَزٌ - مَرَاكِزُ

trčati — رَكَضَ (u)

pijesak — رَمْلٌ

baciti — رَمَى - يَرْمِي

navaliti se, pritisnuti — أَرْهَقَ

sadašnji — رَاهِنٌ

rasprostranjenost — رَوَاجٌ

odmoriti se — إِسْتَرَاحَ - يَسْتَرِيحُ

1.odmaranje 2. provjetravanje — تَرْوِيحٌ

miris — رَائِحَةٌ - رَوَائِحُ

odmaranje — رَاحَةٌ - ات

duh — رُوحٌ - أَرْوَاحٌ

udoban — مُرِيحٌ

željeti — أَرَادَ - يُرِيدُ

želja, željenje — إِرَادَةٌ - ات

pionir — رَائِدٌ - رُوَّادٌ

fiskultura, sport — رِيَاضَةٌ - ات

sportski — رِيَاضِيٌّ

divan, čaroban — رَائِعٌ

rimski — رُومَانِيٌّ

roman — رِوَايَةٌ - ات

pripovjedački, romaneskni — رِوَائِيٌّ

ز

maslac	زُبدَةٌ
1. staklo 2. boca	زُجَاجٌ
gutati	إِزْدَرَدَ
sijati	زَرَعَ (e)
poljoprivreda	زِرَاعَةٌ
poljoprivredni	زِرَاعِيٌّ
polje, imanje, farma	مَزْرَعَةٌ – مَزَارِعُ
sokak, uličica	زُقَاقٌ – أَزِقَّةٌ
cvrkutati	زَقْزَقَ
kijavica	زُكَامٌ ili زَكْمَةٌ
zemljotres	زَلْزَلَةٌ، زِلْزَالٌ – زَلَازِلُ
povodac, uzda	زِمَامٌ – أَزِمَّةٌ
kolega	زَمِيلٌ – زُمَلَاءُ
vrijeme, doba	زَمَنٌ – أَزْمِنَةٌ
Crnac	زِنْجِيٌّ
uska ulica	زَنْقَةٌ
procvjetati	إِزْدَهَرَ
cvijeće	زَهْرٌ – أَزْهَارٌ
1. suprug 2. par	زَوْجٌ – أَزْوَاجٌ
porasti, povećati se	زَادَ – يَزِيدُ
snabdijevanje	تَزْوِيدٌ
povećanje	إِزْدِيَادٌ – ات
koji se povećava	زَائِدٌ
visak; povećanje	زِيَادَةٌ – ات
posjetiti	زَارَ – يَزُورُ
posjeta	زِيَارَةٌ – ات
odijelo; odjeća	زِيٌّ – أَزْيَاءٌ
ukrašavanje	زِينَةٌ – ات
ukrasen	مُتَزَيِّنٌ

س

Sasanidi (pers. dinastija)	سَاسَانِيُّونَ
1. semitski 2. Semit	سَامِيٌّ
pitati	سَأَلَ – يَسْأَلُ
pitanje, slučaj	مَسْأَلَةٌ – مَسَائِلُ
koji se pita	مُتَسَائِلٌ
odgovoran; funkcioner	مَسْؤُولٌ
prouzrokovati	سَبَّبَ
uzrok	سَبَبٌ – أَسْبَابٌ
plivati	سَبَحَ (e)
plivalište, bazen	مَسْبَحٌ – مَسَابِحُ
nedjelja (dana), sedmica	أُسْبُوعٌ – أَسَابِيعُ
prethoditi	سَبَقَ (u)
prethodni, bivsi	سَابِقٌ
trka	سِبَاقٌ – ات

mesdžid, džamija	مَسْجِدٌ – مَسَاجِدُ
cigareta	سِيجَارَةٌ – سَجَائِرُ
upisati	سَجَّلَ
postići pogodak, gol	سَجَّلَ إِصَابَةً (هَدَفاً)
upisivanje	تَسْجِيلٌ
magnetofon	مُسَجِّلٌ
preporučena posiljka	أَلْبَرِيدُ ٱلْمُسَجَّلُ
zatvor	سِجْنٌ – سُجُونٌ
oblak	سَحَابٌ – سُحُبٌ
obala	سَاحِلٌ – سَوَاحِلُ
podsmješljiv	سَاخِرٌ
jednostavan, naivan	سَاذِجٌ
radovati	سَرَّ – يَسُرُّ
radost	سُرُورٌ
sa zadovoljstvom	بِكُلِّ سُرُورٍ
krevet	سَرِيرٌ – أَسِرَّةٌ
radostan	مَسْرُورٌ
pozorište	مَسْرَحٌ – مَسَارِحُ
žuriti	سَرَعَ (u)
požuriti	أَسْرَعَ
brzina	سُرْعَةٌ
brzo, hitro	بِسُرْعَةٍ ili سَرِيعاً
brz, hitar	سَرِيعٌ – سِرَاعٌ
koji hita, žuran	مُسْرِعٌ
kradja	سَرِقَةٌ ، سِرْقَةٌ – ات
krov	سَطْحٌ – سُطُوحٌ
površinski	سَطْحِيٌّ

blještav	سَاطِعٌ
pomoći	سَاعَدَ
pomoć	مُسَاعَدَةٌ – ات
sreća	سَعَادَةٌ – ات
srećan	سَعِيدٌ – سُعَدَاءُ
cijena	سِعْرٌ – أَسْعَارٌ
sijati (se)	سَفَرَ (i)
putovati	سَافَرَ
putovanje	سَفَرٌ – أَسْفَارٌ
poslanik, ambasador	سَفِيرٌ – سُفَرَاءُ
putnik	مُسَافِرٌ
brod	سَفِينَةٌ – سُفُنٌ
pasti	سَقَطَ (u)
pad(anje)	سُقُوطٌ
željeznica	أَلسِّكَّةُ الْحَدِيدِيَّةُ
ćutati	سَكَتَ (u)
ćutljiv	سَاكِتٌ
šećer	سُكَّرٌ
stanovati	سَكَنَ (u)
stanovnik	سَاكِنٌ – سُكَّانٌ
stan	مَسْكَنٌ – مَسَاكِنُ
jadan	مِسْكِينٌ – مَسَاكِينُ
1. potomstvo 2. dinastija	سُلَالَةٌ
korpa, koš	سَلَّةٌ – ات
oružje	سِلَاحٌ – أَسْلِحَةٌ
serija, niz	سِلْسِلَةٌ – سَلَاسِلُ
serijski, u nizu	مُسَلْسَلٌ

vlast	سُلْطَانٌ
sultan, vladar	سُلْطَانٌ - سَلَاطِينُ
raniji	سَالِفٌ
pozdraviti	سَلَّمَ عَلَى
predati	سَلَّمَ إِلَى
islam	إِسْلَامٌ
mir	سَلَامٌ
Mir s tobom (pozdrav u toku cijelog dana)	أَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ
mirovni	سِلْمِيٌّ
ispravan	سَلِيمٌ
koji pozdravlja (nekog)	مُسَلِّمٌ عَلَى
musliman	مُسْلِمٌ
Semira (žen. ime)	سَمِيرَةُ
čuti	سَمِعَ (e)
slušati	إِسْتَمَعَ إِلَى
slušanje	سَمَاعٌ
Samal (muš. ime)	سَمَالٌ
uzdići se (nad)	سَمَا - يَسْمُو عَلَى
nazvati, prozvati	سَمَّى
nebo	سَمَاءٌ - سَمَوَاتٌ
1. zub 2. život, doba	سِنٌّ - أَسْنَانٌ
običaj, tradicija, Sunna	سُنَّةٌ - سُنَنٌ
godina	سَنَةٌ - سَنَوَاتٌ
budan, koji bdi	سَاهِرٌ
bdjenje	سِهْرٌ
polje	سَهْلٌ - سُهُولٌ
lak, lagan	سَهْلٌ
lako	بِسُهُولَةٍ
zlo	سُوءٌ - أَسْوَاءٌ
zao	سَيِّءٌ
trg	سَاحَةٌ - ات
sura (poglav. u Kur-anu)	سُورَةٌ - سُوَرٌ
Sirija	سُورِيَّةٌ
politika	سِيَاسَةٌ - ات
1. politički 2. političar	سِيَاسِيٌّ
sat, časovnik	سَاعَةٌ - ات
prihvatiti, usvojiti	إِسْتَسَاغَ - يَسْتَسِيغُ
voziti	سَاقَ - يَسُوقُ
vozač, šofer	سَائِقٌ - سَاقَةٌ
noga	سَاقٌ - سِيقَانٌ
tržnica, tržište	سُوقٌ - أَسْوَاقٌ
1. sumerski 2. Sumer	سُومَرِيٌّ
odgovrati, biti jednak	سَاوَى - يُسَاوِي
bilo da ... ili ...	سَوَاءَ ... أَمْ
jednakost	مُسَاوَاةٌ
ići, hodati	سَارَ - يَسِيرُ
samoupravljanje	التَّسْيِيرُ الذَّاتِيُّ
1. koji se kreće 2. ostali	سَائِرٌ
kretanje	سَيْرٌ
automobil	سَيَّارَةٌ - ات
vladanje	سَيْطَرَةٌ
bioskop	سِينَمَا - سِينَمَاتٌ

ش

Karlo	شَارْلَمَا
Sirija (upotrebljava se i kao naziv za Damask)	الشَّامُ
stvar	شَأْنٌ - شُؤُونٌ
omladina, mladost	شَبَابٌ
omladina, mladost	شَبِيبَةٌ
pedalj; sibr (mjera oko 22,5 cm)	شِبْرٌ - أَشْبَارٌ
zasititi se	شَبِعَ (e)
sličnst	تَشَابُهٌ - ات
utvara; silueta	شَبَحٌ - أَشْبَاحٌ
poluostrvo	شِبْهُ جَزِيرَةٍ
sličan	شَبِيهٌ
razni, mnogi	شَتَّى
zima	شِتَاءٌ
grditi	شَتَمَ (u,i)
drveće	شَجَرٌ - أَشْجَارٌ
podržavati; navijati (u sportu)	شَجَّعَ
salo, mast, loj	شَحْمٌ - شُحُومٌ
osoba	شَخْصٌ - أَشْخَاصٌ
oštrina	شِدَّةٌ
oštar; snažan	شَدِيدٌ
čeljust; uglovi usta	شِدْقٌ - أَشْدَاقٌ
biti neobičan, odstupati (od)	شَذَّ - يَشِذُّ عَنْ
zlo	شَرٌّ - أَشْرَارٌ
piti	شَرِبَ (e)
piće	مَشْرُوبٌ - ات
objasniti	شَرَحَ لِـ (e)
usloviti (nekog)	إِشْتَرَطَ عَلَى
uslov	شَرْطٌ - شُرُوطٌ
policija	شُرْطَةٌ
policajac	شُرْطِيٌّ
početi	شَرَعَ (e)
ulica	شَارِعٌ - شَوَارِعُ
projekat	مَشْرُوعٌ - ات
čast	شَرَفٌ
častan, pošten	شَرِيفٌ - شُرَفَاءُ
mentor (nad nekim, nečim); pokrovitelj	مُشْرِفٌ عَلَى
orijentalistika	إِسْتِشْرَاقٌ
istok	شَرْقٌ
Bliski istok	الشَّرْقُ الأَدْنَى
Srednji istok	الشَّرْقُ الأَوْسَطُ
istočni	شَرْقِيٌّ
učestvovati	شَارَكَ
socijalistički	إِشْتِرَاكِيٌّ
kompanija	شَرِكَةٌ ili شِرْكَةٌ
učesnik	مُشَارِكٌ
kupiti	إِشْتَرَى - يَشْتَرِي
kupovina	شِرَاءٌ
obala	شَاطِئٌ - شَوَاطِئُ
vjest;lukav; pametan;okretan	شَاطِرٌ - شُطَّارٌ

šah	شَطْرَنْجٌ
narod	شَعْبٌ - شُعُوبٌ
narodni	شَعْبِيٌّ
osjećati	شَعَرَ بِـ (u)
pjesnik	شَاعِرٌ - شُعَرَاءُ
kosa	شَعْرٌ
poezija; stihovi (mn.)	شِعْرٌ - أَشْعَارٌ
osjećanje	شُعُورٌ
zaljubljen	شَغُوفٌ بِـ
biti zauzet (nečim)	شَغَلَ (e)
raditi	إِشْتَغَلَ
zauzet	مَشْغُولٌ
usta	شَفَةٌ - شِفَاهٌ (شَفَوَاتٌ)
bolnica	مُسْتَشْفًى
težak, naporan	شَاقٌّ
stan	شُقَّةٌ - شِقَقٌ
brat (rodjeni)	شَقِيقٌ - أَشِقَّاءُ
sumnja	شَكٌّ - شُكُوكٌ
nema sumnje u ...	لاَ شَكَّ فِي ...
zahvalnost	شُكْرٌ
Hvala!	شُكْراً
Hvala lijepo!	شُكْراً جَزِيلاً
formiranje, obrazovanje	تَشْكِيلٌ
oblik	شَكْلٌ - أَشْكَالٌ
problem	مُشْكِلَةٌ - مَشَاكِلُ

žaliti se na ...	شَكَا - يَشْكُو مِنْ
žalba	شَكْوَى - شَكَاوٍ
gordost, ponos	شُمُوخٌ
sunce	شَمْسٌ
sunčan	مُشْمِسٌ
svijeća	شَمْعَةٌ - ات
obuhvatiti, sadržavati	شَمَلَ (u)
sveobuhvatan	شَامِلٌ
sjever	شِمَالٌ
gledati	شَاهَدَ
svjedok	شَاهِدٌ - شُهُودٌ
očevidac	شَاهِدُ الْعَيْنِ
posmatranje	مُشَاهَدَةٌ
proslaviti se	إِشْتَهَرَ
mjesec	شَهْرٌ - أَشْهُرٌ (شُهُورٌ)
slava, popularnost	شُهْرَةٌ
slavan	شَهِيرٌ
poznat	مَشْهُورٌ
ometanje, dezorganizacija	تَشْوِيشٌ
pečen	مَشْوِيٌّ
stvar	شَيْءٌ - أَشْيَاءُ
podići, graditi	شَيَّدَ - يُشَيِّدُ
šiizam, šia, šiiti	الشِّيعَةُ
ček	شِيكٌ - ات

ص

lijući, koji lije	مُتَصَبِّبٌ
postati; osvanuti	أَصْبَحَ
jutro	صَبَاحٌ - أَصْبَاحٌ
mladost	صِباً
momak	صَبِيٌّ - صِبْيَانٌ
zdravlje	صِحَّةٌ
zdravstveni	صِحِّيٌّ
tačan, ispravan	صَحِيحٌ
pratiti, biti u pratnji	صَحِبَ (a)
drug, saradnik	صَاحِبٌ - أَصْحَابٌ
štampa	صَحَافَةٌ
list, novine	صَحِيفَةٌ - صُحُفٌ
1. novinski 2. novinar	صُحُفِيٌّ
izaći, pojaviti se (za štampanu riječ)	صَدَرَ (u)
glavobolja	صُدَاعٌ
ovjeriti; vjerovati, imati povjerenje	صَدَّقَ
prijateljstvo	صَدَاقَةٌ
prijatelj	صَدِيقٌ - أَصْدِقَاءُ
udariti; odbiti,	صَدَمَ (i)
sudar(anje)	صِدَامٌ
sudar(anje)	إِصْطِدَامٌ
odjek, eho	صَدًى - أَصْدَاءٌ
izjaviti	صَرَّحَ
kričati, vikati	صَرَخَ (u)
1. mijenjati (ček, novac) 2. trošiti	صَرَفَ (i)
povući se	إِنْصَرَفَ
ponašanje, ophodjenje	تَصَرُّفٌ - ات
surovost	صَرَامَةٌ
težak	صَعْبٌ
penjanje	تَصْعِيدٌ
uspinjanje	صُعُودٌ
mali razmjer; djetinstvo	صِغَرٌ
uprkos malom razmjeru	عَلَى صِغَرِهِ
mali	صَغِيرٌ - صِغَارٌ
red; razred	صَفٌّ - صُفُوفٌ
stranica	صَفْحَةٌ - ات
zviždati	صَفَّرَ
žut-a	أَصْفَرُ ž. r. صَفْرَاءُ (صُفْرٌ)
očešljati	صَفْصَفَ
čist, pročišćen	صَافٍ ž. r. صَافِيَةٌ
popraviti	صَلَّحَ
reforma	إِصْلاَحٌ - ات
pogodan (za) ; Salih	صَالِحٌ لِـ...
interes, korist	مَصْلَحَةٌ - مَصَالِحُ
ćutljiv; nijem (film)	صَامِتٌ
prkositi	صَمَدَ (u)
sanduk, kutija	صُنْدُوقٌ - صَنَادِيقُ
poštansko sanduče	صُنْدُوقُ الخِطَابَاتِ (البَرِيد)

Medjunarodni monetarni fond	صَنْدُوقُ النَّقْدِ الدَّوْلِيِّ
činiti, praviti	صَنَعَ (e)
industrijalizacija	تَصْنِيعٌ
izrada	صُنْعٌ
industrija, proizvodnja	صِنَاعَةٌ - ات
tekstilna industrija	صِنَاعَةُ النَّسِيجِ
fabrika	مَصْنَعٌ - مَصَانِعُ
rezervoar za naftu	صَهْرِيجُ بِتْرُولٍ
prema; pravac, strana;	صَوْبَ
glas	صَوْتٌ - أَصْوَاتٌ
slava	صِيتٌ
zamisliti, predstaviti (sebi)	تَصَوَّرَ
slikanje, fotografisanje	تَصْوِيرٌ - ات
fotografski aparat	آلَةُ التَّصْوِيرِ
slika, fotografija	صُورَةٌ - صُوَرٌ
fotograf	مُصَوِّرٌ
vuna	صُوفٌ
vuneni; sufija	صُوفِيٌّ
kričati, vrištati	صَاحَ - يَصِيحُ
lov(ljenje)	إِصْطِيَادٌ
apoteka	صَيْدَلِيَّةٌ - ات
postati	صَارَ - يَصِيرُ
ljetovanje	إِصْطِيَافٌ - ات
ljeto	صَيْفٌ
ljetnji	صَيْفِيٌّ

ض

slab(ašan)	ضَئِيلٌ - ضُؤَلَاءُ
tačno, upravo	بِالضَّبْطِ
buka	ضَجَّةٌ
smijati se	ضَحِكَ (a)
koji se smije	ضَاحِكٌ
smijanje	ضَحْكٌ
smijeh	ضِحْكَةٌ
smiješan	مُضْحِكٌ
predgradnja; strana, okolina; pogranična oblast	ضَاحِيَةٌ - ضَوَاحٍ
protiv	ضِدَّ
biti prinudjen	إِضْطَرَّ
potreban, nuzan	ضَرُورِيٌّ
nužnost	ضَرُورِيَّةٌ
biti slab	ضَعُفَ (u)
slabiji od	أَضْعَفُ مِنْ
slabost, nemoć	ضُعْفٌ
dvostruk; isti takav	ضِعْفٌ - أَضْعَافٌ
slab	ضَعِيفٌ - ضِعَافٌ (ضُعَفَاءُ)
pritisak	ضَغْطٌ
obala	ضِفَّةٌ - ضِفَافٌ
izgubiti se	ضَلَّ (a,i)

gubitak, izgubljena stvar ضَالَّةٌ

garantovati ضَمِنَ (e)

selo, salaš, farma ضَيْعَةٌ - ضِيَاعٌ

gost ضَيْفٌ - ضُيُوفٌ

ugošćavanje ضِيَافَةٌ

1. dosaditi 2. biti uzak ضَاقَ - يَضِيقُ

uskost ضِيقٌ

uzan ضَيِّقٌ

ط

medicina طِبٌّ

medicinski طِبِّيٌّ

ljekar طَبِيبٌ - أَطِبَّاءُ

odlikovati se طُبِعَ

utisnuti se إِنْطَبَعَ

utisak إِنْطِبَاعٌ - ات

marka (poštanska) طَابِعٌ - طَوَابِعُ

štampanje, izdanje طَبْعَةٌ - ات

priroda طَبِيعَةٌ - طَبَائِعُ

prirodan طَبِيعِيٌّ

štamparija مَطْبَعَةٌ - مَطَابِعُ

sprovodjenje; praksa; primjena تَطْبِيقٌ

sprat طَابِقٌ - طَوَابِقُ

sloj; klasa طَبَقَةٌ - ات

prostrt مُطَبَّقٌ

dogoditi se iznenada, iznenaditi طَرَأَ (e)

neočekivanost, slučaj طَارِئَةٌ - طَوَارِئُ

postavljen (za pitanje) مَطْرُوحٌ

neprekidan; rasut مُطَرَّدٌ

tip, marka, vrsta طِرَازٌ - طُرُزٌ

gluh أَطْرَشُ - طَرْشَاءُ (طُرْشٌ)

ekstremizam تَطَرُّفٌ - ات

strana طَرَفٌ - أَطْرَافٌ

kucati, udarati طَرَقَ (u)

put طَرِيقٌ - طُرُقٌ

način طَرِيقَةٌ - طَرَائِقُ

svjež طَازَجٌ

hrana, jelo طَعَامٌ - أَطْعِمَةٌ

restoran مَطْعَمٌ - مَطَاعِمُ

dijete طِفْلٌ - أَطْفَالٌ

djetinjstvo طُفُولَةٌ

posada; pribor, komplet طَاقِمٌ

pokrivati, nanositi طَلَّ (a,u)

tražiti, zahtijevati طَلَبَ (u)

tražiti, zahtijevati تَطَلَّبَ

student; učenik طَالِبٌ - طُلَّابٌ (طَلَبَةٌ)

zahtjev, molba طَلَبٌ - ات

zahtjev, prohtjev	مَطْلُوبٌ - مَطَالِيبُ
izaći, pokazati se	طَلَعَ (e)
čitanje	مُطَالَعَةٌ
upoznavanje (sa)	إِطْلاَعٌ عَلَى
radoznalost	حُبُّ الإِطْلاَعِ
proučavanje,uvid,poznavanje	إِطْلاَعٌ
avangarda, prethodnica	طَلِيعَةٌ - طَلاَئِعُ
pustiti;izbaciti(raketu,metak)	أَطْلَقَ
slobodan; lepršav	مُنْطَلِقٌ
spokojan, smiren	مُطْمَئِنٌّ
tona	طَنٌّ - أَطْنَانٌ
razvijanje	تَطْوِيرٌ - ات
razvoj	تَطَوُّرٌ - ات
razvijen	مُتَطَوِّرٌ
moći	إِسْتَطَاعَ - يَسْتَطِيعُ
snaga, moć	طَاقَةٌ - ات
dužina	طُولٌ
tokom; cio, sav	طُولَ
dugačak	طَوِيلٌ - طِوَالٌ
dugo	طَوِيلاً
za vrijeme, u toku	طِيلَةَ
povučenost u sebe	إِنْطِوَاءٌ عَلَى النَّفْسِ
dobar	طَيِّبٌ
avion	طَائِرَةٌ - ات
avijatičar	طَيَّارٌ
ptica	طَيْرٌ - طُيُورٌ
aerodrom	مَطَارٌ - ات

ظ

1. koverat 2. prilika, uslov	ظَرْفٌ - ظُرُوفٌ
produžavati, nastaviti, stalno činiti (pomoćni glagol)	ظَلَّ (i,a)
sjen, sjenka	ظِلٌّ - ظِلاَلٌ
ugnjetavanje	ظُلْمٌ
mrak	ظَلاَمٌ
taman, mračan	مُظْلِمٌ
misliti	ظَنَّ (a,u)
pokazati se, pojaviti se	ظَهَرَ (e)
jasan	ظَاهِرٌ
pojava	ظَاهِرَةٌ - ظَوَاهِرُ
ledja; pozadina	ظَهْرٌ - ظُهُورٌ
podne	ظُهْرٌ - ظُهُورٌ
poslije podne	بَعْدَ الظُّهْرِ

ع

popločan, kaldrmisan; porobljen مُعَبَّدٌ

izražavanje o(nečemu, nekome); izraz تَعْبِيرٌ عَنْ

sastoji se (iz); izraz objašnjenje; sinonim عِبَارَةٌ عَنْ

adasidski (prema dinastiji Abasida) عَبَّاسِيٌّ

drevan عَتِيقٌ - عِتَاقٌ

1. posrnuti 2. naići (na) عَثَرَ (i,u) عَلَى

nabasati (na) عَثَرَ عَلَى

zadiviti أَعْجَبَ

zadiviti se; začuditi se تَعَجَّبَ

divan,začudjujući;neobičan عَجِيبٌ

čudo عَجِيبَةٌ - عَجَائِبُ

zadivljujući, začudjujući مُتَعَجِّبٌ

žuriti (se) عَجِلَ (e)

žuran مُسْتَعْجِلٌ

nearapi عَجَمٌ

pripremiti اعَدَّ

spremnost (na) إِسْتِعْدَادٌ لِـ ...

spremnost (na) عَلَى الإِسْتِعْدَادِ لِ ...

nekoliko (v. čas 14.) عِدَّةٌ

broj عَدَدٌ - أَعْدَادٌ

brojan عَدِيدٌ

(mnogo)brojan مُتَعَدِّدٌ

spreman (na) مُسْتَعِدٌّ لِـ ...

odustati (od) عَدَلَ عَنْ (i)

pravedan عَادِلٌ

pravednost, pravda عَدَالَةٌ

umjeren مُعَدَّلٌ

srazmjeran, umjeren مُعْتَدِلٌ

nesvrstavanje عَدَمُ الإِنْحِيَازِ

rudnik مَعْدَنٌ - مَعَادِنُ

izvinjenje عُذْرٌ

Arapi, arapski عَرَبٌ - عَرَبِيٌّ

kola عَرَبَةٌ - ات

vjenčanje, brak عُرْسٌ - أَعْرَاسٌ

nevjesta, mlada عَرُوسٌ - عَرَائِسُ

muž, mladoženja, zaručnik عِرْسٌ - أَعْرَاسٌ

izložiti, prikazati عَرَضَ (i)

prikazivanje, demonstracija عَرْضٌ - عُرُوضٌ

izložba, sajam مَعْرَضٌ - مَعَارِضُ

znati, poznavati عَرَفَ (i)

priznati (nešto) إِعْتَرَفَ بِـ

poznavanje مَعْرِفَةٌ

znan, poznat مَعْرُوفٌ

znoj عَرَقٌ

borba, bitka, sukob مَعْرَكَةٌ - مَعَارِكُ

go, nag عَارٍ ž. r. عَارِيَةٌ (عُرَاةٌ)

jačanje تَعْزِيزٌ - ات

drag, mio	عَزِيزٌ - أَعِزَّاءُ (عِزَازٌ)
riješenost	عَزْمٌ
namjera, riješenost	عَزِيمَةٌ
1.vojni,vojnički 2.vojnik	عَسْكَرِيٌّ
večera	عَشَاءٌ
fanatizam	تَعَصُّبٌ
doba	عَصْرٌ - عُصُورٌ
savremen	عَصْرِيٌّ
sok	عَصِيرٌ
savremen	مُعَاصِرٌ
vrabac	عُصْفُورٌ - عَصَافِيرُ
glavni grad	عَاصِمَةٌ - عَوَاصِمُ
član	عُضْوٌ - أَعْضَاءٌ
žedan	عَطْشَانُ-عَطْشَى(عِطَاشٌ)
simpatija, ljubav, sasjećanje	عَطْفٌ
mantil	مِعْطَفٌ - مَعَاطِفُ
nezaposlen, koji ne radi	عَاطِلٌ
kvar	عُطْلٌ - أَعْطَالٌ
odmor; raspust	عُطْلَةٌ
dati	أَعْطَى - يُعْطِي
veličina, važnost	عَظَمَةٌ
velik, važan	عَظِيمٌ - عِظَامٌ (عُظَمَاءُ)
većina	مُعْظَمٌ
oproštaj	عَفْوٌ
Oprostite!	عَفْواً
sazvati (skup)	عَقَدَ (i)
biti sazvan	إِنْعَقَدَ

biti uvjeren	إِعْتَقَدَ
ugovor	عَقْدٌ - عُقُودٌ
uvjerenje, ideologija	عَقِيدَةٌ - عَقَائِدُ
zamršen, komplikovan	مُعَقَّدٌ
uvjeren	مُعْتَقِدٌ
pametan	عَاقِلٌ - عُقَلاَءُ
kutija; konzerva	عُلْبَةٌ - عُلَبٌ
kasa	عُلْبَةُ النُّقُودِ
liječenje	عِلاَجٌ
komentarisati (nešto)	عَلَّقَ عَلَى
komentar(isanje)	تَعْلِيقٌ - ات
veza, odnos	عَلاَقَةٌ - ات
viseći	مُعَلَّقٌ
sedam mu, allaka (klasičnih pjesama)	أَلْمُعَلَّقَاتُ السَّبْعُ
koji se odnosi na ...	مُتَعَلِّقٌ بِـ...
zvakaća guma	عِلْكَةٌ
naučiti (se)	تَعَلَّمَ
obrazovanje	تَعْلِيمٌ - ات
informisanje, obavještenje	إِعْلاَمٌ - ات
naučnik	عَالِمٌ - عُلَمَاءُ
svijet	عَالَمٌ - عَوَالِمُ (عَالَمُونَ)
svjetski	عَالَمِيٌّ
nauka	عِلْمٌ - عُلُومٌ
naučan	عِلْمِيٌّ
zastava, stjeg	عَلَمٌ - أَعْلاَمٌ
znak, trag; mn. 1. ostaci 2. odličja; znamenitosti	مَعْلَمٌ - مَعَالِمُ

مَعْلُومَاتٌ	informacije, podaci
مُعَلِّمٌ	učitelj
إِعْلاَنٌ – ات	oglasavanje
عَلاَ – يَعْلُو	uzdići se
عَالٍ ž. r. عَالِيَةٌ	visok, uzvišen
عَلَى	na; u; o
عَلَيْكَ	ti treba da ...
عَمٌّ – أَعْمَامٌ	stric, čika; tetak
عَامٌّ	opšti; generalni
إِعْتَمَدَ عَلَى	osloniti se (na)
عِمَادَةٌ – ات	dekanat
مُعْتَمِدٌ عَلَى	oslonjen
إِسْتِعْمَارٌ	kolonijalizam
إِسْتِعْمَارِيٌّ	kolonijalistički
عُمْرٌ – أَعْمَارٌ	život, dob
عِمَارَةٌ – ات	zgrada, objekat
مِعْمَارِيٌّ	arhitektura
عُمْقٌ	dubina
عَمِيقٌ	dubok
عَمِلَ (e)	raditi
تَعَامَلَ	saradjivati
إِسْتِعْمَالٌ – ات	korišćenje, upotreba
عَامِلٌ – عُمَّالٌ	radnik
عَامِلٌ – عَوَامِلُ	činilac
عَمَلٌ – أَعْمَالٌ	rad, posao
عُمْلَةٌ	moneta
العُمْلَةُ الصَّعْبَةُ	devizna moneta

مَعْمَلٌ – مَعَامِلُ	1. fabrika 2. laboratorija
مُسْتَعْمَلٌ	korišćen, upotrebljavan
أَعْمَى ž. r. عَمْيَاءُ (عُمْيٌ)	slijep-a (i)
عَنْ	iz, od; o
عِنَبٌ	grožđje; vinograd
عِنْدَ	kod, pored
عِنْدَمَا	kada
عُنْصُرِيٌّ	rasni
عَنِيفٌ	žestok
عُنْوَانٌ – عَنَاوِينُ	adresa
مُعَنْوَنٌ	adresiran, naslovljen
مَعْنًى – مَعَانٍ	značenje
عَهْدٌ – عُهُودٌ	epoha
مَعْهَدٌ – مَعَاهِدُ	institut, zavod
تَعَوَّدَ عَلَى	navići se
عَوْدَةٌ	povratak
عِيَادَةٌ – ات	dispanzer; klinika
عِيدٌ – أَعْيَادٌ	praznik
عَامٌ – أَعْوَامٌ	godina
تَعَاوُنٌ – ات	saradnja, kooperacija
عَاشَ – يَعِيشُ	živjeti
تَعَايُشٌ	življenje (zajedničko), koegzistencija
تَعْيِينٌ – ات	imenovanje
عَيْنٌ – عُيُونٌ (أَعْيُنٌ)	1. oko 2. izvor
مُعَيَّنٌ	imenovan; odredjen

razred; poglavlje; čin	فَصْلٌ - فُصُولٌ
više voljeti, protežirati	فَضَّلَ
Izvoli!	تَفَضَّلْ
dostojanstvo, vrlina	فَضْلٌ - فُضُولٌ
Molim te!	مِنْ فَضْلِكَ
blagodareći (nekom, nečem)	بِفَضْلِ عَنْ
najbolje je da...	الأَفْضَلُ أَنْ
otpadak	فَضْلَةٌ - ات
kosmos	فَضَاءٌ
doručkovati	أَفْطَرَ
doručak	فَطُورٌ ili فُطُورٌ
prćast	أَفْطَسُ ž. r. فَطْسَاءُ (فُطْسٌ)
shvatiti	فَطَنَ إِلَى (u)
užasan	فَظِيعٌ
činiti	فَعَلَ (a)
izgubiti	فَقَدَ (i)
siromašan	فَقِيرٌ - فُقَرَاءُ
samo	فَقَطْ
1. mijenjati (sitan novac), 2. demontirati, odvrnuti	فَكَّ (e, i)
sitan novac	فَكَّةٌ
razmišljati o	فَكَّرَ فِي
misao	فِكْرٌ - أَفْكَارٌ
misao, ideja	فِكْرَةٌ
mislilac	مُفَكِّرٌ
voće	فَاكِهَةٌ - فَوَاكِهُ
uspjeti	أَفْلَحَ
seljak	فَلَّاحٌ
fils (novčana jedinica); sitan novac, moneta	فِلْسٌ - فُلُوسٌ
film	فِلْمٌ - أَفْلَامٌ
usta	فَمٌ - أَفْمَامٌ (أَفْوَاهٌ)
umjetnost	فَنٌّ - فُنُونٌ
likovna umjetnost	فَنٌّ تَشْكِيلِيٌّ
umjetnik	فَنَّانٌ
umjetnički; tehnički	فَنِّيٌّ
razumjeti, shvatiti	فَهِمَ (e)
razumijevanje (medjusobno)	تَفَاهُمٌ
shvatanje	فَهْمٌ
iznad, nad	فَوْقَ
promaći, proći	فَاتَ - يَفُوتُ
odmah (sa zamjeničkim sufiksom odgovarajućeg lica)	مِنْ فَوْرِي
pobijediti	فَازَ - يَفُوزُ
u; o	فِي
koristiti	إِسْتَفَادَ - يَسْتَفِيدُ
koristan	مُفِيدٌ

ق

steći (znanje i sl.)	قَبَسَ (e)
pozajmljivanje, citiranje navodjenje	إِقْتِبَاسٌ – ات
uhvatiti, uhapsiti	قَبَضَ عَلَى (i)
primiti, prihvatiti	قَبِلَ (e)
poljubiti	قَبَّلَ
pokazati zanimanje	أَقْبَلَ عَلَى
interesovanje, zanimanje	إِقْبَالٌ
nelomljiv	غَيْرُ قَابِلٍ لِلْكَسْرِ
prije, ranije	قَبْلَ
ubiti	قَتَلَ (u)
ubijen	قَتِيلٌ – قَتْلَى
taman, crn	قَاتِمٌ
prilog za pojačanje perfekta ili izražavanje vjerovatnoće prezenta	قَدْ
biti u stanju, moći	قَدَرَ عَلَى (i)
cijeniti, procijeniti	قَدَّرَ
koji je u stanju da ...	قَادِرٌ عَلَى
držati kao svetinju	قَدَّسَ
doći(nekome);krenuti(na)	قَدِمَ عَلَى (e)
pružiti	قَدَّمَ
napredovati	تَقَدَّمَ
pružanje	تَقْدِيمٌ
napredak, progres; prosperitet	تَقَدُّمٌ
stopa; noga	قَدَمٌ – أَقْدَامٌ
prispijeće	قُدُومٌ
star	قَدِيمٌ – قُدَمَاءُ (قُدَامَى)
predgovor, uvod	مُقَدِّمَةٌ
riješiti, odlučiti	قَرَّرَ
kontinent	قَارَّةٌ – ات
riješenje, odluka	قَرَارٌ
čitati (nekome)	قَرَأَ – يَقْرَأُ عَلَى
čitalac	قَارِىءٌ – قُرَّاءٌ
čitanje	قِرَاءَةٌ
Kur-an	أَلْقُرْآنُ
biti blizu	قَرُبَ (u)
rodjak; blizak	قَرِيبٌ
približiti se (nekome, nečemu)	إِقْتَرَبَ مِنْ
blizu, pokraj	قُرْبَ
blizak; rodjak	قَرِيبٌ
predlaganje, prijedlog	إِقْتِرَاحٌ – ات
krediti, zajam	قَرْضٌ – قُرُوضٌ
vijek, stoljeće	قَرْنٌ – قُرُونٌ
rog	قَرْنٌ – أَقْرَانٌ
selo	قَرْيَةٌ – قُرًى
Konstantinopolj	اَلْقُسْطَنْطِينِيَّةُ
podijeliti se	إِنْقَسَمَ إِلَى
dijeljenje	إِنْقِسَامٌ
1. dio 2. odjeljenje	قِسْمٌ – أَقْسَامٌ

podijeljen (na)	مُنْقَسِمٌ إِلَى
žestok, ostar, grub	قَاسٍ - قُسَاةٌ
priča, pripovijetka	قِصَّةٌ - قِصَصٌ
uputiti se	قَصَدَ إِلَى (i)
ekonomija	إِقْتِصَادٌ
ekonomski	إِقْتِصَادِيٌّ
ograničiti se	إِقْتَصَرَ
palata, dvorac	قَصْرٌ - قُصُورٌ
kratak	قَصِيرٌ - قِصَارٌ
provesti	قَضَى - يَقْضِي
sudija; kadija	قَاضٍ - قُضَاةٌ
provodjenje, bivanje	قَضَاءٌ
problem, pitanje	قَضِيَّةٌ - قَضَايَا
prilog za pojačanje perfekta	قَطُّ
mačka	قِطٌّ - قِطَطٌ
zemlja(upotrebljava se samo za arapske zemlje)	قُطْرٌ - أَقْطَارٌ
voz	قِطَارٌ - ات
1.preći 2.sjeći, kidati	قَطَعَ (a)
stado, krdo	قَطِيعٌ - قُطْعَانٌ ؛ رَعِيَّةٌ
isprekidan	مُتَقَطِّعٌ
odsječen	مُنْقَطِعٌ
1. obrazac 2. pravilo 3. baza	قَاعِدَةٌ - قَوَاعِدُ
sjedište; klupa	مَقْعَدٌ - مَقَاعِدُ
zatvoriti, zaključati	أَقْفَلَ
biti mali	قَلَّ - يَقِلُّ
nezavisnost	إِسْتِقْلاَلٌ

malobrojan	قَلِيلٌ - قِلاَلٌ
malo	قَلِيلاً
nezavisnost; nezavisan	مُسْتَقِلٌّ
prevrnuti	قَلَبَ (i)
prevrnuti se	إِنْقَلَبَ
srce	قَلْبٌ - قُلُوبٌ
1. oponašanje 2. tradicija	تَقْلِيدٌ - ات (تَقَالِيدُ)
uzletjeti	أَقْلَعَ
olovka; pero	قَلَمٌ - أَقْلاَمٌ
vrh	قِمَّةٌ - قِمَمٌ
pšenica	قَمْحٌ
mjesec	قَمَرٌ - أَقْمَارٌ
rječnik	قَامُوسٌ - قَوَامِيسُ
košulja	قَمِيصٌ - قُمْصَانٌ
pulover	قَمِيصٌ صُوفِيٌّ
ubijediti	أَقْنَعَ
ubijedjen, uvjeren	قَانِعٌ
kanal	قَنَاةٌ - قَنَوَاتٌ
kafana	مَقْهًى - مَقَاه
vodja; komandant	قَائِدٌ - قُوَّادٌ (قَادَةٌ)
vodjstvo; komanda	قِيَادَةٌ
sala, čekaonica	قَاعَةٌ - ات
reći, govoriti	قَالَ - يَقُولُ
preduzimanje poslova	مُقَاوَلَةٌ
(onaj) koji govori	قَائِلٌ
izreka; govor	قَوْلٌ - أَقْوَالٌ
baviti se (nečim)	قَامَ - يَقُومُ بِـ

prirediti	أَقَامَ
boravak	إِقَامَةٌ
lista	قَائِمَةٌ - ات
jelovnik	قَائِمَةُ الطَّعَامِ
narod, ljudi	قَوْمٌ - أَقْوَامٌ
nacionalni	قَوْمِيٌّ
bavljenje (nečim)	قِيَامٌ
vrijednost	قِيمَةٌ - قِيَمٌ
priredjen	مُقَامٌ
snaga	قُوَّةٌ - ات
jak, snažan	قَوِيٌّ - أَقْوِيَاءُ
okov	قَيْدٌ - قُيُودٌ
mjeriti, uporediti (s nekim, nečim)	قَاسَ - يَقِيسُ بِـ

ك

kao	كَـ
tako, takodje	كَذَلِكَ
kao što	كَمَا
kao da	كَأَنَّ
kao da, kao sto	كَأَنَّمَا
ćevap	كَبَابٌ
velik	كَبِيرٌ - كِبَارٌ
pisati	كَتَبَ (u)
1. pisac 2. sekretar	كَاتِبٌ - كُتَّابٌ
knjiga	كِتَابٌ - كُتُبٌ
pisanje	كِتَابَةٌ
1. ured, biro 2. pisaći sto	مَكْتَبٌ - مَكَاتِبُ
biblioteka; knjizara	مَكْتَبَةٌ - ات
pismo	مَكْتُوبٌ - مَكَاتِيبُ
rame, plećka	كَتِفٌ - أَكْتَافٌ
biti mnogo, u velikoj količini	كَثُرَ (u)
većina	أَكْثَرِيَّةٌ
mnogi	كَثِيرٌ
mnogo	كَثِيراً ili كَثِيراً مَا
gust	كَثِيفٌ
koristi se za iskazivanje priloških brojeva («puta»)	كَرَّةً
nesrećan slučaj	كَارِثَةٌ - كَوَارِثُ
stolica	كُرْسِيٌّ - كَرَاسٍ (كَرَاسِيُّ)
počastiti	أَكْرَمَ
plemenit,stedar	كَرِيمٌ - كُرَمَاءُ
prezirati, osjećati odvratnost	كَرِهَ (e)
lopta	كُرَةٌ - ات
nogomet	كُرَةُ الْقَدَمِ
steći, zaraditi	كَسَبَ (i)
lom, prelom	كَسْرٌ
slomljen, razbijen	مَكْسُورٌ

otkriti (se)	إِكْتَشَفَ
otkrivanje, otkriće	إِكْتِشَافٌ – ات
peta	كَعْبٌ – كُعُوبٌ
dlan	كَفٌّ – كُفُوفٌ
cjelokupnost	كَافَّةٌ
dovoljan	كَافٍ ž. r. كَافِيَةٌ
fakultet	كُلِّيَّةٌ – ات
pas	كَلْبٌ – كِلاَبٌ
Haldejac	كَلْدَانِيٌّ
trošak; zaduženje	تَكْلِيفٌ – تَكَالِيفُ
zaljubljen (u)	كَلِفٌ بِـ
govoriti	تَكَلَّمَ
govor(enje)	كَلاَمٌ
riječ; Logos	كَلِمَةٌ – ات
koliko (v. lek. 13.)	كَمْ
količina	كَمِّيَّةٌ – ات
carina	كُمْرُكٌ ؛ جُمْرُكٌ
potpun, savrsen	كَامِلٌ
elektrika, struja	كَهْرُبَاءُ
električni	كَهْرُبَائِيٌّ
ćasa; pehar	كُوبٌ – أَكْوَابٌ
pom. gl. (v. lek. 41.)	كَادَ – يَكَادُ
skoro da umrem,	أَكَادُ أَمُوتُ ili
skoro sam umro	كِدْتُ أَمُوتُ
masdar prethodnog glagola (v. lek. 41.)	كَادٌ
sastojati se	تَكَوَّنَ مِنْ
bivanje	كَوْنٌ
mjesto	مَكَانٌ – أَمَاكِنُ (أَمْكِنَةٌ)
kako	كَيْفَ
1. način 2. kvalitet	كَيْفِيَّةٌ
hemijski	كِيمَاوِيٌّ

ل

za	لِ
jer	لِأَنَّ
zbog toga	لِذَلِكَ
da bi	لِكَيْ
pošto	لَمَّا
zašto	لِمَاذَا
ne	لاَ
ubrzo	مَا لَبِثَ أَنْ
obući (se)	لَبِسَ (e)
mlijeko (kiselo)	لَبَنٌ
komisija; vijeće; komitet	لَجْنَةٌ – لِجَانٌ
žiri	لَجْنَةُ التَّحْكِيمِ
primijetiti, zapaziti	لاَحَظَ
meso	لَحْمٌ – لُحُومٌ

kod; imati	لَدَى
ukusan	لَذِيذٌ - لِذَاذٌ
biti nužan	لَزِمَ (e)
koji je potreban	لاَزِمٌ
jezik (kao organ)	لِسَانٌ - أَلْسِنَةٌ
lopov	لِصٌّ - لُصُوصٌ
biti ljubazan	تَلَطَّفَ
ljubaznost	لُطْفٌ
ljubazno	بِلُطْفٍ - لُطْفاً
ljubazan, prijatan	لَطِيفٌ - لِطَافٌ
igrati (se)	لَعِبَ (a)
igrač	لاَعِبٌ
krilo (u nogometu)	لاَعِبٌ خَارِجِيٌّ
igra	لَعِبٌ - أَلْعَابٌ
igralište, stadion	مَلْعَبٌ - مَلاَعِبُ
možda	لَعَلَّ
jezik	لُغَةٌ - ات
vraćati	لَفَتَ (i)
okrenuti(se);obraćati pažnju	إِلْتَفَتَ
koji obraća pažnju	مُلْتَفِتٌ
nadimak; pseudonim	لَقَبٌ - أَلْقَابٌ
1. bacati 2. govoriti	أَلْقَى - يُلْقِي
susretanje	لِقَاءٌ - ات
Do vidjenja!	إِلَى اللِّقَاءِ
susret	مُلْتَقًى - مُلْتَقَيَاتٌ
ali	لَكِنْ ili لَكِنَّ
poznavanje;pregled; upućenost	إِلْمَامٌ - ات
zapaziti	لَمَسَ (i)
zapažen	مَلْمُوسٌ
zadihati se	لَهَثَ (e)
1. ton 2. dijalekat	لَهْجَةٌ - ات
halapljivo	بِلَهْفَةٍ
nadahnuti se	إِسْتَلْهَمَ
zabava	لَهْوٌ
boja	لَوْنٌ - أَلْوَانٌ
nije (v. lek. 19.)	لَيْسَ

م

ono što	مَا
sto(tina)	مِائَةٌ
posto (9 posto)	بِالْمِائَةِ (تِسْعٌ بِالْمِائَةِ)
nasladjivati se	مَتَّعَ
uživati (u)	تَمَتَّعَ بِـ
nasladjivati se, uživati (u)	إِسْتَمْتَعَ بِـ
uživanje	إِسْتِمْتَاعٌ
zanimljiv, ugodan	مُمْتِعٌ
krepak, čvrst	مَتِنٌ ili مَتِينٌ
kada	مَتَى
predstavljati	مَثَّلَ
primjer, ideal	مِثَالٌ أَمْثِلَةٌ (مُثُلٌ)

nema sličnog ...	لاَ مِثَالَ لـَ ...
kao	مِثْلَ
poslovica	مَثَلٌ - أَمْثَالٌ
na primjer	مَثَلاً
predstavnik	مُمَثِّلٌ
Madžida (žen. lično ime)	مَاجِدَةٌ
slava	مَجْدٌ
slavan	مَجِيدٌ - أَمْجَادٌ
ispit	إِمْتِحَانٌ - ات
pružiti	مَدَّ - يَمُدُّ
pružiti se	إِمْتَدَّ - يَمْتَدُّ
period, razdoblje	مُدَّةٌ - مُدَدٌ
hvaliti	إِمْتَدَحَ
grad	مَدِينَةٌ - مُدُنٌ
proći	مَرَّ - يَمُرُّ
neprestano	بِاسْتِمْرَارٍ
prolaznik, pješak	مَارٌّ - مَارَّةٌ
riječ isključivo za iskazivanje priloškog broja («puta»)	مَرَّةٌ
prolaženje	مُرُورٌ
žena	إِمْرَأَةٌ - نِسَاءٌ (نِسْوَةٌ)
s odredjenim članom	أَلْمَرْأَةُ
čovjek, muškarac	مَرْءٌ ؛ إِمْرُوءٌ أَلْمَرْءُ
obavljati	مَارَسَ
razboljeti se	تَمَرَّضَ
bolest	مَرَضٌ - أَمْرَاضٌ
bolestan	مَرِيضٌ - مَرْضَى
bolničar	مُمَرِّضٌ
šaliti se	مَزَحَ (e)
cijepati	مَزَّقَ
dirnuti, dodirnuti	مَسَّ - يَمُسُّ
veče	مَسَاءٌ
brisati	مَسَحَ (e)
gumica	مَسَّاحَةٌ - ات
pridržavanje (za nešto)	تَمَسُّكٌ بِـ
češalj	مِشْطٌ - أَمْشَاطٌ
ići, hodati	مَشَى - يَمْشِي
ići, kretati se	تَمَشَّى - يَتَمَشَّى
stoka	مَاشِيَةٌ - مَوَاشٍ
Egipat	مِصْرُ
teći(za vrijeme), proći	مَضَى - يَمْضِي
prošli, prošlost	مَاضٍ ž. r. مَاضِيَةٌ
kiša	مَطَرٌ
kišovit	مُمْطِرٌ
sa, s	مَعَ
zajedno	مَعاً
mada, iako	مَعَ أَنَّ
Mongoli	مُغُولٌ
1. Makedonac 2. makedonski	مَقْدُونِيٌّ
provesti, prebivati	مَكَثَ (u)
omogućiti	مَكَّنَ
moći	أَمْكَنَ
mogu da kažem	يُمْكِنُنِي أَنْ أَقُولَ
biti u stanju, moći	تَمَكَّنَ مِنْ

mogućٌ	مُمْكِنٌ	festival; simpozijum	مِهْرَجَانٌ – ات
popunjavanje; punoća	مَلْءٌ	štogod	مَهْمَا
mornar; član posade	مَلاَّحٌ	zanimanje, profesija	مِهْنَةٌ – مِهَنٌ
plovidba	مَلاَّحَةٌ	Meha (žen. ime)	مَهَى
uzdržati se (od)	تَمَالَكَ عَنْ	umrijeti	مَاتَ – يَمُوتُ
vlasnik	مَالِكٌ – مُلاَّكٌ	smrt	مَوْتٌ
kralj	مَلِكٌ – مُلُوكٌ	talas	مَوْجَةٌ – ات
ko; onaj koji	مَنْ	muzika	مُوسِيقَى
od, iz	مِنْ	finansiranje	تَمْوِيلٌ
ranije	مِنْ قَبْلُ	voda	مَاءٌ – مِيَاهٌ
od onog šta ...	مِمَّا	koji se odlikuje, svojstven	مُتَمَيِّزٌ
(još) od	مُنْذُ	odličan	مُمْتَازٌ
vjest, sposoban	مَاهِرٌ – مَهَرَةٌ	milja	مِيلٌ – أَمْيَالٌ

ن

cijev	أُنْبُوبٌ – أَنَابِيبُ	uspješan	نَاجِحٌ
obavijestiti	أَنْبَأَ – يُنْبِىءُ	uspjeh	نَجَاحٌ
vijest	نَبَأٌ – أَنْبَاءٌ	visoravan	نَجْدٌ – أَنْجَادٌ
biljka	نَبَاتٌ – ات	ostvarenje	إِنْجَازٌ – ات
vrelo	نَبْعٌ – نُبُوعٌ	dostignuća	مُنْجَزَاتٌ
pažnja	إِنْتِبَاهٌ – ات	zvijezda	نَجْمٌ – نُجُومٌ
zaključiti	إِسْتَنْتَجَ	vjera	نِحْلَةٌ – نِحَلٌ
proizvodnja	إِنْتَاجٌ	mi	نَحْنُ
zaključivanje	إِسْتِنْتَاجٌ – ات	obasipati prijekorima	أَنْحَى بِٱللاَّئِمَةِ
rezultat, posljedica	نَتِيجَةٌ – نَتَائِجُ	prema	نَحْوَ
uspjeti	نَجَحَ (e)	kraj, krajina	نَاحِيَةٌ – نَوَاحٍ

biranje, izbor	إِنْتِخَابٌ – ات
oplakivati	نَدَبَ (u)
izaslanik	مَنْدُوبٌ
zvati, dozivati	نَادَى – يُنَادِي
klub	نَادٍ – أَنْدِيَةٌ
skup (naučni, stručni)	نَدْوَةٌ
vlaga; rosa	نَدًى – أَنْدَاءٌ
opomenuti	أَنْذَرَ
opominjanje, opomena	إِنْذَارٌ – ات
svadja,(spor)enje	تَنَازُعٌ – ات
1. odsjesti 2. sići, spustiti se	نَزَلَ (i)
odstupiti (od nečeg)	تَنَازَلَ عَنْ
stan, prebivalište	مَنْزِلٌ – مَنَازِلُ
kućni, domaći	مَنْزِلِيٌّ
park, šetalište	مُتَنَزَّهٌ – ات
izlet, vikend	نُزْهَةٌ – ات
pripisati	نَسَبَ إِلَى (i)
pogodovati	نَاسَبَ
prigoda, prilika	مُنَاسَبَةٌ – ات
povodom	بِمُنَاسَبَةِ
duša, čovjek	نَسَمَةٌ – نَسَمٌ
(kod popisa)	(نَسَمَاتٌ)
povjetarac	نَسِيمٌ – أَنْسِمَةٌ (نَسَائِمُ)
žene	نِسَاءٌ
ženski	نِسَائِيٌّ
zaboraviti	نَسِيَ – يَنْسَى
zaboravan	نِسْيَانٌ
graditi	أَنْشَأَ – يُنْشِئُ
gradjenje	إِنْشَاءٌ
buknuti	نَشِبَ (e)
objaviti,; širiti	نَشَرَ (u)
raširiti se	إِنْتَشَرَ
publikacije	مَنْشُورَاتٌ
rasprostranjen	مُنْتَشِرٌ
aktivnost, djelatnost	نَشَاطٌ
aktivan, djelatan	نَشِيطٌ – نُشَطَاءُ
tekst	نَصٌّ – نُصُوصٌ
savjetovati, preporučiti	نَصَحَ (a)
pobjeda	نَصْرٌ
1. hrišćanski 2. hrišćanin	نَصْرَانِيٌّ – نَصَارَى
nusajrija (sekta)	نُصَيْرِيَّةٌ
polovina	نِصْفٌ – أَنْصَافٌ
prepolovljen	مُنْتَصِفٌ
ugao	نَاصِيَةٌ – نَوَاصٍ
(sa)zreti	نَضِجَ (a)
sto	مِنْضَدَةٌ – مَنَاضِدُ
boriti se	نَاضَلَ
govoriti; izgovarati	نَطَقَ (i)
okvir; razmjera	نِطَاقٌ
oblast	مِنْطَقَةٌ – مَنَاطِقُ
gledati (ka)	نَظَرَ إِلَى (u)
čekati	إِنْتَظَرَ
čekanje	إِنْتِظَارٌ – ات

pogled; oko	نَظَرٌ - أَنْظَارٌ
pogled, panorama	مَنْظَرٌ - مَنَاظِرُ
čistoća	نَظَافَةٌ
čist	نَظِيفٌ
organizovati	نَظَّمَ
sistem, režim	نِظَامٌ - أَنْظِمَةٌ
organizovan	مُنَظَّمٌ
organizacija	مُنَظَّمَةٌ
osvježiti	أَنْعَشَ
mek, prijatan	نَاعِمٌ
da (potvrdno)	نَعَمْ
blaženstvo; srećan život	نَعِيمٌ
potrošiti se, nestati	نَفَذَ (i)
izvršenje	تَنْفِيذٌ
izvrsni	تَنْفِيذِيٌّ
prozor	نَافِذَةٌ - نَوَافِذُ
autoritet	نُفُوذٌ
duša	نَفْسٌ - نُفُوسٌ (أَنْفُسٌ)
koristan	نَافِعٌ
sindikat	نِقَابَةٌ - ات
kritikovati	إِنْتَقَدَ
kritikovanje, kritika	نَقْدٌ
diskusija, rasprava	مُنَاقَشَةٌ
suprotnost, protivurječnost	تَنَاقُضٌ - ات
prijeći	إِنْتَقَلَ
koji se razvija	نَامٍ ž. r. نَامِيَةٌ
dan	نَهَارٌ - نُهُرٌ
rijeka	نَهْرٌ - أَنْهُرٌ (أَنْهَارٌ)
iskoristiti (priliku)	إِنْتَهَزَ
probuditi, dići iz kreveta	أَنْهَضَ
preporod	نَهْضَةٌ
završiti (nešto)	إِنْتَهَى مِنْ
kraj, završetak	نِهَايَةٌ - ات
cvjetovi	نُوَّارٌ - نَوَاوِيرُ
svjetlost	نُورٌ - أَنْوَارٌ
Dobro veče! (Odgovor na (مَسَاءُ الْخَيْرِ)	مَسَاءُ النُّورِ
ljudi	نَاسٌ
vrsta	نَوْعٌ - أَنْوَاعٌ
raznovrstan	مُتَنَوِّعٌ
uzeti; obuhvatiti	تَنَاوَلَ
uzimanje	تَنَاوُلٌ
spavati	نَامَ - يَنَامُ

ه

(do)seliti, (i)migrirati	هَاجَرَ
napadati	هَاجَمَ
spokojan; miran	هَادِئٌ
spokoj, mir	هُدُوءٌ

šum	هَدِيرٌ
stremiti	هَدَفَ (u)
cilj; pogodak (u sportu)	هَدَفٌ - أَهْدَافٌ
rušiti	هَدَّمَ
rušenje	تَهْدِيمٌ - ات
ovaj - i	هَذَا - هَؤُلَاءِ
bježati	هَرَبَ (u)
tresti	هَزَّ - يَهُزُّ
trešenje	هَزَّةٌ
da li	هَلْ
polumjesec, mlad mjesec	هِلَالٌ
(po)ginuti, propasti	هَلَكَ (i)
trošiti (robu)	إِسْتَهْلَكَ
brinuti, okupirati	هَمَّ - يَهُمُّ (e,u)
zanimati se, baviti se	إِهْتَمَّ - يَهْتَمُّ بِـ
zanimanje, bavljenje	إِهْتِمَامٌ - ات
važnost	أَهَمِّيَّةٌ
važan	هَامٌّ
značajan, važan	مُهِمٌّ
zadatak, misija	مُهِمَّةٌ - ات (مَهَامٌّ)
koji se zanima nekim, nečim, okupiran(nečim, nekim)	مُهْتَمٌّ بِـ
liti (za kišu)	إِنْهَمَرَ
čestitanje	تَهْنِئَةٌ - تَهَانِئُ
blaženost, zadovoljstvo	هَنَاءَةٌ
tamo	هُنَاكَ
inženjer	مُهَنْدِسٌ
on - i	هُوَ - هُمْ
ogroman, strasan	هَائِلٌ
Hajdemo!	هَيَّا بِنَا
organ, institucija, ustanova	هَيْأَةٌ - هَيْآتٌ

و

i; a	وَ
tako mi Boga!	وَٱللّٰهِ
zategnutost	تَوَتُّرٌ
dokumentaran	وَثَائِقِيٌّ
trebati	وَجَبَ - يَجِبُ
obaveza	وَاجِبٌ - وَاجِبَاتٌ
naći	وَجَدَ - يَجِدُ
postojanje, egzistencija	وُجُودٌ
koji postoji, postojeći	مَوْجُودٌ
bol	وَجَعٌ - أَوْجَاعٌ
ćutljiv, apatičan	وَاجِمٌ
uputiti	وَجَّهَ - يُوَجِّهُ
uputiti se	إِتَّجَهَ - يَتَّجِهُ
pravac; tendencija	إِتِّجَاهٌ - ات

pravac, strana	جِهَةٌ – ات
upućen	مُتَّجِهٌ
ja sam (na imenicu u akuzativu se dodaje odgovarajući zamjenički sufiks)	وَحْدِي ili لِوَحْدِي
1. jedinica;vod 2. jedinstvo	وَحْدَةٌ – ات
usa,ljen, jedini	وَحِيدٌ
blato; kal	وَحْلٌ – أَوْحَالٌ (وُحُولٌ)
blatnjav, kaljav	مُوَحَّلٌ
željeti, voljeti	وَدَّ – يَوَدُّ
prijateljski	وُدِّيٌّ
iza	وَرَاءَ
pozadi	مِنْ وَرَاءِ
stići	وَرَدَ – يَرِدُ
lisnat	وَارِقٌ
1. lišće 2. hartija	وَرَقٌ – أَوْرَاقٌ
1. list 2. hartija	وَرَقَةٌ – ات
ministarstvo	وِزَارَةٌ – ات
ministarstvo unutrašnjih poslova	وِزَارَةُ الدَّاخِلِيَّةِ
ministar	وَزِيرٌ – وُزَرَاءُ
dijeljenje, raspodjeljivanje	تَوْزِيعٌ
prljav	وَسِخٌ
1. posredovati 2. zauzimati sredinu	تَوَسَّطَ
srednji - a	أَوْسَطُ ž. r. وُسْطَى (أَوَاسِطِ)
sredina, krug (ljudi)	وَسَطٌ – أَوْسَاطٌ
srednji	مُتَوَسِّطٌ
širiti se	إِتَّسَعَ – يَتَّسِعُ
prostran	وَاسِعٌ
enciklopedija	مَوْسُوعَةٌ – ات
moliti (koga); obratiti se	تَوَسَّلَ إِلَى
sredstvo	وَسِيلَةٌ – وَسَائِلُ
odlikovati se	إِتَّسَمَ بِـ
sezona; semestar	مَوْسِمٌ – مَوَاسِمُ
pečat	مِيسَمٌ – مَيَاسِمُ
uskoro će ...	عَلَى وَشْكِ أَنْ
opisati	وَصَفَ – يَصِفُ
opis(ivanje)	وَصْفٌ
stići	وَصَلَ – يَصِلُ
nastaviti	وَاصَلَ
nastavljanje, produženje	مُوَاصَلَةٌ
saobraćaj	مُوَاصَلَاتٌ
dolazak	وُصُولٌ
povezan	مُتَّصِلٌ
razjasniti se	إِتَّضَحَ – يَتَّضِحُ
razjašnjenje	إِيضَاحٌ – ات
jasan	وَاضِحٌ
jasnoća	وُضُوحٌ
skromnost, jednostavnost	إِتِّضَاعٌ
položaj; stanje	وَضْعٌ – أَوْضَاعٌ
tema; sadržina	مَوْضُوعٌ
skroman	مُتَوَاضِعٌ

gradjanstvo; život u domovini مُوَاطَنَةٌ

domovina وَطَنٌ – أَوْطَانٌ

rodoljubiv وَطَنِيٌّ

zavičaj; otadžbina; boravište مَوْطِنٌ – مَوَاطِنُ

gradjanin مُوَاطِنٌ

službenik مُوَظَّفٌ

obećati (nešto) وَعَدَ – يَعِدُ بِـ

vrijeme, rok susreta مَوْعِدٌ – مَوَاعِدُ

1. žega, spara 2. nemoć وَعْكَةٌ

svjestan وَاعٍ ž. r. وَاعِيَةٌ

svijest وَعْيٌ

stići (nekuda) وَفَدَ – يَفِدُ عَلَى

delegacija وَفْدٌ – وُفُودٌ

biti dovoljan (za nešto) تَوَفَّرَ لِـ

složiti se (s nečim, nekim); odobriti وَافَقَ – يُوَافِقُ عَلَى

dogovoriti se (o nečem) إِتَّفَقَ – يَتَّفِقُ عَلَى

saglasan مُوَافِقٌ

vrijeme وَقْتٌ – أَوْقَاتٌ

slobodno vrijeme أَوْقَاتُ الْفَرَاغِ

1. nalaziti se 2. pasti 3. dogoditi se وَقَعَ – يَقَعُ

očekivati, nadati se تَوَقَّعَ

1. koji se nalazi, stoji 2. stvarnost وَاقِعٌ

pad; udaranje وَقْعٌ

dogadjanje وُقُوعٌ

mjesto; položaj مَوْقِعٌ – مَوَاقِعُ

koji se očekuje مُتَوَقَّعٌ

očekuje se مِنَ الْمُتَوَقَّعِ

stati, stajati وَقَفَ – يَقِفُ

zaustaviti se تَوَقَّفَ

koji stoji وَاقِفٌ

stajanje وُقُوفٌ

mjesto; položaj;stav مَوْقِفٌ – مَوَاقِفُ

osloniti se (na) تَوَكَّلَ عَلَى

agencija; predstavnistvo وَكَالَةٌ – ات

novinska agencija وَكَالَةُ الأَنْبَاءِ

roditi وَلَدَ – يَلِدُ

proizvodnja električne energije تَوْلِيدٌ

roditelji وَالِدَانِ

dijete وَلَدٌ – أَوْلاَدٌ

rodjenje وِلاَدَةٌ

rodjenje مِيلاَدٌ

gozba; banket وَلِيمَةٌ – وَلاَئِمُ

ى

suh, osušen يَابِسٌ

ruka يَدٌ – أَيَادٍ (أَيْدٍ)

lijevi -a أَيْسَرُ ž. r. يُسْرَى

lijeva strana; ljevica يَسَارٌ

probuditi	أَيْقَظَ – يُوقِظُ
desni - a	أَيْمَنُ ž. r. يُمْنَى ili يَمِينٌ ž. r. يُمْنَى
izvor	يَنْبُوعٌ – يَنَابِيعُ
Jevreji	يَهُودٌ
Jusuf (lično ime)	يُوسُفُ
1.jugoslovenski 2.Jugosloven	يُوغُسْلاَفِيٌّ i يُوغُوسْلاَفِيٌّ
dan	يَوْمٌ – أَيَّامٌ
četvrtak	يَوْمُ الْخَمِيسِ
dnevni, svakodnevni	يَوْمِيٌّ

R J E Č N I K

SRPSKOHRVATSKI — ARAPSKI

A

a, i	وَ
aerodrom	مَطَارٌ - ات
ali, medjutim	لَكِنْ (لَكِنَّ)
ambasador	سَفِيرٌ - سُفَرَاءُ
aparat	جِهَازٌ - أَجْهِزَةٌ
tv aparat	جِهَازُ التِّلِيفِزِيُونِ
apoteka	صَيْدَلِيَّةٌ - ات
ateist	مُلْحِدٌ
automobil	سَيَّارَةٌ - ات
avion	طَائِرَةٌ - ات

B

bez obzira na	بِغَضِّ النَّظَرِ عَنْ
biblioteka	مَكْتَبَةٌ - ات
bioskop	سِينَمَا - ات
biti	كَانَ - يَكُونُ
biti potreban	إِحْتَاجَ يَحْتَاجُ إِلَى
blagostanje	رَفَاهِيَةٌ
Bliski istok	الشَّرْقُ الأَدْنَى
blizak, blizu (nečeg, nekog)	قَرِيبٌ مِنْ
bolest	مَرَضٌ - أَمْرَاضٌ
boljeti	آلَمَ - يُؤْلِمُ
bolnica	مُسْتَشْفَى - ات
bolničarka	مُمَرِّضَةٌ - ات
borba, bitka	مَعْرَكَةٌ - مَعَارِكُ
borba, boj (u ideološkom smislu)	نِضَالٌ
brod	سَفِينَةٌ ، بَاخِرَةٌ
broj, cifra	رَقْمٌ - أَرْقَامٌ
broj	عَدَدٌ - أَعْدَادٌ
brojan	عَدِيدٌ ، مُتَعَدِّدٌ
budućnost	مُسْتَقْبَلٌ

C

centar	مَرْكَزٌ - مَرَاكِزُ
centar	وَسَطٌ - أَوْسَاطٌ
civilizacija	حَضَارَةٌ - ات
crn - a	أَسْوَدُ z.r. سَوْدَاءُ

Č

čak	حَتَّى
čas	سَاعَةٌ - ات

časopis مَجَلَّةٌ - ات

čestitati هَنَّأَ - يُهَنِّئُ

često كَثِيراً

četiri أَرْبَعٌ ، أَرْبَعَةٌ

činilac عَامِلٌ ، عُنْصُرٌ - عَنَاصِرُ

čitaonica قَاعَةُ الْمُطَالَعَةِ

čitati قَرَأَ - يَقْرَأُ

član عُضْوٌ - أَعْضَاءٌ

čovječanstvo, čovjek بَشَرٌ

čovjek رَجُلٌ ، إِنْسَانٌ

čudan غَرِيبٌ

čuti سَمِعَ (e)

Ć

ćutati سَكَتَ (u)

D

da (konj. veznik) أَنْ

dalek بَعِيدٌ

da li? هَلْ ، أَ

dan يَوْمٌ ، نَهَارٌ

danas أَلْيَوْمَ

dijete طِفْلٌ - أَطْفَالٌ

delegacija وَفْدٌ - وُفُودٌ

djetinjstvo طُفُولَةٌ

desni - a يَمِينٌ ili أَيْمَنُ ž. r. يُمْنَى

devizna moneta الْعُمْلَةُ الصَّعْبَةُ

diskusija مُنَاقَشَةٌ

dnevno يَوْمِيًّا ili فِي الْيَوْمِ الْوَاحِدِ

divan حَسَنٌ ، فَاضِلٌ

dobiti حَصَلَ عَلَى (u)

dočekati إِسْتَقْبَلَ

doći وَصَلَ - يَصِلُ ، وَرَدَ - يَرِدُ

dotaći لَمَسَ (i, u)

dogoditi se حَدَثَ (u)، حَصَلَ (u)

dohodak دَخْلٌ

doktor, ljekar طَبِيبٌ - أَطِبَّاءٌ

domovina وَطَنٌ

donijeti, prinijeti أَحْضَرَ - يُحْضِرُ

dopadati se (sa odgovarajućim zamjeničkim sufiksom kao objektom) أَعْجَبَ - يُعْجِبُ

dostići بَلَغَ (u)

dostignuća مُنْجَزَاتٌ ili إِنْجَازَاتٌ

dotaći dovoljno جَيِّداً ili بِصُورَةٍ كَامِلَةٍ

društveni إِجْتِمَاعِيٌّ

društvo مُجْتَمَعٌ - ات

drveće شَجَرٌ

dugačak طَوِيلٌ - طِوَالٌ

dužina طُولٌ

E

Egipat; pokrajina, oblast مِصْرُ - أَمْصَارُ

1.egipatski 2.Egipćanin مِصْرِيٌّ

ekonomija إِقْتِصَادٌ

enciklopedija	مَوْسُوعَةٌ
doba;epoha;dekada	عَهْدٌ - عُهُودٌ
fabrika	مَصْنَعٌ - مَصَانِعُ
fakultet	كُلِّيَّةٌ - ات
film	فِلْمٌ - أَفْلاَمٌ
foto-aparat	جِهَازُ تَصْوِيرٍ

G

gas	غَازٌ
gdje	أَيْنَ
glava	رَأْسٌ - رُؤُوسٌ
glavni grad	عَاصِمَةٌ - عَوَاصِمُ
glavni	رَئِيسِيٌّ
gledati, posmatrati	نَظَرَ إِلَى (u)، شَاهَدَ، تَفَرَّجَ عَلَى
godina	سَنَةٌ - سَنَوَاتٌ (سِنُونَ)
govoriti	تَحَدَّثَ ، حَدَّثَ
grad	مَدِينَةٌ - مُدُنٌ
gradić, varoš	بَلْدَةٌ - بِلاَدٌ
gradjanin	مُوَاطِنٌ
granica (upotreba u množini)	حَدٌّ - حُدُودٌ

H

hartija	وَرَقٌ
hotel	فُنْدُقٌ - فَنَادِقُ
hrabriti	شَجَّعَ
hrana	طَعَامٌ - أَطْعِمَةٌ

I

ići	ذَهَبَ (e)
ideologija, ubjedjenje	عَقِيدَةٌ - عَقَائِدُ
igrati se	لَعِبَ (a)
industrija	صِنَاعَةٌ - ات
industrijalizacija	تَصْنِيعٌ
inicijativa	مُبَادَرَةٌ - ات
inostranstvo	خَارِجٌ
inženjer	مُهَنْدِسٌ
iskoristiti priliku	إِنْتَهَزَ فُرْصَةً
islam	إِسْلاَمٌ
islamski	إِسْلاَمِيٌّ
ispit; pregled	إِمْتِحَانٌ - ات ، فَحْصٌ
ispred	أَمَامَ
istina	حَقِيقَةٌ - حَقَائِقُ
istorija	تَارِيخٌ
istraživati	بَحَثَ (a) (فِي)
izaći	خَرَجَ (u)
izaslanik	مَنْدُوبٌ
izbjegavati	تَجَنَّبَ - يَتَجَنَّبُ ، إِجْتَنَبَ - يَجْتَنِبُ
izlaziti (za list, saopštenje)	صَدَرَ (u)
izraziti (nešto)	عَبَّرَ - يُعَبِّرُ عَنْ
izvinjenje	عُذْرٌ
izvrsni	تَنْفِيذِيٌّ
izbiti (za rat, požar)	نَشِبَ (e)

izgubiti	فَقَدَ (u,i)
iznenaditi se	إِسْتَغْرَبَ – يَسْتَغْرِبُ

J

jabuka	تُفَّاحَةٌ – تُفَّاحٌ
jasan	وَاضِحٌ
jasno	مِنَ الْوَاضِحِ
jer	لِأَنْ ili لِأَنَّ
jesen	خَرِيفٌ
jesti	أَكَلَ – يَأْكُلُ
jezik	لُغَةٌ – ات، لِسَانٌ – أَلْسِنَةٌ
još od	مُنْذُ
juče	أَمْسِ ، بِالأَمْسِ

K

kada	عِنْدَمَا
kći	بِنْتٌ ، إِبْنَةٌ – بَنَاتٌ
klasa, sloj	طَبَقَةٌ – ات
radnička klasa	طَبَقَةُ الْعُمَّالِ
ključ	مِفْتَاحٌ – مَفَاتِيحُ
knjiga	كِتَابٌ – كُتُبٌ
književnik	أَدِيبٌ – أُدَبَاءُ
književnost	أَدَبٌ – آدَابٌ
ko	مَنْ
kolega	زَمِيلٌ – زُمَلَاءُ
koliko, pošto	كَمْ ، بِكَمْ
koliko god	كَيْفَمَا
kolonijalistički	إِسْتِعْمَارِيٌّ
krajnje	نِهَائِيًّا
kongres, konferencija	مُؤْتَمَرٌ – ات
kooperacija	تَعَاوُنٌ
kontinent	قَارَّةٌ – ات
kosa	شَعْرٌ
kultura	ثَقَافَةٌ – ات
kulturan, inteligentan	مُثَقَّفٌ
kuća	بَيْتٌ – بُيُوتٌ ، دَارٌ – دُورٌ
kupiti	إِشْتَرَى – يَشْتَرِي
kvart, kraj; živ	حَيٌّ – أَحْيَاءٌ
kraj, strana	نَاحِيَةٌ – نَوَاحٍ

L

lahak	سَهْلٌ
lijek	دَوَاءٌ – أَدْوِيَةٌ
lijep	جَمِيلٌ
letjeti	طَارَ – يَطِيرُ
letjeti (za avion)	قَامَ – يَقُومُ، أَقْلَعَ
ljeto	صَيْفٌ
lijevi	يَسَارٌ، أَيْسَرُ z.r. يُسْرَى
lični, individualni	شَخْصِيٌّ ، فَرْدِيٌّ
lišće, papir	وَرَقٌ – أَوْرَاقٌ j. وَرَقَةٌ

LJ

ljubav حُبٌّ

ljudi قَوْمٌ ، نَاسٌ

M

mada مَعَ أَنَّ

medju; izmedju (مِنْ) بَيْنَ

mjesec شَهْرٌ – شُهُورٌ (أَشْهُرٌ)

mjesto مَكَانٌ – أَمَاكِنُ

radno mjesto مَكَانُ الْعَمَلِ

mjesto, položaj, stav مَوْقِفٌ – مَوَاقِفُ

ministarstvo spoljnih poslova وِزَارَةُ شُؤُونِ الْخَارِجِيَّةِ ili الْوِزَارَةُ الْخَارِجِيَّةُ

minut دَقِيقَةٌ – دَقَائِقُ

misliti ظَنَّ – يَظُنُّ ، إِعْتَقَدَ

mladić شَابٌّ – شُبَّانٌ

mlijeko حَلِيبٌ

mnogi كَثِيرٌ

mnogo كَثِيراً

moderan حَدِيثٌ

moguć مُمْكِنٌ

moguće je مِنَ الْمُمْكِنِ

molba طَلَبٌ – ات

moliti رَجَا – يَرْجُو

moći أَمْكَنَ – يُمْكِنُ ، تَمَكَّنَ – يَتَمَكَّنُ مِنْ

more بَحْرٌ – بِحَارٌ

mračan مُظْلِمٌ

mrav نَمْلَةٌ – نَمْلٌ

N

na, u فِي

nacionalan قَوْمِيٌّ ، شَعْبِيٌّ

naći وَجَدَ – يَجِدُ

nadahnuti se إِسْتَلْهَمَ – يَسْتَلْهِمُ

nagrada جَائِزَةٌ – ات

nalazi se يُوجَدُ ž. r. تُوجَدُ

napad هُجُومٌ

napisati كَتَبَ (u)

nadati se أَمَلَ – يَأْمُلُ

nafta نَفْطٌ

napor مَجْهُودٌ ، جُهْدٌ

napraviti صَنَعَ (e)

naredni قَادِمٌ ، آتٍ

napredak, progres تَقَدُّمٌ

narod شَعْبٌ – شُعُوبٌ

narodni شَعْبِيٌّ

nasljedje تُرَاثٌ

nasmijati أَضْحَكَ

nastavnik مُعَلِّمٌ

naučiti (sebe) تَعَلَّمَ – يَتَعَلَّمُ

naučni عِلْمِيٌّ

navečer فِي الْمَسَاءِ ، مَسَاءً

nedjelja	يَوْمُ الأَحَدِ
nedjelja, sedmica	أُسْبُوعٌ - أَسَابِيعُ
nego	بَلْ
nemoguće	غَيْرُ مُمْكِنٍ
nesporazum	سُوءُ التَّفَاهُمِ
nesreća	كَارِثَةٌ - كَوَارِثُ
nesvrstan	غَيْرُ مُنْحَازٍ
nesvrstavanje	عَدَمُ الإِنْحِيَازِ
nezavisnost	إِسْتِقْلاَلٌ
nezavisan	مُسْتَقِلٌّ
nositi	حَمَلَ (i)
nov	جَدِيدٌ - جُدَدٌ
novac	نَقْدٌ - نُقُودٌ
novine	جَرِيدَةٌ - جَرَائِدُ
	صَحِيفَةٌ - صُحُفٌ

O

obavijestiti	أَخْبَرَ ، أَعْلَنَ
obećati	وَعَدَ - يَعِدُ بِـ
obezbijediti	ضَمِنَ (e)
objasniti	شَرَحَ (e)
objavljivanje,publikovanje	نَشْرٌ ، صُدُورٌ
oblast	مِنْطَقَةٌ - مَنَاطِقُ
obnavljanje	تَجْدِيدٌ
obradovati se	فَرِحَ (e)
obrazovanje	تَعْلِيمٌ
obući se	لَبِسَ (i)
ocjena	دَرَجَةٌ - ات
odavno	مُنْذُ زَمَنٍ بَعِيدٍ
odgovarati,pogodovati	نَاسَبَ
odgovoriti	رَدَّ - يَرُدُّ ، أَجَابَ - يُجِيبُ
od	مِنْ
od (ranije), ranije	مُنْذُ ، مِنْ قَبْلُ
odijelo	بَدْلَةٌ - ات
odličan	مُمْتَازٌ
odmah	حَالاً ، فَوْراً
odmor (dopust, diploma)	إِجَازَةٌ - ات
odmor	إِسْتِرَاحَةٌ - ات
odnos	عَلاَقَةٌ - ات
ograničiti	حَدَّدَ - يُحَدِّدُ
odsjesti	نَزَلَ (i)
ohrabriti	شَجَّعَ
olovka, pero	قَلَمٌ - أَقْلاَمٌ
opasan	خَطِرٌ
opet	مِنْ جَدِيدٍ
oprati	غَسَلَ (i)
osjećati	شَعَرَ بِـ (u)
osnovni	إِبْتِدَائِيٌّ ، أَسَاسِيٌّ
ostati, boraviti	مَكَثَ (u)
ostaviti	تَرَكَ (u)
ostvariti	أَحْرَزَ، حَقَّقَ - يُحَقِّقُ
osuditi, prekoriti	لاَمَ - يَلُومُ
otac	أَبٌ - آبَاءٌ
otkrića	إِكْتِشَافَاتٌ

otkriti	كَشَفَ (i)، إِكْتَشَفَ
otputovati	رَحَلَ (a) إِلَى
otvoren	مَفْتُوحٌ ، مُنْفَتِحٌ

P

pa	فَـ
papir; lišće	وَرَقٌ – أَوْرَاقٌ
park, vrt	حَدِيقَةٌ – حَدَائِقُ
pasoš	جَوَازُ سَفَرٍ
pažnja	إِهْتِمَامٌ – ات، إِلْتِفَاتٌ – ات
periferija, predgradnja	ضَاحِيَةٌ – ضَوَاحٍ
pjesma (poetska)	قَصِيدَةٌ – قَصَائِدُ
petnaest	خَمْسَ عَشْرَةَ، خَمْسَةَ عَشَرَ
piće	شُرْبَةٌ
pisac	أَدِيبٌ – أُدَبَاءُ ، كَاتِبٌ – كُتَّابٌ
pisati	كَتَبَ (u)
pismo	رِسَالَةٌ – رَسَائِلُ، خِطَابٌ – ات
pitanje	مَسْأَلَةٌ – مَسَائِلُ
piti	شَرِبَ (e)
plan	خُطَّةٌ – خُطَطٌ
planina	جَبَلٌ – جِبَالٌ
plav - a	أَزْرَقُ ž. r. زَرْقَاءُ
pleme	قَبِيلَةٌ – قَبَائِلُ
po, prema	حَسْبَ ، عَلَى أَسَاسِ
poboljšanje	تَحْسِينٌ
početi	بَدَأَ – يَبْدَأُ
podaci	مَعْلُومَاتٌ
podnositi (molbu na pr.)	قَدَّمَ – يُقَدِّمُ بِـ
pogodan	صَالِحٌ
pogriješiti	أَخْطَأَ – يُخْطِئُ
pojaviti se	ظَهَرَ (u)
pokušati	حَاوَلَ – يُحَاوِلُ
pokvariti se	تَعَطَّلَ
pol	جِنْسٌ – أَجْنَاسٌ
politički	سِيَاسِيٌّ
politika	سِيَاسَةٌ
položiti ispit	نَجَحَ فِي الإِمْتِحَانِ
poljoprivreda	زِرَاعَةٌ – ات
poljoprivredni	زِرَاعِيٌّ
pomagati	سَاعَدَ
pružiti	قَدَّمَ
porodica	أُسْرَةٌ – أُسَرٌ، عَائِلَةٌ – ات
posao	عَمَلٌ – أَعْمَالٌ شُغْلٌ – أَشْغَالٌ
poseban	خَاصٌّ
posjeta	زِيَارَةٌ – ات
posjetiti	زَارَ – يَزُورُ
poslije	بَعْدَ
posljednji	أَخِيرٌ
postati	أَصْبَحَ
postići	أَحْرَزَ
pošta	بَرِيدٌ – بُرُدٌ

pošto	بَعْدَ أَنْ ، لَمَّا
potom	ثُمَّ
potpisan	مُوَقَّعٌ
potpisati	وَقَّعَ - يُوَقِّعُ
potražiti	بَحَثَ عَنْ (a)
potreba	حَاجَةٌ - ات
potvrditi	أَكَّدَ - يُؤَكِّدُ
povećanje	زِيَادَةٌ - ات إِزْدِيَادٌ - ات
povećati	إِزْدَادَ - يَزْدَادُ
povodom	بِمُنَاسَبَةِ
položaj, stav	مَوْقِفٌ - مَوَاقِفُ
poznat	مَشْهُورٌ ، شَهِيرٌ
poznavati	عَرَفَ (i)
pozorište	مَسْرَحٌ - مَسَارِحُ
pozvati, nazvati	دَعَا - يَدْعُو
požuriti	سَرَعَ (u)، أَسْرَعَ
pravi	حَقِيقِيٌّ
praznik	عِيدٌ - أَعْيَادٌ
prije	قَبْلَ
prije nego	قَبْلَ أَنْ
preći	إِنْتَقَلَ
predsjednik	رَئِيسٌ - رُؤَسَاءُ
predstavnik	مُمَثِّلٌ
preduzeće	مُؤَسَّسَةٌ - ات
preko; putem	عَنْ طَرِيقِ
prema, ka	إِلَى ، نَحْوَ

preostati (do)	بَقِيَ - يَبْقَى عَلَى
približiti se	إِقْتَرَبَ مِنْ
prihvaćen	مَقْبُولٌ
prihvatiti	قَبِلَ (e)
prijatelj	صَدِيقٌ - أَصْدِقَاءُ
prijateljski	وُدِّيٌّ
prilično, dovoljno	بِصُورَةٍ كَافِيَةٍ
pripadati	إِنْتَمَى - يَنْتَمِي إِلَى
pripremiti	حَضَّرَ
prisustvovati	حَضَرَ (u)
pritisak	ضَغْطٌ
privreda	إِقْتِصَادٌ
priznati (nešto)	إِعْتَرَفَ بِـ
profesor	أُسْتَاذٌ - أَسَاتِذَةُ
program	بَرْنَامِجٌ - بَرَامِجُ ، خُطَّةٌ - خُطَطٌ
proizvodi	مَنْتُوجَاتٌ
proizvoditi	صَنَعَ (e)
proizvodnja	إِنْتَاجٌ
prokomentarisati (nešto)	عَلَّقَ عَلَى
proljeće	رَبِيعٌ
promijeniti se	تَبَدَّلَ ، تَغَيَّرَ
proslava	حَفْلَةٌ - ات
prostran	وَاسِعٌ
prošli	مَاضٍ ž. r. مَاضِيَةٌ
prozor	نَافِذَةٌ - نَوَافِذُ
put	طَرِيقٌ - طُرُقٌ
na putu ...	فِي سَبِيلِ

puta (priloški)	مَرَّةً
putnik	مُسَافِرٌ، رَاكِبٌ - رُكَّابٌ
putovati	رَحَلَ (a)، سَافَرَ
promjena	تَبَدُّلٌ - تَغَيُّرٌ

R

radio (emisija)	إِذَاعَةٌ - اتٌ
radio aparat	جِهَازُ رَادِيُو
raditi	عَمِلَ (e)
radnik	عَامِلٌ - عُمَّالٌ
radostan	فَرِحٌ
radovati se	فَرِحَ (e)
ranije	مِنْ قَبْلُ
rasa	عُنْصُرٌ - عَنَاصِرُ
raskrsnica	مِفْرَقٌ - مَفَارِقُ
raspodjeljivanje	تَوْزِيعٌ ، تَقْسِيمٌ
raspravljati	نَاقَشَ
raširiti se	إِنْتَشَرَ، إِتَّسَعَ - يَتَّسِعُ
rat	حَرْبٌ - حُرُوبٌ
razgovarati	تَحَدَّثَ
razgovor	مُحَادَثَةٌ - اتٌ ، حَدِيثٌ - أَحَادِيثُ
različit	مُخْتَلِفٌ
razlika	فَارِقٌ - فَوَارِقُ ، فَرْقٌ - فُرُوقٌ
razmjena	تَبَادُلٌ
razmišljati	فَكَّرَ فِي
razvijen	مُتَطَوِّرٌ
razvijanje, razvoj	تَطْوِيرٌ
reći	قَالَ - يَقُولُ
red	صَفٌّ - صُفُوفٌ
reforma	إِصْلاَحٌ - اتٌ
republika	جُمْهُورِيَّةٌ - اتٌ
restoran	مَطْعَمٌ - مَطَاعِمُ
revolucija	ثَوْرَةٌ - اتٌ
rezultat	نَتِيجَةٌ - نَتَائِجُ
režiser	مُخْرِجٌ
robna kuća	مَخْزَنٌ - مَخَازِنُ (مَخْزَنٌ تِجَارِيٌّ)
roditelji (otac i majka)	وَالِدَانِ
rodjak	قَرِيبٌ - أَقْرِبَاءُ
rodjendan	يَوْمُ الْمِيلاَدِ
roman, predaja	رِوَايَةٌ - اتٌ
ruka	يَدٌ - أَيَادٍ (أَيْدٍ)

S

s, sa	مَعَ ، بِـ
sala	قَاعَةٌ - اتٌ
sam	وَحْدَ + zam. suf.
samoupravljanje	أَلتَّسْيِيرُ الذَّاتِيُّ
saopštenje	بَيَانٌ - اتٌ
saradnja	تَعَاوُنٌ
saradjivati	تَعَاوَنَ

sastati se	إِجْتَمَعَ
sastavljen (od)	مُتَأَلِّفٌ مِنْ
savladati	تَغَلَّبَ عَلَى
sjediti	جَلَسَ (i)
sjednica	جَلْسَةٌ – ات
selo	قَرْيَةٌ – قُرًى
sinoć	مَسَاءَ الأَمْسِ
sistem	نِظَامٌ – أَنْظِمَةٌ
skupština	مَجْلِسٌ – مَجَالِسُ
slika	صُورَةٌ – صُوَرٌ
složiti se, prihvatiti	قَبِلَ (e)، وَافَقَ – يُوَافِقُ عَلَى
slušati, čuti	إِسْتَمَعَ إِلَى
službenik	مُوَظَّفٌ
smjestiti se	نَزَلَ (i)
smiješan	مُضْحِكٌ
snažan	شَدِيدٌ ، قَوِيٌّ
soba	غُرْفَةٌ – غُرَفٌ ، حُجْرَةٌ – حُجَرٌ
sprat	طَابِقٌ – طَوَابِقُ ، دَوْرٌ – أَدْوَارٌ
spremnost	تَأَهُّبٌ لِـ
sprovoditi	طَبَّقَ
srećan	سَعِيدٌ – سُعَدَاءُ ، مَسْرُورٌ
Srednji istok	الشَّرْقُ الأَوْسَطُ
stadion	مَلْعَبٌ – مَلاَعِبُ
stajati	وَقَفَ – يَقِفُ
stalan	دَائِمٌ
stan	شِقَّةٌ – شُقَقٌ ، مَنْزِلٌ – مَنَازِلُ
stanica	مَحَطَّةٌ – ات
stanovati	سَكَنَ (u)
stanovnik	سَاكِنٌ – سُكَّانٌ
star	قَدِيمٌ – قُدَمَاءُ
stepen	دَرَجَةٌ – ات
stojeći	وَاقِفاً
stol	مِنْضَدَةٌ – مَنَاضِدُ
stolica	كُرْسِيٌّ – كَرَاسِيُّ
stranac	أَجْنَبِيٌّ
stručnjak	خَبِيرٌ – خُبَرَاءُ
student	طَالِبٌ – طُلاَّبٌ (طَلَبَةٌ)
studirati, učiti	دَرَسَ (u)
stvar	شَيْءٌ – أَشْيَاءُ
sudar	صِدَامٌ – ات، إِصْطِدَامٌ – ات
sunčan	مُشْمِسٌ
suprotnost, protivurječnost	تَنَاقُضٌ – ات
susjedan	مُجَاوِرٌ
svakodnevni	يَوْمِيٌّ
sve;sav;svaki	كُلُّ ...
svečanost	حَفْلَةٌ – ات
svijet	عَالَمٌ
svjetski	عَالَمِيٌّ
svjetski monetarni fond	إِحْتِيَاطُ النَّقْدِ الْعَالَمِيُّ

Š

škola	مَدْرَسَةٌ – مَدَارِسُ
školski	مَدْرَسِيٌّ ، دِرَاسِيٌّ
što je prije moguće	فِي أَقْرَبِ وَقْتٍ مُمْكِنٍ

T

tačno	بِالضَّبْطِ
tamo; ima	هُنَاكَ
tast, punac	حَمٌ – أَحْمَاءٌ
tema	مَوْضُوعٌ – مَوَاضِيعُ
teritorije	أَرَاضٍ jed. أَرْضٌ
teškoća; problem	مُشْكِلَةٌ – مَشَاكِلُ
težak (prva riječ je u smislu fizičkom, a druga u apstraktnom)	ثَقِيلٌ ، صَعْبٌ
topao	حَارٌّ
topliji	أَحَرُّ
torba	حَقِيبَةٌ – حَقَائِبُ
trag	أَثَرٌ – آثَارٌ
trajati	إِسْتَغْرَقَ
tražiti, tragati	بَحَثَ عَنْ (a)
treba da	يَجِبُ أَنْ، لاَ بُدَّ مِنْ
trg	سَاحَةٌ – ات ، مَيْدَانٌ – مَيَادِينُ
truditi se	بَذَلَ جُهْداً (u)
tržište, tržnica	سُوقٌ – أَسْوَاقٌ

U

u	فِي
u toku	أَثْنَاءَ
u vezu sa	فِي صَدَدِ
ući	دَخَلَ (u)
ući u prevozno sredstvo, voziti se	رَكِبَ (e)
učestvovati	شَارَكَ
učiti	دَرَسَ (u)
ugovor	إِتِّفَاقِيَّةٌ – ات
ukazati	دَلَّ – يَدُلُّ عَلَى
ukraden	مَسْرُوقٌ
ukusan	لَذِيذٌ – لِذَاذٌ
ulagati trud	بَذَلَ جُهْداً (u)
ulaz	مَدْخَلٌ
ulaženje	دُخُولٌ
ulica	شَارِعٌ – شَوَارِعُ
uloga	دَوْرٌ – أَدْوَارٌ
umoran	تَعْبَانٌ ، تَعِبٌ
umoriti se	تَعِبَ (a)
univerzitet	جَامِعَةٌ – ات
upotreba, korišćenje	إِسْتِعْمَالٌ ، إِسْتِخْدَامٌ
upoznati	عَرَفَ (i)
upoznati se	تَعَرَّفَ بِـ
uprkos	بِالرَّغْمِ مِنْ
upropašćen	مُدَمَّرٌ ، مُهَدَّمٌ
urediti	دَبَّرَ
uslov, prilika	ظَرْفٌ – ظُرُوفٌ
uslov	شَرْطٌ – شُرُوطٌ
uspjeti	نَجَحَ (a)، أَفْلَحَ

uspjeh	نَجَاحٌ
uspomena	ذِكْرَى - ذِكْرَيَاتٌ
ustupak	تَنَازُلٌ - ات
ustati	قَامَ - يَقُومُ
ustati, probuditi se	إِسْتَيْقَظَ - يَسْتَيْقِظُ
ustav	دُسْتُورٌ - دَسَاتِيرُ
uticati	أَثَّرَ - يُؤَثِّرُ
utisak	إِنْطِبَاعٌ - ات
uvijek	دَائِماً
uzajaman	مُتَبَادِلٌ
uzdržati se	تَمَالَكَ عَنْ
uzeti	أَخَذَ - يَأْخُذُ
uzrok	سَبَبٌ - أَسْبَابٌ

V

varoš	بَلْدَةٌ - بِلَادٌ
vaspitanje, odgajanje	تَرْبِيَةٌ
važan	هَامٌّ ، مُهِمٌّ
većina	أَكْثَرِيَّةٌ، أَغْلَبِيَّةٌ
večera	عَشَاءٌ
svečana večera	حَفْلَةُ الْعَشَاءِ
velik	كَبِيرٌ - كِبَارٌ
veoma	جِدًّا
vjera, religija	دِينٌ - أَدْيَانٌ
vijest	خَبَرٌ - أَخْبَارٌ
vidjeti	رَأَى - يَرَى
vino	خَمْرٌ ، نَبِيذٌ
visok	عَالٍ ž. r. عَالِيَةٌ
vlada	حُكُومَةٌ - ات
vjerovanje (u), uvjerenje	إِيمَانٌ بِ
vjernik	مُؤْمِنٌ
vjerovati	آمَنَ - يُؤْمِنُ
voda	مَاءٌ - مِيَاهٌ
vojnik	جُنْدِيٌّ - جُنُودٌ
vojska, armija	جَيْشٌ - جُيُوشٌ
voziti se, koristiti vozilo	رَكِبَ (e)
vrata	بَابٌ - أَبْوَابٌ
vratiti se	رَجَعَ (i)
vrijedan, skupocjen	ثَمِينٌ
vrijednost	ثَمَنٌ - أَثْمَانٌ ، قِيمَةٌ - قِيَمٌ
vrijeme (meteoroloski)	طَقْسٌ - طُقُوسٌ
vrijeme; vazduh	جَوٌّ - أَجْوَاءٌ
vrijeme	وَقْتٌ - أَوْقَاتٌ
slobodno vrijeme	وَقْتُ الْفَرَاغِ
vrlo, veoma	جِدًّا
vrsta	نَوْعٌ - أَنْوَاعٌ
vrstan	فَاضِلٌ - فُضَلَاءُ - فَاضِلُونَ
radoznao, nametljiv; brbljavac, nasrtljiv	فُضُولِيٌّ
vrt	حَدِيقَةٌ - حَدَائِقُ

Z

zadatak, obaveza	وَاجِبٌ - ات
zadatak, misija	مُهِمَّةٌ - مِهَامٌ
zadovoljan, zadivljen	مُتَعَجِّبٌ بِـ
zadovoljan	مَسْرُورٌ بِـ ، مُرْتَاحٌ
zadovoljstvo	إِرْتِيَاحٌ
zajedno	مَعاً ، سَوِيَّةً
zahtjevi	مُتَطَلَّبَاتٌ
zamoliti	تَوَسَّلَ إِلَى - يَتَوَسَّلُ
zaostao	مُتَأَخِّرٌ
zaslužiti	إِسْتَحَقَّ - يَسْتَحِقُّ
zatvoren	مَغْلُوقٌ ، مُغْلَقٌ
zauzet	مَشْغُولٌ
zauzeti (mjesto)	حَلَّ - يَحَلُّ
za vrijeme, u toku	أَثْنَاءَ
zahtijevati, tražiti	طَلَبَ (u)
završavanje	إِتْمَامٌ ، إِنْهَاءٌ
zdravlje	صِحَّةٌ
zelen	أَخْضَرُ z.r. خَضْرَاءُ
zemlja	بَلَدٌ - بِلاَدٌ (بُلْدَانٌ)
zemlje u razvoju	أَلْبُلْدَانُ النَّامِيَةُ
zgrada	عِمَارَةٌ - ات، بِنَايَةٌ - ات
zima	شِتَاءٌ
značajan, zapažen	مَلْمُوسٌ ، مَلْحُوظٌ
znanje; spoznaja	مَعْرِفَةٌ
znati	عَلِمَ (e)، عَرَفَ (i)
zvaničan, službeni	رَسْمِيٌّ

Ž

željeti, htjeti	رَغِبَ فِي (a)، أَرَادَ - يُرِيدُ
željeznička stanica	مَحَطَّةُ السِّكَّةِ الْحَدِيدِيَّةِ
žena	إِمْرَأَةٌ - نِسَاءٌ
žiri	لَجْنَةُ التَّحْكِيمِ
život	حَيَاةٌ
životinja	حَيَوَانٌ - ات
životni	حَيَوِيٌّ
žut	أَصْفَرُ ž. r. صَفْرَاءُ

SKRAĆENICE

ak.	— akuzativ
gen.	— genitiv
gen. v.	— genitivna veza (status constructus)
jed.	— jednina
konj.	— konjunktiv
l.	— lice
mn.	— množina
m. r.	— muški rod
nom.	— nominativ
odn. zam.	— odnosna zamjenica
v.	— vidjeti
zam. suf.	— zamjenički sufiks
ž. r.	— ženski rod

INDEKS TERMINA

akuzativ — أَلْمَنْصُوبُ

antipolaritet — neslaganje u rodu između imenice i pridjeva ili broja (ako je imenica m. r. pridjev ili broj su ž. r.)

atribut — pridjev ili svaka riječ koja bliže određuje neku imenicu — الصِّفَةُ

broj — إِسْمُ الْعَدَدِ

deklinacija — promjena imena — أَلتَّصْرِيفُ

dual — dvojina — أَلتَّثْنِيَةُ

elativ — oblik koji služi za tvorbu komparativa i superlativa
eufonija — skladnost glasova radi lakšeg izgovora

genitiv — أَلْمَجْرُورُ

genitivna veza (status constructus) — أَلْإِضَافَةُ

glagol — أَلْفِعْلُ

glagolska rečenica — rečenica koja počinje glagolom — أَلْجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ

hemzirani glagoli — koji imaju u osnovi hemze — أَلْمَهْمُوزُ

imenica — أَلْإِسْمُ

imenička odredba — أَلْبَدِيلُ

imenska rečenica — koja počinje imenicom — أَلْجُمْلَةُ الْإِسْمِيَّةُ

imperativ — أَلْأَمْرُ

indikativ — glagolski način — أَلْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ

jusiv — glagolski način — أَلْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ

komparativ — drugi stepen u poređenju — إِسْمُ التَّفْضِيلِ

kondicionalna rečenica — pogodbena rečenica — أَلْجُمْلَةُ الشَّرْطِيَّةُ

konjunktiv — glagolski način — أَلْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ

kosi padež — zavisni padež — أَلنَّصْبُ

lične zamjenice — أَلضَّمِيرُ

masdar — glagolska imenica — أَلْـمَـصْـدَرُ

morfologija — أَلـصَّـرْفُ

nominativ — أَلْمَرْفُوعُ

nunacija — upotreba neodređenog vida, završetak "un" — أَلـتَّـنْـوِيـنُ

paradigma — obrazac — أَلصِّـيـغَـةُ

particip (aktivni i pasivni) — إِسْـمُ الْـفَـاعِـلِ وَ الْـمَـفْـعُـولِ

perfekat — أَلْـمَـاضِـي

plural — množina — أَلْـجَـمْـعُ

podvostručeni glagoli — koji u osnovi imaju dva ista suglasnika — أَلْـمُـضَـاعَـفُ

pokazne zamjenice — إِسْـمُ الإِشَـارَةِ

polupravilni glagoli — koji u osnovi imaju neki "slabi" suglasnik — أَلْـمِـثَـالُ

predikat — أَلْـخَـبَـرُ

prefiks — predmetak, tvorbeni elemenat — أَلْـعَـلاَمَـةُ الإِضَـافِـيَّـةُ

prezent — أَلْـمُـضَـارِعُ

pridjev — atribut — أَلـصِّـفَـةُ

prijedlog — حَـرْفُ الْـجَـرِّ

prosti broj — osnovni broj — أَلْعَدَدُ الإِعْتِيَادِيُّ

protetičko hemze — koje se dodaje u imperativu — أَلِفُ الأَمْرِ

regens — prvi član genitivne veze — أَلْـمُـضَـافُ

rektum — drugi član genitivne veze — أَلْـمُـضَـافُ إِلَـيْـهِ

rod (ž. r. i m. r.) — أَلْـمُـؤَنَّـثُ وَ الْـمُـذَكَّـرُ

samoglasnik — konsonant — أَلْحَرْفُ الْمُتَحَرِّكُ

singular — jednina — أَلْـمُـفْـرَدُ

sintaksa — عِـلْـمُ الـنَّـحْـوِ

slomljeni plural — nepravilna množina — جَـمْـعُ الـتَّـكْـسِـيـرِ

subjekat — أَلْـمُـبْـتَـدَأُ

sufiks — nastavak الإِضَافَةُ

suglasnik — vokal — أَلْـحَـرَكَـةُ

sukun — znak koji nema glasovnu vrijednost — أَلـسُّـكُـونُ

superlativ — إِسْـمُ الـتَّـفْـضِـيـلِ

tešdid — podvostručenje — أَلـتَّـشْـدِيـدُ

vasla — znak za vezivanje dvije susjedne riječi — أَلْوَصْلَةُ

veznik — sveza — حَرْفُ الْعَطْفِ

vokalizacija — stavljanje samoglasničkih znakova (kesre, fethe, damme) — تَحْرِيكُ الْحُرُوفِ

vokativ — أَلْمُنَاضَى

zamjenički sufiks — ili spojene lične zamjenice — أَلضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ

S A D R Ž A J